

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

101'inci Birleşim 8 Temmuz 2021 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	311
II.- GELEN KÂĞITLAR	314
III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	327
<i>A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI</i>	<i>327:331</i>
1.- Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in, Çorlu tren kazasına ilişkin gündem dışı konuşması	327:328
2.- Bursa Milletvekili Refik Özen'in, Srebrenitsa soykırımının yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması	328:330
3.- Aydın Milletvekili Aydın Adnan Sezgin'in, Aydın'ın sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması	330:331

IV.- AÇIKLAMALAR**331,348,360,361,364,
374,377,382,395,405,
437,439**

1.- Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan'ın, aşılama çalışmalarına ilişkin açıklaması	331
2.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Eti Maden İşletmeleri Kırka Bor İşletme Müdürlüğünde çalışan işçilere ilişkin açıklaması	331
3.- Muğla Milletvekili Burak Erbay'ın, ÖSYM tarafından yapılan 2021 TYT ve AYT sınavlarına ilişkin açıklaması	331:332
4.- Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in, Erzurum'da yapılan barajlara ilişkin açıklaması	332
5.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, Çorlu tren kazasının yıl dönümüne ilişkin açıklaması	332
6.- Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin, tüm vatandaşları Sivas'a davet ettiğine ilişkin açıklaması	332:333
7.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, memur ve emeklilere yapılan zamlara ilişkin açıklaması	333
8.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, Srebrenitsa soykırımının yıl dönümüne ilişkin açıklaması	333
9.- Aksaray Milletvekili Ayhan Erel'in, denizlerdeki müsilaja ilişkin açıklaması	333
10.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı'na ilişkin açıklaması	334
11.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, denizlerdeki müsilaja ilişkin açıklaması	334
12.- Kırkkale Milletvekili Halil Öztürk'ün, işitme engellilere ilişkin açıklaması	334
13.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, hemşirelerin sorunlarına ilişkin açıklaması	335
14.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, Mersin'in ulaşım ile ilgili sorunlarına ilişkin açıklaması	335
15.- Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker'in, Kocaeli'ne yapılan yatırımlara ilişkin açıklaması	335
16.- Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya'nın, sağlıkçıların atamalarına ilişkin açıklaması	336
17.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, Afyonkarahisar Kent Konseyi Başkanına ilişkin açıklaması	336

18.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, ehliyet mağdurlarına ilişkin açıklaması	336
19.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın Valiliğinin eylem yasağına ilişkin açıklaması	337
20.- Samsun Milletvekili Neslihan Hancıoğlu'nun, Çarşamba Şeker Fabrikasının Varlık Fonuna devrine ilişkin açıklaması	337
21.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Çorlu tren kazasının yıl dönümüne, Sözcü TV'ye iyi yayınlar dilediğine, Türk lirasının değer kaybına, Erzincan Şeker Fabrikasına ve Erzincan'ın sorunlarına ilişkin açıklaması	337:339
22.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Çorlu tren kazasının yıl dönümüne, Yunanistan Yargıtayının İskeçe Türk Birliğiyle ilgili kararına, Srebrenitsa soykırımının yıl dönümüne ve Sadabat Pakti'nin imzalanmasının yıl dönümüne ilişkin açıklaması	339:341
23.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Çorlu tren kazasının yıl dönümüne, gazetecilere yapılan saldırılara, İzmir'de HDP'nin düzenlediği mitingin duyurusunu yapmayan Türk TELEKOM'u kınadıklarına, RTÜK'ün kestiği cezalar nedeniyle anayasal bir kurum olma özelliğini kaybettiğine ve Cumhuriyet İttifakı'nı çifte standarttan ve hukuksuzluktan uzak durmaya davet ettiklerine ilişkin açıklaması	341:343
24.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Çorlu tren kazasının yıl dönümüne, RTÜK'ün kestiği cezalara, Soma'dan Ankara'ya yürüyen madencilere, Adalet Bakanlığına alınacak hâkim ve savcılara ve Millî Savunma Bakanlığına yapılacak işçi alımına ilişkin açıklaması	344:345
25.- Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal'ın, Çorlu tren kazasının yıl dönümüne, Srebrenitsa soykırımının yıl dönümüne, RTÜK'ün kestiği cezalara ve hâkim ve savcıların tarafsız ve bağımsız olduğuna ilişkin açıklaması	346:347
26.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	348:349
27.- Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	349
28.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	350
29.- Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay ile Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın sataşma nedeniyle yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	360

30.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	360
31.- Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay ile Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın sataşma nedeniyle yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	361
32.- Niğde Milletvekili Selim Gültekin'in, Niğde'ye yapılan spor yatırımlarına ilişkin açıklaması	361
33.- Hatay Milletvekili İsmet Tokdemir'in, İskenderun, Kırıkhan ve Reyhanlı'nın kurtuluş günlerine ilişkin açıklaması	362
34.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un HDP grup önerisi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	364
35.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	364
36.- Erzincan Milletvekili Süleyman Karaman'ın, Erzincan Şeker Fabrikasına ilişkin açıklaması	374
37.- İstanbul Milletvekili Ümit Beyaz'ın, atamaları yapılmayan sağlıkçılara ilişkin açıklaması	374
38.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, Diyarbakır'daki su sorununa ilişkin açıklaması	375
39.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın AK PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	377:378
40.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın AK PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	378
41.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	378:379
42.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanına seçilen İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ı tebrik ettiğine ve başarılar dilediğine ilişkin açıklaması	382
43.- Antalya Milletvekili Rafet Zeybek'in, hâkim ve savcılara ilişkin açıklaması	395

44.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, Türk savunma sanayisi ürünlerine ilişkin açıklaması	396
45.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, kamu işçilerine yapılacak zam teklifine ilişkin açıklaması	396
46.- Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç'ın, Srebrenitsa katliamının yıl dönümüne ve hayvan haklarına ilişkin açıklaması	396
47.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, yargı paketi kanun teklifine ilişkin açıklaması	397
48.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, süt teşvik primlerine ilişkin açıklaması	397
49.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, TEİAŞ'ın özelleştirilmesine ilişkin açıklaması	397
50.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, DEDAŞ'ın Mardin'de askerler eşliğinde trafoları sökmesine ilişkin açıklaması	405
51.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, 274 sıra sayılı Kanun Teklifi'ne "evet" demeyeceklerine ilişkin açıklaması	437:438
52.- Ankara Milletvekili Ayhan Altıntaş'ın, Başkent Elektrik çalışanlarına ilişkin açıklaması	439

V.- SATAŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR**347,358,368**

1.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal'ın yaptığı açıklaması sırasında CHP Genel Başkanı ve CHP Grubuna sataşması nedeniyle konuşması	347:348
2.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman'ın İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması	358:359
3.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman'ın İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında İYİ Partiye sataşması nedeniyle konuşması	359:360
4.- Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey'in HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması	368:369

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**350****A) TEZKERELER**

350:352

- 1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Adalet Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun görüldüğüne ilişkin tezkeresi (3/1673) 350
- 2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Çevre Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun görüldüğüne ilişkin tezkeresi (3/1674) 350
- 3.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Dijital Mecralar Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun görüldüğüne ilişkin tezkeresi (3/1675) 351
- 4.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, İçişleri Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun görüldüğüne ilişkin tezkeresi (3/1676) 351
- 5.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Plan ve Bütçe Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun görüldüğüne ilişkin tezkeresi (3/1677) 351
- 6.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun görüldüğüne ilişkin tezkeresi (3/1678) 352
- 7.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun görüldüğüne ilişkin tezkeresi (3/1679) 352

VII.- ÖNERİLER**353,361,362,365,369,
375,381****A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ**353:358,361,362:364,
365:368,369:374,375:377,
381:382

- 1.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan tarafından, müzik sektöründeki sorunların araştırılması ve sektör çalışanlarının taleplerine kapsayıcı çözümler üretilmesi amacıyla 1/7/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 8 Temmuz 2021 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 353:358,361

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekili Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş ve Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, iktidara yakın medya kuruluşlarına aktarılan kaynakların araştırılması amacıyla 8/7/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 8 Temmuz 2021 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

362:364,365:368,369

3.- CHP Grubunun, Burdur Milletvekili Mehmet Göker ve arkadaşları tarafından, tarım ve hayvancılık sektöründe yaşanan sorunların önüne geçilebilmesi amacıyla 5/7/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 8 Temmuz 2021 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

370:374

4.- AK PARTİ Grubunun, Genel Kurulun çalışma gün ve saatleri ile gündem sıralamasının yeniden düzenlenmesine; 276 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi

375:377,381:382

VIII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

379

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Haydar Akar'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonlarında siyasi partilerin temsil oranlarının belli olduğuna, bir seyahat yapılacaksa ve bu Meclis tarafından karşılanacaksa, siyasi parti grubunun seyahati değilse, bütün partilerin eşit şekilde temsil ve davet edilmesi gerektiğine ve bu konuyu Başkanlık Divanına getireceğine ilişkin konuşması

379:381

IX.- SEÇİMLER

382

A) KOMİSYONLARDA AÇIK BULUNAN ÜYELİKLERE SEÇİM

382

1.- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda açık bulunan üyeliğe seçim

382

**X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN
DİĞER İŞLER****383,398,405,438,439***A) KANUN TEKLİFLERİ*

383:395,398:405,405:437,

438,439:485

1.- Tokat Milletvekili Yusuf Beyazıt ve İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş ile 63 Milletvekilinin Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3697) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 274)

383:395,398:405,405:437,

438

2.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile 113 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3727) ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 276)

439:485

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.01'de açılarak beş oturum yaptı.

Erzincan Milletvekili Süleyman Karaman, 5 Temmuz 1993'te gerçekleşen Başbağlar katliamına, Bursa Milletvekili Erkan Aydın, diyabet tanısı konulan çocukların sorunlarına,

Antalya Milletvekili Abdurrahman Başkan, Alanya'nın fethinin 800'üncü, Antalya'nın kurtuluşunun 100'üncü yıl dönümüne,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal, Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Bursa Milletvekili Erkan Aydın, Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz, görev yerleri değişen Emniyet müdürlerine,

Mersin Milletvekili Baki Şimşek, Mersin Tarsus'a yapılan devlet hastanesine,

İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir, İstanbul Sözleşmesi'ne,

Osmaniye Milletvekili Baha Ünlü, TEİAŞ'ın özelleştirilmesine,

Düzce Milletvekili Ümit Yılmaz, Düzce'de yaşanan sel felaketine,

Bursa Milletvekili Yüksel Özkan, Bursa Teknik Üniversitesine,

Adana Milletvekili Orhan Sümer,

Aksaray Milletvekili Ayhan Erel;

Öğretmen atamalarına,

Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir, AK PARTİ'nin siyasi tarzına,

Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan, kamuda çalıştırılan sözleşmeli personele,

Sivas Milletvekili Semiha Ekinci, Sivas'a yapılan tarımla ilgili hizmetlere,

Mersin Milletvekili Hacı Özkan, TOKİ projelerine,

Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan, Çanakkale Gelibolu'da çıkan orman yangınına,

Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya, polislerin sorunlarına,

Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan, Aile Sağlığı Merkezi çalışanlarına,

Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın, elektrik ve doğal gazla yapılan zamlara,

Kırşehir Milletvekili Metin İlhan, Kırşehir'deki kamu yatırımlarına,

Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer, basın özgür olması gerektiğine,

Antalya Milletvekili Aydın Özer, Antalya Muratpaşa'daki imar planlamasına,

Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel, fındık fiyatına,

Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan, şehit olan Astsubay Çavuş Cihan Çiftçi'ye Allah'tan rahmet dilediğine, Düzce'de yaşanan sel felaketine, vatandaşın yaşam mücadelesinde yorgun düştüğüne, İYİ Parti olarak israf düzenine itirazları olduğuna, turizm sezonuna ve ihale skandallarının devam ettiğine,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Din Âlimleri Derneği ile Demokratik Toplum Partisi İslam Kongresi üyelerine yapılan gözaltıları kınadıklarına, Venedik Komisyonunun kitle imha silahlarına dair kanunla ilgili raporuna ve Soma Uyar Madencilik çalışanlarının haklarının verilmesi gerektiğine,

İstanbul Milletvekili Engin Altay, şehit olan Astsubay Çavuş Cihan Çiftçi'ye Allah'tan rahmet dilediğine, Düzce'de yaşanan sel felaketine, Türk lirasının değerinin giderek düştüğüne ve Cumhuriyet Halk Partisi olarak yazlık sarayı engellilere, şehit yakınlarına ve gazilere tahsis edebileceklerine,

Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal, şehit olan Astsubay Çavuş Cihan Çiftçi'ye Allah'tan rahmet dilediğine, Düzce'de yaşanan sel felaketine, Türkiye'nin on dokuz yılda hangi gelişmeleri katettiğinin ortada olduğuna ve Cumhuriyet Halk Partisinin saray tartışmasını bir sahte gerçeklik inşası üzerinden kurguladığına,

İstanbul Milletvekili Engin Altay, Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Engin Altay, Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

(10/4413, 4430, 4431, 4432, 4433, 4434, 4435, 4436, 4437, 4438) esas numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Geçici Başkanlığının, Komisyonun, başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip üye seçimini yaptığına ilişkin tezkeresi Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının,

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun görüldüğüne,

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun görüldüğüne,

Dilekçe Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun görüldüğüne,

İlişkin tezkereleri kabul edildi.

İYİ Parti Grubunun, 5/2/2020 tarihinde Antalya Milletvekili Feridun Bahşi ve arkadaşları tarafından, özel güvenlik görevlilerinin sorunları ile sektörde yaşanan sorunların araştırılarak özel güvenlik hizmetlerinin geliştirilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

HDP Grubunun, 7/7/2021 tarihinde Grup Başkan Vekili Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş ve Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, çocuk istismarının önlenmesi için alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (13514 sıra no.lu) diğer önergelerin önüne alınarak,

CHP Grubunun, 6/7/2021 tarihinde Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere ve arkadaşları tarafından, tütün üreticilerinin sorunlarının araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (2701 sıra no.lu) diğer önergelerin önüne alınarak,

Görüşmelerinin, Genel Kurulun 7 Temmuz 2021 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

Malatya Milletvekili Veli Ağbaba, yerli tütün üreticisine hapis cezası öngören düzenlemeye,

Muğla Milletvekili Süleyman Girgin, TEİAŞ'ın özelleştirilmesine,

Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık, Van'daki eylem ve etkinlik yasaklarına,

İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm, Soma Uyar Madencilik işçilerine,

Muğla Milletvekili Suat Özcan, Marmaris Kumlubük Koyu'na,
Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz, Cumhurbaşkanlığının tasarrufla ilgili genelgesine,
Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül, şehit olan Astsubay Çavuş Cihan Çiftçi'ye Allah'tan rahmet dilediğine, Düzce'de ve Sakarya Akyazı'nda yaşanan sel felaketine ve aşılama çalışmalarına,

Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere, Adıyaman Milletvekili İbrahim Halil Fırat'ın CHP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Kırklareli Milletvekili Türabi Kayan, çiftçilerin sorunlarına,

Zonguldak Milletvekili Hamdi Uçar, Zonguldak'ta yaşanan sel felaketine,

Yozgat Milletvekili Ali Keven, Yozgat Çayıralan Belediyesinin GES projesine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, İstanbul Milletvekili Abdullah Güler'in HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle bir konuşma yaptı.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Haydar Akar, selden etkilenen tüm vatandaşlara geçmiş olsun dileğinde bulunduğu bir açıklamada bulundu.

Başkanlık Divanında açık bulunan Kâtip Üyeliğe CHP Grubunca aday gösterilen İzmir Milletvekili Sevdâ Erdan Kılıç seçildi.

Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının:

1'inci sırasında yer alan ve görüşmeleri yarım kalan, İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi kabul edilen, Tokat Milletvekili Yusuf Beyazıt ve İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş ile 63 Milletvekilinin Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3697) ve Adalet Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 274), görüşmelerine devam edilerek 15'inci maddesine kadar kabul edildi.

2'nci sırasında yer alan ve İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi kabul edilen, Antalya Milletvekili Atay Uslu ve 23 Milletvekilinin Turizmi Teşvik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3517) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 255) görüşmeleri, Komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Haydar Akar, sağlık nedeniyle bir sıkıntı olmaması için Genel Kurulda maskelerin takılmasını rica ettiğine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Komisyonların bulunmayacağı anlaşıldığından, alınan karar gereğince, 8 Temmuz 2021 Perşembe günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşime 22.10'da son verildi.

Haydar AKAR

Başkan Vekili

İshak GAZEL

Kütahya

Kâtip Üye

Emine Sare AYDIN

İstanbul

Kâtip Üye

Bayram ÖZÇELİK

Burdur

Kâtip Üye

II. - GELEN KÂĞITLAR

No: 177

8 Temmuz 2021 Perşembe**Milletvekili Teklifleri**

1.-Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ve Sakarya Milletvekili Engin Özkoç ile 1 Milletvekilinin; 25.8.1999 Tarihli 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/3735) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.07.2021)

2.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal ve 1 Milletvekilinin; 4857 Sayılı İş Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3736) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.07.2021)

3.-Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın; Katma Değer Vergisi Kanunu ve Özel Tüketim Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3737) (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.07.2021)

4.-Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın; Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3738) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.07.2021)

Rapor

1.-Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile 113 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3727) ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 276) (Dağıtma tarihi: 08.07.2021) (GÜNDEME)

Yazılı Soru Önergeleri

1.-Çanakkale Milletvekili Muharrem Erkek'in, eski bir milletvekili hakkındaki bazı iddialara ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/47514) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.06.2021)

2.-Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in, Bingöl ili Kiğı-Yedisu yolunun yapımına dair yapılan ihaleye ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/47515) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.06.2021)

3.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2021 yılları arasında Cumhurbaşkanlığı tarafından hazırlatılan kamu spotlarına ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/47516) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

4.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 5 Haziran 2021 tarihinde İstanbul'da bir karakolda hayatını kaybeden bir kişinin ölümünün soruşturulmasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47517) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.06.2021)

5.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Afyonkarahisar 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47518) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

6.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Afyonkarahisar 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47519) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

7.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Yalvaç B Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47520) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

8.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Yalvaç T Tipi Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47521) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

9.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Yalvaç T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47522) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

10.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Zonguldak M Tipi Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47523) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

11.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Keçiborlu K2 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47524) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

12.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Mengen K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47525) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

13.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Isparta E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47526) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

14.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Göynük K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47527) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

15.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Isparta E Tipi Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47528) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

16.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47529) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

17.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47530) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

18.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bolu Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47531) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

19.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47532) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

20.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Antalya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47533) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

21.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Emirdağ Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47534) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

22.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Antalya E Tipi Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47535) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

23.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bolvadin C Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47536) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

24.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kaş K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47537) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

25.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Bolvadin C Tipi Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47538) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

26.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Mihalıççık B Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47539) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

27.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Eskişehir H Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47540) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

28.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Elmalı A3 Tipi Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47541) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

29.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Elmalı A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47542) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

30.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Eskişehir 1 Nolu Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47543) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

31.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Gölhisar K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47544) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

32.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Çifteler Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47545) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

33.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Burdur E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47546) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

34.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Burdur E Tipi Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47547) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

35.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Eskişehir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47548) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

36.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Ağlasun K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47549) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

37.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Eskişehir 2 Nolu Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47550) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

38.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Dinar T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47551) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

39.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Sandıklı A3 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47552) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

40.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Dinar T Tipi Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47553) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

41.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Afyonkarahisar E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47554) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

42.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Afyonkarahisar Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47555) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

43.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Dalaman Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47556) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

44.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Afyonkarahisar Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47557) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

45.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Afyonkarahisar Kampüs Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47558) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

46.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 1980 yılından bu yana zorla kaybetme ve gözaltında kaybolma suçlarının mağduru olan kişilere ve açılan davalara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47559) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

47.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2021 yılları arasında Bakanlık tarafından hazırlatılan kamu spotlarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47560) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

48.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Diyarbakır 1 ve 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Cezaevlerinde mahkumlara kötü muamelede bulunduğu iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47561) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

49.-Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, ceza infaz kurumlarında bulunan kadın, çocuk, hasta tutuklu ve hükümlülere dair çeşitli verilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47562) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

50.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Bakanın 23 Nisan nedeniyle koltuğunu devrettiği bir çocuğa yönelik sözlerine ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47563) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.06.2021)

51.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik çalışmalara ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47564) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

52.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2021 yılları arasında Bakanlık tarafından hazırlatılan kamu spotlarına ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47565) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

53.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, gelir eşitsizliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47566) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

54.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, iş kurmak için hibe kredisi kullanan engelli sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47567) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

55.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kamu kurumlarında işçi statüsünde istihdam edilen üniversite mezunlarının haklarının iyileştirilmesine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47568) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

56.-Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Mart 2020'den bu yana gerçekleşen polis intiharlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47569) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

57.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2021 yılları arasında Bakanlık tarafından hazırlatılan kamu spotlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47570) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

58.-İzmir Milletvekili Tacettin Bayır'ın, İzmir'de yapılması planlanan jeotermal enerji santrallerinin çevresel etkilerine ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47571) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.06.2021)

59.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, Kars Atıksu Arıtma Tesisi Projesine ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47572) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

60.-Ankara Milletvekili Nihat Yeşil'in, Ankara'da faaliyet gösteren taş ocaklarına ve çevresel etkilerine ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47573) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

61.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2021 yılları arasında Bakanlık tarafından hazırlatılan kamu spotlarına ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47574) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

62.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2021 yılları arasında Bakanlık tarafından hazırlatılan kamu spotlarına ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47575) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

63.-Çorum Milletvekili Tufan Köse'nin, Doğal Gaz Piyasası Dağıtım ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'nde yapılan değişikliğe ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47576) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.06.2021)

64.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2021 yılları arasında Bakanlık tarafından hazırlatılan kamu spotlarına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47577) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

65.-Adana Milletvekili Kemal Peköz'ün, Sayıştayın 2017 ve 2018 yılı raporlarında Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumuna dair yaptığı bazı tespitlere ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47578) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

66.-Batman Milletvekili Necdet İpekyüz'ün, İstanbul'da bazı öğrencilerin burslarının kesilmesine ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47579) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.06.2021)

67.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2021 yılları arasında Bakanlık tarafından hazırlatılan kamu spotlarına ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47580) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

68.-İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, bir online ödeme sistemine lisans verilmemesinden dolayı Türkiye'de faaliyet gösterememesine ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47581) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.06.2021)

69.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Makine Kimya Endüstrisi Kurumunun anonim şirket olmasından sonra nasıl denetleneyeceğine ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47582) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

70.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2021 yılları arasında Bakanlık tarafından hazırlatılan kamu spotlarına ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47583) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

71.-Adana Milletvekili Kemal Peköz'ün, Sayıştayın 2017 ve 2018 yılı raporlarında Türkiye İhracat Kredi Bankası AŞ'ye dair yaptığı tespitlere ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47584) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

72.-Adana Milletvekili Kemal Peköz'ün, Sayıştayın 2017 ve 2018 yılı raporlarında Ziraat Bankasına dair yaptığı bazı tespitlere ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47585) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

73.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonunun çalışma usullerine ve bir kişinin Komisyon ile ilgili açıklamalarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47586) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.06.2021)

74.-İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, HDP İzmir İl Örgütü binasına yapılan ve bir kişinin hayatını kaybettiği saldırıya ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47587) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.06.2021)

75.-Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, Mersin'de iki kişinin kolluk kuvvetleri tarafından kötü muameleye maruz bırakıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47588) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.06.2021)

76.-İstanbul Milletvekili Yunus Emre'nin, kırmızı bültenle aranan ve Avusturya'da gözaltına alınan bir kişiye dair bazı iddialara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47589) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.06.2021)

77.-Ağrı Milletvekili Berdan Öztürk'ün, Ağrı'nın Diyadin ilçesine bağlı bir köyde yapılması planlanan mermer ocağına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47590) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.06.2021)

78.-Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, 2002'den bu yana gerçekleşen polis intiharlarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47591) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

79.-İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıku'nun, 1980 yılından bu yana zorla kaybetme ve gözaltında kaybolma suçlarının mağduru olan kişilere ve açılan davalara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47592) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

80.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2021 yılları arasında Bakanlık tarafından hazırlatılan kamu spotlarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47593) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

81.-İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Mersin Limanında yakalanan uyuşturuculara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47594) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

82.-İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, HDP İzmir İl Örgütü binasına yapılan ve bir kişinin hayatını kaybettiği saldırıya ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47595) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

83.-Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Ağrı'nın Doğubayazıt ilçesinde bulunan bazı mahallelerin su sorununa ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47596) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

84.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2021 yılları arasında Bakanlık tarafından hazırlatılan kamu spotlarına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47597) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

85.-Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, okullarda Andımız'ın okutulmamasına yönelik karara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47598) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.06.2021)

86.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, Mersin'in Toroslar ilçesinde görevli bir okul müdürüne ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47599) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.06.2021)

87.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, bir çocuk kitabında yer alan bir masala ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47600) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

88.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Bingöl'de çocukların uzaktan eğitime erişimde yaşadıkları sorunlara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47601) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

89.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, çocuk işçiliğinin önlenmesi ve çocuk işçilerin eğitime erişimine yönelik çalışmalara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47602) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

90.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Bingöl'ün Yedisu ve Karlıova ilçelerindeki internet altyapısıyla ilgili sorunların çözümüne ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47603) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

91.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2021 yılları arasında Bakanlık tarafından hazırlatılan kamu spotlarına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47604) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

92.-Batman Milletvekili Necdet İpekyüz'ün, Katar ile yapılan Askeri Sağlık Alanında Eğitim ve İşbirliği Protokolüne ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47605) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

93.-Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Deniz Kuvvetleri Komutanlığına hibe edilen sterilazör cihazlarına ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47606) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.06.2021)

94.-Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi'nin, Anıtkabir kampüsü içinde yer alan iki kafeteryanın özelleştirilmesine ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47607) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.06.2021)

95.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Anıtkabir'e yiyecek ve içecek satışı için kurulan otomatların kaldırılması talebine ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47608) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.06.2021)

96.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Makine Kimya Endüstrisi Kurumunun özelleştirilmesine ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47609) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

97.-Batman Milletvekili Necdet İpekyüz'ün, Katar ile yapılan Askeri Sağlık Alanında Eğitim ve İşbirliği Protokolüne ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47610) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

98.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, kelebek hastalarının tedavisine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47611) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

99.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, Kars Devlet Hastanesi Projesine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47612) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

100.-İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu'nun, bazı şehir hastanelerinin projelerini yürüten bir inşaat şirketinin yabancı bir şirkete satışına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47613) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

101.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2021 yılları arasında Bakanlık tarafından hazırlatılan kamu spotlarına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47614) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

102.-Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, HDP İzmir İl Örgütü binasına silahlı saldırıda bulunan faile ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47615) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

103.-Batman Milletvekili Necdet İpekyüz'ün, Katar ile yapılan Askeri Sağlık Alanında Eğitim ve İşbirliği Protokolüne ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47616) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

104.-Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, bazı şehir hastanelerinin işletme hakkının yabancı bir şirkete devredilmesine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47617) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

105.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2021 yılları arasında Bakanlık tarafından hazırlatılan kamu spotlarına ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47618) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

106.-Kırklareli Milletvekili Türabi Kayan'ın, nişasta bazlı şeker kotasının artırılmasına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47619) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.06.2021)

107.-Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın, Suriye'den ülkemize yasadışı yollarla tarımsal ürün getirildiği iddiasına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47620) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.06.2021)

108.-Iğdır Milletvekili Habip Eksik'in, Iğdır'da Korhan yaylasında bulunan ormanlık alanda yapılan ağaç kesimlerine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47621) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.06.2021)

109.-Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, Tarım Kredi Kooperatifleri genel müdürünün farklı yerlerden maaş aldığı iddiasına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47622) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.06.2021)

110.-Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, bir siyasi partinin eski gençlik kolları başkanının birden fazla kamu kurumundan maaş aldığı yönündeki iddialara ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47623) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.06.2021)

111.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, tarım arazilerinde kurulan hobi bahçelerine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47624) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

112.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, Kars Çayı Havzası 1. Merhale Sulama Projesine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47625) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

113.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, Kars Arpaçay Koçköy Barajı ve Sulaması Projesine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47626) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

114.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2021 yılları arasında Bakanlık tarafından hazırlatılan kamu spotlarına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47627) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

115.-İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, bir online ödeme sistemine lisans verilmemesinden dolayı Türkiye'de faaliyet gösterememesine ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47628) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.06.2021)

116.-Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın, Suriye ile yasadışı yollarla ticari faaliyet yapıldığı iddiasına ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47629) (Başkanlığa geliş tarihi: 22.06.2021)

117.-İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu'nun, bir danışmanlık firmasının yabancı kökenli bir firmaya satış sürecinin kamuoyuna duyurulmasına ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47630) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.06.2021)

118.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, son 1 yılda intihar eden esnaf sayısına ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47631) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

119.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, e-ticarete yönelik denetimlere ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47632) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

120.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2021 yılları arasında Bakanlık tarafından hazırlatılan kamu spotlarına ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47633) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

121.-İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, liman işleten bir şirkete ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47634) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

122.-Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in, Bingöl ilinde Kiğı-Yedisu yolunun yapımına dair yapılan ihaleye ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47635) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.06.2021)

123.-Antalya Milletvekili Feridun Bahşı'nın, PTT'nin bastırıldığı 17 Haziran 2021 tarihli resmi pula ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47636) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.06.2021)

124.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin Ulukışla ilçesine bağlı köylerde internet ve telefon altyapısında yaşanan sorunlara ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47637) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

125.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, Kars-Digor-Iğdır Bölünmüş Yol Projesine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47638) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

126.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, Erzincan-Erzurum-Kars Etüt Proje İşlerine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47639) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

127.-İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır'ın, Kars-Selim-Horasan Bölünmüş Yol Projesine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47640) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

128.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2018-2021 yılları arasında Bakanlık tarafından hazırlatılan kamu spotlarına ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/47641) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.06.2021)

Süresi İçinde Cevaplandırılmayan Yazılı Soru Önergeleri

Cumhurbaşkanı Yardımcılığı (Fuat Oktay)

1.-Batman Milletvekili Feleknas Uca'nın, Suriye'de terör örgütleri tarafından kaçırılan kadın ve çocuklara ilişkin yazılı soru önergesi (7/46873)

2.-Muğla Milletvekili Burak Erbay'ın, Boğaziçi Üniversitesine yapılan rektör atamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/46875)

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

3.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kadınlara sunulan sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/46876)

4.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kadınların eğitime erişimi, kadına yönelik şiddet, erken yaşta ve zorla evliliklerin önlenmesi konularında yürütülen çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/46877)

5.-Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, tam kapanma sosyal yardım programı kapsamında verilen desteklere ilişkin yazılı soru önergesi (7/46878)

6.-Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Kod-29 kapsamında yapılan işten çıkarmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/46879)

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

7.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kadınların yönetim ve karar organlarında daha yüksek oranda temsiline yönelik yürütülen çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/46880)

8.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kadınların ekonomik ve sosyal hayatta güçlendirilmelerine yönelik yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/46881)

9.-Ankara Milletvekili Murat Emir'in, melmanase alfa etken maddeli ilacın geri ödeme listesine alınması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/46882)

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

10.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Gaziantep Hayvanat Bahçesine ve hayvan hakları yasasının ne zaman çıkarılacağına ilişkin yazılı soru önergesi (7/46883)

11.-İstanbul Milletvekili Yunus Emre'nin, Marmara Denizi'ndeki kirliliğin sebeplerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/46884)

12.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, Mersin'de orman arazisi statüsünden çıkarılan ve TOKİ'ye devredilen arazilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/46885)

13.-Kırklareli Milletvekili Vecdi Gündoğdu'nun, Marmara Denizi'ndeki kirliliğin nedenine ve deniz salyası sorunuyla mücadeleyle ilişkin yazılı soru önergesi (7/46886)

14.-Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, Bursa ilindeki derelerin ıslah edilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/46887)

15.-Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Nilüfer Çayı'nın evsel ve sanayi atıklarından arındırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/46888)

16.-Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Karsak deresinin evsel ve sanayi atıklarından arındırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/46889)

17.-Eskişehir Milletvekili Jale Nur Süllü'nün, derin deniz deşarjları ve ön artıma sistemlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/46890)

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

18.-Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, Karadeniz'deki Sakarya Doğalgaz Sahasında bulunan doğalgaza ilişkin yazılı soru önergesi (7/46891)

Hazine ve Maliye Bakanlığı

19.-Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, bir şirketler grubunun Ziraat Bankasına olan kredi borcunu ödemediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/46892)

20.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 1 Milyon İstihdam Projesi'ne başvuran ve katılan kişi sayılarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/46893)

21.-Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Finansal Hesap Bilgilerinin Otomatik Değişimine İlişkin Çok Taraflı Yetkili Makam Anlaşmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/46894)

22.-Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, bir şirketler grubunun Ziraat Bankasına olan kredi borcunu ödemediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/46895)

İçişleri Bakanlığı

23.-İstanbul Milletvekili Yüksel Mansur Kılınc'ın, bir suç örgütü liderine koruma verildiği iddiasına ve koruma tedbiri verilen iki gazeteci hakkındaki tedbirlerin kaldırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/46896)

24.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, sığınmacı kadınlara gebelik ve aile planlaması hakkında eğitim verilmesi önerisi ile sığınmacıların sağlık hizmetlerine erişimine ilişkin yazılı soru önergesi (7/46897)

25.-Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Van'ın İpekyolu ilçesinde bir mahallede yaşanan içme suyu sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/46898)

26.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, bir kişinin polis tarafından uyguladığı kötü muamele sonucu vefat ettiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/46899)

27.-Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, 2020 ve 2021 yıllarında düzenlenen ulusal bayram törenlerinde baro başkanlarının törenlere davet edilmemesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/46900)

28.-Amasya Milletvekili Mustafa Tuncer'in, Covid-19 tedbirleri kapsamında kapatılan hamamların açılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/46901)

Kültür ve Turizm Bakanlığı

29.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, sağlık turizmi alanında yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/46902)

Milli Eğitim Bakanlığı

30.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, son 1 yılda eğitime devam edemeyen çocuklara dair bazı verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/46903)

31.-İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, Öğretim Üyeliğine Yükseltme ve Atama Yönetmeliği hükümlerine aykırı ilan verdiği iddia edilen bir üniversite rektörlüğüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/46904)

32.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'in, Düzce genelinde ve Yığılca ilçesinde online eğitim gören kişilere ve ilin internet altyapısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/46905)

Milli Savunma Bakanlığı

33.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, bir askeri personel hakkında yürütülen idari soruşturmanın akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/46906)

34.-Kırıkkale Milletvekili Ahmet Önal'ın, MIGYEM ve MAAT tesislerinde birebir mühimmatla çalışan personelin özlük haklarının düzeltilmesi için yürütülen çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/46907)

35.-Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, orduya ait bir malın kişisel amaçlarla kullanıldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/46908)

Sağlık Bakanlığı

36.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kadınlara sunulan sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/46909)

37.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, sağlık tedarik zincirinin etkinliğini ve sürdürülebilirliğini sağlamaya yönelik çalışmalar ile akılcı ilaç kullanımına ilişkin yazılı soru önergesi (7/46910)

38.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, sağlık hizmetlerindeki veri altyapısı ile geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/46911)

39.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, klinik rehber uygulamasının yapıldığı il sayısı ile akredite olan sağlık hizmet kuruluşu sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/46912)

40.-Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in, çölyak hastalığıyla ilgili çeşitli verilere ve hastalara verilen yardımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/46913)

41.-Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, bir spor kulübünde görülen koronavirüs vakalarının gizlendiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/46914)

42.-Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen ambulans uçak kiralama ihalesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/46915)

43.-Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Covid-19 salgını sürecinde ülkemizden yardım talebinde bulunan ve yardım edilen ülkelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/46916)

Tarım ve Orman Bakanlığı

44.-Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın, kayıt dışı piyasaya sürüldüğü iddia edilen nişasta bazlı şeker miktarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/46917)

45.-Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Ağrı'daki çiftçilerin Tarım Kredi Kooperatifleri ile Ziraat Bankasına olan borçlarına ve bu borçların yapılandırılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/46918)

46.-Balıkesir Milletvekili Ensar Aytekin'in, dökme zeytinyağı ihracat yasağının gerekçesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/46919)

47.-Karaman Milletvekili İsmail Atakan Ünver'in, Karaman'daki elma üreticilerinin sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/46920)

48.-Kırklareli Milletvekili Vecdi Gündoğdu'nun, Marmara Denizi'ndeki kirlilik nedeniyle mağdur olan balıkçılara ilişkin yazılı soru önergesi (7/46921)

49.-Mersin Milletvekili Cengiz Gökçel'in, Mavi Tünel ve Yeşildere Barajı projelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/46922)

Ticaret Bakanlığı

50.-Balıkesir Milletvekili Ensar Aytekin'in, dökme zeytinyağı ihracat yasağının gerekçesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/46923)

51.-Hatay Milletvekili İsmet Tokdemir'in, İskenderun'da serbest bölge oluşturulmasına yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/46924)

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

52.-Amasya Milletvekili Mustafa Tuncer'in, Amasya Merzifon Havalimanından yapılan uçuşların artırılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/46925)

8 Temmuz 2021 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.00

BAŞKAN: Başkan Vekili Haydar AKAR

KÂTİP ÜYELER: İshak GAZEL (Kütahya), Rümeyşa KADAK (İstanbul)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101’inci Birleşimini açıyorum.(x)

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Çorlu tren kazası hakkında söz isteyen Tekirdağ Milletvekili Sayın Candan Yüceer’e aittir.

Buyurun Sayın Yüceer. (CHP sıralarından alkışlar)

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer’in, Çorlu tren kazasına ilişkin gündem dışı konuşması

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün 8 Temmuz, Çorlu tren katliamının 3’üncü yıl dönümü. 8 Temmuz 2018 yılında 7’si çocuk 25 yurttaşımız hayatını kaybetti, 318 kişi yaralandı. Büyük ihmaller zinciriyle göz göre göre ölüme gönderilen 25 canımızı rahmetle anıyorum. Allah rahmet eylesin, ruhları şad, mekânları cennet olsun.

Bu faciaya neden “kaza” değil “katliam” dediğimizi “cinayet” dediğimizi bilmeyenler için anlatayım.

Katliamdır çünkü ağır ihmaller zinciri sonucu gerçekleşmiş bu olay kaza olarak değerlendirilmez. Katliamdır çünkü demir yolları altyapısının bakım, onarım, yenilenme çalışmaları teknik gereklerine uygun olarak yapılmamıştır. Katliamdır çünkü yüz elli bir yıl önce yapılan, hizmet ömrünü tamamlamış menfezin bakımları ihmal edilmiştir, istinat duvarı yapılmamıştır, dolgu ve travers malzemeleri mühendislik standartlarına uygun yapılmamıştır. Katliamdır çünkü gerekli sayıda yol ve geçit memuru çalıştırılmamış; yol bekçiliği gibi kritik bir görev, yerini tutacak yol denetim mekanizması oluşturulmadan maliyet gibi bir sebeple, bir gerekçeyle kaldırılmıştır. Katliamdır çünkü iktidar yandaşlığı ehliyetsizliğin, liyakatin, tecrübenin önüne geçirilmiştir; yol bakım birimlerinde memur olacak standartlara bile sahip olmayan insanlar vekâletlendirmelerle, görevlendirmelerle buralarda müdür olarak çalıştırılmıştır. Demiryollarının tüm birikimi maalesef tasfiye edilerek bakım, onarım ve yapım işlemleri ehil olmayan insanlara verilmiştir. Katliamdır çünkü daha altyapısı, sinyalizasyon sistemi olmadan bu hatlar siyasi şov uğruna seçim öncesi açılmıştır.

Değerli arkadaşlar, bu ihmaller zinciri sürüp gidiyor böyle ama bizler bu üç yılda bir tren faciasının nasıl hukuk faciasına dönüştüğüne şahit olduk. Faciaya saatler içinde getirilen yayın yasağı ve üzerinden yirmi dört saat geçmeden sanki bir şey olmamış, insanlar ölmemiş gibi saraydaki kutlamalarla başlayan süreç; suçun yağmurun üstüne, sorumluluğun maalesef sadece en alt birimdeki 4 personelin üzerine yıkılmasıyla devam etti. Kimse özür dilemedi, kimse istifa etmedi, kimse hesap vermedi, sorumluluk üstlenmedi, “Yağmurdandı.” denildi ve geçildi.

(x) 7/4/2020 tarihli 78’inci Birleşimden itibaren coronavirus salgını sebebiyle Genel Kurul Salonu’ndaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Bakın, 90 yaşındaki Suud Kral için ilan edilen yas, Çorlu'daki canlarımız için çok görüldü. Jeoloji Mühendisleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Meteoroloji Mühendisleri Odasının, uzmanların bu konudaki görüş ve değerlendirmeleri göz ardı edildi. Şaibeli bilirkişi raporuyla sorumlular dava kapsamı dışında tutuldu. Maalesef sanık sandalyesinde oturması gerekenler terfi ettirildi; yöneticiler, bürokratlar korunup kollandı ve maalesef gerçeklerin üzeri örtülmeye çalışıldı.

Dünya demir yolları tarihine geçecek kadar büyük bir faciada, bu kadar büyük bir faciada duruşma ancak bir yıl sonra yapılabildi.

Bakın, bu, dünya demir yolları tarihine geçecek utancın fotoğrafı. (CHP sıralarından alkışlar) Bu büyük bir utanç ama ne ortada utanan var ne de hesap veren var. Bir yıldır adaleti bekleyen aileler darbedildiler avukatlarıyla beraber. Mahkeme kapısı içerideki ailelerin, bizlerin, duruşmayı izleyenlerin üzerine kitlendi. Yetmedi, kapı zorlanarak açıldı ama bir yıl boyunca adaleti bekleyen ailelerin arayışı sonuçsuz kaldı. Tek bir kişi siyasi sorumluluğu üstlenmedi, tek bir Demiryolları yöneticisi hâkim karşısına çıkarılmadı ama o günden bugüne o acılı aileler, avukatları, o mücadeleye destek veren milletin vekilleri, davayı izleyen gazeteciler yargılanıyorlar ve bizler sadece bu vicdansızlığı, adaletsizliği paylaştık diye, bununla ilgili bir "tweet" paylaşımı yaptık diye benim hakkımda düzenlenen fezlele gönderiliyor ama bununla ilgili verdiğimiz suç duyuruları takipsizlikle sonuçlanıyor. Yani neresinden bakarsanız bakın, burada gerçekten yaşanan skandallar zinciri var, tam bir vicdansızlık, hukuksuzluk var. Adaletin küçüldüğü ülkelerde büyük artık suçlulardır ve maalesef, Çorlu tren katliamı davası bunun bir örneği olarak tarihe geçecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

CANDAN YÜCEER (Devamla) – Toparlıyorum.

Değerli milletvekilleri, göz göre göre verilen ölümler var ama adalet hâlâ gelmedi üç yıldır, bugün 8 Temmuz -dediğim gibi- ve yeni bilirkişi raporu son duruşmada sunuldu, tek tek bütün ihmalleri sıralıyor ve diyor ki: "Var olan menfezlerde her an yeni bir facia olabilir, önlem alın." Bunu diyen bilirkişi raporu. Tabii, dava sürecini uzatarak acılar küllensin istiyorsunuz, hesap soran aileleri yargı sopasıyla sindirmek istiyorsunuz. Buna izin vermeyeceğiz, unutmayacağız, unutturmayacağız değerli milletvekilleri ve Beren'in, Ömer'in, Oğuz Arda'nın, Gülce'nin hayatını çalanların; Sena'yı, Bihter'i hayatının baharında ölüme götürenlerin yanlarına kâr kalmayacak ve hesap soracağız, er ya da geç hesap soracağız. (CHP sıralarından alkışlar) Her şeyin ayan beyan olduğu yerde bile biz eğer adalet dağıtamıyorsak vay hâlimize değerli milletvekilleri!

Şunu söylüyorum son olarak: Güneş balçıkla sıvanmaz. Her şey, sorumluluğunuz çok apaçık ortada ve bu vebal sizlerin boynunuzdadır diyorum, hepimize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı ikinci söz, Srebrenitsa soykırımının yıl dönümü münasebetiyle söz isteyen Bursa Milletvekili Sayın Refik Özen'e aittir.

Buyurun Sayın Özen. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

2.- Bursa Milletvekili Refik Özen'in, Srebrenitsa soykırımının yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

REFİK ÖZEN (Bursa) – "Hayatta kaldım. Adım 'Muhammed' 'İbrahim' 'İshak' olabilirdi; bunun hiçbir önemi yok. Hayatta kaldım, çoğu kurtulamadı. Onlar nasıl öldülerse ben de öyle hayatta kaldım. Onların ölümü ile benim hayatta kalmam arasında hiçbir fark yok çünkü onların ölümüyle kalıcı olarak ve geri dönülmez bir şekilde damgalanmış bir dünyada yaşamaya devam ettim. Srebrenitsa'dan geliyorum. Aslında ben başka bir yerden geliyorum ama Srebrenitsa'lı olmayı seçtim. Yalnızca oradan

gelmeye cesaret ediyorum, tıpkı başka hiçbir yerde olmadığım bir zamanda oraya girmeye cesaret ettiğim gibi. Tam da bu yüzden doğum yerinin ölüm yeriyle kıyasla önemsiz olduğuna inanıyorum. İyi ki hakkımızdaki hiçbir şeyi söylemez, yalnızca coğrafi bir gerçektir. Ölüm yeriyse inandıklarımızı, inançlarımızı, yaptığımız ve ölüm bizi yakalayana dek sonuna kadar sadık kaldığımız seçimlerimizi ifade eder. Belki de bunların hepsi yanlıştır, belki de insan ölüm yerini seçemez doğum yerini de seçemediği gibi. Onlarsa doğdukları, savaş yıllarında sığınak aradıkları ve sığındıkları günbegün birlikte ızdırap içinde yaşadıkları yerde öldüler. Aslında Srebrenitsa'yı hayatta kalmak için seçtiler, bu da onların ölümlerini bir o kadar korkunç kılmaktadır.” diyordu Bosnalı yazar Emir Suljagic.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Srebrenitsa soykırımının 26'ncı yıl dönümü münasebetiyle söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle sizleri, aziz milletimizi, dost, kardeş Bosna halkını saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Srebrenitsa Bosna'nın kuzeydoğusunda bulunan küçük bir şehirdir. Bu şehir insanlarından binlerce Boşnak'ın bugüne kadar görülmemiş bir şekilde katledilmeleri nedeniyle Srebrenitsa'nın adı herkesin hafızasında yer etti. Ayrıca, Bosna'nın Sırbistan sınırlarında bulunan diğer yerlerinde, Drina Nehri civarlarında sayısız insan yok edildi. Eski Yugoslav Halk Ordusu subaylarının komuta ettiği Sırbistan ve Karadağ Sırpları tarafından vahşice göçe zorlanan bu insanlar, kaçışarak aylar boyunca Srebrenitsa'ya sığındılar. Kurtuluşu burada bulacaklarını sanıyorlardı çünkü bu şehrin özgürlüğü, Birleşmiş Milletlerce güvenli bölge olarak ilan edilmiş olması nedeniyle garanti altına alınmıştı. Bu sebeple, insanların güvenli olduğuna ve askerden arındırıldığına inandıkları bu şehre sığınmalarından sonra bugüne kadar görülmemiş boyuttaki vahşet başlatıldı. Birleşmiş Milletlere bağlı olan askerler, silahtan arındırılmış, açlık, hastalık ve üç buçuk yıl süren acılarla bitkin hâldeki insanlara saldırılmasına âdeta göz yumuyordu. Srebrenitsa gerçek bir mezbahaya dönüştü. Yaşanılan bu vahşet öyle boyutlara ulaşmış ki sağırlaşmış olan dünya artık bu duruma sessiz kalamadı. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, aldığı kararla Sırpların güvenli bölge olan Srebrenitsa'yı derhâl terk etmesini istedi. Özgürlük savaşı verenlerin haklarının savunulması gündemdeydi, vahşet işte bu dönem yaşandı, Srebrenitsa ihanete uğradı. 11 Temmuz 1995 günü Ratko Mladic komutasındaki Sırp Cumhuriyeti Ordusu Srebrenitsa'ya girdi ve 8.372 Boşnak öldürüldü. Srebrenitsa soykırımının üzerinden tam yirmi altı yıl geçti ve bu şehirde ve çevresindeki bölgelerde 94 tane toplu mezar bulunmuş ve 6.900 şehidin kalıntıları tespit edilmiştir. Bugün binden fazla kişi ise hâlen kayıptır. Uluslararası Lahey Divanı, Srebrenitsa'yı 2007'de “soykırım” olarak nitelendirdi. Srebrenitsa'lı şehitler; vatanları, namusları, şerefleri, onurları için hayatlarını vermiş ve toplu katliama maruz kalmışlardır. Aradan geçen yirmi altı yıla rağmen, bugün bile hâlâ akıbetleri bilinmeyen, mezarları meçhul, bir mezar taşı dahi olmayan bin civarında kayıp bulunmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bildiğimiz bir şey var, bir masum insanın ölümü tüm insanlığın ölümü gibidir. Buna inanarak bir daha bu acıların yaşanmaması için, katliamların tekrar edilmemesi için, dünyanın hiçbir yerinde, hiçbir bölgesinde etnik temizlik girişimleri olmaması için Srebrenitsa'yı hafızalarımızdan hiç çıkarmayacak, silinmesine izin vermeyeceğiz.

Bizler inanıyoruz ki Bosna Hersek'in geleceği parlak olacaktır ve yine inanıyoruz ki Srebrenitsa, insanlık onurunun yeniden yeşerdiği, barışın, dostluğun, kardeşliğin, dayanışmanın âdeta parladığı yer olacaktır.

Ülkemiz, Balkanların refahı, istikrarı, huzuru ve barışı için her zaman elinden gelen gayreti göstermektedir; dün olduğu gibi, bugün de Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde bu gayretlerimiz artarak devam edecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

REFİK ÖZEN (Devamla) – Tamamlıyorum.

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

REFİK ÖZEN (Devamla) – Bosna Hersek bugün farklı etnik ve kültürel farklılıkları olan bir ülkedir ve tüm dünya için bir umuttur. Çünkü Bosna Hersek'teki barış, Balkanlarda, Avrupa'da ve dünyadaki barış anlamına gelir.

Bu duygu ve düşüncelerle bir kez daha Srebrenitsa ve çevresinde soykırım sonucu yaşamlarını yitiren tüm şehitleri anıyor; dost, kardeş Bosna halkına ve Genel Kurulumuza en derin saygılarımı sunuyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı üçüncü söz Aydın'ın sorunları hakkında söz isteyen Aydın Milletvekili Sayın Aydın Adnan Sezgin'e aittir.

Buyurun Sayın Sezgin. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

3.- Aydın Milletvekili Aydın Adnan Sezgin'in, Aydın'ın sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; memleketim Aydın'ın ve ülkemizin nadide doğal varlıklarından olan Dilek Yarımadası ve Büyük Menderes Deltası Millî Parkı deniz alanına kültür balıkçılığı ve karides çiftlikleri yapılması gündemdedir. Yoğun ve haklı itirazlar dikkate alınmamaktadır. Bu bölge ülkemizin ve dünyanın en önemli sulak alanları arasındadır ve uluslararası sözleşmeler kapsamında korunmaktadır. Hassas bir ekosistem özelliği taşıyan bu alanda balık ve karides çiftliklerine izin verilirse çok kısa sürede ekolojik yapı bozulacak ve geri dönüşmesi mümkün olmayan bir tahribat meydana gelecektir. Bu çiftçiliklere ek olarak kıyıda yapılacak sanayi ve lojistik tesisleri de bölge ekosistemine büyük zarar verecektir.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Doğal sit alanı orası, doğal sit alanı.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Devamla) – Didim'de, ayrıca, geçtiğimiz aylarda “Manastır Koyu” olarak bilinen bölge için alınan bir kararla emsal değeri 0,10 olan inşaat hakkı 5 kat arttırılmıştır. Kararla, kıyı bölgesi kentin iç kesimlerinden koparılmakta ve kentin doğal turistik dokusuna yeni bir darbe daha vurulmaktadır. Aydın ve Didim'de bulunan STK'lerin ve akademik kurumların görüşleri alınmamıştır. Bu kararın kamu yararına aykırı olduğu çok açıktır. Kararın hangi saiklerle alındığını Hazine ve Maliye Bakanına birkaç kez soru önergesiyle sordum, cevap alamadım.

Öte yandan, denetimsiz JES'lerin neden olduğu tahribat artarak devam etmektedir. Bu tahribat, ilgili Bakanlığın hazırladığı rapor dâhil çok sayıda bilimsel rapor tarafından ortaya konulmuştur. Aydın'daki tahribata direnenler ise cezalandırılmaktadır. 2018 yılının Aralık ayında Aydın'ın toprağını, havasını ve suyunu korumak için demokratik hakkını kullanan Kızılcaköylü kadınlara haksız olarak şiddet uygulanmasına, biber gazı sıkılmasına rağmen sorumlular hakkında dava açılmazken haklarını korumaya çalışan bu hemşehrilerim mahkemelerde sürdürülmektedir. 12 Temmuzda görülecek davada tüm Aydınlılar olarak Kızılcaköylü kahraman kadınlarımızı destekleyeceğiz.

Değerli arkadaşlar, Aydın-Denizli Otoyolu Projesi de mevcut hâliyle Aydın'a vurulan diğer bir darbedir. Haftalardır dile getirdiğimiz gibi, ihale şartnamesinde bulunmayan değişikliklerle tarım arazileri ve yerleşim yerleri tahrip edilmektedir. İhaleden sonra otoyol güzergâhı halkın ve ekosistemin aleyhine, yüklenici firmanın lehine olacak şekilde revize edilmiştir. Menderes'in suladığı verimli arazilerin bir kısmı otoyol projesiyle işgal edilecektir. Menderes Nehri zaten kuraklık ve kirlilik tehlikeleriyle boğuşmaktadır. Denetim eksikliği nedeniyle kirlilik seviyesi giderek artmakta, kitlesel balık ölümleri başta olmak üzere pek çok sorun yaşanmaktadır. Kuraklık ve kirlilik nedeniyle Aydın'da içme suyu ve tarımsal sulama açısından da önemli riskler ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca, otoyol projesi kapsamında, Buharkent ve Kuyucak başta olmak üzere, çeşitli bölgelerde yapılacak olan bağlantı yolları nedeniyle tarım arazileri, evler ve ahırlar yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır. Son değişikliklerle otoyol yaşam alanları ve verimli tarım arazileri üzerinden geçecek, bölge halkı mağdur edilecektir. Buharkent’te yeni bir organize sanayi bölgesi inşaatına başlanmış olması, bu değişiklikleri meşru kılmaya yönelik aldatıcı bir bahanedir.

Konuşmamı bitirirken bir önceki hatibe Srebrenitsa soykırımını andığı için teşekkür ediyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) 90’lı yıllarda Türkiye bu çok acı olayın resmen soykırım olarak tanınması için öncü ve belirleyici rol oynamıştır. Bosna Savaşı’nda katledilen tüm Boşnak Müslüman kardeşlerimizi rahmet ve saygıyla anıyorum.

Genel Kurula saygılarımı sunarım. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi, sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

İlk söz Sayın Taşdoğan’a ait.

Buyurun Sayın Taşdoğan.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan’ın, aşılama çalışmalarına ilişkin açıklaması

ALİ MUHİTTİN TAŞDOĞAN (Gaziantep) – Sayın Başkan, Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Bey’in ifadesiyle, bu salgını aklın, bilimin ve duanın gücüyle yenmeye çok yakınız. Aşıyla pandemiden kurtulma eşiğine gelmiş bulunmaktayız. Bir günde uygulanan aşı sayısı 1,5 milyona ulaşmış, toplam 55 milyondan fazla doz aşı uygulanmıştır. Böylece nüfusumuzun önemli bir kısmı aşılanmıştır. Bu eşikten kurtulduğumuz gün itibarıyla ağzımızın tadı geri geldi diyor, gastronomi ve tarih şehri Gaziantep’e tüm vatandaşlarımızı davet ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Kabukcuoğlu...

2.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu’nun, Eti Maden İşletmeleri Kırka Bor İşletme Müdürlüğünde çalışan işçilere ilişkin açıklaması

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ülkemizde “eşit işe eşit ücret” sözü devamlı tekrarlanan ancak bir tekerlemedir. Eti Maden İşletmeleri Kırka Bor İşletme Müdürlüğünde 2 bin civarında işçi çalışmaktadır. İş kazaları dâhil pek çok tehlikeye göğüs gererek çalışan işçilerimiz maalesef muadillerinden daha düşük ücretle çalışmakta, olumsuz şartlarda eksik kadroyla görevlerini yerine getirmektedirler. Bu insanların sağlığını devam ettirecek en yakın hastane 80 kilometre uzaktadır. Daha önce söz verildiği hâlde bölgede bir hastane bile yoktur. Kırka Bor işçileri özlük haklarının düzeltilmesini ve aynı zamanda bölgeye hizmet verecek bir hastane yapılmasını beklemektedirler.

Yüce Meclisi saygıyla selamlarım.

BAŞKAN – Sayın Erbay...

3.- Muğla Milletvekili Burak Erbay’ın, ÖSYM tarafından yapılan 2021 TYT ve AYT sınavlarına ilişkin açıklaması

BURAK ERBAY (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Geçtiğimiz hafta ÖSYM tarafından yapılan, öğrencilerin geleceği için büyük önem taşıyan 2021 TYT ve AYT sınavlarının ardından sınav sorularıyla ilgili olarak çeşitli şaibe iddiaları gündeme gelmektedir. Sınav sorularından özellikle matematik testlerinde soru tipi ve seviyesinin bugüne kadar

ÖSYM'nin soru havuzunda olmayan zorlukta olduğu, hatta bazı soruların müfredat dışı olduğu da öğrencilerin en önemli şikâyetlerinin başında gelmektedir. Gençlerimizin geleceğini belirleyecek bu denli önemli bir konuda ileri sürülen iddialar da çok vahimdir.

TYT ve AYT sınavlarında matematik sorularının ÖSYM'nin soru havuzunda olmayan sorulardan seçildiği doğru mudur? Bu soru tiplerinin Millî Eğitim onaylı hiçbir yayınevini denemelerinde yer almadığı doğru mudur? Pandemi döneminde öğrenciler eğitime erişememişken soruların müfredat dışı olduğu doğru mudur? Millî Eğitim Bakanının bu soru işaretlerini gidermesini bekliyoruz.

BAŞKAN – Sayın Aydemir...

4.- Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in, Erzurum'da yapılan barajlara ilişkin açıklaması

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Başkanım, son on sekiz yılda Erzurum'da çok sayıda baraj inşa edildi ve bu sayede de yüz binlerce dekar arazi sulanır oldu ancak Erzurum gibi tarım ve hayvancılığın zirve bulduğu bir il sulama bakımından dahasını bekliyor. Bunun içindir ki çok sayıda barajımız ya inşaat safhasında ya ihale aşamasında. En önemlileri Söylemez ve Alvar Barajları. Her ikisi de hayati önemde ve Erzurum için olmazsa olmaz yatırımlar. Malumdur ki ülkemizde her yedi yılda bir ortalama kuraklık yaşanıyor. Bu yüzdendir ki yapım safhasındaki barajlara olan ilgimiz ve takibimiz çok daha fazla ve beklentimiz de o ki Söylemez ve Alvar Barajları bir an önce tamamlanacak ve Erzurum Pasinler ve Daphan Ovalarına can üstüne can gelecek. Sayın Cumhurbaşkanımızın sahabetliğine dadaşlar olarak minnettarız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Filiz...

5.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, Çorlu tren kazasının yıl dönümüne ilişkin açıklaması

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün, Tekirdağ'ın Çorlu ilçesi yakınlarında meydana gelen ve 7'si çocuk, 25 kişinin hayatını kaybettiği, 300'ün üzerinde kişinin de yaralandığı tren kazasının 3'üncü yıl dönümü. Kazada hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet diliyorum, tüm mağdurların acısını paylaşıyorum.

Bu olayla ilgili açılan davada toplam 7 duruşma yapıldı. En son 16 Mart tarihinde yapılan Devlet Demiryollarında görevli 1'i müdür, 2'si şef, 1'i de memur olan 4 sanığın yargılandığı duruşma yine sonuca bağlanamayarak eylül ayına ertelendi. Bu, Türk adaleti için bir eksiklik. Konu çok ciddi araştırmaya muhtaç olup hızla sonuçlandırılmalı ve kamu vicdanını rahatlatarak şekilde gerçek suçlular hızla cezalandırılmalıdır. Adaletin gecikmesi mağdurların acısına bir acı daha katmakta ve devlete olan güvenleri sarsılmaktadır. Adaletin hızlı gerçekleşmesi önemlidir.

Geciken adalet adalet değildir diyor, Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Ekinci...

6.- Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin, tüm vatandaşları Sivas'a davet ettiğine ilişkin açıklaması

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Teşekkür ediyorum Kıymetli Başkanım.

Bir şehir düşünün: Çifte Minareli Medresesi, Şifaiye Medresesi, Buruciye Medresesi, Gök Medresesi, Kale Camisi, Ulu Camisi, Eğri Köprü, Altinkale... Kongre Müzesi cumhuriyete ve Mustafa Kemal Atatürk'e yüz iki gün ev sahipliği yapmış. Sıcak Çermik, Soğuk Çermik... Divriği'de Divriği Ulu Camisi, Divriği Konakları; Gürün'de turkuazın her rengini görebileceğimiz Gökpınar Gölü, Şuğul Vadisi; Kangal'da dünyaca ünlü doktor balıklarımız, Kangal Balıklı Kaplıcamız ve ırkının en önemli

örneği olan Kangal köpeklerimiz; Hafik Gölü'müz, Zara Tödürge Gölü'müz, Koyulhisar Eğriçimen Yaylamız, Doğanşar Dipsizgöl'ümüz, Şarkışla Muhsin Yazıcıoğlu ve Aşık Veysel Anı Evlerimiz, Gemerek Sızır Şelalemiz...

Bir dakikaya sığmayacak bir şehir, sultan şehir Sivas'ımıza tüm vatandaşlarımızı ve Gazi Meclisimizi davet ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Aydın...

7.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, memur ve emeklilere yapılan zamlara ilişkin açıklaması

ERKAN AYDIN (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İktidar her alanda pembe tablolar çizse de pembe tablo üç beş yerden maaş alanlar, ballı ihale alanlar için olabilir. Ancak TÜİK'in açıkladığı rakamlara bile bakıldığında yüzde 17,45 enflasyonun olduğu, yine üretici fiyatları bakımından bakıldığında yıllık bazda zeytinyağında yüzde 38, sütte yüzde 25, ekmekte yüzde 22,5, bakliyatta yüzde 28, ayçiçek yağında yüzde 57, mısır özü yağında yüzde 51 –ki bunlar da TÜİK'in verdiği rakamlar- ve üretici bazında yüzde 44,5 bir enflasyon görülüyor. Ancak memura ve memur emeklisine verilen zam oranıysa yüzde 8,45; yıllığa vurursanız yüzde 17. Memur, emekli bu zamlar altında eziliyor. Bir an önce maaşlarının iyileştirilmesi, en azından asgari ücret düzeyinde olması lazım ki insanca yaşamlarını sürdürebilsinler. Hükümeti bu konuda adım atmaya davet ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Taşkın...

8.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, Srebrenitsa soykırımının yıl dönümüne ilişkin açıklaması

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Srebrenitsa soykırımının üzerinden tam yirmi altı yıl geçti, bu şehirde ve çevresindeki bölgelerde 94 tane toplu mezar bulunmuş ve 6.900 şehidin kalıntıları tespit edilmiştir. Bugün binden fazla kişiye hâlâ kayıptır. Lahey Uluslararası Adalet Divanı Srebrenitsa katliamını 2007'de “soykırım” olarak nitelendirdi. Bu soykırım, insanlık onuruna çok büyük bir yara vermiş, Balkan tarihi ve Avrupa tarihine kara bir leke sürmüştür. Srebrenitsa'lı şehitler, vatanları, namusları, şerefleri ve onurları için hayatlarını vermiş ve toplu katliama maruz kalmışlardır. Srebrenitsa ve çevresindeki soykırım sonucu yaşamlarını yitiren tüm şehitleri rahmetle anıyor; dost, kardeş Bosna halkına saygılarını sunuyor; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Erel...

9.- Aksaray Milletvekili Ayhan Erel'in, denizlerdeki müsülaja ilişkin açıklaması

AYHAN EREL (Aksaray) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Denizlerimiz ve iç sularımızda kirlilik sonucu oluşan müsülaj nedeniyle deniz canlıları yok olmayla karşı karşıyadır. Deniz ve iç sulardaki ekosistemin korunması için alanlarında uzman olan su ürünleri mühendisleri ve su bilimleri mühendislerinin istihdamları artırılmalıdır. Başta Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve belediyelerde bu meslek grupları istihdam edilmeli, denetimleri bu meslek grupları yapmalıdır. Şu an istihdam olmadığı için su ürünleri fakültelerinin tercih sayısı azaltılmış, kapatılmayla karşı karşıya kalmıştır. Üç tarafı denizlerle çevrili olan ülkemizde su ürünleri mühendisleri işsiz ya da kendi meslekleri dışında iş yapmaktadırlar. İstihdam olmayacaksa bu fakülteler neden var? Gereкли çalışmalar yapılmalı, su ürünleri mühendisleri ve su bilimleri mühendislerinin istihdamları sağlanmalıdır.

BAŞKAN - Sayın Gaytancıoğlu...

10.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı'na ilişkin açıklaması

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

AKP denilen yapı kendine her gün sanal düşman yaratır ama asıl düşman olduklarının başında eğitim gelir. Eğitime olan düşmanlıklarını anaokullarından üniversitelere kadar görebiliyoruz. Hocasız bölümlerin yanına öğrencisiz bölümleri eklediler, öğrenciden öğretim elemanlarına kadar mağdur etmediğiniz kimse yok; daha önce talep görmediği için öğrencisiz kalan bölümlerin ardından şimdi de yeni bir sorun ortaya çıktı, bölümleri kapatılan akademisyenlerin bazılarının başka üniversitelerde kendi bölümlerine gitmelerine YÖK tarafından izin verilmiyor. Özellikle, Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı'na bağlı akademisyenler zorunlu hizmet yükümlülüğü nedeniyle büyük sıkıntı yaşıyor; ÖYP'lilerin sorununu çözün. AKP'nin anlayışı, kapasite yetersizliğinden ulaşamadığı üniversitelerin başına oraları yok etmek için ilişitirilmişleri atamaktır, sorun çözmek değil. Yirmi yıldır yandaşlarınıza bütün kaynakları aktarsanız da bir tane sizden önce kurulmuşların yanına yaklaşacak yeni üniversite kuramadınız.

Kindar nesil de bilimsel...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çakır...

11.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, denizlerdeki müsilağa ilişkin açıklaması

SAMI ÇAKIR (Kocaeli) - Sayın Başkan, denizlerimizde karşı karşıya olduğumuz kirlenme, hepimizin bildiği ve takdir edeceği gibi denizlerin kendiliğinden veya doğal yollardan ortaya çıkan bir sonuç değildir. İnsanın ve insanlığın doğallığın dışına taşıdığı her eylem, tutum ve davranış her gün yeni bir doğal afetle bizi karşı karşıya bırakmaktadır. Müsilaj, deniz salyası tanımlamasıyla denizlerde yeni bir tür deniz kirliliği yaşıyoruz. Masmavi bir güzelliğin soluk benizli, yapışkan, etkisi ve zararları henüz tam anlamıyla bilinmeyen bu hastalığa bırakılmaması için Çevre Bakanlığı ve kurumlar tarafından yapılan mücadeleyi önemsemekle beraber, aslolan çevreyi ve doğayı felakete sürükleyecek tutum, davranış, bakış ve anlayışı ortadan kaldıracak farklılaştırmayı başarmaktan geçmektedir. Yarının güzelliğini burada aramalıyız, çevreyle dost, doğayla uyumlu bir hayat arzulayan insana bunu ancak kendisinin sağlayabileceğini afetler hatırlatmaz inşallah diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Öztürk...

12.- Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'ün, işitme engellilere ilişkin açıklaması

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Sayın Başkan, Ulusal Engelli Veri Sistemi'ne göre hayatta olan engelli sayımız Mart 2021 itibarıyla 2 milyon 512 bin kişidir. Bu rakamın yüzde 7,9'u yani yaklaşık 180 bini işitme engelli vatandaşlarımızdan oluşmaktadır. Ülkemizde işitme cihazı fiyatları model ve teknoloji özelliklerine bağlı olarak 30 bin TL'ye yaklaşan bir rakamdır. Sosyal Güvenlik Kurumunun işitme cihazları için ödediği brüt tutar 1.114 TL olup, yine SGK çalışanları için işitme cihazı alımında yüzde 20 kesintiyle net 891 TL ödemektedir. İşitme cihazı için ödenen bu rakamlar yetersiz olup çok sayıda işitme engelli vatandaşımız ve çocuğu olan ailelerimiz çok ciddi mağduriyetler yaşamaktadır. Bu bakımdan, SGK'nin tüm cihaz, protez ve diğer gereksinimlere ödemekte olduğu katkının güncel rakamlara yükseltilmesi yerinde olacaktır ve bu sayede birçok insanımızın da yüzü gülecektir. Bu mağduriyetin bir an önce giderilmesini istiyoruz.

BAŞKAN – Sayın Aycan...

13.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, hemşirelerin sorunlarına ilişkin açıklaması

SEFER AYCAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, hemşireler, sağlık hizmetlerinin en önemli elemanlarıdır; sağlık hizmetlerinin her kademesinde görev almakta, koruyucu hizmetlerde, tedavide, rehabilitasyonda özveriyle çalışmaktadırlar. Covid-19 salgını sırasında da her kademede özveriyle çalışmışlardır.

Hemşireler, günümüzde sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünden mezun olmaktadır yani dört yıllık yükseköğretim mezunlardır fakat hemşirelerin ücretleri diğer lisans mezunlarına göre düşüktür. Döner sermaye ek ödemesi, her şehir, her kurum ve kuruluşta çalışılan birime göre değişmektedir. Hemşireler, maaşlarının artırılmasını, ek ödemeyle maaşlarının birleştirilerek tek bir ödeme olarak yapılmasını istemektedirler; ek ödemenin emekliliğe yansımını istemektedirler; haftalık çalışma süresinin kırk sekiz saati geçmemesini istemektedirler; özel sağlık kuruluşunda çalışma şartlarının ve ücretlerinin de iyileştirilmesini, buralara yapılan kontrollerin artırılmasını istemektedirler.

BAŞKAN – Sayın Kılavuz...

14.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, Mersin'in ulaşım ile ilgili sorunlarına ilişkin açıklaması

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Mersin, kara, deniz ve demir yolu taşımacılığının kavşak noktalarından biridir. Böylesi ehemmiyete sahip olan Mersin'imize bugüne kadar ulaşım konusunda yapılan hizmetler adına teşekkürlerimi sunuyorum. Fakat Mersin'imizin çözüm bekleyen ulaşım problemleri de bulunmaktadır. Öncelikle, Mersin-Antalya, Silifke-Mut-Karaman, Çamlıyayla-Tarsus yollarının ve bölgesel havaalanının tamamlanarak hizmete açılması Mersin'imiz adına çok önemlidir. Çeşmeli-Taşucu Otoyolu bölge trafiğini rahatlatacak ve bölge ekonomisine olumlu katkılar sunacaktır. Tarsus-Mersin Otoyolu'nun ücretsiz olması da talepler arasındadır. Mersin-Silifke D400 Kara Yolu sahil şeridinin rahatlatılması adına alternatif bir yol açılması Mersin trafiğini rahatlatacaktır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Şeker...

15.- Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker'in, Kocaeli'ne yapılan yatırımlara ilişkin açıklaması

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, yap-işlet-devret modeliyle yapılan İstanbul-İzmir Otoyolu ve Osmangazi Köprüsü daha 3'üncü yılında garanti edilen araç sayısını aştı. Ayrıca, istihdama, zaman tasarrufuna, yakıt tasarrufuna, çevreye ve trafik kazalarının azalmasına da ciddi katkı sağladı. CHP döneminde Kocaeli'de yap-işlet-devret modeliyle yapılan, 1999'da devreye alınan Yuvacık Barajı'na yıllık 142 milyon metreküp su alma garantisi verilmişti ancak bu rakama hiç çıkmadı. Maksimum 129,40; ortalama ise 101,38 milyon metreküp su alındı. Garanti süresince yani on beş yıl boyunca 142 milyon metreküpe tamamlanan miktar firmaya hep ödendi.

Cumhurbaşkanımızın liderliğinde AK PARTİ hükümetleri olarak hazinenin kasasından tek kuruş harcamadan ülkeye dev eserler kazandırmaya devam ederken “Bu projeleri kıskananlar çatlasın.” demiyor, proje üretme kabiliyetleri artsın diye dua ediyor, aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Şeker, dua edin, buradan cevap veremiyorum size.

Sayın Yılmazkaya...

16.- Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya'nın, sağlıkçuların atamalarına ilişkin açıklaması

BAYRAM YILMAZKAYA (Gaziantep) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Günlük politikalarla yürütülemeyecek kadar yaşamsal öneme sahip sağlık sektöründe yaşanan sorunların çözümü adına gerçekçi politikalar bir an önce hayata geçirilmelidir. Öncelikli olarak sağlıkçularımızın yoğun çalışma koşullarının düzenlenmesi adına eksik kadrolara gerekli atamalar yapılmalı, özlük hakları bir an önce iyileştirilmelidir. Üstelik pandemi vakalarının düşüş eğiliminde olduğu bu dönemde eksik atamalar hızla yapılıp kurum içi eğitimler tamamlanmalı, böylece sonbaharda olası yeni varyant hasta artışına hazırlık yapılmalıdır.

Buradan Sağlık Bakanına seslenmek istiyorum: Yeni Covid varyantlarına karşı daha güçlü bir sağlık sistemi için 40 branşta 700 bine yakın sağlık çalışanı atanmayı bekliyor. İş bekleyen sağlık meslek gruplarına çözüm üretilmesi için sağlıkta beklenen atamaların bir an önce yapılması şart. Cerrahi anestezi teknikerleri, servis yoğun bakım hemşireleri, odyoloji, acil tıp teknisyeni, optisyen, ağız ve diş sağlığı teknikerleri ve doktor kadrolarındaki boşluklara gerekli atamalar mutlaka yapılmalıdır.

Yüce heyeti saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Köksal...

17.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, Afyonkarahisar Kent Konseyi Başkanına ilişkin açıklaması

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, geçtiğimiz hafta, Afyonkarahisar Kent Konseyi Başkanı, Kent Konseyinin logosundan ilimizle özdeşleşmiş olan Atatürk'ün Kocatepe'deki resmini kaldırdı. Afyonkarahisarlı hemşehrilerimizle verdiğimiz tepki üzerine Afyonkarahisar Belediye Başkanı Mehmet Zeybek eski logoya geri döneceğini belirterek logonun değişikliğinin bilgisi dışında yapıldığını ve bu logo değişikliğini, Atatürk resminin kaldırılmasını iyi niyetli bir girişim olarak nitelendirmiştir. Öncelikle şunu belirteyim: Atatürk resmini kaldırmanın hiçbir şekilde iyi niyetle izahı olmaz. Kaldı ki sürekli sosyal medya hesaplarında, paylaşımlarında “Kurtuluş Savaşı'nda keşke Yunan galip gelseydi.” diyen fesli deli Kadir'e rahmetler yağdıran, övgüler yağdıran bir Kent Konseyi Başkanının Atatürk resmini kaldırmasında iyi niyetli olduğu hiçbir şekilde söylenemez. Geçmişte de sahte hesaplardan sosyal medyada muhalefet partisi milletvekillerine ve genel başkanlarına hakaretler yağdıran bu Kent Konseyi Başkanı Atatürk'e ve aziz şehitlerimize borçlu olduğu o koltuğu derhâl terk etmelidir. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Şimşek...

18.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, ehliyet mağdurlarına ilişkin açıklaması

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, günlerdir burada ehliyet mağdurlarının sesini duyurmaya çalışıyoruz. Bayram yaklaştı, bayrama sayılı günler kaldı. Ceza puanlarından dolayı veya karıştıkları trafik kazalarından dolayı ölümlü kazaya sebebiyet vermemiş olan ehliyet mağdurlarının bayramdan önce mutlaka Meclis gündemine alınıp bunlara bir af çıkarılması talebimizdir. 800 bine yakın ehliyet mağduru vardır, bunların içerisinde geçimini şoförlükten temin eden yüz binler vardır. Bunlar, üçer beşer puanlık cezaların toplamından dolayı ehliyetlerine el konulmuş ve şu pandemi şartlarında da evlerine ekmek götürmemektedir çünkü ehliyetleri olmadığı için çalışmamaktadırlar. Bunun mutlaka gündeme alınması ve bayramdan önce bunlara bir müjde verilerek ehliyet affının çıkarılmasını talep ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Bülbül...

19.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın Valiliğinin eylem yasağına ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

AKP iktidarı baskıcı ve yasakçı zihniyetini her yerde devam ettiriyor. Aydın Valiliği kent genelinde 13 Temmuz Salı gününe kadar her türlü eylemi yasakladı. Bu yasaklama kararı Anayasa'nın 34'üncü maddesinde hüküm altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının ihlalidir. Gerekçe yine kamu düzeni, yine terör ve şiddet bahanesi. Bu bahaneyle yapmaya çalıştıkları ise hafta sonu yapılacak barışçıl eylemleri engellemek ve Aydın halkının havayı, suyu, toprağı zehirleyen denetimsiz JES'lere karşı verdiği mücadeleyi kırmak. 2018 yılında Kızılcaöy'de kadın yurttaşlarımızın verdiği mücadele sebebiyle ceza davası açılmıştı ve dava 12 Temmuzda Aydın'da görülecek. Bu dosyada pek çok çevre örgütü, yurttaş bir araya geliyor. Basın açıklamalarını, eylemlerini günlük kararlarla yasaklamaya, halkı yıldırmaya çalışıyorsunuz ama yurttaşın hukuk ve hak arama mücadelesi devam edecek.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Hancıoğlu.

20.- Samsun Milletvekili Neslihan Hancıoğlu'nun, Çarşamba Şeker Fabrikasının Varlık Fonuna devrine ilişkin açıklaması

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Geçen hafta, Çarşamba Şeker Fabrikasının Sayın Cumhurbaşkanının imzasıyla Varlık Fonuna devredildiği duyuruldu. Özelleştirme kapsamındayken Fona devredilen bu fabrika on yıldır üretim dışıdır ve burada iki yıldır da revizyon yapılmaktaydı. Fabrikadaki yenileme süreci bitti, şimdi Fona devredildiğini öğreniyoruz. Fakat devir işleminin kapsamı konusunda kamuoyuna hiçbir bilgi verilmedi. Bu durum pancar üreticisinden fabrikada çalışan işçiye kadar herkesin aklında soru işaretleri ve şüpheler oluşturmuştur. Kamu kaynaklarının, özellikle de üretim yapılan istihdam ve katma değer yaratan kamu yatırımlarının her ne isim altında olursa olsun milletin malı olmaktan çıkarılmasını asla kabul etmeyiz. Ne özelleştirme ne de Varlık Fonu, milletin fabrikası milletin olmalıdır! Çarşamba Şeker Fabrikasının Fona devriyle ne amaçlandığı da milletimize açıklanmalıdır.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi İYİ Parti Grup Başkan Vekili Sayın Lütfü Türkkkan'a aittir.

Buyurun Sayın Türkkkan.

21.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkkan'ın, Çorlu tren kazasının yıl dönümüne, Sözcü TV'ye iyi yayınlar dilediğine, Türk lirasının değer kaybına, Erzincan Şeker Fabrikasına ve Erzincan'ın sorunlarına ilişkin açıklaması

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üç yıl önce bugün 362 yolcu ve 6 personeliyle Edirne'nin Uzunköprü ilçesinden İstanbul Halkalı'ya gitmek üzere hareket eden yolcu treni Tekirdağ'ın Çorlu ilçesi Muratlı-Balabanlı bölgesinde devrildi. Bu kazada 25 vatandaşımız hayatını kaybetti, 340 vatandaşımız yaralandı. Bu hiç unutamadığımız acı tren kazasında hayatını kaybeden vatandaşlarımıza bir kez daha Allah'tan rahmet, ailelerine başsağlığı diliyorum.

Çorlu tren kazası davasının mart ayında 7'nci duruşması yapıldı ve ne yazık ki adalet hâlâ yerini bulmadı. Adalet derken, adaletin bir kısmı yerine getirildi, orada ölen çocuğun annesine ikide bir gözaltı kararı veriliyor; öyle bir adalet anlayışınız var. Evladını, eşini kaybeden kadına ikide bir gözaltı kararı veriliyor. Bu tren kazasıyla ortaya çıkan adaletin sonucu bu. Bu tren kazası döneminde sorumlu olanlar da hâlâ bu Mecliste. Onlar, bunun aydınlanması için katkı vermesi gerekirken olay hâlâ sakit

bir durumda devam ediyor. Bu kazanın ciddi ihmal ve denetimsizlik sonucu yaşandığı apaçık ortada olmasına rağmen, bu faciaya neden olan ihmallerin belirlenmesi, sorumluların ortaya çıkarılması ve kaza geçiren vatandaşlarımızın da mağduriyetlerinin giderilmesi amacıyla daha önce verdiğimiz araştırma önermeleri ne yazık ki tarafınızdan reddedildi. İYİ Parti olarak asla kaderle açıklanmayacak bu tren kazasının takipçisi olmaya, yakınlarını kaybeden ailelerin sesi olmaya devam edeceğiz. Sizin hatalarınızı kader diye topluma sunmaktan vazgeçtin, bunlar sizin hatalarınızın sonucu kayıplarımız.

Daha önce, gerek verdiğimiz önermelerle, gerek burada yaptığımız konuşmalarla Sözcü televizyonunun eksizsiz belgelerle başvuru yapmasına rağmen yayın hayatına hâlâ başlayamadığını dile getirmiştik; bunun, basın özgürlüğünün ihlali olduğunu vurgulamıştık. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu dört yüz doksan altı gün süren mücadele ve bekleyişin sonunda Sözcü TV'nin logosunu onayladı. Arkadaşlar, bir buçuk sene bir televizyonun logosunu onayladınız ya. Bu nasıl bir sistem, nasıl bir tahakküm sistemi, nasıl bir otoriterlik! Diktatörlük demeyeceğim, kızmayın. Ben de buradan Sözcü TV'ye iyi yayınlar diliyorum. Muhalefetin sesini duyuran, habercilikte doğru ve iyi işler yapan Sözcü gazetesi ve Sözcü televizyonuna başarılar diliyorum.

Son üç yılda Türk lirasının dolar karşısında değer kaybı ne kadar? Tam yüzde 100. Vatandaş dolarla maaş almıyor ancak durmadan bu yükselen dolar, değer kaybeden Türk lirasından dolayı artık hiçbir şey alamıyor vatandaş. Ülkede işsiz sayısı 12 milyonu aşmış, ekonomi altüst oldu. Birisi bugün yazmış: “Tatil köyleri dolu.” demiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Ya, tatil köylerini Ruslar dolduruyor, bizimkiler o gelen turistlere hizmet etmek için orada olan çocuklarımız bizim veyahut da bu iktidarın çevresinde dolaşanlar olabilir ama vatandaşın durumu hiç öyle değil. Sokağa çıkmadığımız için bilmiyorsunuz, gittiğiniz sadece kendi partilileriniz. Partili Cumhurbaşkanlığı sistemindeki o hızlı karar alma mekanizması nedense ekonomide gerekli kararların alınmasında bir türlü engel. Altı ayda bir reform paketi açıklıyorsunuz ama içi de boş çıkıyor bu paketin yani millete bir katkısı olmadı bugüne kadar. Bu paketler ne zaman açıklansa o gün Türk lirası değer kaybediyor; dikkat edin, ne zaman paket açıklansın Türk lirası değer kaybediyor. Dolayısıyla, insan merak ediyor: Bu sistem hangi sorunlara etkili ve hızlı bir çözüm buluyor? Mesela, yirmi ay içerisinde 4 kez Merkez Bankası Başkanı değişiyor; çok hızlı bir değişiklik var burada, bu sistemin getirdiği hızlardan bir tanesi bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Müsaade istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Merkez Bankasının Başkanlarını görevden alma konusunda bu sistem çok hızlı. Beş yıl süreyle, son üç yılda, 3 kez TÜİK Başkanı görevden alınmış. Bu konuda da çok hızlı bu sistem, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi. Ancak partili Cumhurbaşkanlığı sistemi Türk milletini her geçen gün daha fazla kuşatan işsizlik, enflasyon, yoksulluk, hatta yokluk sorununa çözüm üretme noktasında tamamen etkisiz kalıyor. Geldiğimiz noktada, iktidar dâhil olmak üzere, ucube Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin Türk milletine ödettiği bedeli herkes görüyor.

Son olarak Erzincan'dan söz etmek istiyorum Sayın Başkanım. Erzincan Şeker Fabrikasının özelleştirilmesinden sonra bu fabrika ne yazık ki atıl hâle getirildi. Daha önceki yıllarda 300'lere varan personel sayısı günümüzde 30'lara kadar düştü, kalan personele de -Türkiye'nin çeşitli illerine sürekli görevlendirme yapılarak- âdeta mobbing uygulanıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Bir zamanlar Türk Cumhuriyetleri’ne şeker fabrikası inşa eden bu tesis, mevcut iktidar sayesinde ne yazık ki üretim yapamaz hâle geldi. Sahipsiz kalan fabrikada az sayıda personel de geleceğinden endişeli bir şekilde beklemeye devam ediyor. Çünkü Erzincan’da kamuya ait Sümerbank İplik Fabrikası, Tercan Ayakkabı Fabrikası önce özelleştirildi, sonra da kupon arazi hâline getirildi ve beton yığınına çevrildi. Erzincan Şeker Fabrikası da geçtiğimiz yıllarda özelleştirilmiş ve aynı kaderi beklemektedir. Peki, bu fabrika kime satıldı? Biliyorsunuz hepimiz de ben hatırlatayım: Bildiğimiz Albayraklara; hani, her gün muhalefete hakaret eden, küfür eden Albayraklar Grubunun o gazetesi var ya, Yeni Şafak gazetesi, onun sahiplerine satıldı.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Maşallah!

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Makine Fabrikasının da aynı sonu yaşamaması için gerekli çalışmanın yapılması ve önlemlerin acilen alınması gerekmektedir. Zira, bu tesis elden giderse devletin bu şehirde tüten tek bir bacası kalmayacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Evet, son kez açıyoruz mikrofonu.

Buyurun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Erzincan’daki hidroelektrik santralleri nedeniyle sulama sıkıntısı çeken Erzincan’da artık içme suyu sıkıntısı da çekiliyor. Bir zamanlar Böğert maden suyunun olduğu yer şimdi içme suyu sıkıntısı çekiyor. Arazilerin büyük bir bölümü ekilemez hâle gelmiş, köy ve beldelerde vatandaşlarımız ihtiyaç ve içme sularını dahi arar hâle gelmişler. Mevcut sulamalarda ise enerji maliyetleri çiftçimizin belini bükmektedir.

Erzincanlı gençler işsiz, mevcut istihdam alanları yeterli gelmiyor; biraz evvel izah ettim, fabrikaları kapatıyorsunuz. Bu nedenle, Erzincan hâlâ en fazla göç veren illerden bir tanesi.

Hükûmeti bu konularda Erzincan’ın sesini duymaya davet ediyor, yüce Parlamentiyou saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Söz sırası, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkan Vekili Sayın Muhammed Levent Bülbül’de.

Sayın Bülbül, buyurun.

22.- *Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül’ün, Çorlu tren kazasının yıl dönümüne, Yunanistan Yargıtayının İskeçe Türk Birliğiyle ilgili kararına, Srebrenitsa soykırımının yıl dönümüne ve Sadabat Paktı’nın imzalanmasının yıl dönümüne ilişkin açıklaması*

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2018 yılında Çorlu’da meydana gelen tren kazasında 25 vatandaşımız hayatını kaybetmiş, 340 vatandaşımız da yaralanmıştır. Bu kazada hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah’tan rahmet diliyor, kederli ailelerine bir kez daha başsağlığı diliyoruz.

Bu arada, yürüyen yargı süreçlerinin de adalete olan güveni sarsmayacak şekilde, hukuk ve hakkaniyet ölçüleri içerisinde sonuçlanmasını temenni ettiğimizi buradan bir defa daha ifade etmek istiyoruz. Giden canları geri getirmeyecek olsa da en azından yaşanan acıları bir nebze olsun azaltacak olan bu yargı süreçleri, haksızlığa ve bu noktada hayatını kaybedenlerin ailelerine bir nebze olsun teselli olur diye ümit ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Batı Trakya Türk azınlığının en eski sivil toplum kuruluşu olan İskeçe Türk Birliğinin isminde “Türk” ibaresi olduğu için 1983 yılında tabelası indirilmiş ve dernek 1986 yılında alınan bir mahkeme kararıyla yasaklanmıştır. İskeçe Türk Birliği tarafından sürdürülen hukuk mücadelesi neticesinde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 2008 yılında örgütlenme hakkının Yunanistan tarafından ihlal edildiğine hükmederek Yunanistan’ı derneğin tescili için gerekli düzenlemeleri yapmaya davet etmişti. Bu çerçevede, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının icrası bakımından Yunanistan’da 2017 yılında yasal bir düzenleme kabul edilerek yasaklanan derneklere yeniden tescil için başvuru imkânı tanınmış ancak bu başvuruların kabulüne ciddi istisnalar getirilmişti. Söz konusu yasal düzenleme sonrasında İskeçe Türk Birliğinin yeniden tescil için yapmış olduğu başvurunun istinaf mahkemesinin ardından Yargıtay tarafından da 30 Haziran 2021 tarihinde açıklanan kararla reddedildiği öğrenilmiştir. Bu kararlar, İskeçe Türk Birliğinin otuz sekiz yıldır devam eden hukuk ve demokrasi mücadelesinde Yunanistan’ın iç hukuk yolları 3’üncü kez tüketilmiş, bu durum, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi üyesi Yunanistan’ın Batı Trakya Türk azınlığının kimliğinin inkârına yönelik baskıcı politikalarını AİHM kararlarına rağmen ısrarla sürdürdüğünü göstermiştir. Yunanistan Yargıtayının AİHM kararlarını yok sayan kararını kınıyor, Yunanistan’ı, uluslararası hukuka uygun hareket ederek, on üç yıldır hayata geçirmekten imtina ettiği AİHM kararını uygulamaya ve Batı Trakya Türk azınlığı sivil toplum örgütlerinin tescili için gerekli adımları atmaya davet ediyoruz.

Sayın Başkan, bugün yine, Srebrenitsa soykırımı her ne kadar 11 Temmuz tarihinde ise de hafta sonuna denk gelmiş olması sebebiyle, şimdiden, Bosnalı Müslüman kardeşlerimizin tarihte yaşadığı büyük acının, 11 Temmuz Srebrenitsa soykırımının 26’ncı yıl dönümünde, burada, Srebrenitsa soykırımında hayatını kaybeden en az 8.372 Müslüman kardeşimizi rahmetle anıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bu olayın üzerinden yirmi altı yıl geçse de acıları hâlâ yüreğimizdedir. Savaş suçlusu Ratko Mladic komutasındaki Sırp birlikleri 11 Temmuz 1995 günü Srebrenitsa’yı ele geçirmiş, şehirde yaşayan siviller Sırp katillerin şehre girmesinden itibaren, Birleşmiş Milletler bünyesinde görev yapan Hollandalı askerlere sığınmak istemiş ancak Hollandalı askerler gece yarısı Birleşmiş Milletler Barış Gücü’nün Hollandalı komutanının verdiği emirle Srebrenitsa’yı boşaltmışlardır. Savaş sırasında şehrin güvenliğinden sorumlu olan komutan Thom Karremans kendisine sığınan 25 bin mülteciyi ve şehri Sırlara teslim etmiştir. Bu nedenle, Bosnalı kardeşlerimiz vahşice katledilmiştir. Bosna kasabı lakaplı Ratko Mladic 2011’de yakalanmış...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – ...2012’de soykırım, insanlığa karşı suç işleme ve savaş kanunlarını ihlalden yargılanmasına başlanmış, 2017 yılında 10 farklı suçtan hüküm giyerek ömür boyu hapis cezasına çarptırılmıştır. Sadece Türk ve İslam düşmanı değil, aynı zamanda insanlık düşmanı olan bu caninin Lahay’de bulunan Uluslararası Ceza Mahkemesinde görülen davasının nihai mahkeme kararı verilmiş ve kendisi geçtiğimiz günlerde mahkemece ömür boyu hapis cezasına çarptırılmıştır. Bu vesileyle, adaletin er ya da geç mutlaka tecelli ettiğini bir defa daha vurgulamak istiyor, Bosna’da katledilen kardeşlerimizi bir defa daha rahmetle anıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İkinci Dünya Savaşı’na giden süreçte, uluslararası siyasetin tıkanıp, Milletler Cemiyeti sisteminin ihlal edildiği hadiselerden biri 1935 yılında İtalya’nın Habeşistan’ı işgali olmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bu durum, Türkiye'nin hem sınır sorunlarının çözümü hem de bölgesel iş birliği ihtiyacı konularında, dünyadaki ve Doğu Akdeniz'deki gelişmeler hususunda, kendi doğusunda bulunan devletlerle iş birliğine girmesini zorunlu kılmıştır. 8 Temmuz 1937 tarihinde Türkiye, İran, Irak ve Afganistan arasında imzalanan Sadabat Paktı, bölgede huzur ve barışın sağlanması adına son derece başarılı bir diplomatik kazanımdır. İran'ın başkenti Tahran'da bulunan Sadabat Sarayı'nda imzalanan anlaşma, tarihsel süreçte ülkeler arası ilişkilerin ve bölgemizdeki istikrarın sürdürülebilirliği noktasında Türkiye'nin başat rolünü göstermek bakımından da önem arz etmektedir. Bu hususta, kültürel ve tarihsel olarak sıkı bağlarımız bulunan Afganistan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, buyurun, bitirelim.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – ...TBMM'yi tanıyan 2'nci ülke olmakla birlikte, Büyükelçiliğimiz Afganistan'ın başkenti Kabil'de açılan ilk diplomatik misyon niteliğini taşımaktadır. Dünyanın her yerinde olduğu gibi, gönülleri ve toplumu ihya, imar ve inşa etme anlayışıyla tarihin her döneminde Afganistan'la dost ve kardeş ilişkilerde bulunan ülkemiz, Afganistan'da bölgenin huzuru, istikrarı, barışı ve refahı için gayret göstermiş, özellikle teröre karşı her türlü desteğini sunmuştur. Son yaşanan gelişmelerde de Türkiye, yine aynı bölgede, Sadabat Paktı'nın kurulduğu bölgelerde barışa ve güvene dayalı faaliyetlerini devam ettirmektedir.

Bu çerçevede, Afganistan'da oluşturulmaya çalışılan misyon ve alınacak inisiyatifin önemli olduğunu düşünüyor, Sadabat Paktı gibi o dönemde çok önemli diplomatik başarılarla da imza atmış olan Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve beraberindeki görev arkadaşlarını rahmetle, minnetle yâd ettiğimizi bir defa daha dile getiriyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Söz sırası Halkların Demokratik Partisi Grup Başkan Vekili Sayın Hakkı Saruhan Oluç'ta.

Buyurun Sayın Oluç.

23.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Çorlu tren kazasının yıl dönümüne, gazetecilere yapılan saldırılara, İzmir'de HDP'nin düzenlediği mitingin duyurusunu yapmayan Türk TELEKOM'u kınadıklarına, RTÜK'ün kestiği cezalar nedeniyle anayasal bir kurum olma özelliğini kaybettiğine ve Cumhuriyet İttifakı'nı çifte standarttan ve hukuksuzluktan uzak durmaya davet ettiklerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, Tekirdağ'ın Çorlu ilçesinde 8 Temmuz 2018'de meydana gelen kazada 25 kişi yaşamını yitirdi ve 300'den fazla insanımız yaralandı. Ölenlere bir kez daha rahmet, ailelerine başsağlığı ve sabır diliyoruz.

7'si çocuk 25 kişinin hayatını kaybettiği bu tren katliamının üzerinden üç yıl geçti. Aileler, tarafsız bir bilirkişi raporuyla doğru bir yargılama süreci yapılması için üç yıldır mücadele ediyor ancak üç yıldır sorumlulardan tek bir kişi dahi tutuklu yargılanmıyor. Bu adaletsizliğe isyan eden ailelere ise soruşturmalar, davalar açılıyor. Bu da yetmiyor; davanın takipçisi olan avukatlara, gerçekleri ortaya koymaya çalışan, yazmaya çalışan gazetecilere, aileleri destekleyen kişilere de davalar açılıyor, cezalar kesiliyor. Örneğin, Çorlu tren katliamında oğlu Oğuz Arda'yı kaybeden Mısra Öz kamu görevlilerine hakaret suçlamasıyla 8 bin Türk lirası para cezasına çarptırıldı. Yani çocuğunu kaybeden anneye ceza veren ama bu kazanın, bu katliamın sorumlusu olanları yargılamayan bir adalet anlayışıyla karşı karşıyayız.

Eylül ayında davanın 8'inci duruşması görülecek ve Türkiye kamuoyunun vicdanını ciddi şekilde yaralayan bir davadan söz ediyoruz. Aileler yıllardır adalet nöbetini sürdürüyorlar. Ailelerin de Türkiye kamuoyunun da talebi kazaya sebebiyet veren bütün sorumluların derhâl yargılanması ve adaletin yerini bulmasıdır. Adalet Bakanlığına aileler ve Türkiye halkları adına bir kez daha sesleniyoruz: Dönemin Ulaştırma Bakanı, genel müdürler, siyasi sorumlular, bürokratlar, üst yönetim dâhil tüm yöneticiler ve kazada sorumluluğu olanlar soruşturmaya dâhil edilmelidir.

Hatırlarsak, menfezlerde büyük bir ihmal olduğu açıkça ortaya çıkmıştı, görüntülerle de ortaya çıkmıştı ve bu iktidar menfez özürsüz bir iktidar olarak kendini gösteriyor. Daha geçtiğimiz hafta yüksek hızlı trende menfezde çok ciddi bir sorun olduğu görüldü ciddi bir yağıştan sonra. İktidarı da bu menfez özürsüz durumdan bir an evvel uzaklaşmaya ve gereken tedbirleri almaya çağırıyoruz.

Şimdi, gazetecilere yönelik bu saldırılar sadece yurt içinde değil, yurt dışında da yaşanmaya başladı. Gazeteci ve BirGün gazetesi yazarı Erk Acarer dün Berlin'de evinin bahçesinde silahlı bir saldırıya uğradı, darp edildi, tehdit edildi, hastaneye kaldırıldı. Tehdit neydi? "Yazmayacaksınız!" diyordu saldıranlar. Tehdit edenler "Yazmayacaksınız!" diye bağırıp yumruklarla, bıçaklarla Erk Acarer'e saldırdılar ve sonra kaçtılar. Bu olay asla münferit bir olay olarak ele alınamaz çünkü daha önce de gazeteciler, çok sayıda gazeteci Türkiye'de saldırıya uğramıştı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Hatırlayalım; Levent Gültekin, Orhan Uğuroğlu, Yavuz Selim Demirağ, Murat İde bunlardan sadece bazılarıydı. Sivil çeteler gazetecilere saldırıyorlar; gazetecilik yapmalarını, gerçekleri yazmalarını engellemek için saldırıyorlar ve her gün tekrarlanmaya başladı bu saldırılar. Bu, nefret söyleminin bir yansımasıdır aslında. İktidar, nefret söylemini kullandığı müddetçe gazetecilere saldıranlar, iktidarın bu nefret söyleminden vazife çıkarıp da bu saldırıları gerçekleştirenler ve örgütleyenler var.

Bir kez daha Erk Acarer'e geçmiş olsun diyoruz. Bu çirkin saldırıyı kınıyoruz ve gazetecilerin gerçekleri yazmaya devam edeceğini, bizim de onlarla dayanışma içinde olacağımızı bir kez daha ifade ediyoruz.

Bir konu var, ilginç. GSM operatörü var, TÜRK TELEKOM.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bugün İzmir'de İzmir Emek ve Demokrasi Güçleri tarafından "Demokrasi için bir nefes" sloganıyla bir miting düzenleniyor ve bizim partimiz de bu mitingi düzenleyenlerin ve katılımcıların arasında, Eş Genel Başkanlarımız bu mitinge katılacak. Bu mitinge çağrı amacıyla İzmir il örgütümüz TÜRK TELEKOM şirketi üzerinden kısa bir mesaj yayınlanmasını istiyor, gönderiyor. Mesaj şu: "Perşembe günü -yani bugün- Gönöğdü Meydanı'nda yapılacak mitinge tüm halkımız davetlidir. Denizler kazanacak, faşizm kaybedecek." Buradaki "Deniz" hatırlarsanız, İzmir il örgütümüzde katledilmiş olan Deniz Poyraz arkadaşımızın ismidir. Bu mesajı TÜRK TELEKOM yayınlamayı reddediyor ve diyor ki: "Faşizm' kelimesi nedeniyle bu mesajı yayınlamıyoruz." Yani sormak istiyoruz TÜRK TELEKOM'a: "Faşizm" lafı sizi niye rahatsız etti?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Toparlıyorum efendim.

Deniz Poyraz'ı katletmiş olan bir faşist ve ırkçı zihniyeti kınamaktan, lanetlemekten, bundan niye rahatsızlık duyuyor TÜRK TELEKOM da bu mesajı yayınlamıyor? Siz Deniz Poyraz'ı katletmiş olanları mı savunuyorsunuz? O cinayeti mi savunuyorsunuz TÜRK TELEKOM? Sormak istiyoruz. Kabul edilebilir bir durum değil; hem düşünce ve ifade özgürlüğü açısından kabul edilebilir değil, toplantı ve gösteri yürüyüşleri açısından kabul edilebilir değil. Ya, Emniyetin, Valiliğin izin verdiği bir mitingin duyurusunu TÜRK TELEKOM yaptırmıyor. Kınıyoruz ve protesto ediyoruz.

Şimdi, son bir noktaya değinmek istiyorum Sayın Başkan, sayın vekiller; 2021 yılının ilk yarısında RTÜK, iktidarı eleştiren tarzda yayın yapan kanallara toplam 22 kez ceza kesmiş vaziyette. Bu kanallardan Halk TV'ye, Tele1'e, KRT televizyonuna ve FOX TV'ye cezalar kesilmiş vaziyette.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Mikrofonu son kez açıyoruz Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Tamam efendim.

9 kez Halk TV'ye ceza kesilmiş. Halk TV'yi 6 cezayla Tele1 televizyonu izliyor. KRT televizyonuna 4 kere ceza kesilmiş ve bu cezaların toplamı yüz binlerce lira. FOX TV'ye 3 kez ceza kesilmiş, milyonlarca lira.

Şimdi, RTÜK aslında televizyonları ikiye ayırmış vaziyette: Bir tanesi, iktidarı seven, iktidarı destekleyen, iktidar doğrultusunda kara propagandaya katılan ve iktidarı öven yayımlar yapan televizyonlar, bir de eleştiren televizyonlar. İktidarı eleştiren televizyonları susturabilmek için RTÜK sürekli ceza kesiyor ve âdeta iktidarın ekran komiseri gibi davranıyor. Sözde, RTÜK bir anayasal kurum ama tek yaptığı iş iktidarı eleştiren, muhalif olan kanalların sözünü kesmek için ceza kesmek oluyor ama iktidarın yanında yer alan kanallara, yayınlara en ufak bir ceza yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Son cümlem efendim, bitiriyorum.

BAŞKAN – Son cümleyi alayım.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Yüzlerce şikâyete rağmen, bizim de onlarca, yüzlerce şikâyetimize rağmen, RTÜK iktidar yanındaki kanallara, televizyonlara hiçbir ceza vermiyor. Anayasal bir kurum olma özelliğini kaybetmiştir RTÜK, bir kez daha vurguluyoruz.

Efendim, bir şeyi daha vurgulayarak bitireceğim, son cümlemdi gerçekten.

BAŞKAN – Son cümle biraz uzun oldu Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararını uygulamayan Yunanistan'ı biz de kınıyoruz ama Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Dairenin 22 Aralık 2020 Selahattin Demirtaş kararını ve Osman Kavala kararını uygulamayan ve tam tersi yönde adımlar atan iktidar ittifakını ve yürütmeyi de kınıyoruz ve Cumhuriyet İttifakı'nı çifte standarttan ve hukuksuzluktan uzak durmaya bir kez daha biz de davet ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi söz sırası Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekili Sayın Engin Altay'da.

Buyurun Sayın Altay.

24.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Çorlu tren kazasının yıl dönümüne, RTÜK'ün kestiği cezalara, Soma'dan Ankara'ya yürüyen madencilere, Adalet Bakanlığına alınacak hâkim ve savcılara ve Millî Savunma Bakanlığına yapılacak işçi alımına ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sizi ve yüce Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün Tekirdağ Çorlu'da yaşanan tren kazasının yaşandığı acı günün yıl dönümü. Tekirdağ Milletvekilimiz Sayın Candan Yüceer bu konuyla ilgili kazazede yakınlarının çığlıklarını, feryatlarını, adalet arayışlarını biraz önce Meclis kürsüsünde gündeme getirdi; kendisine teşekkür ediyorum. Bu vesileyle ben de kazada hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dilerken; adil yargı feryadına, çığılığına Meclisimizin ve yargının kulak vermesini talep ediyorum.

Sayın Başkan, eskiden bu ülkede, hani Tayyip Bey hep diyor ya: “Eski Türkiye, şimdiki Türkiye; nereden nereye...” Şimdi, ben şunu hatırlıyorum: Eskiden Güneydoğu Anadolu'da Doğu Anadolu'da Kürtçe türkü söylediği için dipçiklenen anamızı, kardeşimizi hatırlıyorum. “Çok şükür bunlardan kurtulduk.” derken şimdi, televizyonda Türkçe türkü, şarkı söylendiği için -bandrolü alınmış, her yerde serbestçe çalınan bir türkü- bizim de önceki dönem milletvekilimiz olan bir sanatçı tarafından söylendiği için RTÜK Halk Televizyonuna, “Görkemli Hatıralar” programına 3 yayın durdurma cezası verebiliyor. Bakın, işte, bunun adı aymazlıktır; bu, şarlatanlıktır. Ben bu RTÜK Başkanına bir kere böyle bir söz ettim, dava açtı, kaybetti -açsın, sözlüğe de baksın- bu, özgür medyanın tepesinde giyotin sallamaktır. Bugün Türkiye'de -biraz önce Sayın Grup Başkan Vekili söyledi- cezalar Halk TV'ye, Te1'e, KRT'ye, Fox'a, Halk Tv'ye, Te1'e, KRT'ye, Fox'a. Yani bu nasıl bir mantık, neyle izah edilecek? Nereden nereye geldik?

Biraz önce basın toplantısında söyledim. Şimdi, bu, Erdoğan'ın lüks saray yaptığı, yazlık saray yaptığı yerde, Türkiye Cumhuriyeti devletinin 3+1 bir konukevi vardı, bir lojmanı vardı. Merhum Cumhurbaşkanı Özal -nur gölünde yatsın- hanımefendiyle orada tatil yaparken kendisine muhalefet eden Uğur Dündar ve Ertuğrul Özkök'le orada nohutlu pilav yedi. Üstelik nohutlu pilavı da merhum Cumhurbaşkanı'nın hayatta olan eşi -Allah'ım uzun ömür versin- Sayın Semra Özal pişirdi. Nereden nereye geldik. Bir Cumhurbaşkanı mütevazı bir yazlıkta kendisine muhalefet eden gazetecilerle eşi hanımefendinin yaptığı nohutlu pilavı paylaşıyor, bir Cumhurbaşkanı da kendisine muhalefet eden televizyonların başında RTÜK giyotinini sallandırıyor, kendine muhalefet eden gazetecileri de cezaevine yolluyor, ondan sonra bize “Eski Türkiye” deyip duruyor. Sen o eski Türkiye'ye kurban ol ya, kurban ol eski Türkiye'ye! (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Şimdi, bir yanı bu.

Sayın Başkan, bugün eskiden gidelim madem. Eski Türkiye'de 70 bin madenci Zonguldak'tan Ankara'ya yürüyebiliyor idi, güvenliğini de devlet sağlıyor idi hak aramak için. Yeni Türkiye'de 40 madenci, 880 madencinin tazminat hakkını konuşmak, talep etmek için Meclise yani milletin çare kapısına başvurmak için Ankara'ya geliyor, Ankara'ya 30 kilometre mesafede bunlar ablukaya alınıyor; sanki Gazze'deyiz, sanki Batı Şeria'dayız. Grup Başkan Vekilimiz Özgür Özel ve bir grup milletvekilimiz sabah Ankara'dan ayrıldılar madencilerin sorunlarıyla ilgilenmek, onların dertleriyle dertlenmek için.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben şimdi soruyorum: Ankara’ya girmek isteyen bu 40 madenciyi Ankara’ya sokmak istemeyen kafa...

Biraz önce Saruhan Bey dedi ya... TÜRK TELEKOM mu sizin mesajı yayınlamadı?

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Evet.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – O TÜRK TELEKOM zannediyor ki bu “faşist” kelimesi deyince akla Recep Tayyip Erdoğan gelir, onun için yayınlamıyor; hâlbuki sizin kastınız o değil. (CHP sıralarından alkışlar) TÜRK TELEKOM başka türlü bunu niye yayınlamasın?

Şimdi, buradan soruyorum, Erdoğan’a sesleniyorum: Soma’dan Ankara’ya 880 madenci adına gelen 40 madencinin talebi, sekiz yıldır alamadıkları toplam 25 milyon TL civarında bir tazminat hakkıdır. Erdoğan, 3 tane Mercedes aldın, 54 milyon verdin; 880 işçinin 25 milyon alacağını paşa paşa vereceksin, vermek zorundasın. Olmaz öyle şey! (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bu memleket senin çiftliğin değil, buna müsaade etmeyiz.

Bir şey daha... Adalet Bakanımız “Bin hâkim, savcı alacağız.” dedi, hayırlı olsun. Adalet Bakanına seslenmek istiyorum. Adamcağızın belki bir günahı yok. Zaten, şöyle bir söz de söylüyor, “Yargıyı yargıya bırakalım.” diyor Adalet Bakanı. Yargıya biz müdahale etmiyoruz, yargıya Cumhurbaşkanı müdahale ediyor. Herhâlde bu sözü de Cumhurbaşkanına söylemiş diye ben aldım. Yargı vesayet ve baskı altında olduğu sürece bin hâkim savcı değil, 10 bin hâkim, savcı alsanız, 10 bin dolar alan siyasetçiyi gene açıklayamazsınız, mafyadan 10 bin dolar alan siyasetçiyle ilgili soruşturma açmak için 1 cesur savcı bulamazsınız. Bu da bir ayıp, bu da bir kepezelik; bunu da kabul etmem mümkün değil.

Bir de Meclise iyi haber vereyim Sayın Başkan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son kez açalım.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Beni daha 2 kere açtınız Başkanım, onları 5 kere açtınız.

BAŞKAN – Ben hepsini not alıyorum Sayın Grup Başkan Vekili.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Dün, AK PARTİ Mamak İlçe Başkanlığı üyelerine WhatsApp’tan mesaj atmış, diyor ki: “Millî Savunma Bakanlığında sürekli işçi alım ilanı var. 3.500 kişi alınacak, başvuru yapan adaylar, başvuru formlarını ilçemize bıraksın.” Ben bunu dün TBMM’de dile getirdim, bugün de getirdim Millî Savunma Bakanına çağrı yaptım, “Bu alımları durdur.” dedim. Az önce danışmanım bildirdi, Millî Savunma Bakanına -çok teşekkür edilecek iş yapmıyor ama- teşekkür ederim; alım ilanını kaldırmış sitesinden, gölge düşmüştü çünkü bu alma. AK PARTİ İlçe Başkanı üyelerine mesaj atıp “Millî Savunmaya 3.500 kişi alınacak, şartları tutanlar başvurup bir nüshasını bize versin.” dediyse orada tuz kokmuştur. Bu alımların durdurulması çağrısı yapmıştım, Millî Savunma Bakanı çağrıma uyduğu için kendisine teşekkür ediyorum.

Sizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Evet, söz sırası Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekili Sayın Mahir Ünal’da.

Buyurun Sayın Ünal.

25.- Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal'ın, Çorlu tren kazasının yıl dönümüne, Srebrenitsa soykırımının yıl dönümüne, RTÜK'ün kestiği cezalara ve hâkim ve savcıların tarafsız ve bağımsız olduğuna ilişkin açıklaması

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkan.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün, 8 Temmuz 2018'de Çorlu'da tren kazasında hayatını kaybeden 25 vatandaşımızın acısını paylaşıyor ve onları rahmetle öncelikle yâd ediyorum.

Yine -11 Temmuz yıl dönümü ama bugünden- Avrupa'da İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra en büyük katliam ve en büyük insanlık trajedisini olan Srebrenitsa katliamının 26'ncı yıl dönümündeyiz. Bu katliamı kalbimizde acı bir hatıra, hafızamızda acı bir cümle... Bir çocuğun cümlesiydi, “Çocukları küçük kurşunla öldürürler değil mi anne?” diyen, ölümü kabullenmiş ama artık çaresizlikle acısını hafifletmek isteyen bir çocuğun çığılığıydı bu ve maalesef 8.372 sivil, Ratko Mladic komutasındaki Sırp askerler tarafından hunharca katledildiler. Uluslararası Adalet Divanı da Srebrenitsa'yı katliam olarak kabul etti, Ratko Mladic de ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı ama insanlığın hafızasının Avrupa'nın kalbinde, Avrupa'nın ortasında yaşanan bu insanlık trajedisini aslında unutmaması gerekiyor.

Sayın Engin Altay, RTÜK'le ilgili cezaları söyledi ve bu cezaların sadece belli televizyonlara verildiğini söyledi. Bir dönem Tanıtım ve Medya Başkanlığı yaptığım için çok yakından takip ettiğim bir konu. Sadece, ATV 3 ceza, CNN Türk 2 ceza, TGRT 7 ceza ve yine A Haber...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Onlar bize küfrediyor Beyefendi, açıktan küfrediyor.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) - ...birçok kanal, RTÜK tarafından cezalandırıldı.

Şimdi, biz, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak burada bulunmayan bürokratlarla ilgili onların cevap hakları olmadığı için... Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü, bu mekanizmaların nasıl çalışması gerektiğiyle ilgili hususları düzenlemiştir. Biz, burada birtakım iddialar ortaya koyup cevap verme imkânı olmayan kimselerin hukukunu bir şekilde ihlal etmek yerine, bu konuda soracağımız soruların cevabını isteme hakkına sahibiz ama bunları, bu kimseleri burada infaz etme, itham etme ve bunlarla ilgili bir yargılama hakkına öncelikle sahip olmadığımızı düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Şimdi, yargıyla ilgili sürekli olarak yargıya baskıdan bahsediliyor. Ben, kendimle ilgili yüzlerce hakaret davasının sadece 17 tanesini yargıya taşıdım ve hepsini kaybettim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sana kimse hakaret etmiyor, hakaret sizden geliyor.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) - Şimdi, burada, özellikle Cumhuriyet Halk Partisinin “sarayın savcıları, sarayın hâkimleri” hatta daha ileri giderek “satılmış savcılar, satılmış hâkimler” ifadelerinin, hâkimler ve savcılar üzerinde, yargı üzerinde ciddi bir baskı oluşturduğunu görüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Ve bir hâkim ya da savcının karar verirken “sarayın savcısı, sarayın hâkimi” ya da Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'nun grup konuşmasında kullandığı şekilde “satılmış savcı, satılmış hâkim” yaftasını yememek için bizim kararlarımız önlerine gittiğinde ciddi bir baskı yaşadıklarını gördüm ben. Mesela, bir genel başkan yardımcımızla ilgili -affedersiniz- “Yelloz

köpek havlıyor.” ifadesini bir hâkim suç olarak kabul etmedi, “pis domuz” ifadesini hakaret olarak kabul etmedi. Benimle ilgili yapılmış ağır hakaretleri, hatta tehditleri yargıya taşıdım, hepsiyle ilgili takipsizlik kararı verildi. Ya, Allah aşkına, nasıl oluyor da AK PARTİ yargı üzerinde baskı oluşturuyor?

Ben buradan bu konuda son cümle olarak şunu söylemek istiyorum: Her bir hâkim ve savcımız son derece onurludur, tarafsızdır, bağımsızdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Onların onurlarıyla ilgili bu tür ifadeleri “satılmış, sarayın hâkimi, sarayın savcısı” ifadelerini ben şiddetle reddediyorum. Yargı, Türkiye’de hiçbir dönem olmadığı kadar tarafsız ve bağımsızdır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Önce Sayın Altay’a söz vereyim, sonra da Sayın Oluç size söz vereyim.

Sayın Altay, buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çok üzülerek bu konuşmayı dinledim. Sayın Ünal, Genel Başkanımızın ve bizlerin, yargı mensuplarını satılmışlıkla itham ettiğimizi söylemek suretiyle...

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Grup konuşması var efendim, grup konuşması var.

ENGİN ALTAY (İstanbul) - ...ağır bir sataşmada bulunmuştur; söz talep ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Evet, buyurun.

Sataşmadan iki dakika sadece.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sadece iki dakika mı Başkanım?

BAŞKAN – Evet.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

V.- SATAŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın, Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal’ın yaptığı açıklamaları sırasında CHP Genel Başkanı ve CHP Grubuna sataşması nedeniyle konuşması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Her mesleğin içinde çürük vardır; siyasetin, ticaretin, yargının, askerinin vesaire, vesaire. Paramount Hotels’de mafyayla, siyasetçiyle, iş adamıyla aynı masada oturan hâkim de savcı da satılmışın önde gidenidir. (CHP sıralarından alkışlar) Söylüyorum, buradan söylüyorum ama bu ülkede şüphesiz yargıçlarımızın ve savcılarımızın kahir ekseriyeti namusludur; onlara güveniyoruz, güvenmek zorundayız ama...

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – O zaman neden genelleme yapıyorsun? Neden genelleme yapıyorsun?

ENGİN ALTAY (Devamla) – E, ben söyledim işte niyetimizi. Paramount Hotels’de mafyayla aynı masada kim yemek yiyip şarap içtiyse satılmışın önde gidenidir diyorum. (CHP sıralarından alkışlar) Ama şu bizi incitiyor, “Sarayın hâkimi” derken meramımız şudur: Sarayın basıncından, vesayetinden, tasallutundan dolayı görevini yapamayan savcıdır. Nitekim diyoruz ki: “Bu ülkede 6.500 savcı var,

üstelik cumhuriyet savcısı var. Hâlihazırda görevli İçişleri Bakanı orta yerde, mafyadan aylık 10 bin dolar rüşvet, haraç -ne dersen de- alan bir siyasetçinin var olduğundan bahsediyor; İçişleri Bakanı bunu adliyeyle bildirmiyor, saray susuyor; Meclis gözünü, ağzını kapatmış ama bizim mevzuatımızda bu...”

Rafet Bey, resen soruşturma gerektiren bir hâl midir?

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Evet.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Hâldir.

6.500 savcı içinde İçişleri Bakanının bu suç duyurusuna 1 savcı bile resen soruşturma açamıyorsa bizim için yargı şaibelidir. Nokta. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Oluç, siz niye söz talep ediyorsunuz?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yazılı bilgi verdi İçişleri Bakanı.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Vermedi kardeşim?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Verdi.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hangi savcıya verdi?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Verdi.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – O savcı, o zaman derhâl görevden alınmalı.

BAŞKAN - Usule uygun yapalım, ayağa kalkın lütfen, niçin söz talep ettiğinizi de söyleyin.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) - Soruşturmalar gizlidir.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Sayın Grup Başkan Vekilinin niçin söz talep ettiğini öğrenmeye çalışıyorum. Lütfen...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Grup Başkan Vekili çağırıyor.

BAŞKAN – Abdullah Bey, lütfen...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Grup Başkan Vekiline söyleyeceksiniz.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – RTÜK’le ilgili yaptığım konuşma üzerine Sayın Mahir Ünal “Burada olmayan kişilerle ilgili.” dediği için bu konuda bir açıklama yapmak istiyorum.

BAŞKAN – O zaman yerinizden... Sataşma yok, kendi zaviyesinden açıklama yaptı.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bize sataştı, HDP’ye sataşmadı.

BAŞKAN – 60’a göre bir açıklama yapacak Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Sataşma olduğu için değil, açıklık gelsin diye.

BAŞKAN - Yerinizden buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

26.- *İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un, Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Şimdi, bakın, Sayın Ünal, biz bu RTÜK konusunda hem bu kürsüden hem de basın toplantılarında defalarca açıklama yaptık ve şunu talep ettik: RTÜK’e 15’ten fazla başvurumuz oldu, uzun zaman RTÜK, bu başvuruları gündeme almadı -biliyorsunuz, gündeme Ebubekir Şahin karar veriyor- daha sonra gündeme aldılar fakat sümen altı ettiler ve hepsindeki başvurularımız çok sağlam delillerdi, ağır hakaretler vardı, hiçbiri işlem görmedi ve ceza almadı; bu, bir.

İkincisi, Ebubekir Bey bütçe görüşmeleri için geldi, hiç yüzü olmadığı için burada karşımıza çıkıp sorularımıza cevap da vermedi. Dolayısıyla, biz bunu cevaplamasını istiyoruz, bu lafları arkasından söylemek istemiyoruz; kayıtlara geçsin, onu bir söyleyeyim.

Bu yargı konusunda da bir cümle edeceğim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir cümle...

Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Evet bir cümle.

Anayasa Mahkemesine “Ya, siz mağaralarda mı karar veriyorsunuz?” demek ağır bir baskı ve tahakküm yaratmak değil midir? Anayasa Mahkemesine “HDP’yi kapatmak namus borcunuzdur.” demek ağır bir baskı ve tahakküm kurmak değil midir? Böyledir değil mi? Siz niye bunları eleştirmiyorsunuz bunlar konuşulduğu zaman? Yani biz “Yargı tarafı ve bağımlı davranıyor.” diye eleştirdiğimizde kızılıyorsunuz, cevap veriyorsunuz ama AYM üzerinde baskı kuran bu laflara bir tek cümleliz yok, söylemiyorsunuz.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Ünal, buyurun.

27.- Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal’ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, burada benim ya da bizim karşı çıktığımız şey toptancı bir dille, bir genellemeyle yargının bütününe dönük suçlamalardır. Tabii ki insanın olduğu, sistemin olduğu her yerde siyasetin, idarenin, bürokrasinin, yargı bürokrasisinin içinde tabii ki sorunlar olabilir. Mesele burada sorunun yanında durmamızla ilgili değil, çözümün yanında olmamızla ilgilidir. Şimdi, bir meseleyi ünük olarak ele alır tartışırınız, “Şu hususta, şöyle bir sorun var ve bu kişiyle ilgili ve bu uygulamayla ilgili şöyle bir sıkıntı var.” dersiniz, bu, üzerinde konuşulacak bir tartışma konusudur ama yargıyı hatta daha ileri giderek mahkemeleri gayrimeşru ilan etmek ve alınan kararları gayrimeşru ilan etmek, toptan savcılarının ve hâkimlerin tamamına...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – ...yargının bütününe dönük dil kullanmak kesinlikle doğru değildir; bizim kastımız, maksadımız budur.

Ben, dediğim gibi, burada millete ait bir zamanı kullanıyoruz, bu mesele bir kişisel tartışma değil, o yüzden tekrardan bunlara cevap vermeyeceğim çünkü milletin beklediği yargı reformunu gerçekleştirmek için bir an önce kanuna geçmemiz gerekiyor.

Çok teşekkür ediyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Altay...

28.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Pek kısa bir izahata ihtiyaç oldu efendim.

Sayın Başkan, biz toptan hiçbir hâkimimizi, savcımızı itham etmedik, satılmışlıkla itham etmedik ama yalnız şu kadar söyleyeyim, 6.500 savcının alayını, toptan, cesaretsizlikle, korkaklıkla da itham ediyorum -işte buradayım- 10 bin dolar meselesinde resen soruşturma başlatmadıkları için. Yargı kararlarını beğenmeyen de gayrimeşru ilan eden de biz değiliz. Sayın Cumhurbaşkanımızın Danıştayın aldığı bir kararla ilgili de, Anayasa Mahkemesinin aldığı bir kararla ilgili de “Ben bu kararları tanımam.” beyanları internette hâlâ silmedilerse durmaktadır.

BAŞKAN – Peki, anlaşıldı.

Sayın milletvekilleri, gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının yedi tezkeresi vardır, ayrı ayrı okutup oylarınıza sunacağım.

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) TEZKERELER

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Adalet Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun görüldüğüne ilişkin tezkeresi (3/1673)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Adalet Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde ve ara vermede bulunduğu dönemde çalışabilmesine dair bir talebi olmuştur. Başkanlığımızca uygun görülen bu talep İç Tüzük'ün 25'inci maddesi gereğince Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğerini okutuyorum:

2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Çevre Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun görüldüğüne ilişkin tezkeresi (3/1674)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Çevre Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde ve aravermede bulunduğu dönemde çalışabilmesine dair bir talebi olmuştur. Başkanlığımızca uygun görülen bu talep İç Tüzük'ün 25'inci maddesi gereğince Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğerini okutuyorum:

3.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Dijital Mecralar Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun görüldüğüne ilişkin tezkeresi (3/1675)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Dijital Mecralar Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde ve aravermede bulunduğu dönemde çalışabilmesine dair bir talebi olmuştur. Başkanlığımızca uygun görülen bu talep İç Tüzük'ün 25'inci maddesi gereğince Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğerini okutuyorum:

4.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, İçişleri Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun görüldüğüne ilişkin tezkeresi (3/1676)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

İçişleri Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde ve aravermede bulunduğu dönemde çalışabilmesine dair bir talebi olmuştur. Başkanlığımızca uygun görülen bu talep İç Tüzük'ün 25'inci maddesi gereğince Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğerini okutuyorum:

5.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Plan ve Bütçe Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun görüldüğüne ilişkin tezkeresi (3/1677)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Plan ve Bütçe Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde ve aravermede bulunduğu dönemde çalışabilmesine dair bir talebi olmuştur. Başkanlığımızca uygun görülen bu talep İç Tüzük'ün 25'inci maddesi gereğince Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğerini okutuyorum:

6.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun görüldüğüne ilişkin tezkeresi (3/1678)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde ve aravermede bulunduğu dönemde çalışabilmesine dair bir talebi olmuştur. Başkanlığımızca uygun görülen bu talep İç Tüzük'ün 25'inci maddesi gereğince Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğerini okutuyorum:

7.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde bulunduğu dönemde de çalışabilmesine dair talebinin uygun görüldüğüne ilişkin tezkeresi (3/1679)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde ve aravermede bulunduğu dönemde çalışabilmesine dair bir talebi olmuştur. Başkanlığımızca uygun görülen bu talep İç Tüzük'ün 25'inci maddesi gereğince Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.25

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 15.38****BAŞKAN: Başkan Vekili Haydar AKAR****KÂTİP ÜYELER: İshak GAZEL (Kütahya), Emine Sare AYDIN (İstanbul)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101’inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

İYİ Parti Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VII.- ÖNERİLER**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ**

1.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan tarafından, müzik sektöründeki sorunların araştırılması ve sektör çalışanlarının taleplerine kapsayıcı çözümler üretilmesi amacıyla 1/7/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 8 Temmuz 2021 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

8/7/2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 8/7/2021 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Lütfü Türkkan

Kocaeli

Grup Başkan Vekili

Öneri :

Kocaeli Milletvekili Grup Başkan Vekili Lütfü Türkkan tarafından müzik sektöründeki sorunların araştırılması ve sektör çalışanlarının taleplerine kapsayıcı çözümler üretilmesi amacıyla 1/7/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 8/7/2021 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – İYİ Parti grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere söz talep eden Kocaeli Milletvekili Sayın Lütfü Türkkan.

Buyurun Sayın Türkkan. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; uzun zamandır yaşadığımız bu salgın sürecinin bedelini herkes, her sektör farklı da olsa ciddi şekilde ödedi ve ödemeye devam ediyor ama bir sektör var ki o sektördekiiler bakmak zorunda oldukları aileleriyle beraber ciddi bir şekilde yaşam mücadelesi veriyorlar, hatta bu süreci ne yazık ki hayatlarıyla ödüyorlar bunlar. Müzisyenlerden söz ediyorum, müzik çalışanlarından söz ediyorum. O sektörde çalışan şoför, ışıkçı, seççi gibi emekçilerden bahsediyorum.

Salgın sürecinin bedelini en ağır şekilde ödeyen müzik ve eğlence sektörü normalleşme döneminde ayakta kalabilmek için destek beklerken getirdiğiniz yasak sektör çalışanlarının umutlarını ortadan kaldırdı. Bu insanlar on beş aydır çalışmıyorlar, tam on beş ay. 150-200 lira yevmiyeyle giden insanlar bunlar. On beş aydır çalışmadılar. Çalışma izni verdiniz onu da saatle kısıtladınız.

Müzik yasağının 24.00 olarak belirlenmesi yalnızca eğlence ve müzik sektörünün sorunlarını değiştirmekle kalmıyor, aynı zamanda iktidarın kültür ve sanat faaliyetlerinin toplumu dönüştürücü etkisinden ne denli endişe ettiğini açıkça ortaya koyuyor. Başka bir ifadeyle, iktidar salgın koşullarını şahsi siyasi ajandasını hayata geçirmek için kullanılıyor.

Değerli arkadaşlar, parti programlarından açılışlara kadar, hatta dün Sayın Cumhurbaşkanının yaptığı o 1 milyoncu konut açılışında da vardı, müzisyenler eserleri ve ezgileriyle kalabalıkları coşturuyorlar, siyasilere bu tempolarla seçmenlerine dokunuyor. Bunu hepimiz biliyorsunuz. Buna bir örnek vererek sormak istiyorum: Dombra şarkısının notaları uzaydan mı geldi? Hani çok severek – bahsederek- söylüyorsunuz, bir dönem, söyleyen bir arkadaşı milletvekili de yaptınız. O notaları kulağımıza aktaranların birçoğumuzda olmayan Allah vergisi yeteneklerle donatılmış müzisyenler olduğunu ne çabuk unuttunuz? Salgın bitecek, elbet bitecek, eski hayatımıza tabii ki döneceğiz; düğünlerde yine halay çekeceğiz, yine o şarkılarla bir araya geleceğiz, yine o türkülerde hüznümüzü bölüşeceğiz ama daha fazla müzisyenimizi kaybetmezsek; onları intihara sürükleyen uygulamalardan vazgeçmezseniz, bağlamalarını, kemanlarını satmak zorunda bırakmazsanız olacak bunlar. Sosyal medya ve magazin programı şarkıcılarından bahsetmiyorum, TRT’de program yaptırduğunuz o yandaş sanatçılardan bahsetmiyorum; gerçek müzik emekçilerinden bahsediyorum, pandemide çaresiz bıraktığınız ve sanatları dışında ekmek kazanma şansı olmayan, çoğu günlük yevmiyeyle geçinen müzisyenlerden, müzik emekçilerinden bahsediyorum. Pandemi yasaklarının başladığı Mart 2020 yılından bugüne 100’ün üzerinde, evet, tam 100’ün üzerinde müzisyen intihar etti arkadaşlar ya, farkında mısınız bilmiyorum. Birden düştükleri yokluk ve sefalet yüzünden canlarına kıydı bu insanlar. Bu zarif ve naif insanlar hiçbir sosyal yardıma erişemediler; tam tersine, iktidarın ideolojik saplantıları yüzünden görmezden gelindiler, kenara itildiler. Aramızdan en son ünlü keman virtüözü İlyas Tetik ayrıldı geçtiğimiz günlerde. Geçim sıkıntısına düştüğünden ve çıkış yolu bulamadığından onun gibi değerli birçok sanatçıyı ne hâlâ düşürdünüz. İdeoloji -bize göre- meslek grupları arasında ayrımcılık yapmak mı? Bilmiyorum sizin bu sosyal devlet anlayışınızı. Hani aşı konusunda İngiltere ve Almanya’dan sosyal devlet olma yolunda örnekler vermişsiniz ya, bu ülkelerde salgın yüzünden işini kaybedip de intihar eden hiç müzisyen duydunuz mu? Olur mu ya? Yani dünyada trajedi diye geçer böyle bir şey ama bu ülkede 100’ün üzerinde müzisyen intihar etti. Pandemide İngiltere vatandaşlarına 2.500 sterlin para ödedi her ay, her ay. Almanya vatandaşları için 750 milyar euroluk bir yardım paketi hazırladı. Tüm bunlar kimse yatağa aç girmesin, kurulu düzeninden olmasın, hayatı devam etsin diye ama Türkiye’de işsiz kalan müzisyenler aylarca evlerine ekmek götüremedi, ölüme mahkûm edildi, ölüme sürüklendi. Siz hâlâ gece on ikiden sonra müzik yasağıyla bu insanların rızık kazanmasının önüne geçiyorsunuz. Yazın havalarda dokuzda kararıyor, siz “On ikiden sonra müzik yasak.” diyorsunuz. Bunlar nasıl çalışacaklar, nasıl sanatlarını icra edecekler? Günde üç saatlik çalışmayla bu müzisyenler evlerini nasıl geçindirecekler, ailesinin, giderlerini nasıl karşılayacaklar? Herhâlde siz onları 5 ayrı kurumdan 5 ayrı maaş alan, hatta 11 maaş alan, bir saatlik yönetim kurulu toplantılarına katılarak görevini yaptığını ifade eden o saray bürokratlarımızla karıştırıyorsunuz

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) - Müzisyenleri temsilen bizim Meclisteki grup toplantımızda konuşan Sanatçı Burhan Şeşen ne demişti? “İsteğimiz, normalleşmenin bizim sektörümüzde de uygulanması; yoksa, bize para verin diye sızlanmak hiçbir müzisyenin tercihi değildir.” Yani onlar sizden para istemiyorlar, “Brakın, çalışalım, ekmeğimizi kazanalım.” diyorlar. Müziğe ve müzisyenlere karşı olan uygulamalarınız bu hâliyle salgınla mücadele olmaz, olsa olsa salgından fırsatçılık yaratıp Türkiye’de insanların yaşam haklarına müdahale etmek demektir bu.

Bu süreçte hayatına son vermek zorunda kalan bütün müzisyenlere Allah’tan rahmet diliyorum; ailelerine, sanat camiasına başsağlığı diliyorum. Son olarak şunu söylemek istiyorum: Burada ilk bedeli müzisyenlere ödetmek istiyorsanız şunu unutmayın: İlk seçimde gideceksiniz; bu millet de sizi türkülerle, halaylarla uğurlayacak.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına söz talep eden, Ankara Milletvekili Sayın Filiz Kerestecioğlu.

Buyurun Sayın Kerestecioğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA FILİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evet, salgının başından beri ilk yasaklananlardan biri sanat ve eğlence sektörü oldu. Bir buçuk yıl boyunca yok denecek kadar az destek sunulan sanatçılar ekonomik sıkıntılılarıyla baş başa bırakıldı. Maalesef, 100’ün üzerinde müzisyen hayatına son verdi ve son olarak da geçtiğimiz günlerde ünlü keman virtüözü İlyas Tetik yaşamına son verdi.

Evet, intihar çözüm değil diyoruz her seferinde, ancak sosyal devletin gereklerini yerine getirmeyen iktidar da maalesef, bu ölümlerden sorumlu. İktidar, müziği hayatı bütünleyen, güzelleştiren bir parça olarak değil de rahatsızlık veren bir unsur olarak gördüğü için pandemi kısıtlamalarını kaldırırken gece on ikiden sonra müzik yaşağını kalıcılaştırdı. Peki, ne yapacak bu insanlar? Yani gece on ikiden sonra zaten belli kısıtlamalar vardı, bunun düzenlemesi vardı ama yasak nedir Allah aşkına, gece on ikiden sonra müzik yaşağı? Yani hakikaten hiç mi müzik dinlemiyorsunuz, hiç mi bir eğlence yerinde bulunmuyorsunuz ve bu kadar nazik, ince ve sanatla yaşayan bu insanların yaşamını bu kadar hiç sayabiliyorsunuz diyorum.

Yasaklar bununla sınırlı kalmadı, dün mesela Beyoğlu’nda İstiklal Caddesi’nde zabıta ekipleri Kürtçe müzik yapan gençlerin şarkılarını kesti ve müzik aletlerine de el koydu. Müzisyenler isyan ediyorlar ve diyorlar ki: “Haksızlık yapmıyoruz, uyuşturucu satmıyoruz, sanat yapıyoruz; sanat susamaz.” Evet, onlar haksızlık yapmıyorlar, yolsuzluk yapmıyorlar, müzik yapıyorlar. Ben yirmi yıl boyunca o caddede avukatlık yaptım ve Perulu müzisyenlerden Roman müzisyenlere, Kürt müzisyenlere, herkes, her millettten müzisyen İstiklal Caddesi’nde müzik yapardı ve gerçekten, insanlar oradan mutlulukla geçerlerdi. Siz birçok yerde olduğu gibi aslında sadece sanatı değil mutluluğu öldürdünüz gerçekten ve bu tutumunuzdan dolayı yarın nasıl özür dileyeceğinizi şaşıracaksınız. Hani, Ahmet Kaya’ya çatal fırlatanlar bugün nasıl “Bin pişmanım.” diyorsa sizler de sanata karşı düşmanca tutumunuzdan dolayı utanç duyacaksınız. Kültürel iktidar olamadık diye kültürü yok etmeye çalışıyorsunuz ama kültür ve sanat kendini yaşatacak bir yolu mutlaka bulacaktır.

Ben de size bir gün gerçekten seçim olduğunda -mutlaka bu seçim gerçekleşecek ve demokratik bir seçim olarak gerçekleşmesi için elimizden geleni yapacağız- “Kadınlar Vardır” şarkısıyla “Güle güle.” diyeceğim diyorum.

Saygılar sunarım. (HDP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz talep eden Bursa Milletvekili Sayın Nurhayat Kayışoğlu.

Buyurun Sayın Kayışoğlu. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Türküler susmaz.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Patlat bir türkü güzel sesinle, hadi.

CHP GRUBU ADINA NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

“Ay dost, canım hey!

Belimizde kılıcımız Kirmani,

Taşı deler mızrağımın temreni.

Hakkımızda devlet vermiş fermanı

Ferman padişahın hey dost, dağlar bizimdir.

Hakkımızda devlet vermiş fermanı

Ferman padişahın hey dost, dağlar bizimdir

Ferman padişahın hey dost, dağlar bizimdir.”(x)

(CHP, HDP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Oğuzların Avşar boyundan Dadaloğlu bundan tam üç yüz yıl önce Osmanlı’nın göçebe Türkmenlere karşı uyguladığı iskan politikasına böyle isyan etmişti ama tam üç yüz yıldır bu türkü söyleniyor bu topraklarda, TRT’nin arşivinde de mevcut; kimse yasaklayamadı, yasaklayamayacak.

Ve gidelim 1700’lerden 1500’lere, başka topraklara, İngiltere’ye. Shakespeare şöyle bir tirat yazdı o gün, dedi ki:

“Vazgeçtim bu dünyadan, tek ölüm paklar beni,

Değmez bu yangın yeri, avuç açmaya değmez.

Değil mi ki çiğnenmiş inancın en seçkini,

Değil mi ki yoksullar mutluluktan habersiz,

Değil mi ki ayaklar altında insan onuru,

O kız oğlan kız erdem dağlara kaldırılmış,

Ezilmiş, hor görülmüş el emeği, göz nuru,

Ödlekler geçmiş başa, derken mertlik bozulmuş,

Değil mi ki korkudan dili bağlı sanatın,

Değil mi ki çılgınlık sahip çıkmış düzene,

Doğruya doğru derken eğriye çıkmış adın,

Değil mi ki kötüler kadı olmuş Yemen’e,

Vazgeçtim bu dünyadan, dünyamdan geçtim ama,

Seni yalnız komak var, o koyuyor adama.”

Tam beş yüz yıldır bu tirat okunuyor, kimse yasaklamadı, Shakespeare’i de tutuklamadı.

(x) Yukarıdaki dizeler hatip tarafından besteli bir şekilde söylenmiştir.

Ve 1997, şahsım hükümetinin şahsı o gün bir şiir okudu Ziya Gökalp'ten: "Minareler süngü, kubbeler miğfer/ Camiler kışlamız, müminler asker" dedi, tutuklandı. Hâlâ bunun utancı konuşuluyor.

Ve 1980'lerden beri otuz yıldır söylenen bir türkü var yine: Cemo. Geçen gün Halk TV'de Görkemli Hatıralar'da okudu diye Hilmi Yarayıcı, RTÜK 3 program kapatma cezası verdi. Bu utanç da size yeter diyorum; artık türküleri, artık şiirleri, artık sanatı rahat bırakın diyorum; "El uzaya giderken Muratgilin damından atlayamadık." diyor ya bir kardeşimiz, gerçekten o noktadayız, yazıklar olsun diyorum. Yasaklarla mücadele edecektiniz ama daha beter yasaklar getirdiniz. 24.00 saat yaşadığımız arkadaşlarımız çok güzel anlattı, 24.00'ten sonra müzik yaşadım. Artık bu yasaklara son verin, bu utançtan bu ülkeyi kurtarın diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP, HDP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyoruz Sayın Kayışoğlu.

Bu stresli ortamda, çok kısa da olsa bizi o stresten uzaklaştırdınız, Türkiye Büyük Millet Meclisinin güzel bir anısı oluştu diye düşünüyorum.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına söz talep eden Hatay Milletvekili Sayın Hüseyin Yayman.

Sayın Yayman, işiniz zor biraz Nurhayat Hanımdan sonra. Güzel bir türkü bekleyebilirler sizden de, bir Hatay Türküsü.

Buyurun Sayın Yayman. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizi izleyen çok değerli hemşehrilerimiz, çok değerli vatandaşlarımız; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Tabii, burada o güzel türkünün söylenmesini, Cumhuriyet Halk Partisinin "Biz yasaklara karşıyız." demesini biz çok tarihsel bir ilerleme olarak görüyoruz (CHP sıralarından gürültüler) Çünkü tek parti döneminde sanat musikisini yasaklayanlar işte Cumhuriyet Halk Partisiydi.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Siz de rol kapmışsınız tek parti döneminden, rol kapmışsınız.

HÜSEYİN YAYMAN (Devamla) – Şimdi, şunu ifade etmek lazım: "Türküleri yazanlar, kanunları yazanlardan daha güçlüdür." demişler; bu çok önemli bir atasözü, çok devrimci bir atasözü; biz bunun farkındayız. Şimdi, ben gerçekten üzülüyorum. Neye üzülüyorum? Yani İYİ Partinin önerisine baktığımda, gerekçelerine baktığımda bu ne perhiz bu ne lahana turşusu diyorum.

İki, ya, Fuzuli'nin çok güzel bir beyiti var: "Söylesem tesiri yok, sussam gönlüm razı değil." Şimdi diyorlar ki: "AK PARTİ yasaklar getirdi, AK PARTİ sanatı siyasete alet ediyor." Arkadaşlar, AK PARTİ bugün kurulmuş, sizin gibi, bir parti değil ki, AK PARTİ yirmi yıldır iktidarda. Sicilimiz belli, kültüre, sanata yaptığımız belli, Ankara'daki AKM, İstanbul'daki AKM belli; bunlar ortada. Yani âmâlar oturmuş, dolma yiyorlarmış, demiş ki bir tanesi diğerine "Ya, çift çift yeme." "Nereden biliyorsun?" demiş, "Ben çift çift yiyorum da ondan." demiş.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – AK PARTİ'yi anlatıyor, AK PARTİ'yi.

HÜSEYİN YAMAN (Devamla) – Şimdi, bu aslında İYİ Partinin sanata, sanatçıya, kültüre nasıl baktığının bir ispatı, bilinçaltının ortaya çıkmasıdır.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ bu konularda, kültür sanat alanında, tarihin önünde, özgüvenle işler yapmış bir partidir ve biz sanatı, kültürü, siyasetin üstünde görüyoruz, hükümetlerin üstünde görüyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Halk TV'yi niye kapatıyorsunuz Görkemli Hatıralar'dan dolayı?

HÜSEYİN YAMAN (Devamla) – Laf atmadan dinleyin Hanımefendi, bırakın türkünüz tarihte anılsın. Sizin, herkesin tarihi ortada, hafıza ortada; bu ülkenin kültür sanat hafızası da ortada, yönetim hafızası da ortada, siyaset hafızası da ortada yani bence insan eleştirirken biraz kendine bakar ve bir özeleştiri yapar.

İlyas Tetik'e bir kez daha Allah'tan rahmet diliyoruz.

Değerli milletvekilleri, tutanaklara geçmesi ve tarihe not düşmek anlamında şunu belirtmek isterim: Son, salgın döneminde tam 40 bin müzisyenimize 270 milyon TL yardım yapılmıştı; yeter mi? Yetmez, keşke daha fazla yardım yapabilesek, keşke insanlara gerçekten daha fazla katkı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SÜLEYMAN GİRGİN (Aydın) – Kredi mi verdiniz? Ondan intihar ediyorlar yani fazla para aldıkları için intihar ediyorlar.

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

HÜSEYİN YAMAN (Devamla) – Şimdi, “Daha fazla yardım yapabilelim...” Hadi tamam, buraya kadar eleştirileri, demokratik hoşgörüdür, anlarız; ya, bu sanat bahsinden “AK PARTİ gitsin.”e nasıl geldiniz? Bunun AK PARTİ'yle, seçimle ne alakası var? AK PARTİ milletin partisi, onu siz gönderemezsiniz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Acaba size dostlarınız sufle mi verdi “AK PARTİ gidecek.” diye? AK PARTİ gitmez, çünkü AK PARTİ milletin partisi.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Halaylarla, türkülerle göndereceğiz sizi.

HÜSEYİN YAMAN (Devamla) – Lütfen şu nihilist muhalefetten bir vazgeçin, yapıcı, doğru bir şeyler söyleyin, biz de sizi ciddiye alalım.

Bu bağlamda, yüce heyetinizi bir kez daha saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Tarihe geçmesi bakımından, her zaman sanatın, sanatçının yanındayız. Tekrar ediyorum, türküleri yazarlar kanunları yazarlardan daha güçlüdür, böyle olmaya devam edecektir.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Altay.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Partimizi yasakçı olmakla itham etmek suretiyle grubumuza sataşmıştır.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) - Ya yapmayın Sayın Altay, gözünüzü seveyim ya.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Altay. (CHP sıralarından alkışlar)

V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

2.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman'ın İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, sizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum efendim.

Bir türkü, bandrolü var, her şeyi var, Halk TV'de Görkemli Hatıralar programında söylendi, RTÜK bu programa 3 program durdurma cezası verdi. Ben Sayın Yayman'dan -kendisini de severim, sayarım-beklerdim ki...

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Seven sevilir Başkanım.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Eyvallah.

Ya, kardeşim hani sarayların soytarıları vardır, padişahın her şeyini alkışlayan. Tayyip Bey yeri geliyor kendini iç muhasebeye çekiyor, partisini iç muhasebeye çekiyor fakat kimi bürokratları, kimi üst kurul üyeleri yalalaklık ve yarıdakçılık yapma konusunda, yarıdacılık konusunda sınır tanımıyor. Bir türkü için... Arkadaşım Nurhayat Hanım söyledi, Tayyip Bey bir şiir için cezaevine sokuldu, hapse sokuldu; doğru muydu? Değildi. Cemo türküsünü, inşallah, dilerim ki herkes söylesin, sokaklar da söylesin ya; ayıptır, günahtır. Yasakçılık ararsak -getirdim ama bunları şimdi kullanmayacağım, sizin yasaklarınız çok da- tek parti dönemiyle ilgili bir şeyi de, bir gerçeği de söyleyelim. O tek partinin içinde Celal Bayar da vardı, rahmetli Menderes de vardı, senin deden de vardı, cumhuriyeti kuran bütün ahali vardı, bütün ahali vardı. (CHP sıralarından alkışlar) Onun için zaman zaman ona “devlet partisi” “devletle eş güdümlü kurulmuş parti” “devleti tesis etmek için kurulmuş bir siyasi organizasyon” demek mümkün, devlet partisi ama şimdi parti devleti var, kötü olan o, yanlış olan o, toplumu bölen o, milleti bölen o, toplumu ayırıştırıran o, halkı ezen o, devleti soyan o, milleti bölen o ve o yanlış.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan...

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Sayın Başkanım...

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Türkkan...

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, müsaade ederseniz... Bizatihi partimizin ismini vererek satışmada bulundu.

BAŞKAN – Buyurun, kürsüden iki dakika...

Bir Rumeli havası da sizden bekliyoruz inşallah.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sizin önermeniz lakayıt bulundu, mesnetsiz bulundu(!)

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Efendim, Meclis araştırma önermesini veren İYİ Parti. Ben başka bir “iyi parti” mi deseydim? Nasıl satışma oluyor?

3.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman'ın İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında İYİ Partiye satışması nedeniyle konuşması

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Anlatacağım, biraz sakın kalırsanız anlatacağım.

Ben Meclisin bu naif havasına istinaden, Adalet ve Kalkınma Partisi adına konuşan arkadaşın bir Hatay türküsü söylemesini bekledim, başka şeyler çıktı. Ya, iyi olurdu, Hatay'a da güzel bir mesaj olurdu aslında.

Bakın, ben size bir şey söyleyeyim: Yasaklarla gidilebilecek hiçbir şey yok, dünyada yok, bunun örneklerinden bir tanesi yok; yapanların hepsinin sonu berbat oldu arkadaşlar ya. Bu konuda sizi uyarmak bizim muhalefet olarak vazifemiz; yasaklamayın, özgürleşmeden bu ülkeyi geliştiremezsiniz. Gençlerin yüzde 76'sı Türkiye'nin dışına niye gitmek istiyorlar, biliyor musunuz? Ekonomik sebeplerden çok daha öne çıkan bir sebep daha var; özgür yaşamak istiyorlar. Bu “özgürlük” kelimesinin altını çiziyorum. Yasaklaya, yasaklaya, yasaklaya kendi çocuklarınızı bile bu ülkede tutamayacaksınız, onlar bile buradan kaçmaya çalışacak, onlara verdiğiniz bu ekonomik imkânlar bile onlara yetmeyecek. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar) Gelin, bu dediğime kulak verin.

Bu insanlar, 100 adamın... Bir adamın hayatına son vermesi öyle kolay bir şey değil, her şeyden vazgeçmiş olması demek. Kendi hayatıyla beraber evlatlarından vazgeçiyor, sevdiklerinden vazgeçiyor, kolay bir karar mı bu? Bu insanların hayatına son vermelerinin bir tek sebebi var, ekmeç parası kazanamıyorlar. Onurlu insanlar, onuruna yediremeyip gidip dilenemiyor, hayatına son veriyor.

Bunların durumunu dile getirmek bu kadar zorunuza niye gider arkadaş ya? Gelin de bunları düzeltelim, katkı verin. Siz icra makamısınız, biz muhalefetiz, size bunları hatırlatıyoruz, siz de icra makamısınız. Gelin, o konuda gerekli düzeltmeleri yapın, biz de buraya gelelim, size tekrar teşekkür edelim.

Sağ olun efendim, hayırlı günler diliyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Ünal, buyurun.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Ben, sadece bu oturduğum yerden bir dakika istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

29.- *Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay ile Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkkan'ın sataşma nedeniyle yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Bütün medeni ülkelerde gece yirmi dörtten sonra uygulanan müzik yasağından gençlerin Türkiye'yi terk etmesine nasıl gelindi, doğrusu bunu anlamakta zorlanıyorum.

Şimdi Sayın Engin Altay devlet partisi ve parti devleti ayrımı yaptı. Burada bir Türk demokrasi tarihi tartışması başlatmak gibi bir niyetim yok fakat şunun bilinmesini isterim: Orada yazan “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” ifadesi, demokrasinin, temsilcileri eliyle yönetilmesi anlamına gelir. Bugün yüzde 52 oyla seçilmiş bir Cumhurbaşkanı'nın ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin “parti devleti” olarak isimlendirilmesini reddediyoruz. sadece bunu kayıtlara geçmesi açısından ifade ettim.

Teşekkür ediyorum.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, 60'a göre söz isteyeyim müsaade ederseniz.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Başkanım, ben de yerimden bir söz rica ediyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Türkü söyleyeceksen al Hüseyin Ağabey.

BAŞKAN – Hüseyin Bey, size bir sataşma yok.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Efendim, dedemin bile adı geçti.

BAŞKAN – Ama deden öyle değil miydi yani farklı, başka bir parti vardı da deden orada mıydı? Yani orada bir sataşma yok ki.

Sayın Türkkkan, yerinizden bir dakika...

Buyurun.

30.- *Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkkan'ın, Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Şimdi, ben Sayın Ünal'ın sözlerinden aslında bu meseleye yaklaşımlarını da değerlendirmek açısından önemli bir çıkarım sağlıyorum. Yani sayın Ünal diyor ki: “Ya, biz on ikiden sonra müziği yasaklıyoruz. O yüzden gençler buradan kaçmasın.” Olay bu kadar basit sizin gözünüzde. Ya arkadaş, gençler kaçmıyor onun yüzünden; müzisyenler aç kalıyor, intihar ediyor diyorum. Bu gençler neden kaçıyor biliyor musunuz? Sizin baskıcı, yasakçı, zulmeden sisteminizden kaçıyor, özgürlükleri yok eden sisteminizden kaçıyor. Bunu anlamaya çalışırsanız belki çok daha rahat konuşabiliriz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Yayman, bir dakika sadece.

Buyurun.

31.- *Hatay Milletvekili Hüseyin Yayman 'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay ile Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan 'ın sataşma nedeniyle yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

HÜSEYİN YAYMAN – Nezaketinize teşekkür ederim Başkanım.

Ben bu polemikler uzasın istemem. Bir kez daha sarahaten altını çizerek şunu belirtiriz: Her türlü yasağa karşıyız, yasakçılığa karşıyız.

NİHAT YEŞİL (Ankara) – O zaman kaldıralım Başkanım.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – O zaman gece yirmi dört yasağımı kaldıralım...

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Biz her zaman reformculuğu, yenilikçiliği savunmuş bir partiyiz. Biz burada belirtilen her türlü yorumu değerlendirmeyi milletimize havale ediyoruz. Sanat ve kültür siyasetin üstündedir. Bunun bu Meclis gündeminde bir polemik konusu yapılmasını dahi doğru bulmuyoruz. Sanatçılarımızın, sanatın yanındayız.

Ayrıca, Hatay'ın çok güzel türküleri var.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Söyle bir tane.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) - Biz Hatay'a hizmetler yaparak o türküleri söylüyoruz

Teşekkür ederim Başkanım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

VII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

1.- *İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan tarafından, müzik sektöründeki sorunların araştırılması ve sektör çalışanlarının taleplerine kapsayıcı çözümler üretilmesi amacıyla 1/7/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 8 Temmuz 2021 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)*

BAŞKAN – İYİ Parti grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2 sayın milletvekiline yerlerinden birer dakika söz vereceğim.

Sayın Gültekin...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

32.- *Niğde Milletvekili Selim Gültekin 'in, Niğde 'ye yapılan spor yatırımlarına ilişkin açıklaması*

SELİM GÜLTEKİN (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sporu ve sporcuyu seven, önemseyen ve her daim destekleyen Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde hem ülkemiz hem de Niğde'miz için gençlik ve spor adına çalışmalarımızı kararlılıkla sürdürüyoruz. Niğde'mizde son on dokuz yılda gerçekleştirdiğimiz spor yatırımlarındaki ivme ve en son aldığımız 100 milyon TL'lik spor yatırımlarıyla geleceğin sporcularını yetiştirmeye, şampiyonlarını çıkartmaya devam ediyoruz. Bu vesileyle İşitme Engelliler Dünya Güreş Şampiyonası'nda göğsümüzü kabartan Niğdeli hemşerilerim 87 kilogramda dünya şampiyonu olan Ahmet Talha Kacur, 77 kilogramda dünya 2'ncisi Kadir Kuş, 55 kilogramda dünya 3'üncüsü olan Mustafa Baki ve kıymetli antrenörümüzü canıgönülden tebrik ediyorum.

Yine, Şırnak'ta yapılan Türkiye Kick Boks Şampiyonası'nda büyüklerde 3'üncü olan Armağan Özcan ve Kadir Geçgil'i; gençlerde Türkiye 3'üncüsü olan Havva Nur Şeker'i yürekten kutluyorum. Destekleriyle her zaman yanlarında olan değerli ailelerimize de teşekkür ediyor, tüm sporcularımıza başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Sayın Tokdemir...

33.- *Hatay Milletvekili İsmet Tokdemir 'in, İskenderun, Kırıkhan ve Reyhanlı 'nın kurtuluş günlerine ilişkin açıklaması*

İSMET TOKDEMİR (Hatay) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Kahraman Türk ordusunun seksen üç yıl önce bugün Albay Şükrü Kanatlı komutasında Reyhanlı'ya girişinin onur günüdür. 8 Temmuz 1938 azmin, inancın, fedakârlığın, cesaretin, vatan toprağına bağlılığın en önemli simgelerinden biridir. 5 Temmuz İskenderun'umuzun, 6 Temmuz Kırıkhan'ımızın ve bugün de Reyhanlı'mızın kurtuluş günü. Tarihimize altın harflerle yazılan ilçelerimizin kurtuluş günlerini kutluyorum. “Hatay benim şahsi meselemdir.” diyerek yaşamının son günlerine kadar Hatay için çalışan Ata'sını Hataylılar hiçbir zaman unutmadı ve unutmayacaktır. Bayrağımızın dalgalandığı her karış için Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, Hatay Devletinin ilk ve son Devlet Başkanı Tayfur Sökmen'i, vatanın ve milletin bölünmezliği uğruna canlarını feda eden şehitlerimizi ve gazilerimizi minnet, şükran ve rahmetle anıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

VII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- *HDP Grubunun, Grup Başkan Vekili Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, iktidara yakın medya kuruluşlarına aktarılan kaynakların araştırılması amacıyla 8/7/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 8 Temmuz 2021 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi*

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım:

8/7/2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 8/7/2021 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Hakkı Saruhan Oluç

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

8 Temmuz 2021 tarihinde Siirt Milletvekili Grup Başkan Vekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili Grup Başkan Vekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından (13542) grup numaralı, iktidara yakın medya kuruluşlarına aktarılan kaynakların araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 8/7/2021 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere Gaziantep Milletvekili Sayın Mahmut Toğrul söz talep etmiştir.

Buyurun Sayın Toğrul. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Genel Kurulu, Genel Kurulun sevgili emekçilerini ve ekranları başında bizleri izleyen sevgili yurttaşlarımızı öncelikle saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, Türkiye’de her zaman medya-iktidar ilişkilerinde sıkıntılı dönemler olmuştur ama hiçbir dönem AKP iktidarı döneminde yaşananlar kadar olmadı. AKP iktidarı öncelikle medyayı tekleştirerek tamamen kontrolü altına aldı, medyada şu anda tek ses var. Mesela medyada alın bir günün gazetelerini, havuz medyasının tüm manşetleri aynı. Çünkü niye? Çünkü saraydan atanmış bir komiser bu manşetlerin atılmasını belirliyor.

Değerli arkadaşlar, bu durumun dışında kalan medya... Biliyorsunuz, Doğan Medyayı da Demirörenleştirmek için kamunun kaynaklarını kullandılar. Ne yaptılar? Doğan Medyayı kendi uhdelerine almak için Ziraat Bankasından 750 milyon dolar Demirören’e para verdiler. Demirören, Doğan Grubunu maliyetsiz, sıfır maliyetle devraldı. Parayı veren düdüğü çalar misali Demirören de o havuz medyasının aynen içine girdi. Şimdi soruyoruz: “Kamunun kaynakları Demirören’e aktarılırken bu kredi geri ödendi mi?” Cevap yok, ticari sır. Ya, bu nasıl bir ticari sır arkadaşlar? “Kamunun kaynağını bu alanlar geri kamuya ödedi mi ödemedi mi? Ödediyse nasıl ödedi, bunu açıklayın.” diyoruz, açıklamıyorlar.

Şimdi, uhdelerine aldıkları tüm bu medyayı bir taraftan da besliyorlar. Nasıl besliyorlar? Bakın, öncelikle Özgür Medyayı 15 Temmuz sonrası KHK’lerle kapatıldılar. Onlarca dergi, gazete, radyo, onları devre dışı bıraktılar. Muhalif olanları cezalandırma yoluna... Ama uhdelerine aldıkları havuz medyasını da kamu kaynaklarıyla besliyorlar. Bakın, nasıl kamu kaynaklarıyla beslediklerine bir örnek vereyim: Kamu bankalarının havuz medyasına aktardığı paralar ve muhalif olarak görülenlere aktarılan para; sıfır, sıfır, sıfır devam ediyor. Bakın; BirGün sıfır, Evrensel sıfır, Sözcü sıfır, Cumhuriyet sıfır, Karar sıfır, daha sıfırlar devam ediyor, muhalif olarak görülenler. Ama TürkGün, Sabah, Akşam, kamu bankalarının reklam ilanları hep oraya akmış.

Sayın vekiller, bakın, bir diğer önemli nokta, Basın İlan Kurumu bugüne kadar tüm ilanları havuz medyasına aktarıyor. Diğer medyaya sıfır lira. Bu da yetmiyor, oraya gazeteci kimliğiyle atadıkları kişilere günün yirmi dört saati muhalefete, muhalif olan çevrelere, Halkların Demokratik Partisine akşama kadar küftürülüyor. Bununla da kalmıyor, öyle kirlendiler ki orada gazeteci kimliğinde olanların yasa dışı çete, mafya ilişkilerine girdikleri çarşaf çarşaf ortaya dökülüyor. Bakın, bir gazetecinin 10 milyon dolar karşılığı arabuluculuk işine girdiğini öğreniyoruz. Bir başkasının, KHK’lilerin OHAL Komisyonundaki “Göreve dönsünler mi dönmesinler mi?” konusunda aracı olduğunu görüyoruz. Ne için yapıyor? Acaba kurulan FETÖ borsalarının, KHK borsalarının bir aparatı mıdır? Bunların bu ilişkileri devam ediyor.

Bugün muhalif basına yönelik saldırılar sadece bununla da kalmıyor. Bakın, yargı, RTÜK, maliye devreye sokularak muhalif olan basın susturulmaya çalışılıyor. Bir türkük okundu diye cezalar veriliyor ama her gün bizlere küfredenlere tek bir ceza yok. Onlara küfür serbest, hakaret serbest “terörist” demek serbest, her şey serbest ama diğer muhalif basında tek bir kelime söylendiğinde hemen yargı, kolluk, RTÜK, maliye devreye giriyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TOĞRUL (Devamla) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Toğrul.

MAHMUT TOĞRUL (Devamla) – Şimdi değerli arkadaşlar, basın kirlenirse toplum hafızası da kirlenir. Bununla gidilecek yol yoktur. Kısa vadede sizin politikalarınızın yanlışlığını kapatmak için bunları kullanabilirsiniz ama uzun vadede bu toplum kaybeder, bu ülke kaybeder ve hep birlikte kaybederiz.

Peki, ulusal basın böyle de yerel basın farklı mı arkadaşlar? Yerel basında tam bir “havuç-sopa politikası” uygulanıyor. Yerel basında, yereldeki şehirlerde AKP propagandası yapılıyorsa her türlü destek var, bir gün eleştiren bir yazı varsa Basın İlan Kurumundan çıkarılmakla tehdit ediliyor. Onun için bu yol yol değil. Bunun araştırılması lazım.

Toplumun hafızasının kirlenmesine müsaade etmeyelim. Gelin bu önergemize destek verin.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bülbül.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

34.- *Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un HDP grup önerisi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkanım, şimdi, hatip konuşurken birtakım gazetelerin ismini vermek suretiyle bu gazetelerde gazetecilik yapanların, yazarların her türlü rezilliğin içerisine bulaştığını, mafyayla ilişki içerisine girdiğini... Bunlarla alakalı olarak çok yanlış bulduğumuz ifadeler kullanmıştır. Bu işler şahsa özeldir, bunlar eğer suça veyahut da basın ahlakına, etiğine uygun olmayan veyahut da hiçbir şekilde ahlaken doğru görülmeyecek hareketlerse bunlar şahsi olarak değerlendirilip ifade edilir, hangi gazetenin mensubuysa veya yazarıysa o da söylenir ama bütün bu gazetelerde çalışan -içinde Türkğün'ü, diğer gazeteleri- ve haysiyetiyle, şerefiyle yaşayan, gerçekten gazetecilikten başka bir faaliyeti olmayan birçok arkadaşımızın bu şekilde töhmet altında kalmış olmasını kabul etmediğimizi ve bunu uygun bulmadığımızı ifade etmek istiyorum, gerekirse de düzeltmesi gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN – Peki.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Beştaş, buyurun.

35.- *Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Hatibimizin konuşması, bilinçli bir şekilde, aslında farklı bir yönden değerlendirildi, bu kanaatteyiz. Bizim, basın çalışanlarıyla, emekçileriyle, yönetim kadrosunda olmayanlarla bir sorunumuz tabii ki yok. Yönetim organı yani bir basın kurumunun... Demirören gibi büyük büyük siteler var biliyorsunuz, holdingleşmiş, tekelleşmiş; onların reklam alma yöntemi, haber yapma politikası... Özellikle, mesela partimize karşı -“rezillik” karşılamıyor bile “rezalet” karşılamıyor bile- küfür, hakaret, suç isnadı, tehdit, şantaj her türlü dil kullanılıyor. Burada bizim eleştirdiğimiz ya da suçlamamız asla basın çalışanlarına yönelik değildir, kimseyi töhmet altında da bırakmıyoruz ama sözü edilen gazetelerin yayın politikasını belirleyen kurullara yönelik tutumumuz nettir.

BAŞKAN – Peki.

VII.- ÖNERİLER (Devam)*A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)*

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekili Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş ve Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, iktidara yakın medya kuruluşlarına aktarılan kaynakların araştırılması amacıyla 8/7/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 8 Temmuz 2021 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına söz talep eden Trabzon Milletvekili Sayın Hüseyin Örs.

Buyurun Sayın Örs. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HÜSEYİN ÖRS (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubu adına söz aldım. Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, özgür ülkelerde medya organları insanların gözü kulağı konumundadır. Asıl görevleri verdikleri tarafsız haberlerle insanların doğru bir şekilde bilgilendirilmelerini sağlamak olan medya organlarının Türkiye’de bu görevlerini doğru bir şekilde yerine getirmediklerini üzümlük buradan belirtmek isterim.

Değerli milletvekilleri, ülkemizdeki basın-yayın organlarının büyük bir kısmı medya haricinde faaliyet gösteren ticari şirketler bünyesinde bulunuyor. Basın-yayın sektörünü yöneten bu şirketlerin kamu ihalelerine girmeleri, devletle daha doğrusu iktidarla ticari ilişkilerde bulunmaları kontrol ettikleri medya organlarının bağımsızlığını ve özgürlüğünü tartışılır hâle getirmiştir.

Bugün ülkemizde medya organları bağlı oldukları medya patronunun türlü iltisakları nedeniyle AK PARTİ iktidarının etkisi altında kalmaktadır. Günümüzde iktidar hem yazılı hem de görsel basının büyük bir kesimini yönetiyor ve istediği gibi de kullanıyor. Herkesin bildiği bir havuz medyası kavramı var, buna biz “yandaş medya” da diyoruz. İktidara yakın iş adamlarının bir araya gelip ortaya bir para koyarak havuzu oluşturduğunu, birçok gazete, televizyon, dergi, haber sitesi ve radyonun bu havuzdan beslendiğini artık cümle âlem biliyor.

Bu medyanın birinci görevi ne biliyor musunuz? Bu medyanın birinci görevi: Sayın Cumhurbaşkanımızı övmek, onu yüceltmek. Sonra? Sonraki görevleri de şu: “Mega projeler başladı.” “Büyük yatırımlar yapıldı.” “Dev adımlar atıldı.” müjdelerini vermek. Bu medyaya bakarsak arkadaşlar, aya çıkıyoruz, bu medyaya bakarsanız işsizlik her gün düşüyor, azalıyor, enflasyon zaten sıfırlanmak üzere, ihracatımız ise patladı patlayacak. Bu yayın organlarının belli günlerde aynı başlık ve fotoğraflarla çıktığını da biliyoruz. Bu gazetelerin manşetlerinin aynı el tarafından atıldığını, televizyonlarda aynı noktalara vurgu yaptırıldığını, farklı televizyonlarda haber bantlarıyla algı oluşturulduğunu görüyoruz, biliyoruz. Sanki bir el bu medya organlarına her gün öğle saatlerinde o gün hangi algı çalışmasının yapılacağını, hangi başlıkların kullanılacağını talimatını veriyor ve bu talimat doğrultusunda iktidarın istediği algı oluşturuluyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

HÜSEYİN ÖRS (Devamla) – Değerli arkadaşlar, her ne kadar algı oluşturmaya çalışırsanız çalışın biz sahadayız, Anadolu'nun dört bir tarafında ilçe ilçe milletimizin içerisindeyiz, onları görüyoruz, onları dinliyoruz. Gördüğümüz şudur özetle, milletten aldığımız intiba şudur: Bu algı tiyatrosunun perdesi kapanacak, bu algı tiyatrosunun perdesi inecek. Onun yerine, milletin iktidarı gelecek, siz ilk seçimde gideceksiniz -bugün türküyle başladık- şarkıyla gideceksiniz, türküyle gideceksiniz, halayla gideceksiniz, horonla gideceksiniz, zeybekle gideceksiniz, barlarla gideceksiniz.

Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Bravo Hüseyin!

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz talep eden Eskişehir Milletvekili Sayın Utku Çakırözer.

Buyurun Sayın Çakırözer. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de bugün kamu bankaları eliyle bir taraftan özgür basının susturulması, bir taraftan da iktidar yanlısı medyanın zenginleştirilmesi üzerinde duracağım. Elimde 2 tablo var, az sonra göstereceğim ayrıntısına girmeden. Gazeteci arkadaşımız Kenan Şener'i bu araştırmacı gazetecilik örneği titiz çalışma için tebrik ediyoruz. Yıllardır biz buradan soruyoruz, cevabı verilmiyordu, onun araştırmasıyla ortaya çıktı.

1'incisi değerli arkadaşlarım şu: Halkbank, Ziraat Bankası, Vakıfbank ve kamu katılım bankalarından 2020 yılında gazetelere verilen ilanlar. Toplam 300 bin sütun santim ilan verilmiş. En üstte Türkgün, Sabah, Akşam; 10'uncu sırada Hürriyet, Posta. Bir de arkadaşlar, listenin altı var, bakın, sıfırlarla dolu, sıfırlarla. Sözcü var, ne kadar? Sıfır. Cumhuriyet, Karar, Yeniçağ, Korkusuz, Millî Gazete, Birgün, Evrensel, Yeni Asya, Yeni Mesaj, hepsi sıfır, tek kuruluş ilan yok.

Değerli arkadaşlarım, gazetelere “Niye ilan aldın?” diye soracak hâlimiz yok ama verene “Neye göre verdin?” diye sorarız, sormalıyız. Tiraj sıralamasında son sırada yer alan gazete en çok ilan verilen gazete; tüm kamu ilanlarının yüzde 15'i verilmiş. Peki, ama tiraj sıralamasında 2'nci durumdaki Sözcü'ye hiç ilan verilmemesini bize kim izah edecek? Bunu hepimizin sorgulaması lazım değerli arkadaşlarım çünkü bu para hepimizin parası, kamunun parası.

Şimdi, 2'nci tabloya geçeceğim değerli arkadaşlarım. Aynı kamu bankalarının televizyonlara verdiği saniyeler: Toplum 3 milyon 367 bin saniye. 1'inci sırada Bengütürk TV var; 606 bin saniye, toplamın yaklaşık yüzde 18'i ona verilmiş. A Haber yüzde 10, 317 bin saniye; Akit TV 8'inci, NTV 15'inci, Kanal D 16'ncı sırada; Habertürk 23'üncü, Show TV 24'üncü sırada; her birine 2 bin saniye verilmiş, Bengütürk'ün üç yüzde 1'i, A Haber'in yüz ellide 1'i kadar. Bir de alttaki sıfırlar var değerli arkadaşlarım. Bakın, onlar hangileri, onları söyleyeyim: FOX TV, Halk TV, Tele 1, KRT, TV5; sıfır, tek kuruluş reklam verilmemiş televizyonlar.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, bizim buradan bunları gördükten sonra sormamız lazım, ben de soruyorum kamu bankalarının yöneticilerine, onları oralara atayan saray yönetimine, Cumhurbaşkanına, Yardımcısına, Hazine Bakanına: Halkın vergisinden verdiğiniz kamu bankası ilanlarını gazetelere, televizyonlara hangi kriterlere göre dağıtıyorsunuz? Bu ilanlar hangi ajanslar aracılığıyla dağıtılıyor? Onları belirlerken bir ihale açtınız mı, tek kaynaktan mı dağıtıyorsunuz? Yaptığınız, rekabet hukukuna uygun mu, o bankaların anlı şanlı etik ilkelerine uygun mu? Bunların hesabını vermek zorundasınız.

Değerli arkadaşlarım, Halkbankta Sözcü okurunun hesabı yok mu, Vakıfbank mudileri arasında FOX, Halk TV izleyen yok mu, kamu katılım bankalarının müşterileri arasında TV5 izleyen Millî Gazete okuru yok mu?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

UTKU ÇAKIRÖZER (Devamla) – Bu rakamlar çıktıktan sonra o insanların yüzlerine nasıl bakacaksınız? Bu nasıl bir yüzüzlüktür, arsızlıktır. Esnafı var, çiftçisi var, emeklisi var; o milyonların 3 kuruş, 5 kuruş birikimleri olmasa o bankalar var olur mu, o ballı koltuklarda oturabilir misiniz? Sizi oraya oturtanlara da soruyorum, çıkın bunları tek tek açıklayın. Açıklayın diyorum ama açıklayamazsınız çünkü tek kriteriniz var: Yandaşlık, yandaşlık, yandaşlık.

Değerli arkadaşlarım, ortada büyük bir hortumlama var. Bu santimler, bu saniyelerin toplamı hepimizin vergilerinden kesilen milyonlarca liradır. Bu bütçeler adil dağıtılmalıdır. Biz ne diyoruz -birkaç saat önce basın toplantısı düzenledim- kamuda tasarruf ederken gazetelerin ilanını kesmeyin diyoruz ama ilanı böyle verin de demiyoruz, adil dağıtın diyoruz. Gelin bunu araştıralım. Bu önergeye destek veriyoruz.

Bu verilerin, bu rezaletin anlamı şudur: Basının doğru ve tarafsız işlemesi engellenmektedir, basın özgürlüğü kısıtlanmaktadır, demokrasinin temel taşı olan halkın haber alma hakkı engellenmektedir. Gelin bu önergeye destek verelim, bu rezaleti artık ortadan kaldıralım diyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına söz talep eden Balıkesir Milletvekili Sayın Mustafa Canbey.

Buyurun Sayın Canbey. (AK PARTİ sıralarından alkışlar).

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Biz, AK PARTİ olarak, değerleri olan, omurgası olan, milletin bağrından çıkarak bizzat milletin kendisini temsil eden, hiçbir zümreyi milletin üstünde görmeyen, millet egemenliğinin üstünde bir güç tanımayan, bu değerler uğruna da çok bedeller ödeyerek bugünlere gelen bir partiyiz. Türkiye’de 7 bölgeden ve her kesimden oy alan, Türkiye’yi tüm çeşitliliğiyle kucaklayan yegâne partiyiz. Bizim değerlerimiz var, millete verdiğimiz sözlerimiz var, milletimize hizmet borcumuz var. Bunun için merkeze bu güzel vatana ve bu aziz millete sadakatle hizmet etme vizyonunu ortaya koyduk. 2002’den beri her türlü vesayet odağıyla, mafya ve benzeri yapılanmayla mücadele ettik, darbeci ve cuntacı zihniyetleri bertaraf ettik, eskinin o faili meçhullerine son verdik ve dediğim gibi, bunlar için çok bedeller ödedik. Her alanda gelişmiş güçlü Türkiye için çalıştık, çalışıyoruz.

Değerli milletvekilleri, basın, elbette özgür ve tarafsız olmalıdır. Medyanın kendine özgü kuralları vardır. Bunların da en başta geleni doğru habercilik ve tarafsız haberciliktir. Bir medya organı kendisini hangi siyasi görüşe mensup hissederse hissetsin haberciliğini doğru yapmak zorundadır. Asla ve asla kabul edilemeyecek tek şey yalan haberciliktir. Medyayı yalanlarını topluma ulaştırma aracı olarak görenlerin “Türkiye’de basın tekelleşti.” demesi çok büyük bir çelişkidir. Muhalefetin ve yandaşı olan medya organlarının adil ve tarafsız olmadığını aziz milletimiz zaten biliyor ve görüyor da.

Değerli arkadaşlar, biliyorsunuz, üniversite sınavı oldu. Üniversite sınavına benim oğlum da girdi. Hemen sınav öncesinde, bir gün önce bazı gazetelerde haberler yayınlandı. Biraz önce burada “özgür basın” diye adlandırılan gazetelerde çıkan haberi sizlerle paylaşmak istiyorum: “Katarlı

gençler Türkiye’de sınavsız tıp okuyabilecek.” Ve Cumhurbaşkanımız ile Katar liderinin fotoğrafını kullandılar. Bu bir internet sitesi. Yine, aynı şekilde, “Katarlı gençlere Türkiye’de sınavsız tıp eğitimi hakkı verildi.” Bu Türkiye’nin en çok satan, en büyük gazetelerinden bir tanesinin haberi. Bu yalan arkadaşlar, bu haber yalan. Ve sınavdan bir gün önce bu haber gazetelerde yayınlandı, milyonlarca öğrencimizin hayalleriyle oynandı ve bunu birçok siyasi maalesef paylaştı. Bunlar, az önce burada “özgür basın” dediğiniz gazeteler tarafından, internet siteleri tarafından yani sizin yandaş basınınız tarafından yapıldı. Bunları görmezden geliyorsunuz, bunlarla ilgili hiçbir şey söylemiyorsunuz, hiçbir laf etmiyorsunuz, yok, öbür tarafta “Yandaş basın var.” diyorsunuz.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Sizinkiler her gün hakaret ediyor bize ya! Her gün hakaret ediyor.

MUSTAFA CANBEY (Devamla) – Bunları da yalanlayacaksınız arkadaşlar, bunlar için de laf söyleyeceksiniz. Eğer bunu yaparsanız o zaman size elbette kamuoyu da inanacaktır, bu millet de inanacaktır. Birçok yalan var, bir tane, iki tane değil arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA CANBEY (Devamla) – Verecek misiniz bir dakika daha?

BAŞKAN – Talep ederseniz vereceğim.

MUSTAFA CANBEY (Devamla) – Evet istiyorum.

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

MUSTAFA CANBEY (Devamla) – “Kız yurdu önünde silah” yalanı. “Türk Hava Yolları 2.500 çalışmanı kovdu.” yalanı. Daha bir sürü yalan var, daha başka şeyler de var ama süre bittiği için hepsini burada paylaşma imkânımız maalesef yok.

Ben buradan bir kez daha muhalefeti daha dikkatli davranmaya, medya konusunda daha dikkatli davranmaya, eleştiri yaparken daha objektif olmaya davet ediyorum.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Ya, biz size temel olarak iki soru sorduk.

MUSTAFA CANBEY (Devamla) – Ve yalan siyasetiyle hiçbir yere varamayacaklarını ifade ediyorum.

Aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, “yalan siyasetiyle” demek suretiyle satışmada bulunmuştur.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Kimseyi kastetmedi ki.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bir de size bir yalan haber göstereceğim de biraz sonra. Mecliste olmadığım bir gün haber yapılıyor yani.

BAŞKAN – Sataşmadan iki dakika kürsüden söz veriyorum.

Buyurun Sayın Toğrul.

V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

4.- *Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul’un, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey’in HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması*

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Şimdi, Sayın Başkan, bize bakarak dedi ki: “Yandaş medyanız.” Bizim yandaş bir medyamız yok, biz aslında medyayı tarafsız olsun diye söylüyoruz.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Ya, ben Meclise baktım.

MAHMUT TOĞRUL (Devamla) – Temel olarak iki soru sorduk Sayın Başkan. Bakın, temel olarak -size Utku Bey de gösterdi ben de gösterdim- bunun sebebi nedir? Bakın, bu sıfırları nasıl açıklayacaksınız? Neden bunlara... Örneğin, bunların izleyici sayısı mı fazla, tirajları mı daha fazla vesaire. Ama bunların hiçbirini açıklayamıyoruz, bunu soruyoruz.

İkincisi: Kamunun kaynağını bir medya grubuna, daha doğrusu kişiye verdiniz; adamın parası yoktu, dediniz ki: “Bu grubu alın.” Devletin parasıyla aldırınız. Peki, bu paranın geri ödenip ödenmediğini soruyoruz, niye bunlara cevap vermeyip lafı bir ton yerde gezdirip, dolaştırıp bunu bize söylüyorsunuz?

Siz “Yalan haber.” diyorsunuz. Diyorsunuz ki “Falanca gazete yalan haber verdi.” Ya, siz hiç Yeni Şafak okumuyor musunuz? Siz hiç Sabah okumuyor musunuz? Siz hiç diğerlerini...

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Bak, yine aynı şeyi yapıyorsun.

MAHMUT TOĞRUL (Devamla) – Onlar her gün yalan haberlerle bizlere saldırıyor, her gün bizim hakkımızda yalan haber yapıyorlar.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Ya, bu yalan yani buna bir şey söyle, buna. Buna bir şey söyle!

MAHMUT TOĞRUL (Devamla) – Peki, sizi bu davranışa iten sadece yalan haber kriteri mi? Yalan haber kriterini neye göre söylüyorsunuz?

Şimdi, açıkça şunu kabul edin. Siz bir havuz medyası oluşturduunuz, tekçi bir medya oluşturduunuz. Size biat etmezse vallahi her türlü cezayı karşılarında görüyor. Siz, herhangi bir soruşturma, herhangi bir kovuşturma yapmadan onlarca radyoyu, televizyonu kapattınız. Ya, tek Kürtçe gazete Azadiya Welat'ı kapattınız. Çocuk televizyonu, çocuk oyunları oynatan Zarok TV'yi kapatmaya kalktınız ya! Yani bunları neyle açıklayacaksınız? Özgürlükçü zihniyetinizle mi açıklıyorsunuz bunları?

Teşekkür ediyorum Başkanım. (HDP sıralarından alkışlar)

VII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekili Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, iktidara yakın medya kuruluşlarına aktarılan kaynakların araştırılması amacıyla 8/7/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 8 Temmuz 2021 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

3.- *CHP Grubunun, Burdur Milletvekili Mehmet Göker ve arkadaşları tarafından, tarım ve hayvancılık sektöründe yaşanan sorunların önüne geçilebilmesi amacıyla 5/7/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 8 Temmuz 2021 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi*

8/7/2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 8/7/2021 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Engin Altay

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Burdur Milletvekili Mehmet Göker ve arkadaşları tarafından, tarım ve hayvancılık sektöründe yaşanan sorunların önüne geçilebilmesi amacıyla 5/7/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (2683 sıra no.lu), diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 8/7/2021 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere söz talep eden Burdur Milletvekili Sayın Mehmet Göker.

Buyurun Sayın Göker. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MEHMET GÖKER (Burdur) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Covid-19 salgını, tarımda kendi kendine yetebilmenin ve yerli üretim yapabilmenin ne kadar hayati bir önem arz ettiğini bizlere çok da güzel anlatmış oldu.

Ülkemizde tarım ve hayvancılık sektörü bir varoluş mücadelesi vermekte ve tarihin en zor günlerinden geçmekte. Bunun en yalın örneği tarım istihdamında görülmekte ve çiftçilerimiz günbegün tarım sektörünü terk etmekte. 2003 yılından bu yana 654.325 çiftçimiz sektörü bıraktı ve 2 Trakya büyüklüğündeki alanda artık ekim dikim dahi yapılmıyor.

Yine iktidarınız döneminde tarımla uğraşan vatandaşlarımız en borçlu kesim hâline getirildi. Çiftçilerimizin bankaları olan borçları 2021 yılının Nisan ayında 143 milyar 630 milyon liraya yükselirken, ithalat yoluyla 2003 yılından bu yana yabancı çiftçinin cebine yaklaşık 114 milyar dolar konulmuş oldu.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yağış miktarındaki azalma birçok ilimizde kuraklığa sebep olurken, bundan en fazla etkilenen sektörlerin başında da tarım ve hayvancılık geldi. Buğday, arpa veriminde yüzde 20-yüzde 80 oranında rekolte kaybı var. Kuraklıktan en fazla buğday, arpa, kırmızı mercimek ve nohut üretimi etkilenirken aşırı sıcak ve kuraklık nedeniyle hemen hemen zarar görmeyen ürün ve üretici kalmadı.

Ortalama buğday üretimimiz 20 milyon ton iken bu yıl bu rekoltenin 15 ila 16 milyon ton arasında olması bekleniyor ve yine Türkiye'ye ithalat yolu gözüktüyor.

Toprak Mahsulleri Ofisi bu dönemde 395 bin ton ekmeçlik buğday, 320 bin ton arpa ithalatı yaptı. Sektörle uğraşan herkes bilir ki çiftçi üretimini yapmak üzereyken, ekim zamanında, ithalat değil Toprak Mahsulleri Ofisinin satış bile yapmaması gerekir. Yani çiftçimiz, alın terini paraya çevirmeye çalışırken dış sermayeye bir miktar daha para aktarıldı. Peki, bununla mı kaldı? Hayır, bununla da

kalmadı. Toprak Mahsulleri Ofisi kendi çiftçimize buğday için ton başına 2.250, arpa için 1.750 verdi ama yurt dışından bunu ithal ederken 2.400 liraya kadar fiyat çıkışında bulundu yani yabancı çiftçiye kendi çiftçimizden 700 lira daha fazla fiyat artışında bulundu. Bununla mı kaldı? Hayır, bununla da kalmadı. Toprak Mahsulleri Ofisi, 2.400-2.450 liraya aldığı arpayı görev zararı yazıp 1.950 liraya iç piyasaya sattı. Peki, bunları kimler aldı? Tabii ki arpalıkta yaşayan yandaşlar aldı yani yandaşlara para aktarmanın bir yolu da ithalatla, tarım ithalatıyla gerçekleşti.

Evet, önerilen, çiftçilerimizin Ziraat Bankası ve Tarım Krediye olan borçları ötelendi ama çiftçimizin gübreciye, ilaççıya, hemen hemen tüm sektöre borçları var, bunları çevirebilmesi mümkün değil. Ürününü satamayan çiftçimiz bu borçları nasıl çevirecek, hayatını nasıl idame ettirecek, inanın belli değil. Evet, dün asrın lideri açıklama yaptı, 100 liraya kadar destekleme vereceğini söyledi. Yani bu, hani, AVM’lerde görürsünüz “Yüzde 50’ye kadar.” diye; “Yüzde 50”si büyük yazar ama altında “kadar” kısmı küçük kalır; “100 liraya” büyük ama 40 lira mı verecek, 60 lira mı verecek, bunun da bir açıklaması yok.

Hayvancılık sektörü de tarım sektöründen ayrılabilir bir vaziyette değil. Çiftçi, üretici 1’e 1,5 oranında fiyat beklerken, Süt Kurumu tarafından süt fiyatı 3 lira 20 kuruş olarak açıklandı ki bu yem almaya bile yetmiyor. Okan Vekilimiz de bu konudan bahsetti, çiftçi artık sütünü satmaktan vazgeçti, sütünü hayvana içirerek besleme yoluna gidiyor.

Bu anlamda, yerli tarım ve hayvancılık desteklenmezse Türkiye çok ciddi oranda tarımsal açıdan sıkıntıya girecek. Ne yapılmalı? Üreticilere tohum, fide, ilaç, gübre, mazot ve benzeri aşamalarda geri ödemesiz ve faizsiz teşvik sağlanmalı. Mazot, elektrik ve sulama bedelleri üzerinden alınan vergiler sıfırlanmalı. Tarımsal destek ödemeleri kesinti yapılmaksızın ve geciktirilmeden ödenmeli. Bu anlamda çiftçimizin yanında duralım diyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET GÖKER (Devamla) – Bitiriyorum efendim.

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

MEHMET GÖKER (Devamla) – Tarım ve hayvancılık sektöründe yaşanan sorunların önüne geçilebilmesi için oluşturulması gereken politikaların ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve Meclis İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını saygılarımızla arz ve talep ederiz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına söz talep eden Ankara Milletvekili Sayın Ayhan Altıntaş.

Buyurun Sayın Altıntaş. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AYHAN ALTINTAŞ (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun önerisi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Adalet ve Kalkınma Partisinin kalkınma yöntemi, yurt dışından borç para alıp elde avuçta ne varsa satıp savmak ve bununla kısa vadeli refah oluşturmak olarak tanımlanabilir. Tabii ki tarım da bu şekilde yönetildi. Dışarıdan alınan borç döviz bolluğu yarattı. Bu parayla tarım ve hayvancılık ürünleri ithalatı yapıldı. Tabii, bu sistem, yandaş firmaları kayırmak için iyi bir fırsat da oluşturdu.

“Paramız var ki ithal ediyoruz.” diyen bakanları da gördük. Karkas etlerden canlı hayvanlara, buğdaydan ayçiçeğine, her türlü ürün ithal edildi.

Çiftçi tarımdan para kazanamayınca gençler şehirlere göç etti, tarım da yaşlılara ve kaçak göçmenlere kaldı. Vatanımızın tarım toprakları bir bardak çay fiyatına satılıyor. Tarım iyiye tarlalar neden bu kadar ucuz, hiç düşündünüz mü? Bu konuyu düzeltmek için tarıma ciddi destek verilmesi gerekirken çok cılız destekler verildi, desteklenmediği için de çiftçi borç batağında. Çiftçinin kamu bankalarına olan borcu 106 milyar lirayı, özel bankalara olan borcu ise 37 milyar lirayı geçmiş durumda.

Değerli arkadaşlar, salgın süreci tarıma ve hayvancılığa, yerli üretime, kendi kendine yetebilmeye ne kadar muhtaç olduğumuzu bize gösterdi. Çiftçiyi, hayvancıyı desteklemek gerekirken siz desteği geçtik, köstek oluyorsunuz; meraları satıyorsunuz. Yaklaşık 200 bin hektar mera alanı “vasıf değişikliği” adı altında imara ve ranta açılmış. Bu meraların korunması gerek. Kaldı ki köylünün traktörünün, ineğinin bile haczedildiğini duyuyoruz. Böyle yerli üretim olmaz, böyle kalkınma olmaz. Siz, bu yaptıklarınızla insanları üretimden uzaklaştırıyorsunuz. Üretici satsa da masrafını kurtarmayı geçtim, zarar ediyor; o yüzden birçok mahsul tarlada kalıyor, bir daha masraf edip toplamak istemiyorlar. Siz, Türk çiftçisini toprağa küstürüyorsunuz.

Bakın, 2003 yılında Çiftçi Kayıt Sistemi’nde 2 milyon 765 bin çiftçi kayıtlıken bu sayı 2 milyon 110 bine gerilemiştir. Yani nüfusumuz artarken, olağan şartlarda yeni çiftçilerimizin de olması gerekirken, çiftçi sayımız 655 bin azalmış. 655 bin çiftçimizi toprağa küstürmüşsünüz; buna acilen son verilmesi, yeni tedbirler alınması gerekmektedir.

Siz bugün çiftçinin arkasında durmasanız da biz iktidarımızda çiftçimize destek olacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYHAN ALTINTAŞ (Devamla) – Tamamlıyorum.

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

AYHAN ALTINTAŞ (Devamla) – Genel Başkanımız Sayın Meral Akşener’in de söylediği gibi, biz çiftçimizin topraklarımıza küsmesine izin vermeyeceğiz. Çünkü Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün de dediği gibi, millî ekonominin temelini tarım olduğuna biz de inanıyoruz. Kendi kendine yeten bir Türkiye için çalışacağız.

CHP’nin grup önerisine destek verdiğimizizi belirtiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına söz talep eden Şanlıurfa Milletvekili Sayın Nusrettin Maçın.

Buyurun Sayın Maçın. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA NUSRETTİN MAÇİN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Halkların Demokratik Partisi olarak, tarım ve hayvancılığın 21’inci yüzyılın en stratejik alanlarının başında geldiğini coronavirüsle birlikte bir kez daha bütün dünyaya gösterdik. Ancak iktidar, diğer alanlarda olduğu gibi tarım ve hayvancılık sektöründe de orta ve uzun vadeli bir politikaya sahip olmadığı için piyasada arz ve talep dengesi bir türlü sağlanamamış, gıda temini ve hayvancılıkta her zaman dışa bağımlı hâle gelmiştir.

Üreticilerimizin ürünlerine verilen fiyatlar, girdileri gerçekten karşılayacak düzeyin altındadır. 2021 yılında çiğ sütün fiyatı 3 lira 20 kuruş olarak belirlenmiştir, bu fiyat piyasada gerçek anlamda yem parası dahi değildir. Tarım ve hayvancılıkta ithalat ve ihracatı karşıladığımızda ithalatın sürekli fazla olduğu görülmektedir. 2003-2020 yılları arasında hayvan ithalatına 8 milyar 800 milyon dolar ödenmiştir.

Bizim ülke olarak tarım ve hayvancılık alanında kendi kendimize yeterli olabilmemiz için tarıma stratejik bir alan olarak bakmamız lazım. Tarımda yerli üretim desteklenmeli ve üreticilere tohum, fide, ilaç, gübre, mazot ve benzeri temel girdilerde geri ödemesiz ve faizsiz teşvik sağlanmalıdır. Devlet, proje ve teknik alanlarda üreticilerimizi desteklemelidir, AR-GE çalışmaları için daha fazla bütçe ayrılmalıdır. Gayrisafı millî hasılanın yüzde 1'lik payı kesintisiz ve zamanında ödenmelidir. İktidar, çiftçilerimizin 211 milyar alacağını ne zaman ödeyeceğini ilan etmelidir. Son zamanlarda mera ve hazine arazileri tarımsal alanlara dönüştürülmekte olup hayvanları otlatma alanı daralmaktadır. Devlet bunun önüne geçmediği takdirde hayvancılıkla uğraşan vatandaşlarımız bu işi yapmaktan vazgeçecektir.

Kırsal alanlarda orman yangınları son dönemlerde artış göstermektedir. Bu, ekosistemin dengesini bozduğu gibi, özellikle küçükbaş hayvancılığı yapan üreticilerimize büyük zarar vermektedir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına söz talep eden Çankırı Milletvekili Sayın Salim Çivitcioğlu.

Buyurun Sayın Çivitcioğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA SALİM ÇİVİTCİOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisinin vermiş olduğu tarım ve hayvancılık sektöründe yaşanan sorunlarla ilgili önerge hakkında partim adına aleyhte söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, yaşadığımız Covid-19 pandemi süreci, tarımsal faaliyetlerin aksamadan sürdürülebilirliğinin sağlanması için sağlam bir tarım politikası oluşturulmasının, üretim sürecinde ve tarladan sofraya tedarik zincirinde aksamaya meydan verilmemesinin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir. Bakanlığımızın güçlü altyapısı, üreticilerimizin fedakârlığı ile ilgili sektörlerin başarılı çalışmaları, dünyada gelişmiş ülkelerde gördüğümüz gıda arzındaki sıkıntıları ülke olarak yaşamadığımızın da bir göstergesidir.

2003-2018 döneminde 60 bin hektar olan tarım dışına çıkarılan yıllık ortalama arazi miktarını yüzde 76,3 azaltarak 2019-2020 yıllarında yıllık 13 bin hektara düşürdük. Son üç yılda 173 büyük ovayı daha koruma altına alarak toplam büyük ova sayımızı 203'ten 376'ya çıkardık. Bakanlığımızca atıl arazilerin üretime kazandırılması amacıyla uygulanan projelerde ülke genelinde 2,2 milyon dekar arazi tarımsal üretime kazandırıldı. Yani Hatay ilinde yapılan bir tarımsal üretim kadar tarımsal arazi Türkiye'mize tarım anlamında kazandırıldı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

2002 yılında 37 milyar TL olan tarımsal hasılamız yüzde 803 artışla 2020 yılında 333,3 milyar TL'ye ulaşmıştır. Ülkemiz tarımsal hasılda Avrupa'da 1'inci ve dünyada ilk 10'da yer almaktadır. 2003-2020 yılları arasında reel rakamlarla 363 milyar TL tarımsal destekleme ödemesini gerçekleştirdik.

Ülkemizde kabul edilen süt yem paritesi 1,3'tür. Üreticilerimizin artan yem maliyetlerine rağmen, süt satış fiyatlarının paritenin üzerinde kalması sağlanmıştır. Ulusal Süt Konseyince 2021 yılı 1 Temmuz-31 Aralık tarihleri arasında çığ sütte tavsiye edilen fiyat 3,20 TL/litredir. Bakanlığımızca 20 kuruş da destek verilerek toplamda 3,40 TL'ye varan bir rakam elde edilmiştir. Özellikle, başta tüketicilerimiz olmak üzere et, süt ve yem üreticilerimizin maliyetlerinin azaltılmasını sağlamak amacıyla Toprak Mahsulleri Ofisinin yetki ve imkânlarını daha da artırarak yem regülasyon çalışması başlatılmış ve bu anlamda da temmuz ayında 350 bin ton arpa, besici ve yetiştiriciler ile yem üreticilerine 1.950 TL/ton başına satışa çıkarılmıştır.

“İthalat arttı.” diyorsunuz. 2019 yılında 660 bin baş, 2020 yılında 385 bin baş, 2021 yılında da hâlihazırda 70 bin baş fiili besicilik sığır ithalatı yapılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

SALİM ÇİVİTCİOĞLU (Devamla) – Son iki yılda büyükbaşta yüzde 5,4; küçükbaş hayvan varlığında yüzde 17,3; süt üretiminde de yüzde 3,8 ve kırmızı et üretiminde yüzde 7,4'lük bir artış sağlanmıştır.

Gübre fiyatları TL bazında dünyada son bir ayda yüzde 19, son on iki ayda da yüzde 177 artış gösterirken, Türkiye’de son bir ayda yüzde 5, son on iki ayda da yüzde 103 artmıştır.

Kuraklık afetinden zarar gören çiftçilerimizle ilgili olarak il ve ilçelerimizde kurulan hasar tespit komisyonları çalışmalara başlamış olup parsel bazında hasar oranları tespit edilen çiftçilerimizle ilgili komisyon kararları TC Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine ivedilikle gönderilmektedir. Çiftçilerimizin başvurularıyla tarımsal kredi borçları ertelenebilmekte ve taksitlendirilebilmektedir. Üreticimizin emeğini ve alın terini korumak, vatandaşımızın gıda güvenliğini teminat altına almak için durmadan, yılmadan çalışmaya devam edeceğiz diyor, unutmayın tarlada izi olmayanın harmanda da yüzü olmaz diyerek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

3 sayın milletvekiline yerlerinden birer dakika söz vereceğim.

Sayın Karaman...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

36.- *Erzincan Milletvekili Süleyman Karaman’ın, Erzincan Şeker Fabrikasına ilişkin açıklaması*

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

İYİ Parti Grup Başkan Vekili Sayın Lütfü Türkkan “Erzincan Şeker Fabrikası özelleşti ve atıl hâle geldi.” dedi. Sayın Türkkan, Erzincan Şeker Fabrikası özelleştikten sonra atıl hâle gelmedi, aksine kapasitesi arttı, hiç kimseye mobbing uygulanmıyor, 350 kişi kampanya döneminde çalışıyor. Şeker Makine Fabrikası ise özelleştirilmedi, şu anda 25 kişi çalışıyor, geliştirmek için Şeker Genel Müdürlüğü her türlü çalışmayı yapıyor. Erzincan’da hidroelektrik santrali çiftçilerimize destek için il özel idaresine verildi, sulama birliğinin yaptığı işler il özel idaresine verildi; Türkiye’de sadece Erzincan’da oldu. Böylece kuraklık olmasına rağmen, Erzincan’da Karasu’nun tamamı dâhil bütün sular çiftçilerin hizmetine verildi. Biz her zaman çiftçilerimizin ve işçilerimizin yanındayız, çiftçilerimizle de işçilerimizle de ilgilenmek bizim görevimizdir.

Erzincan kardeşliğin, dostluğun ve hoş görünün şehridir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Beyaz...

37.- *İstanbul Milletvekili Ümit Beyaz’ın, atamaları yapılmayan sağlıkçılara ilişkin açıklaması*

ÜMİT BEYAZ (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Bugün 670 bin civarında sağlık mezunu gencimiz atama bekliyor. 2021 yılını sağlık yılı ilan etmişsiniz fakat maalesef, görüyoruz ki 2020 yılı OECD verilerinde, Türkiye, 100 bin kişiye 24 hemşireyle 37 ülke içerisinde 36’ncı sırada yer alıyor. 2020 yılında kendi yayınladığımız faaliyet raporunda personel eksikliğinden bahsediyorsunuz ama ne hikmetse hâlâ atama yapmıyorsunuz. Atanamayan gençlerimiz umutla atanmayı beklerken, bunun yanında birçok bölüm meslek tanımı sorunu yaşamaktadır. Düşünün, onca yıl emek verip okuyorsunuz ama atama cetvelinde bölümünüz yok çünkü bölümler açılırken meslek tanımı yapılmamıştır. Artık gençlerimizin umutlarını söndürmeyelim ve gereken atamaları lütfen hızlıca yapalım.

BAŞKAN – Sayın Şahin...

38.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, Diyarbakır'daki su sorununa ilişkin açıklaması

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Diyarbakır Serap Güzeli Mahallesi sakinleri kendi mahallelerinde içme suyu havzası olmasına rağmen su sıkıntısı yaşıyor. 1.720 nüfuslu mahallede sadece 5 noktada çeşme bulunuyor. Bir aile günde 30 kez, 2 kilometreyi bulan mesafelerden evine su taşıyor. Sürekli su taşımak zorunda kalan kadınların omuzları çürümüş durumda. Halk susuzluktan kıvrınırken orada 3 fabrika, su tesisi suyu ülke geneline satıyor. Su elektrikle dağıtılıyor, elektrikler kesilirse uzun süre su sıkıntısı da yaşanıyor. Kadınlar diyor ki: “Suyumuz yok, elektriğimiz yok, ulaşımımız yok, altyapımız yok, pazar yeri, sağlık ocağı yok. Merkeze en yakın mahalleyiz, hastalık var, en az 2 kilometrelik mesafeden evlerimize bidonla su taşıyoruz. Kuraklık var, tarım yapamıyoruz, günübirlik işlerde çalışıyoruz; bizim imdadımızı duyun.” Diyarbakırlıların sesini duyun, bu yüzyılda susuz köy kalmasın. 5 kez Valiyi aradım, görüşmüyor, kayyum vali olunca böyle oluyor sanırım, sorun bile dinlemiyor. (CHP sıralarından alkışlar)

VII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

4.- AK PARTİ Grubunun, Genel Kurulun çalışma gün ve saatleri ile gündem sıralamasının yeniden düzenlenmesine; 276 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

8/7/2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 8/7/2021 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından, İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince grubumuzun aşağıdaki önerisinin Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Mahir Ünal

Kahramanmaraş

AK PARTİ Grubu Başkan Vekili

Öneri:

Bastırılarak dağıtılan 276 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmının 2'nci sırasına alınması ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi,

Genel Kurulun 8 Temmuz 2021 Perşembe günü (bugün) birleşiminde 276 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar, 8 Temmuz 2021 Perşembe günü (bugün) birleşiminde 276 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde haftalık çalışma günlerinin dışında, 9 Temmuz 2021 Cuma günü saat 14.00'te toplanması ve bu birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi ve aynı birleşiminde 276 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesi;

8 Temmuz 2021 Perşembe günü (bugün) birleşiminde 276 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanması hâlinde 9 Temmuz 2021 Cuma günü toplanmaması;

276 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi ve bölümlerinin ekteki cetveldeki şekliyle olması önerilmiştir.

276 sıra sayılı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve İstanbul
Milletvekili Serap Yaşar ile 113 Milletvekilinin Hayvanları Koruma
Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3727)

Bölümler	Bölüm Maddeleri	Bölümdeki Madde Sayısı
1'inci Bölüm	1 ila 10'uncu Maddeler	10
2'nci Bölüm	11 ila 19'uncu Maddeler	9
Toplam Madde Sayısı		19

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına söz talep eden Siirt Milletvekili Sayın Meral Daniş Beştaş.

Buyurun Sayın Beştaş. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, biraz önce önergemizde yalan haber, habercilik üzerine bir tartışma yaşandı. Ben de size verilerini getirdim, yalan haber nasıl yapıyor, onu manşetlerle size anlatacağım.

Biz, 28 Haziran-2 Temmuz arasında, ben, Eş Genel Başkan Yardımcımız sevgili Garo Paylan ve Dışişleri Komisyonu Eş Sözcümüz Hişyar Özsoy'la Washington'a bir ziyaret yaptık. Her zaman yaptığımız gibi, NATO, Türkiye-AB ilişkileri, Türkiye-ABD ilişkileri, HDP'nin dış siyaseti üzerine kamuoyuyla paylaştığımız bir ziyareti ve dönüşte bir de baktık ki... Oradan tek bir "tweet" attık, tek bir "tweet" şu fotoğrafla -fotoğrafımız bütün basında yayınlandı çünkü- Kongre Binası'nın önünde bir fotoğraf yayınladık ve dedik ki: "Temaslarda bulunduk." Bir döndük, ne görelim: "HDP'liler kapatılma korkusuyla ABD'ye koştu" Neymiş bu? Yeni Akit; ayrıntılara girmiyorum. "Kapatılma korkusuyla ABD'ye koştu" Yeni Akit: "Yetiş ya Biden" Aydınlik: "HDP'den ABD'ye ziyaret, Biden yönetimiyle gizli görüşme" Yine, Beyaz Gazete: "Çareyi ABD'de arıyor" Yine, en masumu bu: "HDP'den ABD'ye dikkat çeken ziyaret" "Sizi Amerika kurtaramaz" Bunlar, şu kısa sürede bulduğum manşetler. İşte, yalan habercilik dediğimiz budur. Biz gizli gitmedik. Biz kimseye eyvah, imdat da demedik, normal bir dış politika ziyaretiydi. Ama oraya gittiğimizde gerçekten gizli bir ziyaret öğrendik; gerçekten gizli kapaklı, Türkiye'den, Meclisten, HDP'den, halktan gizlenen bir ziyaret olduğunu öğrendik. Nasıl mı? Dışişleri Bakanlığında yaptığımız bir toplantıda oradaki yetkili bize dedi ki "Sizden önce Türk heyeti geldi." Nasıl ya dedik. Dediler ki "AKP, MHP, CHP ve İYİ Parti geldiler." Biz de dedik ki HDP nerede? Demişler ki "HDP gelmek istemedi." Ya, yalanlar kıtaları aştı, uluslararasılaştı. Tabii, burada muhalefet partilerine de bir çift sözüm var: Burada biz 2'nci muhalefet partisiyiz; 3'üncü, 4'üncü gidiyor ama biz yokuz. Dışişleri Komisyonu Başkanını üyemiz arıyor. 3 üyeye temsil ediyoruz. Neyse... Sonra biz tabii ki o tartışmanın peşini bırakmayacağız. Siz kimin vergisiyle gittiniz, kimin parasıyla gittiniz? HDP'ye oy verenler bu ülkenin yurttaşı değil mi? Ve daha sonra -araştırdık, önerge de veriyoruz- kaç tane ziyaret yaptınız ABD'ye, Avrupa'ya, Kıbrıs'a? Çünkü Kıbrıs'tan da arandık. Orada o yetkili kadın "Bizim haberimiz yok." dediğimizde dehşete düştü, biz de dehşete düşmüştük çünkü bu yalanın kıtaları aşacağımı hiç düşünmemiştik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) - Buna cevap istiyoruz gerçekten. HDP'den neyi gizlediniz? Burada MHP'nin Grup Başkan Vekili ABD'yi düşman ilan etmişti. Gizli gidenler kim? Bütün Türkiye öğrensın.

Tabii, bu arada şeyi de söyleyeyim. Yani ABD'yle, Biden'la görüşmek için günlerce telefon başında bekleyen, ziyaret kabul edildiğinde zafer naraları atan yandaş medyayı saymıyorum. Bir ara, görüşmeden önce gözümüz, kulağımız "Biden" görmekten... "Ne zaman Erdoğan görüşecek?" "Ne görüşecek?" "Nasıl görüşecek?" diye görmekten gerçekten telef olduk ama biz gidince... Tıpkı yıllar önce Sevgili Selahattin Demirtaş'ın Rusya'ya yaptığı ziyaret sonrası attıkları çok vahim bir manşet vardı "İhanet" demişlerdi, sonra Erdoğan gidince de "Zafer" diye manşet atmışlardı. İşte çifte standart, ayrımcılık, ötekileştirme ve hukuksuzluk artık bu ülkenin temel politikası hâline geldi. Yalanları size belgesiyle anlattım; takdir halkındır. (HDP sıralarından alkışlar)

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bülbül.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

39.- *Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın AK PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan, şimdi, bu geziyle alakalı olarak tabii, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dışişleri Komisyonu tarafından gerçekleşen bir geziydi yanlış hatırlamıyorsam.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Evet.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bizden de Dışişleri Komisyonu üyemiz resmî yazışmayla birlikte katıldı. Bunu savunma açısından almadım ben bu sözü. Burada diğer partiler de mutlaka bununla alakalı olarak herhâlde bilgi sahibidir. Kendi ziyaretlerinin nasıl olduğunu veya ne konuşulduğunu ben bilemem ama bizim ziyaretlerimizde ne yaptığımız, neler konuştuğumuz, nasıl bir temas içerisinde olduğumuz tek tek bu devletin zaıbtlarında mevcuttur. Büyükelçiliğimizin bünyesinde, büyükelçiliğimizin nezaretinde, Dışişleri Komisyonu Başkanımızın da içerisinde...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Haber verme...

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Efendim, haber verip vermemek başka bir şey.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun tamamlayın.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Temasla alakalı olarak neyin ne olduğunu ifade etmek için söylüyorum.

Arjantin'e, Güney Amerika'ya HDP milletvekillerinin ziyaretlerini de biliyoruz. Türkiye'nin büyükelçiliklerine gitmeden, Ermenistan büyükelçiliklerine gidip, Ermenistan'ın oradaki misyonlarına gidip orada Ermeni soykırım iddialarını desteklemek için Güney Amerika'da ülke ülke gezenleri de biz çok iyi biliyoruz. Önemli olan, bu ziyaretlerin nasıl, ne şekilde yapıldığı, gidilmesi, kiminle gidildiği değil, o ziyaretlerde nelerin konuşulduğu, Türkiye adına bir şey yapılıp yapılmadığı, derdin, endişenin Türkiye olup olmadığı meselesidir. Biz gittiğimiz yerde ne konuştuğumuzu biliyoruz, bunlar devletimizin de kayıtlarındadır.

Teşekkür ediyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Altay...

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Kayıtlarda değil, halkın bilgisi yok, Meclisin bilgisi yok.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sizin Güney Amerika seyahatinizden bizim de bilimiz yok.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Sayın Altay’a söz verdim.

Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Beştaş bizi de işaret ederek bizden de bir cevap beklediğini belirtmiş oldu.

BAŞKAN – 60’a göre yerinizden söz vereyim.

Buyurun.

40.- İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın, Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş’ın AK PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Parlamentonun yabancı ülkelere ziyaretleri olağan ve doğaldır. Dışişleri Komisyonu Başkanımız bizzat beni arayarak Amerika Birleşik Devletleri’ne siyasi parti gruplarından birer kişiyle birlikte bir lobi faaliyetine gidileceğini, Senatoda ve Temsilciler Meclisinde belli görüşmelerin yapılacağını söylediğinde biz, söz konusu millî menfaatlerimizse tereddütsüz bu geziye üye veririk dedik ve bir Dışişleri Komisyonu üyemizi görevlendirdik. Ancak bana söylenen, bütün siyasi partilerden birer temsilciyle gidileceği şeklindeydi, daha sonra ben de HDP’den katılım olmadığını öğrendim. Ancak Allah var, ben bunu “Belki HDP temsilci göndermemiş olabilir.” diye düşündüm çünkü aksi durumda Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının Mecliste grubu bulunan 3’üncü büyük partiye böyle bir ayrımcılık yapması bence de bizce de kabul edilemez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Meclis Başkanlığımızın yani zatalinizin bu konuda bir açıklama ve hesap vermesi gereği vardır.

Bu vesileyle sevgili mevkidaşım Levent Bülbül’ün değerlendirmesine bir ek yapmak isterim: Evet, dış ilişkilerde, dış ziyaretlerde ne konuşulduysa tutanaklara ve kayıtlara geçmesi lazım, Levent Bey’e çok katılıyorum, kendilerinin de bu konudaki hassasiyetini biliyorum.

Ben de bu vesileyle bir hassasiyetimi paylaşmak isterim: Sayın Cumhurbaşkanımızın ABD Başkanıyla yaptığı görüşmede hiçbir Dışişleri Bakanlığı mensubunun tercüman olarak dahi bulunmamasının da kabul edilemez bir durum olduğunun altını çizmek isterim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Beştaş...

41.- Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş’ın, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül’ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, bir kere ben sorularına Sayın Altay hariç cevap alamadım, iktidar grubundan da alamadım. Sonuçta Dışişleri Komisyonu iktidar grubu içinden çıktı. Biz kesinlikle davet edilmedik.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Yani biz şu an Dışişleri Komisyonunun gündemine niye girdik anlamadım ki.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Başkan cevap versin Meral Hanım. Başkanlık cevap versin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, ben derdimi bir anlatayım.

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Burada, HDP’ye yönelik dışarıda, içeride, uluslararası alanda aynı politikanın devam ettirildiğini ifade ediyorum ve daha da vahimi, Türkiye Büyük Millet Meclisi içinde bir ayrımcılık ve çifte standart olduğunu söylüyorum. Bizim 3 Dışişleri Komisyonu üyemiz var. Ne Grup Başkan Vekili olarak bizler arandık ne de Dışişleri Komisyonu üyelerimize bir yazı gitti, bir telefon açıldı, açılrsa biz söyleriz. Daha önce de Kuzey Kıbrıs’a gidilmişti, Kuzey Kıbrıs’tan partiler bizi aradılar, dediler ki “Neden sizin temsilciniz yok?”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yani, ben size öyle bir şey anlattım ki Sayın Ünal, Dışişleri Bakanlığında resmî görüşmede bana söylediler, dediler ki “Biz, gelen Türkiye heyetine sorduk; niye HDP yok, niye gelmediler?” Onlar da dediler ki “Biz davet ettik, onlar gelmediler.” Yalan atılmış ve biz de orada utandık sizler adına, gidenler adına utandık gerçekten.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Bizim adımıza utanmayın. Siz açıklamalarınızı yaptınız.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yani bence de utanması gereken biz değiliz, bunu bizden gizleyenlerdir.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Bu konuyu burada tartışmayacağım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Güney Amerika’ya ya da Ermenistan’a, nereye gittiğimiz kayıtlarımızda vardır, hepsi resmî ziyarettir, dış siyasetimiz gereğidir. Gittiğimiz bütün ülkelerde Türkiye büyükelçiliğinden randevu istiyoruz ve en son gittiğimizde de randevuyu bir hafta önceden istememize rağmen verilen talimatla tarafımıza ülke dışındayım diye randevu verilmemiştir. Bizim bu ülkeden, halktan gizlediğimiz hiçbir mesele de...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bitiriyorum Başkan.

BAŞKAN – Bitirin peki.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bizim Türkiye yurttaşlarından, Meclisten ve kamuoyundan gizleyeceğimiz hiçbir meselemiz yoktur. Her şeyi şeffaf, aleni ve partimizin ilkeleri doğrultusunda yürütüyoruz. Ben açıkçası -demin yalan haber üzerine epeyce tartışma oldu- yalan haber nasıl üretiliyor diye örnek vermek için söz almıştım. Yani bu konuda hakikaten Dışişleri Komisyonu Başkanından ve Meclis Başkanlık Divanından açıklama bekliyoruz.

BAŞKAN – Peki.

Mahir Bey, sizde bir şey yok...

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Devam edelim, buyurun Sayın Başkan.

VIII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Haydar Akar’ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonlarında siyasi partilerin temsil oranlarının belli olduğuna, bir seyahat yapılacaksa ve bu Meclis tarafından karşılanacaksa, siyasi parti grubunun seyahati değilse, bütün partilerin eşit şekilde temsil ve davet edilmesi gerektiğine ve bu konuyu Başkanlık Divanına getireceğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Dışişleri Komisyonu Başkanımız burada, salonda.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, lütfen... Biz gündemimize devam edebilir miyiz?

BAŞKAN – O zaman, tamam.

Sayın Ünal, yalnız şunu söylemek istiyorum: Komisyonlar, komisyon başkanlarının kişisel talepleriyle yönetilecek veya kişisel şeyleriyle yönetilecek değil.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, burada siz konunun tarafı değilsiniz, rica ediyorum...

BAŞKAN – Ben tarafım çünkü...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Olur mu...

BAŞKAN - Bakın, Sayın Ünal, bir izah edeyim lütfen. Biz Divan üyesiyiz, Başkan Vekiliyim. Bu seyahatler Meclis adına yapılıyor, Mecliste grubu bulunan partiler adına yapılıyor ve Meclisin bütçesinden karşılanıyor bunlar siyasi partilerin kendi seyahatleri değil.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Peki, Sayın Başkan, şu anda bu dış siyasetle ilgili bir araştırma komisyonu ya da araştırma önergesi mi verildi ki Türkiye Büyük Millet Meclisi bütün iş ve işlemlerini bıraktı, bu konuyu konuşmaya başladı?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Daha önemli bir şey mi var? Daha önemli bir şey mi var? Halkın parasıyla gidiyorsunuz, vergilerimizle gidiyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Cebinizden mi gittiniz?

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Yani bir önerge mi verildi, grup önerisi mi verildi? Bu konunun bir anda bütün Meclisin gündemi hâline gelmesini ve sizin de gündem hâline getirmenizi kabul etmiyorum.

BAŞKAN – Sayın Ünal, siz kabul etmeyebilirsiniz, bu bizim görevimiz, Meclisin harcamalarını da denetlemek bizim görevimiz.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Bakın, Sayın Başkan...

BAŞKAN – Komisyon başkanlarının, komisyonlarda nasıl temsil ediliyorsa siyasi partiler seyahatlerde de aynı şeyi yapması lazım.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Bugün yapılacak iş ve işlemlerle ilgili bir mutabakat var, bütün grupların bugünkü yapılacak iş ve işlemlerle ilgili bir mutabakatı var.

BAŞKAN – Tamam, yapacağız, yapacağız ama beni itham ediyor Sayın Grup Başkan Vekili, “Meclis cevap versin.” diyor.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Peki, efendim, bununla ilgili gerekli kayıtlar alındı, tutanaklara yazıldı; bu, daha sonra muhatapları tarafından gerek görülür ya da Meclis Başkanlığı tarafından cevaplandırılır.

BAŞKAN – Bırakın da nasıl açıklama yapacağıma ben karar vereyim Sayın Ünal. Lütfen, çok rica ediyorum... Ben farklı bir şey söylemiyorum, İç Tüzük’ün emrettiği şekilde de hareket ediyorum.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Buyurun.

BAŞKAN – Evet, bunun gerekli sorgusu da yapılacak, kimse siyasi partileri...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Lütfen Sayın Beştaş...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yok, yok... Madem öyle sizden yanıt bekliyoruz. Haftaya araştırma ve genel görüşme isteyeceğiz; bu Mecliste kaç tane dış geziye davet edilmedik, ne oldu; hepsini istiyoruz, kabul bekliyoruz o zaman.

BAŞKAN – Siz nasıl yaparsınız bilemiyorum ama ben kendi fikrimi bir söyleyeyim: Ben Meclis Başkan Vekili olarak bu konuyu gerekli yere ve Divana getireceğim çünkü hiçbir komisyon başkanı, ihtisas komisyonu başkanı... Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonlarında siyasi partilerin temsil hakları bellidir, oranları bellidir. Bir seyahat yapılacaksa ve bu, Meclis tarafından karşılanacaksa, siyasi parti grubunun seyahati değilse bütün partiler eşit şekilde temsil edilmelidir ve davet edilmelidir, nokta. Bu kadar net söylüyorum bunu. (HDP sıralarından alkışlar)

VII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

4.- AK PARTİ Grubunun, Genel Kurulun çalışma gün ve saatleri ile gündem sıralamasının yeniden düzenlenmesine; 276 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Devam ediyoruz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz talep eden İstanbul Milletvekili Sayın Engin Altay. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan. Sizi ve yüce Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

AK PARTİ grup önerisi üzerinde söz aldım.

Şimdi, bugün 274 sıra sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu'nu görüşüyoruz. AK PARTİ grup önerisiyle, bundan sonra da 276 sıra sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu'nu görüşeceğiz; bir itirazımız yok. Esasen, şu anda görüştüğümüz, kamuoyunda “yargı reformu” diye bilinen Ceza Muhakemeleri Kanunu'na bir itirazımız yok.

(Uğultular)

BAŞKAN – Sayın Beştaş, sayın hatip kürsüde, lütfen, rica ediyorum.

Sayın Kılıç...

Sayın milletvekilleri, kürsüde konuşmacı var, lütfen müsaade edin.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Bu benim başıma ilk defa geliyor. Genelde Meclis beni dinlerdi, bugün dinlemiyor niyeyse.

BAŞKAN – Evet, buyurun Sayın Altay, Genel Kurula hitap edin.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Görüştüğümüz yargı paketiyle ilgili itirazımız yok, olumlu oy da vereceğiz ancak şunu söylememiz lazım: Adaletin tesisi kanunla mümkün değildir. Bana ait bir laf var: “Bir yerde adliyenin olması orada adaletin olduğu anlamına gelmez.” Eskiden bu ülkede, mesela benim ilçemde adliyenin kapısı asma kilitle açılır, asma kilitle kapanır idi yani eskiydi, onu söylemeye çalışıyorum ama içinde adalet vardı. Şimdi dev adliye sarayları var, böyle, ihtişamlı -olmasın da demiyorum, olsun- içinde adalet yok. Finlandiya'dan, Danimarka'dan, Norveç'ten, İsveç'ten alıp -ki en ileri demokrasilerden bahsediyorum- oradaki hukuk mevzuatını getirip Türkiye'ye monte etseniz bu yönetim anlayışı böyle olduğu sürece adalet tesis edilemeyecektir. Ben demin söyledim: Şimdi, bir kanuna ihtiyaç var mı ki 6.500 sayın savcımızdan, cumhuriyet savcımızdan biri bile -ihbara dayalı olmayan bir suç orta yerde- İçişleri Bakanı tarafından açıklanmışken harekete geçemiyor. Şimdi, bu yasa geçince 6.500 savcımız harekete mi geçecek, öyle mi zannediliyor? Hayır ama buna rağmen neticede yürürlükteki mevzuatta olumlu bir iyileştirme, biz de olumlu oy vereceğiz.

Öte yandan 276 sıra sayılı Hayvanları Koruma Kanunu Teklifi aylarca yıllarca kamuoyunun büyük beklentilerini oluşturdu. Geçtiğimiz dönemde 5 siyasi parti grubunun üzerinde uzlaştığı 50 maddelik bir metni çöpe attınız; buraya ne hayvan hakları savunucularını tatmin eden ne kamuoyunu tatmin eden ne yargı camiasını tatmin eden bir metin getirdiniz. Ha, iyi adım mıdır, olumlu adım mıdır? Evet, olumlu adımdır. Yeterli midir? Asla ve asla yeterli değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

ENGİN ALTAY (Devamla) – 276 sıra sayılı Hayvan Hakları Kanunu ne hayvansever dernekleri ne hayvan hakları savunucularını memnun etmeyecektir. Yargı camiası bakımından da muğlaklıklar hâlen mevcuttur. Hayvan haklarıyla çok meşgul olmamakla birlikte hayvanları mal değil can görenleri de çok tatmin etmeyecektir. Bu şu: AK PARTİ'nin her zamanki tarzı tavrıdır, “Bildigimi yaparım. Bildigim bildiktir, çaldığım düdüktür.” mantığıdır. Bu, doğru bir mantık değildir ancak buna rağmen de 276 sıra sayılı Hayvanları Koruma Kanunu Teklifi'ne de olumlu oy vereceğiz ve sanıyorum -kimsenin adına konuşmak istemem, kimsenin adına konuşmuyorum ama- uzun zamandan sonra da ilk defa -Hayvanları Koruma Kanunu- burada grubu bulunan 5 siyasi partinin oy birliğiyle, desteğiyle geçmiş olacak.

Bunu da bir olumlu adım olarak gördüğümüzü beyan ediyor, yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemin “Seçim” kısmına geçiyoruz.

IX.- SEÇİMLER

A) KOMİSYONLARDA AÇIK BULUNAN ÜYELİKLERE SEÇİM

1.- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda açık bulunan üyeliğe seçim

BAŞKAN – İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda boş bulunan ve Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna düşen 1 üyelik için İstanbul Milletvekili Kadri Enis Berberoğlu aday gösterilmiştir.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Altay.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

42.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanına seçilen İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ı tebrik ettiğine ve başarılar dilediğine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, affınıza sığınarak bir cümle etmek istiyorum.

Kürsüde heyecandan unuttum, dün Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanına seçilen İzmir Milletvekilimiz Sayın Sevda Erdan Kılıç'ı tebrik ediyor, başarılar diliyorum. Kendisinden özür diliyorum orada söylemediğim için. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Ben de birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.18

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.26

BAŞKAN: Başkan Vekili Haydar AKAR

KÂTİP ÜYELER: İshak GAZEL (Kütahya), Sevda Erdan KILIÇ (İzmir)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101’inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

1’inci sırada yer alan, Tokat Milletvekili Yusuf Beyazıt ve İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş ile 63 Milletvekilinin Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**A) KANUN TEKLİFLERİ**

1.- Tokat Milletvekili Yusuf Beyazıt ve İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş ile 63 Milletvekilinin Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3697) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 274) (x)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Dünkü birleşimde İç Tüzük’ün 91’inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 274 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin birinci bölümünde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

Şimdi ikinci bölüm görüşmelerine başlıyoruz.

İkinci bölüm 15 ila 28’inci maddeleri kapsamaktadır.

İkinci bölüm üzerinde söz isteyen İYİ Parti Grubu adına Antalya Milletvekili Sayın Feridun Bahşi.

Buyurun Sayın Bahşi. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA FERİDUN BAŞŞI (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 274 sıra sayılı Yasa Teklifi’nin ikinci bölümü üzerine söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime bir kez daha, yine Doğu Türkistan’da Uygur Türklerine uygulanan soykırımı ve benim ülkem Türkiye’nin soydaşlarına uygulanan bu soykırımı sessiz kalmasını kınayarak başlamak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, ceza hukukunda olması gereken, suç ve ceza siyasetine istikrar kazandırmak, sürekli yasalarla oynamamak, yasa değiştirmemek, insanları bir yasal değişiklik olacağı ve yapılan değişikliklerle cezadan kurtulacağı beklentisine sokmamaktır. Ülkemizde ise 2002 yılından beri devamlı yargı reform eylem planları açıklanmakta, devamında da her ayda bir yeni bir numara verilerek yargı paketleri gelmektedir. En son, Mayıs 2019 tarihinde Yargı Reformu Stratejisi belgesi açıklanmış, sonrasında ise her altı ayda bir yargı paketi Meclis Genel Kuruluna sunularak yasalaştırılmıştır. 2019 Mayısından bu yana görüştüğümüz bu 4’üncü pakettir. Strateji belgesi öncesinde açıklanan yargı reform belgeleri ve buna dayanılarak çıkarılan yasaların sayısını ben bile unuttum.

(x) 274 S. Sayılı Basmayazı 6/7/2021 tarihli 99’uncu Birleşim Tutanağı’na eklidir.

Peki, bunca yapılan yasal düzenlemeye rağmen yargıya güven konusunda olumlu bir gelişme oldu mu? Hayır, bırakın olumlu gelişmeyi tam tersi, bugün yargıya güven sıfırlanmış durumda. Bu konuda iktidar kanadından eski Adalet Bakanları “Yargı reformlarından bir şey beklemeyin.” deyip bir tövbeyinasuh önerisinde bulunmuştu. Görevde olan Bakan ise daha önce yaptığı açıklamada, yargıya güvenin yüzde 80’lerden yüzde 20’lerin altına düştüğünü söylemişti. En son, Anayasa Mahkemesi Başkanı “Hukuk ve adalet açığı bir ülkenin geleceği bakımından her türlü açıktan daha tehlikelidir. Zira, bu açık, temeli adalet olması gereken devlete yönelik toplumsal güveni ve inancı zedeleyecektir. Hukuk devletinde adaletin yegâne adresi mahkemelerdir. Mahkemelerin adalet arayışına cevap veremediği, bağımsız ve tarafsız yargılamaya ilkelerine uygun bir şekilde uyuşmazlıkları çözüm üretmediği bir yerde hukuk dışı arayışların ortaya çıkması kaçınılmazdır.” demiştir. Azıcık izanı olan devlet yöneticileri bu cümlelerden kendilerine pay çıkarmalı, adalete güven sağlamak için ciddi çalışmalar yapılmalıdır ama nerede? Ortalığı pislik, yolsuzluk, hırsızlık götürüyor, ülke âdeta suç cenneti olmuş, cumhuriyet savcıları ıslık çalıp görmezden, duymazdan geliyor. Neden harekete geçilmiyor? 2017 referandumuyla kurulan düzende kuvvetler ayrılığı sistemi tek bir kişiye bağlanıp kuvvetler birliği sistemine geçildiği için. Harekete geçecekler bu tek kişiden işaret bekliyor; gelmeyince de vurgun ve soygun düzeninde suçlar işlenmeye, suçlular elini kolunu sallayarak gezmeye devam ediyor. Suç örgütü lideri olduğu iddia edilen bir kişinin yayınladığı videolardan ülkenin ne hâle geldiği görülmektedir. Bu kişi, yer ve zaman da belirterek devletin nasıl soyulduğunu, insanların nasıl öldürüldüğünü, birilerine nasıl çöküldüğünü somut delillerle açıklıyor. Görevdeki bakanlar, eski başbakanlar, güvenlik bürokratları, bakan akrabaları, uluslararası uyuşturucu kaçakçılığı, devletten rant devşirme, ihalelere fesat karıştırma, insana çökme, hatta öldürme gibi her türlü suçun içinde yüzmekte ama bir tek cumhuriyet savcısı çıkıp da pislige bu kadar bulaşmış bu insanlar hakkında soruşturmaya geçememektedir. Ülkeyi milyarlarca lira dolandırıp yurt dışına çıkmış her şüphelinin ya eski bir Başbakanla ya da bir bakanla fotoğrafı yayınlanmaktadır. Bu kişiler hem görevlerine devam etmekte hem de utanmadan zaman zaman basına demeçler verip dürüstlükten, namustan söz etmektedir.

Hukuk, adalet, yargı, dürüstlük konularında artık söz bitti. Yargı, devlet düzeninin tuzudur; günümüzde artık tuz koktu. Yürürlükteki yasalar uygulanmıyor, Anayasa uygulanmıyor; Anayasa Mahkemesi kararları, uluslararası sözleşme hükümleri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları uygulanmıyor. Sarayın hukuk işlerinden sorumlu görevlisi “Yerel mahkemelerin Anayasa Mahkemesi kararlarını, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını uygulama zorunluluğu yoktur.” diyebiliyor. Yerel bir mahkeme, hukuk işleri görevlisinin bu açıklamaları üzerine Anayasa Mahkemesinden gelen kararı yok sayıp, hukuka, adalete aykırı kararlar verip işlemler yapabiliyor. Neden? Tek adam rejiminde yargı görevlileri saraydan gelecek bir işaret bekliyorlar da onun için. Biraz önce de söz ettiğim gibi, ortaya dökülen bu kadar pislige rağmen saraydan bir işaret gelmediği için harekete geçilmiyor.

Değerli milletvekilleri, yapılacak hiçbir yasal düzenleme ülkemizde sıfırlanmış olan yargıya güveni yeniden kazandıramayacaktır. Dediğimiz gibi, tek adam rejimi buna izin vermiyor, uygulamalar buna izin vermiyor. Çıkarılan onlarca yargı paketi düzenlemesi öncesinde Adalet Bakanının da açıkladığı gibi, yargıya güven yüzde 80’lerdeyken paketlerin yasalaraşip yürürlüğe girmesinden sonra yüzde 20’lerin altına düştü, hatta sıfırlandıysa demek ki yasal düzenlemeyle düzeltilebilecek bir konu yok ortada. Ne var? Sistem sorunu var, sistem; sistemi değiştireceksiniz yani tek adam yönetiminden vazgeçip iyileştirilmiş ve güçlendirilmiş parlamenter sisteme döneceksiniz.

Değerli milletvekilleri, bugün görüşülmekte olan dördüncü yargı paketine gelince, Hükümet son iki yılda 4 ayrı yargı paketi hazırladı, 3 tanesini yürürlüğe koydu ancak bu paketler Türkiye’de yargının işleyişine ilişkin sıkıntıları çözmediği gibi daha da ağırlaştırdı. Bu paketin de çözeceğine bir hukukçu olarak inanmıyorum.

Dikkat ettiyseniz, pakette CMK 100'üncü maddeyle ilgili katalog suçlarda yapılacak tutuklamalarda somut delil aranması hususu dışında önemli bir değişiklik yok. Bu değişiklik de çeşitli kesimler tarafından yoğun bir şekilde kamuoyunda tartışılmaktadır. Özellikle, çocuk ve kadınlara yönelik cinsel istismar fiil ve eylemleri sebebiyle gündeme gelecek tutuklamalarda somut delil aranmasının sakıncaları dile getirilmektedir.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde yargı bağımsızlığının sağlanması bakımından hukuki bir eksiklik yoktur. Eksiklikler sistemden kaynaklıdır ve yargının bağımlı olmasındandır. Nitekim Anayasa'nın 9'uncu maddesine göre yargı yetkisi Türk milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır. 138'inci maddesi hâkimlerin görevlerinde bağımsız olduklarını düzenler yani hâkimlerin bağımsızlığı "kararlarını verirken hür olmaları, hiçbir dış baskı ve tesir altında bulunmamaları" demektir. Adalet Bakanı yaptığı bir konuşmada "Yargı, hiçbir kişi, kurum veya merciden emir, talimat, telkin almaz. Hiç kimse ve Adalet Bakanlığı da dâhil olmak üzere hiçbir kurum yargı yetkisini kullanan mahkemelere vekâleten konuşamaz." demiştir. Adalet Bakanının ağzından bu sözleri duyunca içimdeki acıyla birlikte beni bir gülme alıyor. Mevcut ve önceki Adalet Bakanlarının uygulamalarını en iyi bilenlerdenim, hatırlayacağımız gibi bu kürsüden de defalarca dile getirdim; hukuksuz uygulamalardan yeğenim, kızım ve eşim nasiplerini fazlasıyla aldılar. Evet, Sayın Bakanın bu söyledikleri hukukun ilkeleri bakımından olması gereken ama olması gereken ile olan arasında dünyalar kadar fark var.

2 Mart 2021 tarihinde İnsan Hakları Eylem Planı Tanıtım Toplantısı'nda Cumhurbaşkanı Erdoğan şu ifadelerde bulundu: "Tarih bize ne zaman adalete sıkı sıkıya sarılmışsak o zaman yükseldiğimizi, güçlendiğimizi, huzurlu ve müreffeh bir toplum hâline geldiğimizi gösteriyor. Buna mukabil, ne zaman da adalet yolundan sapmışsak gerilediğimizi, zayıfladığımızı, iç ve dış sıkıntıların ağırlığı altında ezildiğimizi müşahede ediyoruz."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, devam edin.

FERİDUN BAŞŞI (Devamla) – "Yine, yakın tarihimiz bize yaşadığımız acı tecrübelerle mülkün temelini adalet olduğunu, adaletin temelinde hakları ve onurlarıyla insanların bulunduğunu öğretmiştir. İşte, bunun için bizim adalet davamızın pusulası insandır, insan onurudur, insanın sahip olduğu tüm haklarıyla hayatını sürdürebilmesidir." Çok güzel sözler. Bu sözleri söyleyenlerin uygulamaları aklıma gelince bu sözler hakkında yorum bile yapmıyorum.

Gazi Meclisi ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz talep eden İstanbul Milletvekili Sayın Feti Yıldız.

Buyurun Sayın Yıldız. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA FETİ YILDIZ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 274 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin, ikinci bölümü üzerine, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Konuşmama başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, ceza yargılamasının amacı maddi gerçeğe ulaşmaktır. Bunu sağlamak için temel haklar ihlal edilmeden soruşturma ve kovuşturmaların Anayasa ve yasalara uygun ve adil olarak tamamlanması gerekir. Ceza yargılaması şüpheyle başlar ancak infazla sonuçlanan bir zaman sürecidir. Her yargılama er geç, sonunda bir kararla sonuçlanır. Karar gerekçelerinin denetlemeye imkân verecek şekilde yeterli, doğru, haklı, yasal, makul ve vicdana uygun olması gerekir. Adaletle olan inanç insanlık tarihiyle yaşittir. Binlerce yıllık mücadelenin sonunda adalet bir ahlaki değerler bütünü olarak kazanılmıştır ve bir toplumun gelişmişlik düzeyi de adil işleyen adalet sistemiyle ölçülmektedir.

“Hukuk” kavramı doğası gereği eksiktir. Bu eksikliği gidermek yasamanın görevidir yani milletvekillerinin görevidir ancak görüyorum ki 600 milletvekilinin bulunması gereken yerde 50 milletvekili bile yok. Sağ olsun, hukukçu arkadaşımız Zeynel Emre Bey burada. Kaldı ki mevcudun yarısı bile gelse kürsüye gelen arkadaşlarımızdan, konuşulan kanunla ilgili olmayan, görüşülen meseleyle alakasız konularda, şablon şeklinde –üç yıldır buradayız- aynı şeyleri duyuyoruz. Yani gruplar aynı şeyleri ezberlemiş, bazı insanların eline aynı metinler sıkıştırılmış, gelip burada tekrar ediyorlar. Değerli arkadaşlar, burada bizim işimiz, getirilen kanun tekliflerini, kanun maddelerini olgunlaştırıp toplumun yararına, faydasına ve adalet duygusunun artmasına faydalı olacak şeyler yapmaktır.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bir nokta, bir virgül dahi değiştirilmiyor.

FETİ YILDIZ (Devamla) – Yani cevap veririz elbette. Sayın milletvekilleri, bakın, istediğiniz kadar yerinizden söz atabilirsiniz, ben de bunların cevabını veririm ancak benim söylediğim şeyler kendime de eleştiridir, milletvekillerine de eleştiridir. Burada Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’nu, Ceza İnfaz’ı konuşuyoruz; dağdaki otlardan bahsediyoruz. Arkadaşlar, elbette dağdaki ot da çöp de su da konuşulacaktır ama gündemde ne varsa onu konuşalım, bunları olgunlaştıralım. Efendim, siz “Bir kelime, bir harf, nokta, virgül değiştirmeden kanunlar geldiği gibi geçiyor, bir tünel vazifesi görüyor.” diyorsunuz ancak komisyonlarda katkılarını biz görüyoruz arkadaşlarımızın ve bazı metinlerin değiştirildiğine, bazıların da sizin istediğiniz gibi bir şekle geldiğine de tanık oluyoruz.

Sayın milletvekilleri, toplumsal barışın korunması, öncelikle kişi güvenliğinin sağlanması yargılamanın temel amacıdır. Hiç şüphesiz tutuklama tedbiri insan özgürlüğünü kısıtlayan ağır bir tedbirdir. Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak, Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran fikriyatın toplumsal tabanını oluşturan ve Kurtuluş Savaşı’ni veren kadroların da manevi mirasçısıyız. Bu itibarla, Anayasa’nın “Başlangıç” bölümünde ifade edildiği gibi, bizim nazarımda hiçbir faaliyet, Türk varlığının devleti ve ülkesiyle bölünmez bütünlüğünün karşısında himaye göremez. (MHP sıralarından alkışlar) Biz, günlük politikalara boğulan bir parti değiliz.

Sayın milletvekilleri, konuya geçerse, kanunla ilgili konuşmak gerekirse, hâkim, tutuklama sebebinin varlığı hâlinde tutuklama yerine adli kontrol şartıyla şüpheliyi veya sanığı denetime alıp serbest bırakabilir. Bunlardan biri de konutu terk etmeme yükümlülüğüdür -bu, son olaylarda çok uygulandı- işte teklifin 15’inci maddesi bunu düzenlemektedir. Kişi özgürlüğünü sınırlayan konutu terk etmeme yükümlüğü bu değişikliklerle, bu getirilen yenilikle cezaya mahsup edilecektir. Yani, bu yükümlülük altında eğer evinde, konutunda iki gün geçirmişse bu cezadan bir gün olarak mahsup edilecektir. Bu, hakkaniyete uygun, yerinde bir düzenlemedir, buna karşı çıkılacak da bir şey yoktur. Tam burada, şunu söylemek isterim: Açık cezaevinde, açık cezaevine çıkmayı hak eden hükümlüler Covid iznine çıkarıldı ve izin süresi de cezadan, infazdan mahsup ediliyor. Bu çok yerinde bir uygulama fakat kapalıdaki mahkûm için herhangi bir düzenleme yok. Bu konuda elbette hakkaniyete uygun bir düzenleme yapılmalı, yoksa vicdanlar kanamaya devam eder.

Değerli milletvekilleri, gerek soruşturma gerek kovuşturma gerekse adli kontrol yükümlülüğünün incelenmesi de 16’ncı maddede düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler dört ay aralıklarla yapılacaktır. Eğer soruşturma evresindeyse, cumhuriyet savcısının talebiyle sulh ceza hâkimi inceleyecektir; eğer kovuşturma aşamasındaysa mahkemesi resen inceleyecektir yani devam edip etmediğine dair. Yine azami süreler belirlenmiştir –ki bu çok önemlidir- ağır ceza mahkemesine girmeyen işlerde bu süre iki yıldır, şartları varsa zorunlu hâllerde bir yıl daha uzatılarak üç yıla çıkarılacaktır. Ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerdeyse en çok üç yıl olup yine şartları varsa uzatılacaktır. Ama bu uzatmalar, her hâlükârda, terörle mücadele kapsamına giren suçlar için dört yılı geçemeyecektir.

Değerli milletvekilleri, yine, toplumun çok rahatsız olduğu bir konu, dinleme tutanaklarının yok edilmesi, bunların tamamen ortadan kaldırılmasıyla ilgilidir. Bu, soruşturma aşamasında savcılıklar tarafından yapılırken kovuşturma aşamasında ve kararlar birlikte bunların yok edilmesi, ortadan kaldırılması düzenlenmektedir. Bu çok önemlidir, ancak burada beraat kararının kesinleşme şartı aranmaktadır. Bu FETÖ terör örgütü çeşitli bahanelerle insanları dinlemiş, aile mahremiyetine girmiş ve de bunu daha sonraki günlerde, aylarda bir şantaj malzemesi olarak değerlendirmiştir.

Değerli arkadaşlarım, ikinci bölüm 15'inci madde ile 27'nci madde arasındadır. Çok önemli düzenlemeler vardır, mesela en son 25'inci maddede meslektaşlarımızın, hâkim adaylarının ve avukatların Anayasa Mahkemesinde staj yapması getiriliyor. Bu bir yeniliktir ancak bu yenilik çok faydalı olacak mıdır? Ben zannetmiyorum çünkü Anayasanın Mahkemesinin verdiği kararlara baktığımızda, Anayasa Mahkemesi bırak Anayasa'ya uygunluğu, hukuki denetimi, Anayasa'yı bizzat ihlal ediyor, Anayasa'yı yok sayıyor bazı maddelerinde. Mesela Anayasa'nın 14'üncü maddesi Anayasa Mahkemesi için yok, Anayasa'nın geçici 20'nci maddesi Anayasa Mahkemesi için yok, dokunulmazlığı düzenleyen 83'üncü maddesi Anayasa Mahkemesi için yok. Herhâlde burada tahminimiz Anayasa Mahkemesi bir kariyer planlaması yapıyor ki sizlere de hayırlı uğurlu olsun diyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi, önemli konulardan biri de sulh ceza hâkiminin verdiği kararlara itirazlardı. Bu itirazlar bildiğimiz gibi 1. sulh ceza hâkiminin verdiği kararı 2. sulh ceza hâkimine, 2'nin 3'e, böyle sırayla gider, uygulamadaki arkadaşlar bilir; bu yatay bir itirazdı. Bu getirilen değişiklikle, dikey itiraza geçiliyor yani sulh ceza hâkiminin kararlarına asliye ceza hâkimi bakacak, eğer asliye ceza hâkimi sulh ceza hâkiminin işlerini görüyorsa yargı çevresinin bulunduğu ağır ceza mahkemesi başkanı bakacaktır ki bu çok yerinde bir değişikliktir; bunu yıllardır savunmuşuz. Bütün meslektaşlarımız da bu kısır döngüden...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

FETİ YILDIZ (Devamla) – Sayın Başkanım, hemen bitireceğim.

Bu kısa sürede bu teklifin birkaç noktasına dokunabildim ancak bizim amacımız, milletvekillerinin amacı adaleti savunmak olmalıdır. Biz, örgütlerin verdiği talimatlardan ziyade, onların elimize sıkıştırdıkları kâğıtlardan ziyade kanunu, kitabı, tüzüğü, Anayasa'yı okumalıyız. Böyle yaparsak milletimize faydalı oluruz. Yoksa örgüt talimatlarını yerine getiren ve her gün aynı şeyleri söyleyen insanlar hâline getiriliriz.

Burada sözlerimi bitirirken hepimizi yine saygıyla selamlıyorum. İnşallah başka bir günde de bunun uygulamadaki aksaklıklarını görürüz ve tamamlarız diyorum.

Teşekkür ediyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın İbrahim Özden Kaboğlu.

Buyurun Sayın Kaboğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, divanın sevgili üyeleri, değerli milletvekilleri; 274 sıra sayılı torba Yasa Teklifi'nin ikinci bölümü üzerine söz almış bulunuyorum.

Yargı Reformu Strateji Belgesi ve İnsan Hakları Eylem Planı çok sayıda amaç, hedef ve faaliyet öngörüyor, yüzlerce. Bunlar niteleme ve pekiştirme sıfatları eşliğinde yapıyor, örneğin hak ve özgürlüklerin daha etkin korunup geliştirilmesi, daha güçlü bir insan hakları koruma sisteminin

kurulması, yargı bağımsızlığı ve adil yargılanma hakkının güçlendirilmesi gibi. Tam tamına 649 hedef, 2019 ve 2021 yıllarında iktidar tarafından yayınlanan tabii -her ne kadar sıraları boş olsa da Grup Başkan Vekili bile bulunmasa da- onların 2 büyük belgesi, 2 önemli belgesi. İlgâ ve inkârdan sonra bu belgeler itiraf ve ikrar belgeleridir, Türkiye’de insan hakları ihlallerini tescil eden belgelerdir, perdelemeler de var kuşkusuz.

Biz, her zaman, 2’nci parti olarak somut önerilerimizi, yapıcı önerilerimizi komisyonlarda sunduk, burada sunduk, iyileştirmeler yapmaya çalıştık, olmadıysa eğer Anayasa Mahkemesine gittik ve hep adil yargılanma hakkı gerekleri doğrultusunda Türkiye’de adaletin tecellisine katkıda bulunmaya çalıştık.

Bu belgeler yayımlanınca durumdan vazife çıkardık, başta 1’inci parti olmak üzere Meclisteki bütün partileri davet ettik, baroları davet ettik ve sonuç olarak, demokratik meşruluk temelinde katılımcı bir yöntemle, tam tamına bir buçuk yılda 12 ayrı yasa önerisi ve 189 maddelik bir reform paketi hazırladık. Bu metin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına şu anda görüşmekte olduğumuz torba yasa teklifinden önce verildi. Dolayısıyla biz, aslında bir yapıcı muhalefet değil, çoğunluk önerileri karşısında ön açıcı, yol açıcı ve adil yargılanma hakkı için kaldıraç işlevi gören 2’nci parti konumundayız. Dolayısıyla, bu çerçevede hazırlamış olduğumuz -bu büyük klasörde yer alan- metin, aslında adil yargılanma hakkı gerekleri çerçevesinde hazırlanan, 189 maddeden oluşan metin ile sizlerin dördüncü yargı paketi olarak hazırladığınız ve bugün oylayacağımız metinle, toplam 144 maddeden oluşan metin arasında nicelik farkı değil, esasen nitelik farkı bulunmaktadır çünkü yargı reformu, yargı araçsallaştırılarak gerçekleştirilemez; yargı reformu, yürütmenin yargı üzerindeki vesayeti kaldırılmadan gerçekleştirilemez.

Bu açıdan, şu 3 ana çelişkiye değinmek suretiyle devam etmek istiyorum: Birinci çelişki, gerçek ve sanal arasındaki çelişki, algısal bir reform illüzyonu inşa etme çabası karşısında bulunuyoruz. Örneğin, işkence ve kötü muamelenin sıfır toleransa tabi olduğu bir dönemde Bekçi Yasası’nı oyladık ve bekçilerin üç aylık eğitimden sonra silahlı nasıl kullandıklarını her günün Türkiyesinde görmekteyiz veyahut “Sağlıklı ve yaşanabilir bir çevrenin korunması.” dediniz ama betonlaştırma bir yana, Kanal İstanbul’un aslında İstanbul’u katleden, Trakya’yı bölen ve Türkiye’nin bölünmez bütünlüğünü zedeleyen bir proje olduğunu açıkça görmekteyiz.

İkinci çelişki, yargı bağımsızlığı, liyakatsiz ve partizan kadrolaşma aracılığıyla boğulmuş bulunuyor, zedelenmiş bulunuyor; uygulanmayan yargı kararları, siyasal ikbal aracı hâline getirilen anayasal kurumlar -HSK’den RTÜK’e kadar- ve fezlekelerle boğulan savcılar, yasama Meclisi üyelerine yağdırılan fezlekeler, çeteleşme ve can güvenliği arasındaki büyük çelişki. Devletin bu kadar çeteleştirildiği ve devletin can güvenliğini sağlayamaz konuma geldiği bir dönem bir başka zaman yaşanmamıştır.

Üçüncü çelişki nedir? Nefret dolu bir siyasal iklim. Nefret dolu siyasal iklimi, bilinçli ve öngörülebilir şekilde yaratan yönetim, siyasal açıdan, mali açıdan, hukuki açıdan ve sosyal devlet ilkeleri açısından Türkiye’nin bu oylanan yasalarını tamamen göstermelik hâle getirmiş bulunuyor. Demokratik toplum baskısı, kullanılan hak ve özgürlükler, ifade ve örgütlenme özgürlükleri, mali hesap verememe -128 milyar dolar örneği- yargısız infaz ve gaz odaları -KHK’zedeler örneği- israf ve tasarruf arasındaki çelişki, yerel yönetimlerin pandemi koşullarında bağışlarına bile çöken merkezî otoritenin Türkiye’yi âdeta saray şatafatında yaşatması. İşte, bu durum karşısında, bu çelişkiler karşısında dördüncü yargı paketi önerisinin gerekçesinde yer alan “hukuk devletin geliştirilmesi” ve “birey odaklı yönetim anlayışının kuvvetlendirilmesi” şeklindeki ifadeler keşke gerçek olsaydı,

gerçekleşebilir olsaydı, bu şekilde hükümler içerseydi ve o siyasal iklim buna elverişli olsaydı ama sadece Türkiye’de gerçekleşmeyecek olması bir yana Meclisin manevi şahsiyeti açısından bile çok sorunlu bir metindir.

Şu hâlde, reformda yöntem nasıl olmalıdır? Bir kere reformda yöntem için ön koşul zihniyet değişikliğine gitmektir. Zihniyet değişikliği, demokratik hukuk devleti temel düzeneklerinin içselleştirilmesidir, görev, yetki ve sorumluluk ilkelerinin benimsenmesidir; birinci ön koşul bu. İkinci ön koşul ise sistematik olarak ihlal edilen anayasal yükümlülükler son verilmesidir. Madde 2’den başlayan, hukuk devleti ilkesinden başlayan ve “Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır.” hükmüne kadar devam eden, en az bir çırpıda sayabileceğimiz Anayasa’nın 10-15 maddesi sürekli olarak... Özgürlükler dâhil, adil yargılanma hakkı dâhil, madde 138’deki mahkemelerin bağımsızlığı dâhil sürekli askıda ve sistematik bir biçimde ihlal edilen maddelerdir ve bunların başında Cumhurbaşkanının tarafsızlık yeminine sadakat gelmektedir, madde 103.

Peki, son olarak, bütün bunlara, Anayasa’nın askıda olan ve ihlal edilen maddelerine ön koşul olarak saygının sağlanmasının ötesinde esas ana sorun olarak ön koşul parti Başkanlığı yoluyla devlet ve Hükümet Başkanlığının sürdürülemezliği. Bu üç yıllık uygulamada bunu yürütme bakımından teyit ettik, yasama bakımından teyit edildi, yargı bakımından ve toplum bakımından teyit edilmiş bulunuyor çünkü yürütme bakımından hükümet ve Bakanlar Kurulu kaldırılmış, Cumhurbaşkanı yani tek kişi bütün devlet ve yürütme yetkilerini tek başına üstlenmiş, ayrıca partinin Genel Başkanı olmuştur. Bu, tarihimizde ilktir ve sürdürülemez özelliği özellikle Covid-19 döneminde teyit edilmiştir. Yasama bakımından -parti Genel Başkanı olduğu için- burada, tıpkı bu yasa önerisinde olduğu gibi, sarayın onayı olmadan hiçbir değişiklik yapılamamaktadır. Nitekim bizim sunduğumuz bu 169 madde içerisinde, muhalefet şerhinde de yer alan 69 maddelik Ceza Muhakemeleri Kanunu’ndaki değişiklikte -torba değil, Ceza Muhakemeleri- 4 noktada çakışma vardı, örtüşme vardı bu öneriyle ama hiçbiri, bizim ileri önerilerimizin hiçbiri kabul edilmedi. Üçüncü olarak, HSK yoluyla yürütmenin yargı üzerindeki vesayeti kalkmadığı sürece yine bunlar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Tamamlayalım Hocam.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bir de israf sadece saraylarda değil, israf aynı zamanda mahkemelerde; TCK 299’un sürekli işletilmesi -tıpkı fezlekeler gibi- savcılarımızı sürekli meşgul etmektedir. Dolayısıyla, demokratik toplumun oluşumu üzerinde ciddi bir baskı vardır. Evet, şu hâlde, demokratik hukuk devleti için ilk adım Cumhurbaşkanının parti başkanlığından çekilmesidir.

Sayın milletvekilleri, sözlerimi bitirirken CHP’nin adil yargılanma hakkı ışığında hazırladığı 12 yasa önerisine -189 maddeden oluşan- adalet sistemi ve yargıyla ilgili ivedi sorunların çözümüne yönelik yasa önerilerine eğer katkı sunsaydınız, sizlerin, iktidarınızın açıkladığı sözde belgelerle, amaçlarla, hedeflerle bir nebze tutarlı olduğunuzu teyit etmiş olurduz ama bu fırsatı da kaçırdınız. Hiçbir açıklama yapmadan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Sayın Başkan, selamlayayım.

Hukuktan korkmoyalım değerli vekiller, hukuktan korkmoyalım, kurtuluş hukuktur. Biz zaten vekiller olarak hukukun üstünlüğüne namusumuz ve şerefimiz üzerine burada ant içmedik mi?

Teşekkürler, sağ olun. (CHP, HDP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Yozgat Milletvekili Sayın Yusuf Başer.

Buyurun Sayın Başer. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA YUSUF BAŞER (Yozgat) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerinde AK PARTİ Grubu adına konuşmak üzere söz aldım. Bu vesileyle yüce heyetinizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Kadim dönemlerden beri insan hayatının ve toplumsal düzenin temeli olarak gösterilen adalet kavramı üzerinde daha çok düşünmemiz gerektiği bir dönemden geçtiğimize inanıyorum. AK PARTİ olarak biz, sadece kendimiz için değil, milletimiz için ve tüm insanlık için daima adaletin peşinde koşuyoruz. Bunun içindir ki Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde aziz milletimiz için yola çıkan partimiz 2 ana hedef belirlemiştir; adalet ve kalkınma. AK PARTİ'nin kurulduğu günden bugüne kadar, başta adaleti tesis etmek, temel hak ve özgürlüklerin önündeki engelleri kaldırmak ve vesayet odaklarını sonlandırmak için mücadele ettik. AK PARTİ'mizin adının başına “adalet” kelimesini getirmemizin sıradan bir tercih olmadığı da bellidir. İktidara geldiğimiz günden beri hep bu ideal uğrunda mücadele ettik, mücadelemize yine aynı kararlılıkla da devam edeceğiz. On dokuz yıllık iktidarımızda bu ülkede başarılması hayal gibi gözükene pek çok reforma imza attık. Adaletin tecellisi ve tesisi için, Anayasa'nın değişmesinden temel kanunların yenilenmesine, yargı mensuplarının özlük haklarının iyileştirilmesinden adalet binalarının modernleştirilmesine, istinaf mahkemelerinin kuruluşundan ara buluculuk sistemine, tutukluluktan ifade özgürlüğüne, savunma hakkından adaletle erişime, adli tıptan bilirkişiliğe, lekelenmeme hakkına varıncaya kadar her alanda tarihi reformlara imza attık. Demokrasimizi güçlendirmek, vatandaşlarımızın adalet beklentisine en yüksek cevabı vermek için, uluslararası alanda Türkiye'nin hukuk devleti niteliğini tahkim etmek amacıyla reformlar yaptık. Anayasa'mızda ve yasalarımızda yaptığımız değişikliklerin tek bir amacı vardır, o da adaletin tastamam uygulanmasını sağlamaktır.

AK PARTİ olarak yargıyı bir partinin, ideolojinin veya grubun arkabahçesi olmaktan çıkarmak için, adil yargılamayı tesis etmek için, her bedeli göze alan cesur adımlar attık. Bu cesur adımlar, ülkemizin gelişmesine takoz koymak isteyen bazı şer odakları ile statülerini kaybetmek istemeyen bazı mihraklarca engellenmek istenmiş, her türlü oyunlar sergilenmiştir. AK PARTİ'nin milletimizin bekası için vermiş olduğu amansız mücadelesi kimi zaman yargı darbesiyle, kimi zaman bildirilerle, kimi zaman kapatma davasıyla, kimi zaman da askerî darbe teşebbüsleriyle sekteye uğratılmak istenmiştir. Ancak, AK PARTİ, milletimizle beraber demokrasi, adalet ve kalkınma yolunda mücadelesine devam etmiştir, bundan sonra da aynı azimle yolumuza devam edeceğiz inşallah. AK PARTİ, vesayet odaklarının her türlü engelleme girişimlerine rağmen, sorunları halının altına süpürmek yerine çözüm üretmek için mücadele vermiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; adaletin, sadece bireylerin huzuru ve güvenliği için değil, toplum düzeninin ve yönetimlerin bekası bakımından da hayati öneme sahip bir kavram olduğunu biliyoruz. Bu zamana kadar gerek kanun yaparken gerekse uygularken mihenk noktamız daima adaletin tesisi ve tecellisi olmuştur. “Geciken adalet, adalet değildir.” düşüncesiyle, yargının hızlı ve adil karar verebilmesi, adaletin ivedilikle tecellisi için kanuni düzenlemeleri önceliklerimizin en başlarına aldık. İşte bugün üzerinde konuştuğumuz kanun teklifimiz de hukuk devletimiz ve adalet sistemimiz adına ileri bir adımdır.

Kamuoyunda “dördüncü yargı paketi” olarak bilinen ve şu an Genel Kurulda görüşülmekte olan kanun teklifimizde Yargı Reformu Strateji Belgesi ve İnsan Hakları Eylem Planı kapsamında belirlenen amaçların gerçekleştirilmesini hedefliyoruz. AK PARTİ olarak, kimden ne suretle gelirse gelsin kadına

yönelik her türlü şiddetin karşısındayız. Bu kanun teklifimizde, kadına yönelik şiddetle daha etkin bir şekilde mücadele edilebilmesi için, Türk Ceza Kanunu'nda yer alan kasten adam öldürme, kasten yaralama, eziyet, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarının boşanılan eşe karşı işlenmesinin nitelikli hâl olarak düzenlenmesi suretiyle bu suçların cezai müeyyideleri önemli derecede arttırılmaktadır.

Kişi hak ve hürriyetlerinin güçlendirilmesi amacıyla sulh ceza mahkemelerinin tutuklama ve adli kontrol kararlarına karşı dikey itiraz yolu getirilmek suretiyle bu kararların asliye ceza mahkemesi tarafından denetlenmesi sağlanmaktadır.

Mesai saatleri dışında yakalanan kişilerin belirlenen tarihte yargı mercilerine gelip ifade vermeyi taahhüt etmeleri durumunda cumhuriyet savcısının emri doğrultusunda bir defaya mahsus olmak üzere serbest bırakılabilmelerine imkân sağlanmaktadır.

Adli kontrol tedbiri altında geçirilebilecek azami sürenin çocuklar bakımından yarı oranında uygulanması öngörülmektedir.

Teknolojik imkânların etkin kullanılması suretiyle mahkemelere erişim hakkı daha da güçlendirilmektedir. Lekelenmeme hakkı çerçevesinde, sanıkla ilgili sadece hakkındaki suçlamaya ilişkin deliller iddianameye konulacaktır. Beraat kararı verilmesi hâlinde, tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtlar imha edilecektir. Soruyorum size: Bu değişiklikler reform değil de nedir?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin adalet sisteminin iyileştirilmesine, temel hak ve hürriyetlerin güçlendirilmesine katkı sağlamak amacıyla hazırlanan kanun teklifimizin milletimiz için hayırlara vesile olmasını diliyor, yüce heyetinizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına söz talep eden Meral Danış Beştaş, Siirt Milletvekili.

Meral Hanım, grup adına on dakika, şahıs adına da söz talebiniz olduğu için beş dakika, toplamı on beş dakika; birleştiriyoruz.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, evet, bir yargı paketi daha görüşüyoruz. Büyük müjdelerle, müjde adı altında verilen yeni bir paket. Pakete dair eleştirilerimizi, görüşlerimizi, muhalefetimizi burada sunduk. Adalet Komisyonu üyelerimiz, partimiz adına konuşan bütün arkadaşlarımız bunları ayrıntılarıyla anlatıyor. Ben olaya biraz tersten bakacağım; ya, adaletsizlikte neredeyiz gerçekten? Yani en sonda söyleyeceğimi en başta söyleyeyim. Hani, bir yerde yangın vardır, insanlar her an büyük bir tehdit altındadır, tehlike altındadır, ona çözüm bulmak gerekirken güllük gülistanlık ya da böyle ufak tefek, makyaj niteliğinde, aslında işin esasına dokunmayan değişikliklerle her seferinde bu Parlamento çalıştırılıyor ve adına da işte “yargı reformu” “torba yasalar” “insan hakları eylem planları” denilerek, büyük büyük haberlerle bunlar geçiriliyor. Yani aslında bu iktidarın hukuk yapma mantığını özetleyecek olursak ifade olarak ben “torba yasa” derim ya da “yargı reformu” derim ve bunun içinde hiçbir şey olmadığını söylerim.

Şimdi, 2002 yılında, AB uyum yasalarıyla başlayan, mevzuata yönelik değişiklikler silsilesi vardı, hatırlarsınız ve akabinde, şimdi de “yargı reformları” adıyla yapılıyor. O zaman “Avrupa Birliğine giriyoruz.” muhtusuyla bunlar yapılıyordu ve şunu diyorlardı: “90’lı yıllara egemen olan hukuksuzluğu kaldırıyoruz. Avrupa kriterlerine uygun yasalar çıkartıyoruz.” O zaman kolluğun yetkileri daraltıldı, uzun gözaltı süreleri indirildi, sözde işkence uygulamaları kaldırıldı ama 2005 yılından sonra yürürlüğe giren ceza mevzuatı başta olmak üzere, tüm yasalar -aslında, iktidarı koruyacak, muhalefeti susturacak

şekilde yeniden düzenlenen kanunlar- çorbaya dönüştürülmüş durumda. Gerçekten tam bir çorba hâliyle karşı karşıyayız. Yeni hukuk fakültesini bitirenler nereyi, nasıl okusunlar, onlara acımamak mümkün değil.

Şimdi, işin garip tarafı, bir hukuksuzluk rejimi şu anda var yani “diktatörlük” diyoruz, “faşizm” diyoruz, “totaliter rejim” diyoruz ama hani, bütün bunların dışında tam anlamıyla hukuksuzluk egemen bir vaziyette ve halka masal anlatır gibi müjdeler veriliyor her seferinde işte “Yeni reformlar geliyor.” diye. Fakat “Yeni İnsan Hakları Eylem Planı” dendiği ne oluyor? Sokakta daha çok gözaltı oluyor, yargı daha çok tutuklama yapıyor, daha çok hukuksuz karar veriyor, cezaevlerinde işkencenin haddi hesabı yok. Artık cezaevlerinde, gözaltı merkezlerinde değil, sokakta gazetecilere varan, siyasetçilere varan, milletvekillerine varan işkence ve kötü muamele uygulamaları var ve bu konuda, hiçbir şekilde, bu uygulamaları giderecek bir düzenleme bu tekliflere yansımıyor.

Şimdi, İnfaz Yasası’nda, çok geçmişe gitmeye gerek yok, yakın süreçte bir değişiklik yapıldı ve istismarcılar, tecavüzcüler, mafya liderleri, katiller ardi ardına serbest bırakıldı. Ya, anneler ve çocuklar için de ayırım yapıldı. Siyasi tutuklu olan anneler ve çocukları cezaevinde ama başka adli vakalardan tutuklu olanlar tahliye edildiler. Mafya liderleri tahliye edildi, cezaevlerinde özel kahve siparişleriyle, kebab siparişleriyle özel odalarda beslendi ama hasta tutuklular siyasi suç olduğu için içeride tutuldu. O zaman burada şöyle bir konuşma yapmıştım, çok iyi hatırlıyorum, dedim ki: “Bu bir idam kanunudur.” “İçerideki hasta mahpuslara ‘Sizi aslında idam ediyoruz, siz orada kalacaksınız ve öleceksiniz.’ diyorsunuz.” dedik ama hasta mahpuslar meselesi hâlâ çözülmedi. Her gün, bir hasta tutuklu daha yaşamını yitirecek diye, yitirmesin diye burada konuşmalar yapıyoruz. Türkiye cezaevlerinde şu anda 600’ü aşkın sayıda ağır olmak üzere 1.564 hasta mahpus var. Ve bir resmî rapor var, bu raporda 12 tutuklunun yaşamını kaybettiği ifade ediliyor. Oysaki İHD’nin tespitlerine göre sadece 2020 yılında hastalık nedeniyle yaşamını yitiren -hasta tutuklu- 49 kişi. 49 can, hastaneye gidmeden, ailesiyle vedalaşmadan taammüden öldürülüyor; hukukta bunun adı bu. Çünkü infaz ertelenmiyor ve infaz erteleme kararları verilse bile ATK’den savcılar bırakmıyor. Peki niye bırakmıyor? Size bir iki örnek getirdim, onları vereceğim. Ahmet Çakal, 1953 doğumlu, Adli Tıp Kurumu şöyle bir rapor vermiş, demiş ki: “İnfazın ertelenmesi uygundur.” Adli Tıp Kurumu bu konuda çok az karar veriyor, aslında tamamen iktidarın görüşleri doğrultusunda; suçuna bakıyor, raporunu da suça göre tespit ediyor. Ahmet Çakal –ilginç- çok ağır hasta, her an yaşamını yitirebilir, Şakranda tutuluyor ve savcılık bir karar veriyor –resmî karar da bende- hakikaten dehşete düşmemek mümkün değil, şöyle diyor, aynı cümlelerle: “Hükümlünün örgütten ayrıldığına veya itirafçı olduğuna dair herhangi bir kararın bulunmadığı, devlet ve toplum güvenliği açısından tehlike arz edebileceği sebebiyle infaz erteleme talebinin reddine...” Şimdi, bu ne demek? Bir devlet, kendisine karşı işlenen suçlardan dolayı bir şahsı, bir yurttaşı tutukluyor, cezasını veriyor. Yargıtayın yerleşik içtihatlarına göre, cezaevine girdikten sonra o kişi örgüt üyesi olamaz zaten; artık siz cezalandırmışsınız, o hükümlü ve örgütle bağının devam ettiğini bu kararlar kabul ediyorsunuz. “Örgütten ayrılma” ne demek ya, “ayrılmak” ne demek? Yani bütün tutuklulara ve hükümlülere “Siz pişman olacaksınız.” diyor. Onurlarına kastediyorsunuz ya, insanların haysiyetiyle oynanıyor. Pişman olmak zorunda değil. Ona göre, pişmanlık, sonuçta itirafçılık kabul edilemez bir müessese. Bu karar şu anda bütün cezaevlerinde uygulanıyor ve işte, bu infaz paketiyle sözde, iyi hâlli olanlar... İşte, efendim, altı ayda bir, idare gözlem kurulu raporları değerlendiriyordu. Savcıya geniş yetkiler verdi bu infaz paketi ve savcı tam da bu sebeple “Pişman olmadı, itirafçılık yapmadı, cezaevi görevlilerine yardımcı olmadı.” diye otuz yıldır içeride olan hükümlülerin infazını altı ay süreyle uzatıyor; otuz yıldır cezaevinde, diyor ki: “Altı ay uzattım, altı ay uzattım...” Buna dair her gün bu mektuplar geliyor bize. Yani devlet, kendi denetiminde, gözetiminde; her türlü denetimi, engellemeyi yapıyor, diyor ki: “Ama sen hâlâ örgütle bağ içindesin.” O zaman örgütle arasındaki bağ devlet mi

kuruyor acaba? Böyle bir mantık, böyle bir anlayış kabul edilemez. Bu infaz paketi tamamen insan hak ve özgürlüklerine, demokratik geleneklere aykırı ve siyasi tutukluları içeriden bir daha çıkarmamak üzere -altını çiziyorum, bir daha çıkarmamak üzere- hazırlanan bir pakettir ve şu anda en ağır hâliyle uygulanıyor.

Yine, bugün bir mektup aldım, onayı olmadığı için adını açıklamayacağım. Bir kadın - hangi cezaevinden yazmış bakayım, sanırım Şakran- diyor ki: “On yıldır içerideyim.” Şunu demişler -altını çizmişim- en son sözlü olarak, yazılı cevap bile vermemişler: “Samimiyet, tasnif kararı bulunmadığı için değerlendirmeye almayacağız.” Yani tahliye olması gerekiyor bu kadının, on yıldır cezaevinde, yazılı cevap da vermiyorlar; samimi değilmiş! Ya, neye göre samimi? Kime göre samimi? Yani siz bu değerlendirmeleri yaparken hürriyeti tahdit suçunu işliyorsunuz.

Şimdi, neticede, ortada büyük bir keyfiyet var, büyük bir adaletsizlik var. Mahkemeler her gün iktidarın istediği kişilere ceza veriyor, yakalama çıkarıyor, tutuklama çıkarıyor, istinafta onuyor, Yargıtayda onama kararı veriyor ama kendilerinin işlediği suçlara, ayan beyan olan suçlara hiçbir şekilde dokunmuyor. Bir de önümüze getiriyorlar bu paket gibi, içinde suya sabuna dokunmayan, böyle uyduruk uyduruk, kıyırık maddelerle “Hadi, bunu onaylayın.” diyorlar. Ya, siz yangını söndürmüyorsunuz; sokakta işkence var, bunu önlemiyorsunuz; tutuklulara ömür boyu, orada ölecek üzerine bir infaz düzenlemesi yapıyorsunuz. Aslında bütün siyasi tutuklu ve hükümlülere idam cezası veriyorsunuz, hem de hukuka aykırı bir şekilde ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına rağmen bunu yapıyorsunuz; sonra gelip bize İnsan Hakları Eylem Planı hikâyesini, masalını anlatıyorsunuz. Bunu yutmuyoruz, bunu vatandaş yutmuyor.

Şu anda cezaevlerinden bizi izleyenler çok ciddi bir sorun yaşıyor. Nedir o sorun? Pandemi tedbirleri, salgın tedbirleri. Bu da başka bir adaletsizlik. Bütün kısıtlamalar kaldırıldı, 2 yerde kısıtlama kaldı. Neresi? Bugün İYİ Partinin önergesi vardı, müzik çalan yerlerin 24.00'ten sonra müzik yapamaması ve cezaevlerindeki salgın tedbirleri. Özel bir pandemi infaz rejimi var şu anda. Bizim çok yakın arkadaşlarımız da cezaevinde olduğu için, bunları ailelerden ve yapabildiğimiz ziyaretlerden öğreniyoruz. Ya, geçen yıl galiba Mart 11'di, pandemi tedbirleri başladı, işte, haziran bitti, temmuzdayız; bir buçuk yıldır insanlar aileleriyle görüşemedi, açık görüş yapamadı. Herkes ortada, her yer açık, hepimiz özgürce dolaşıyoruz ama çocuklarını yeni doğan çocukları -1,5 yaşında- daha göremediler; eşlerini, annelerini, babalarını göremediler. Çok yakında, 20'sinde Kurban Bayramı var, sordum araştırdım, dedim ki: Acaba bir görüş hakkı verildi mi? Bırakın görüş hakkını, telefon hakkı bile verilmemiş yani bayramda ailelerini aramaları için bir telefon hakkı bile verilmemiş. Neymiş? Temmuzda iki kapalı görüş yapılacakmış, bir de telefon hakkı olacakmış.

Şimdi, cezaevlerindeki pandemi kısıtlamaları tamamen coronayı bile fırsata çeviren -her konuda olduğu gibi- bir iktidar aklıyla bizi karşı karşıya bıraktı. Şu anda insanlar sohbet çıkamıyor cezaevinde, futbol oynayamıyor, arada bir gittikleri o sanatsal faaliyetleri yapamıyor. Odalarında tek başlarına, 2 kişiyle yıllardır kalıyorlar ve ayrıca bu bir cezaya dönüşmüş durumda. İşte, bunun adı keyfiyettir, işkencedir ve hukuksuzlukta zirve yapmaktır yani bunu kaldırmanız gerekiyor. Cezaevlerinde yaşananlar, hasta mahpuslar, infaz yakmaları, denetimli serbestlik uygulamaları ve cezaevlerindeki kötü muameledeki isyanlar arşı aştı artık. Yani bize mektup geliyor, size gelmiyor mu? Bizce size de geliyor. Her bir cezaevi neredeyse bir işkence merkezine dönüşmüş durumda. Bunu anlatıyoruz bu kürsüden ama tabii ki bu sefer AYM'ye ya da işte hukuka uygun çok istisnaen verilen kararlara da itiraz ediliyor. Yani artık tuzun koktuğu, sözün bittiği, denizin bittiği bir noktadayız. Hakikaten adaletsizlik

tarihin en büyük zirvesine ulaşmışken bizi böyle kanun teklifleriyle, taslaklarla, yargı paketleriyle oyalamak istediğinizi çok iyi görüyoruz. Biz sizi çok iyi tanıyoruz. Bu iktidarın mantığını artık bütün Türkiye gördü.

Tabii, bir de yargının verdiği kararlar var, cezasızlık kararları var; faili meçhul cinayetler, kasten katliam girişimleri, katliamlar, hepsinde cezasızlık politikasıyla örtülü bir af durumu da var.

Medeni Yıldırım Lice’de, çözüm süreci döneminde jandarmalar tarafından katledildi. Ben cenaze törenine gitmiştim, morga gitmiştim annesiyle beraber; o gün hayatım boyunca unutamayacağım günler arasına girdi. Unutamayacağım çünkü annesi bana üniversite sınavını kazandığı belgeyi verdi morgun önünde. Çocuk üniversite sınavına girmiş, kazanmış ve ona gelmiş; bunu göremeden evden çıkmış, askerler ateş açmış, öldürülmüş. Kaç yılında? 2013’te. Karar dün verildi. Öldüren şahısla ilgili, Adem Çiftçi’yle ilgili on sekiz yıla kadar hapis cezası istendi. Önce beraat kararı verdi Diyarbakır 7. Ağır Ceza, istinaf bu kararı bozdu. Şimdi, dün tekrar Adem Çiftçi beraat ettirildi. Bu karar Adem Çiftçi’ye “19 yaşındaki Medeni Yıldırım’ı iyi ki öldürdün.” kararıdır, “Ben seni destekliyorum.” kararıdır, “Gençleri öldürebilirsin, Kürt gençlerini haydi haydi öldürebilirsin.” kararıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Meral Hanım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Bu sadece bir örnek, Medeni Yıldırım sadece bir örnek. Askerlerin ateş açtığı sabit, kimin ateş ettiği sabit, hangi silahtan çıktığı sabit; siz neye dayanarak beraat kararı veriyorsunuz? İşte “Hukuksuzluğun, adaletsizliğin zirve yaptığı dönem.” derken bunu söylüyoruz.

Dün, Vedat Aydın’ın otuz yıldır bekleyen dosyasında beraat kararı verildiğini anlattım. Musa Anter’in dün duruşması vardı, Filiz Vekilimiz gitmişti. Süreyi unuttum, bir yıl kaldı galiba. Bir gazeteci, bir bizim Ape Musa’mız; yani, tarihte o kadar önemli bir yeri var ki. Ya, bir yıl kaldı zaman aşımına. Bir gazeteci, 80 yaşında bir gazeteci cinayetinde bile ceza verilmiyor. İşte, AKP-MHP Türkiye’sinin resmi budur. “Bize destek olmayanlara ceza veririz ve öldürenlere de beraat veririz.” anlamındadır.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gruplar adına söz talepleri karşılanmıştır.

Şahıslar adına son söz Kırıkkale Milletvekili Sayın Halil Öztürk’e aittir.

Buyurun Sayın Öztürk.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 274 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin ikinci bölümü üzerinde şahsım adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen değerli izleyicileri saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, öteden bu yana, parti olarak, demokrasinin güçlenmesinin ancak ve ancak insan hakları ve hukukun üstünlüğünün egemen olmasıyla mümkün olabileceğini savunmaktayız. Bize göre, başta yaşama hakkı olmak üzere insanların dokunulamaz, devredilemez, vazgeçilemez temel hak ve özgürlüklerinin korunması ve geliştirilmesi devletin başta gelen görevlerindedir. Bu kapsamda insan haklarına dair ve hukuka uygun olarak kamu düzeninin korunması ve vatandaşlarımızın adaletle güveninin sağlanmasında adalet hizmetlerinin etkinleştirilmesini ısrarla savunmaktayız.

“Hukuk sistemimiz vizyon itibarıyla nasıl olmalı, değişmeli mi?” diye düşündüğümüzde Türkiye’nin, evrensel hukuk normları çerçevesinde, millî kimliğimizi özümsemiş ve öncelemiş, sosyal dokumuzla ve kültürümüzle bütünleşmiş, nitelikli kurallar ve kaideler içeren bütüncül bir sisteme sahip olması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Kurgulayacağımız böyle bir sistemde vatandaşımıza

güven vermeli, adalet duygusunu güçlü bir şekilde tatmin etmeli, hızlı ve hakkaniyetli işleyen bir mekanizma olmalıdır. Bunun için de Türk tipi hukuk vizyonunda şu başlıkları önemle gözetebilmeliyiz: Devletin tüm birimleri faaliyetlerinde hukuk kurallarına sıkı sıkıya bağlı olmalı ve bunu vatandaşa hissettirebilmelidir. Hukuk önünde eşitlik ve hakkaniyet ilkesinin önemle gözetilmesi gerekmektedir. Temel insan ve vatandaş haklarının güvence altına alınması, tarafsız ve bağımsız yargı, beklentileri karşılayan ve sağlıklı işleyen hak arama yollarının hayata geçirilmesi gibi önemli gördüğümüz başlıkları evleviyetle hayata geçirebilirsek örnek teşkil edebilecek bir hukuk sistemine erişmiş olacağız. Bununla birlikte, isterse, istediğimiz en iyi mevzuat düzenlemesini yapalım lakin en iyi uygulayıcıları yetiştiremezsek en ideal hukuk sistemimize ulaşamayız. Bunun içindir ki hâkim ve savcılarımızı sürekli eğitimden geçirmeli ve hayat boyu öğrenmeyi, adalet duygusunun tatmini bakımından hukukun üstlüğünü içselleştirmeyi sağlayabilmeliyiz.

Değerli milletvekilleri, günümüzde suç türlerine cevap vermeyen yasalar ve usulleri, sistem girdilerini filtreleme ve seçenekler, adil yargılama, hukuk ve düzen amaçları, mahkemeler ve diğer aktörler arasındaki yetersiz iş birliğine her ülkede tanık olmaktadır. Bu nedenle adalet sistemimiz için gerekli yasalar günün şartlarına ve sistemin ihtiyaç ve beklentilerine göre çok sık güncellenmekte ve revize edilmektedir. Mezkûr görüşüğümüz teklife bu açıdan bakmalıyız.

Görüşmekte olduğumuz kanun teklifinde çok önemli gördüğümüz düzenlemeler arasında kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında Türk Ceza Kanunu'nda öngörülen yasal değişiklikleri ortaya koyuyoruz. Geçtiğimiz aralık ayında ilk imza sahibi olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmuş olduğum kanun teklifiyle eşe karşı işlenen suçlarla ilgili kanunda öngörülen cezaların boşanmış eşi de kapsayacak şekilde artırılmasını hedeflemiştik. Geçmişte öngördüğümüz mevzuat değişikliğinin önümüzdeki teklifle getirilmesini de bu bakımından memnuniyetle karşılıyor, kadına ve çocuğa karşı istismarın, şiddet ve saldırının her türlüşünün en ağır şekilde cezalandırılmasını talep ediyoruz.

Saygıdeğer milletvekilleri, Milliyetçi Hareket Partisi olarak 27 maddeden oluşan kanun teklifini Adalet Komisyonunda olduğu gibi Genel Kurulda da desteklediğimizi ifade ediyor, teklifin ülkemize ve adalet sistemimize hayırlar getirmesini diliyor, Genel Kurulu tekraren saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İç Tüzük 60'a göre 6 milletvekili arkadaşımıza yerlerinden birer dakika söz vereceğim. Sayın Zeybek...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

43.- *Antalya Milletvekili Rafet Zeybek'in, hâkim ve savcılara ilişkin açıklaması*

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz, görevini vicdanına ve yasalara göre yapan hâkim ve savcılar saygıyla karşılıyor, onları alkışlıyoruz ancak görevini yaparken Anayasa Mahkemesi kararlarına uymayan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uymayan, talimatla iş yapan hâkim ve savcılar da kınıyoruz ve tanımıyoruz. Nasıl dün kumpas davalarında sahte delillerle yurttaşlarımızı hapse atan hâkim ve savcılar tanımadıysak benzer şekilde hareket eden hâkim ve savcılar da tanımıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, biz bunu yaparken yargıyı yıpratmak için değil, yargıyı yüceltmek için yapıyoruz, yargının içindeki bu kirli ilişkileri, kirli kişileri çıkarmak için yapıyoruz. Bu anlamda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Taşkın...

44.- *Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, Türk savunma sanayisi ürünlerine ilişkin açıklaması*

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde yürütülen yerli ve milli Türk savunma sanayisi ürünlerinin kalitesi ve operasyonel gücü konusunda tüm dünyada artık hiçbir tereddüt kalmamıştır. Özellikle İHA ve SİHA'lar tüm dünyada takdir edilmektedir.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ortaya koyduğu iradeyle bugünlere gelen Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığının yürüttüğü diğer bir projeyse GÖKBİY genel maksat helikopteridir. GÖKBİY genel maksat helikopterinin 3'üncü prototipi de ilk uçuşunu gerçekleştirdi. Millî imkân ve kabiliyetler kullanılarak tasarlanmakta ve üretilmekte olan GÖKBİY, her türlü iklim ve hava şartlarında gece ve gündüz etkin bir şekilde faaliyet gösterebilecek.

AK PARTİ olarak Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde bizden önce hayal bile edilemeyen şeyleri birer birer gerçekleştirdik ve gerçekleştirmeye devam edeceğiz diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Ağbaba...

45.- *Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, kamu işçilerine yapılacak zam teklifine ilişkin açıklaması*

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, sendikalar, 700 bin kamu işçisi ve ailesi adına en düşük brüt ücretin 4.800 TL'ye yükseltilmesini; 2021 ve 2022 için ilk altı ay yüzde 20, diğer aylar için enflasyon artı yüzde 3 refah payı talep etti. İktidar ise bugün açıkladığı teklifte 100 TL ile 60 TL arasında zam, yılın ilk altı ayı için yüzde 9 zam önerdi. 100 TL seyyanen zam, günlük 3,3 kuruş demek. Enflasyonun çift haneli olduğu ülkede, işçiye tek haneli zam teklifi yapılıyor.

Kendisini tasarruftan muaf tutan Cumhurbaşkanı, tasarrufu işçinin hakkına göz koyarak yapıyor. 700 bin kamu işçisi ailesiyle birlikte en az 2 milyon kişi demektir. İktidarın bugün açıkladığı zam teklifinin anlamı, işçilere ve ailelerine “Zorunlu diyet yapacaksınız.” demekten başka bir şey değildir. Bu teklifin işçiler ve sendikalar açısından kabul edilebilir bir yanı yoktur. Bu teklifin tekrar düzeltilmesini buradan talep ediyoruz.

BAŞKAN – Sayın Kılıç...

46.- *Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç'ın, Srebrenitsa katliamının yıl dönümüne ve hayvan haklarına ilişkin açıklaması*

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Srebrenitsa Katliamı'nın 26'ncı yıl dönümünde üzüntümüz sonsuzdur.

Hayvanlarının haklarının hukuk alanında korunması düşüncesi tarihen de var olup tabiatın özgün yapısının bozulmasının insan hayatını doğrudan etkilemeye başlamasıyla yeniden gündeme gelmeye başlamıştır. Hayvanların korunmasının gerekliliği, hukukun genel amaçları içindedir. Hayvanların sırf etik değerler için mi, bir canlı kategorisi ve tabiatın ayrılmaz bir parçası olarak mı, yoksa ekonomik geleceğe ilişkin çıkarlar böyle gerektirdiği için mi korunması gereklidir? Çevre ve canlıların korunmasına ilişkin sorun, bir kültürel kimlik sorunudur. Bu nedenle kendi kültürel kimliğini yitirmiş; kendine has duyma, düşünme yeteneğini kaybetmiş insanların çevre ve hayvan hakları duyarlılığından da bahsedilemez, inandırıcılığı da olamaz.

BAŞKAN – Sayın Bülbül...

47.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbul'ün, yargı paketi kanun teklifine ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Görüştiğimiz yargı paketi kanun teklifiyle “somut delil” diye bir kriter getiriliyor oysa yüzlerce kişi bırakın somut olmasını, delil olmadığı hâlde yıllardır tutuklu.

Kâğıtlara ne yazılırsa yazılsın bu ülkedeki zulüm, eziyet, baskı; antidemokratik yönetim, tek adam rejimi bitmeden bitmez. Hukuk, adalet sistemi; tek adam rejimi bitmeden düzelmez. İstisna olan tutuklamanın esas olduğu bağımsız ve tarafsız bir yargı oluşturmadan yapılan tüm planlar etkisizdir.

İktidar, yargıya baskı kurmasa, tutuklamanın şartlarına harfiyen uysa, kolluk şiddetini teşvik etmek yerine özgürlükleri yüceltse, kısacası mevcut anayasal hak ve özgürlüklere uygun davranırsa bu düzenlemeleri konuşmaya gerek bile kalmaz. Siz, hükümleri ve adaleti kişiye göre işlettiniz sürece, ister reform ister paket adalet kan ağılamaya devam edecek. Esas olan, bu göz boyama tekliflerin değil, CHP olarak hazırladığımız 189 maddelik 12 kanun teklifinin Meclis gündemine alınması gerekmektedir.

Sormak istiyorum uygulamada esas olan tutuklama ne zaman istisna olacaktır? Çağlayan Adliyesinde gezici heyet konusundaki düşünceniz nedir?

BAŞKAN – Sayın Gaytancıoğlu...

48.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, süt teşvik primlerine ilişkin açıklaması

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Madem yargı paketini görüşüyoruz, ben de çiftçinin hakkını soruyorum. Yem fiyatlarının yüzde 55-60 artış gösterdiği bir süreçte litre başına 30 kuruş olan süt teşvik primlerinin 20 kuruşa düşürülmesini kınıyorum. Ayrıca süt teşvik primleri altı aydır ödenmiyor. Süt hayvancılığı yapan işletmelerin gün geçtikçe zarar ettiği için hayvanları kesime gönderdiğinin farkında değil misiniz ey Tarım Bakanı? Daha önceki yıllarda 1 litre süt satarak 1,5-2 kilogram yem alabilen süt üreticileri artık 1 litre süt satarak 1 kilo yemi bile alamıyorlar. Süt üretimini artırmak için verilen süt teşvik primi zaten çok düşük, bir de altı aydır ödenmiyor. Dengeleri bir türlü tutturamıyorsunuz; tarım politikanız üretimden yana değil, ithalattan yana; böyle olduğu sürece üretimde artış beklemeyin. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Şahin...

49.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, TEİAŞ'ın özelleştirilmesine ilişkin açıklaması

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – AKP, Makine ve Kimyayı özelleştirdi, şimdi TEİAŞ'ı özelleştirmek istiyor. Elektrik ülkenin anahtarıdır, elektrik iletim hatlarını elinde tutan, Türkiye'nin en stratejik kurumunun özelleşmesi vatana ihanettir. Elektrik hatlarının özel sermayeye, yabancıya peşkeşi ülkenin anahtarını vermek demektir, hainliktir. Gideceğini anlayan AKP, giderayak elektrik iletim garantileri vererek devletin kaynaklarını, vatandaşın vergilerini cebe indirme derdinde. AKP, yandaş firmaların son on beş yılda kurmuş olduğu santrallerine bedelsiz yapacakları imalat ile fiyatlamalarla ve yandaş dağıtım firmaların ellerinde bulundurdukları kapasiteleri açarak gelmiş geçmiş en büyük vurgunu yapmak istemekte. Bu karar ülke güvenliğini de tehdit etmektedir. Hain 15 Temmuz kalkışmasında dahi ilk müdahale edilen, stratejik konumdaki elektrik iletim hatlarımızın özelleştirilmesini asla ama asla kabul etmiyoruz. Tek adam rejimi de AKP de bu aymazlıktan derhâl vazgeçmeli, vatana ihanetten...

X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)*A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

1.- Tokat Milletvekili Yusuf Beyazıt ve İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş ile 63 Milletvekilinin Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3697) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 274) (Devam)

BAŞKAN – Soru ve cevap talebi yoktur.

İkinci bölüm üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Birleşime 19.00'a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.39

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 19.05

BAŞKAN: Başkan Vekili Haydar AKAR

KÂTİP ÜYELER: İshak GAZEL (Kütahya), Emine Sare AYDIN (İstanbul)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101’inci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

274 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi, ikinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o maddeler üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

15’inci madde üzerinde 3 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 274 sıra sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 15’inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 15- 5271 sayılı Kanununun 109 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılarak altıncı fıkrasında yer alan “(e) bendinde” ibaresi “(e) ve (j) bentlerinde” şeklinde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“(1) Bir suç sebebiyle yürütülen soruşturmada, 100 üncü maddede belirtilen tutuklama sebeplerinin varlığı halinde, şüphelinin veya hakkında kovuşturma devam eden sanığın tutuklanması yerine, ikinci fıkradaki bentler kapsamında, denetim altına alınarak tutuklanmaması ve adli kontrol altına alınmasına karar verilebilir. Bu kararlar, şüpheli veya sanığın sağlık durumu da dikkate alınmak suretiyle şahsileştirilmiş, orantılı ve gerekçeli şekilde verilir”

“Ancak, (j) bendinde belirtilen konutunu terk etmemek yükümlülüğü altında geçen her iki gün, cezanın mahsubunda bir gün olarak dikkate alınır.”

Süleyman Bülbül

Bayram Yılmazkaya

Mahmut Tanal

Aydın

Gaziantep

İstanbul

Zeynel Emre

Erkan Aydın

Murat Emir

İstanbul

Bursa

Ankara

Rafet Zeybek

Antalya

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden Ankara Milletvekili Sayın Murat Emir.

Buyurun Sayın Emir. (CHP sıralarından alkışlar)

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Yine bir yargı reformu paketi konuşuyoruz ama bu yargı reformu paketi de yine yargının içinde bulunduğu durumu düzeltmekten çok uzak, burada derde derman olacak herhangi bir düzenlemeyi görmüyoruz. İçinde elbette kimi maddeler var yargıyı daha hızlandıracak, hak arama yollarını biraz daha düzelterek ama Türkiye’deki asıl yargı sorunlarına değinen, o sorunları çözen, etkili olabilecek herhangi bir şey görmüyoruz.

En dikkatimizi çeken “katalog suçlarda tutuklama için somut delil aranması” maddesi. Aslına bakarsanız yersiz, gereksiz bir madde çünkü Ceza Kanunu’nun genel hükümlerine bakarsanız, tutuklama için kuvvetli şüphe gerektiğine bakarsanız orada bir somut delil ihtiyacı olduğunu zaten göreceksiniz. Peki, niye söylüyoruz biz bunu hâkimlere? Hâkimler bunu bilmiyor olabilir mi? Elbette biliyorlar ama ülkemizde maalesef, kimin tutuklu olacağına, kimin tutuksuz yargılanacağına saray karar vermektedir ve yargı, sarayın gözünün içine bakarak karar vermek zorundadır çünkü yargı bilir ki sarayın istemediği bir karar verirse cezasını sürülmek, görevden alınmak, soruşturma geçirmek olarak ödemek zorundadır. Sarayın istemediği kararları veren hâkimlerin meslekte yükseltilemeyeceği de hepimizin bildiği bir gerçektir.

Değerli arkadaşlar, yargı reformu bir niyet meselesidir, bir samimiyet meselesidir; eğer samimi değilseniz, ne yaparsanız yapın, hangi düzenlemeyi getirirseniz getirin Türkiye’deki yargı sorununu çözemeyiz. Temel sorun, yargının bağımlı olmasıdır.

Ben buradan ülkemizdeki o yargı skandallarını ve saraydan alınan talimatla verilen kararları söylemeye kalksam, tek tek anlatmaya kalksam sabaha kadar konuşmam gerekir ama birkaç örnekle bu konuyu aydınlatmaya çalışacağım. Bakın, Ermenek’te, Soma’da karar öncesinde birilerini korumak için heyetler değiştirildi ve kararlar ona göre düzeltildi. Aynı şekilde, Aladağ yangını sonrasında karar öncesinde heyet değiştirilerek oradaki tarikat mensupları açıkça korundu.

Bakın, bir Osman Kavala davası var, üç ayrı mahkemenin talebiyle üç ayrı cezadan tutuklandı, birinden tahliye oldu. Onu tahliye eden 30. Ağır Ceza Mahkemesi heyeti dağıtıldı, bir kararnameyle, gece yarısı kararnamesiyle yeni bir heyet ihdas edildi ve “Tutuklanmasın.” diyen heyet üyeleri ikinci heyete kaydırılırken “Tutuklansın.” diyen birincide kaldı ve “Tutuklansın.” diyenin yanına iki de tutuklayacak hâkim koydular ve Osman Kavala davası tutuklu hâlde devam ediyor ve Osman Kavala bin üç yüz elli gündür tutuklu. Baktığınız zaman, baştan sona bir yargı skandalı, mahkeme “Tahliye olmalı.” diyor, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin tahliye olması gerektiğine dönük 2 kez kararı var ama buna rağmen mahkeme tahliye edemiyor çünkü saray tahliye edilmesini istemiyor ve bunu da açıkça söylüyor. Aslında Türkiye’de yargının bağımlı olduğu iddiası bizim iddiamız değil; saray, aynı zamanda, bu bilinsin de istiyor. Çünkü bu bilinmeli ki, 84 milyon bilmeli ki, kürsüdeki her bir yargıç bilmeli ki bu ülkede saraydan talimat almadan hiçbir karar verilemez.

Bakın, meşhur 299’uncu madde, Cumhurbaşkanına hakaret suçunu düzenliyor. Bir yargıç cesaretini topluyor, Karşıyaka 7. Asliye Ceza Mahkemesi hâkimi “Bu, Anayasa’ya aykırıdır.” diyor ve Anayasa Mahkemesinin önüne götürüyor -bize göre de Anayasa aykırıdır- ve “Sen misin bunu yapan hâkim?” diye bu hâkimi alıyorsunuz, Trabzon’a sürüyorsunuz.

Mesela, Antalya’dan bir örnek vereyim. Antalya’da sizin yakın dostunuz, korumanız, yoldaşınız, FETÖ’nün kasası, Fettah Tamince hakkında çıkarılan takipsizliğe itiraz eden hâkimi anında görevinden alıyorsunuz. Buna benzer yüzlerce örnek sayabilirim. Neresinden bakarsanız bakın, ne yaparsanız yapın Türkiye’deki yargı sorunu bu akılla, bu kafayla ve “Yargı bana bağlı olacak, yargı benim ağzımın içine bakacak, ben ne istiyorsam o kararı verecek.” dedikçe siz bu sorunu çözemeyiz.

Bakın, yaklaşık iki yıl önce bir reform paketi daha getirdiniz. O reform paketinde yine süslü bir cümleyle “Tutukluluk iki yıldan fazla süremez.” demiştiniz. Oysa şimdi ne yapıyorsunuz? Osman Kavala davası, Selahattin Demirtaş davası buna örnektir; tutukluluğu, yeni iddianamelerle... Yani tam tahliye edileceği sırada veya AİHM kararının artık arkasından dolanamayacağınızı anladığımızda yeni bir iddianameyi çıkarıyorsunuz -aslında içeriği aynı- tozlu raflardan “Bu yeni bir dava.” diyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Üstelik aynı suçlamalarla.

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

MURAT EMİR (Devamla) – Sayın Başkan, toparlıyorum.

Ne oldu geçen yıl çıkardığımız “İki yıldan fazla tutukluluk olamaz.” hükmü? Dolayısıyla sizin, böylesine sabıkalı bir iktidarın, yargıyı perişan etmiş bir iktidarın, yargıyla her şekilde oynamış bir iktidarın, yargıyı FETÖ’ye teslim etmiş bir iktidarın, “Yargıyı FETÖ’den temizleyeceğiz.” diye tekrar tarikatlara -AKP’nin arkabahçesi yapmış- teslim etmiş bir iktidarın asla ve asla samimi olması ve bu sorunu çözmesi mümkün değil.

Bakın, Adalet Bakanı romantik mesajlar veriyor, toplantılar yapıyor. İnsan Hakları Eylem Planı’nda var, yıllardır var, coğrafi teminat niye yok? Niye getiremiyorsunuz? Çünkü siz de biliyorsunuz ki her hâkim, siz istemezseniz, sizin istemediğiniz bir kararı verirse sürüleceğini bilsin istiyorsunuz ve bu akılla da sizin yargıyı düzeltmeniz mümkün değil; olsa olsa siz kendi arkabahçenizi kurarsınız ama her zalimin, her ceberut yönetimin sonu bir şekilde gelir ve biz demokratik hukuk devletini bir şekilde milletimizden aldığımız gücümüzle de kurarız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 274 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 15’inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 15- 5271 sayılı Kanununun 109’uncu maddesinin altıncı fıkrasında ver alan bendinde “(e) bendinde” ibaresi “(e) ve (j) bentlerinde” şeklinde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak (j) bendinde belirtilen konutunu terk etmemek yükümlülüğü altında geçen her bir gün cezanın mahsubunda bir gün olarak dikkate alınır.”

Erol Katırcıoğlu

Hüseyin Kaçmaz

Mahmut Celadet Gaydalı

İstanbul

Şırnak

Bitlis

Dilşat Canbaz Kaya

Züleyha Gülüm

Kemal Peköz

İstanbul

İstanbul

Adana

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden Şırnak Milletvekili Sayın Hüseyin Kaçmaz.

Buyurun Sayın Kaçmaz. (HDP sıralarından alkışlar)

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamliyorum.

15’inci maddeye baktığımızda, konutu terk etmeme yükümlülüğünün cezadan mahsup edilmesine ilişkin bir düzenleme olduğunu görüyoruz ancak aslında bu konutu terk etmeme yükümlülüğünün nasıl kullanıldığına ilişkin birkaç şey söylemek istiyorum öncelikle. Tabii, her ne kadar Adalet Bakanlığı istatistikleri paylaşmasa da bu ev hapsi kararlarının, “ev hapsi” olarak bilinen bu kararların son yıllarda, özellikle son dönemlerde sayılarında büyük bir artış var. Özellikle Boğaziçi protestolarında, hatırladığı üzere şubat ayında yaklaşık iki haftada 50’ye yakın öğrenci hakkında ev hapsi kararı verilmişti. Aslında bu durum bile başlı başına söz konusu uygulamanın yani ev hapsinin ölçülülük ilkesine aykırı olarak giderek tutuklanmanın kendisi hâline dönüştüğünün de göstergesiydi. Bazı durumlarda kanunda cezası altı aydan üç yıla kadar gösterilen ve dolayısıyla ceza verilse dahi denetimli serbestliğe tabi olacak bir suç açısından bile evlerin birer cezaevine, yurttaşların da kendi kendilerine gardiyan olarak dönüştürülmesine bir ortam sağladığı aslında kamuoyunca da biliniyor. Bu alanda gerçekten bir iyileştirme yapılmak isteniyorsa, ev hapsi kişi özgürlüğüne yönelmiş bir müdahaledir ve dolayısıyla Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 5’inci maddenin (1)’inci fıkrasının (c) bendi uyarınca kişi özgürlüğüne ilişkin suç isnadıyla yönelen her müdahale gibi mutlaka duruşma açılarak incelenmelidir yani tutuklama şartları oluşursa ancak bu karar verilebilmelidir. Bunun için de sadece CMK 108’de yapılacak bir ek düzenlemeyle bu husus düzenlenebilir.

Yine, ev hapsine ilişkin kararlar verilirken tutuklama için aranan standartlara uyulması şarttır ve anılan tedbir için tıpkı tutuklamada olduğu gibi suç işlendiğine dair somut delile dayanan suç şüphesi bulunmalıdır. Yine, ev hapsi ancak suç işlenmesi veya suçun önlenmesi amacıyla yönelik uygulanabilir, yani ifade özgürlüğü ve toplanma özgürlüğünü ortadan kaldıracak şekilde kullanılmamalıdır, yani ölçülü uygulanmalıdır ve uygulanması zorunlu ve elverişli olmak zorundadır.

Yine, getirilen değişikliklerle, ev hapsinde geçen sürenin iki gününün bir gün olarak, hani ceza alması durumunda bir gün olarak hesaplanması öngörülmüş. Ancak, biz bunun da hakkaniyete aykırı olduğunu düşünüyoruz. Her bir gün yine bir eşit gün olarak alınmalı ve yine, tabii, değerli milletvekilleri, düşünün ki hakkınızda hukuksuz bir şekilde tutuklama kararı verildiğinde, daha sonrasında beraat kararı aldığınızda ya da haksız tutuklama, haksız bir tedbir olduğu ispat edildiğinde, ortaya çıktığında CMK 141 gereği bu hukuksuz, haksız tutuklama sebebiyle tazminata hükmedilebiliyor. Ancak, burada, şu aşamada haksız bir şekilde ev hapsiyle bir yaptırıma maruz kaldığınızda bu tazminattan yararlanamıyorsunuz. Dolayısıyla, CMK’nin 141’inci maddesine de bir ekleme yapılarak söz konusu husus da bu şekilde aslında düzeltilebilir.

Tabii, bunları söylerken maddeyle ilgili, değerli milletvekilleri, bugün yine -AKP iktidarları döneminde benim ilk dönemim- maşallah 28’inci fezlekem de geldi ve 28’inci fezlekeye baktığımda değerli arkadaşlar, sadece şunu söyleyeyim: Hakkımızda ne bir yolsuzluk ne bir haksız fiil durumu söz konusu, sadece yaptığımız konuşmalar, sadece ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilebilecek durumlar söz konusu.

Bugün, yine, AKP iktidarının kontrolü altında bulunan, iplerini AKP iktidarının kontrolüne kaptırmış olan yargının aslında geldiği durumu gösteren bir fezlekeyle yine karşı karşıyayız. Şu an bile İmralı Cezaevinde uygulanan tecride ve yine cezaevlerinde uygulanan haksız ve hukuksuz fiillere karşı, şiddete karşı, çıplak aramaya, kaba dayığa karşı yapılan ve cezaevlerindeki bu hak ihlallerine karşı yapılan ve iki yüz yirmi dört gündür devam eden bir açlık grevi var. Hatırlarsanız; Sayın Leyla Güven’in başlatmış olduğu bir açlık grevi vardı İmralı’daki mutlak tecridin ortadan kaldırılmasına yönelik, yani aslında, ülkenin kanununun, yasasının uygulanmasına yönelik bir talep vardı ve iki yüz

günü aşkın bir açlık grevi vardı ve hayatını kaybeden mahpuslar da vardı. O mahpuslara, ülkedeki yasanın uygulanması için bedenini açlığa yatırmış mahpuslara yazdığım mektup sebebiyle bugün yine bana bir fezleke geldi. Fezleke ne diyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HÜSEYİN KAÇMAZ (Devamla) – Sayın Başkanım, müsaadenizle...

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Devamla) – Fezlekenin gerekçesi “Mektupların içeriğinde, başlattıkları açlık grevi eylemlerini meşru göstermeye ve desteklemeye yönelik ifadeler kullanmak suretiyle...” şeklinde devam etmiş; suç işlemişim!

Değerli arkadaşlar, az biraz hukuku bilen -hukukçu arkadaşlar tabii ki bunu bilir- az biraz hukuku, hakkaniyeti bilenlere söylüyorum: Açlık grevi, tarihten de bilindiği üzere, muktedirin elinden zulüm yetkisini almak için başvurulan bir yöntemdir. İnsanların ırtlağına çökülürse, insanların yasal hakları elinden alınırsa, insanların yurttaşlık statüsü elinden alınırsa bu durumlar ortaya çıkar, açlık grevleri yapılır ve açlık grevi yasa gereği de hiçbir şekilde suç değildir. Açlık grevindeki mahpuslara mektup yollamak da hiçbir şekilde suç değildir ama şunu biliyoruz ki: AKP iktidarı nezdinde Kürt halkının iradesi, artık, Kürt halkının eşit yurttaşlık statüsü dahi kabul edilmez durumdadır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinde yer alan “eklenmiştir” ibaresinin “ilave edilmiştir” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Aydın Adnan Sezgin

Ayhan Erel

Ümit Beyaz

Aydın

Aksaray

İstanbul

Muhammet Naci Cinisli

Feridun Bahşi

Aylin Cesur

Erzurum

Antalya

Isparta

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden Aydın Milletvekili Sayın Aydın Adnan Sezgin.

Buyurun Sayın Sezgin. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz dördüncü yargı reformu paketinin Sayın Cumhurbaşkanı tarafından özgür birey, güçlü toplum, daha demokratik bir Türkiye vizyonuyla kamuoyuna açıklanan İnsan Hakları Eylem Planı temel alınarak hazırlandığı ifade edilmiştir. Anlaşılan, Sayın Cumhurbaşkanı da ülkemizdeki demokrasinin ve hukukun hâlimden memnun değil. Yirmi yıllık iktidarın sonunda, ülkemizde demokrasinin ve hukukun gördüğü yozlaşma bu yönetimin büyük ayıbıdır. 2018 yılındaki rejim değişikliği, hukukun üstünlüğüne dayalı demokrasiyi ve insan haklarını imha hamlesidir. Bir yıl öncesine kadar Kopenhag Kriterlerinin oldukça gerisine düştüğümüzden yakınıyorduk, bugün Kopenhag Kriterlerine göre kıyaslama

yapmak dahi mümkün değildir. Ne acıdır ki ülkemizde artık popülist otoriter rejimin ötesinde, bir tür totalitarizm olan sultancı rejim geçerlidir. Bu, Türkiye'nin demokrasi tarihine, birikimine ve milletin kahir ekseriyetinin iradesine ihanettir. İktidarın son dönemdeki her yargı paketi hamlesinden sonra Türkiye'de yargı, demokrasi, insan hakları ve temel özgürlükler geriye gitmiştir.

Sayın Genel Başkanımız vatandaşlarımızın “tapunun delinmesi” olgusuyla karşı karşıya kaldıklarını söylemektedir; maalesef, durum budur. Mülkiyet hakkı insan hakları sistematığının ilk aşamasıdır, bilmem hatırlatmaya gerek var mı? Bizi özgürlükçü rejimlere bağlayan tüm değerler ve taşıyıcı sütunlar tek adam rejimiyle birlikte topyekün çatlamakta ve çökmektedir. Türkiye bırakın bir hukuk devleti olmayı, kanun devleti olmayı bile artık becerememektedir. İktidarın ve iktidarın sözcülerinin demokrasi ve hukukla ilgili söylemlerinin ne demokratik muhalefet ne de vatandaş nezdinde itibarı kalmıştır. Bu konularda söylediğiniz hiçbir şeye güvenmiyoruz, dünya âlem de güvenmiyor.

Türkiye'nin dış dünyadaki imajını onarmak için kamu diplomasisi toplantıları yapılıyor. Türkiye demokrasi ve hukuktan bu denli uzaklaşmışken bu çabaların hiçbir getirisi olmaz. Kamu diplomasisi iyi olanı parlatır, güçlendirir; kötü olana kamu diplomasisi uygulanamaz, alay konusu olursunuz. Sonuçta, bugüne kadar yaptığınız gibi, milyonlarca dolar daha harcarsınız ama sonuç alamazsınız. Kamu diplomasisi 3'üncü ligden 1'inci lige çıkarmaz, size ancak totaliter rejimler, tek adam rejimleri göz kırpar.

Sayın Cumhurbaşkanı, Doğu Türkistan'daki Türklere zulüm yapan, tüm ülkeyi baskı altında tutan Çin Halk Cumhuriyeti lideri gibi, Çin Komünist Partisi sevgisi ile Çin Halk Cumhuriyeti sevgisini özdeşleştiren Şi Ciping gibi, Türkiye sevgisini AK PARTİ sevgisiyle özdeşleştiren ifadeler kullanmaktadır. Sırf bu ifadeler hangi zihniyetle yönetildiğimizi, ülkemizin nereye götürülmek istendiğini göstermeye yetiyor.

Saygın uluslararası kuruluşların çalışmalarına göre Türkiye'nin demokrasi ve hukuk açısından bulunduğu konumun koordinatları şunlardır: Özellikle son beş yılda dünyada demokrasisi en çok aşımın ülkelerin başında gelmektedir. İnsan hakları ve temel özgürlükler, denge ve denetim mekanizmaları, idarenin tarafsızlığı ve katılımcılık açısından Türkiye en alt kategoride yer almaktadır. Türkiye otoriter yönetimin tüm özelliklerini göstermektedir. Ben hasbelkader otoriter rejimler altındaki ülkelerde görev yaptım. Oralarda yargının siyasi yönetimden nasıl etkilendiğini biliyorum. Maalesef aynısını yaşıyoruz Türkiye'de.

Değerli arkadaşlar, bu tablo ortaya koyuyor ki iktidarın demokratikleşme niyeti ve çabası yoktur, kabiliyeti de mevcut değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYDIN ADNAN SEZGİN (Devamla) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Devamla) – Demokrasiye dönüşün reçetesi iyileştirilmiş ve güçlendirilmiş parlamenter sistemdir.

Konuşmama son verirken şunu belirtmek istiyorum: İktidarın sözcüleri bugün de olduğu gibi sıkça tek parti dönemine atıf yapmaktadırlar. Tek parti dönemi iyisiyle, kötüsüyle cumhuriyet tarihimizin parçasıdır. Evet, bu dönemde yası tutulacak, matem gerektiren olaylar yaşanmıştır ama biliyoruz ki matem ölçüsüz şekilde uzatmak, hafıza takıntısı yaratmak ciddi bir hastalıktır. Eğer hastalık değilse riyadır, ayıplanacak bir bahanedir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 15'inci madde kabul edilmiştir.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, ben kısa bir söz istiyorum yerimden.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Beştaş.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

50.- Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, DEDAŞ'ın Mardin'de askerler eşliğinde trafoları sökmesine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ya, DEDAŞ zulmü devam ediyor, şu anda olağanüstü bir hareketlilik var. Mardin'in Derik ilçesinde askerler eşliğinde DEDAŞ yetkilileri trafoları söküyorlar. Trafoları söktükleri için tabii ki ekili olan mısırlar da sulanamıyor. Gazla müdahale edildi ve yurttaşlar arıyorlar, hakikaten çok sıkıntılı bir durum. Ayrıca şunu da ifade etmek istiyorum: Çok fahiş faturalar olduğu için bu yaşıyor ve bu faturaların sebebine ilişkin biz -sadece bizim partimiz- bir rapor hazırladık ve bu raporlarda, özellikle trafoların çok eski olduğunu, elektrik kaçağı olduğunu ve bu kaçak elektriğin vatandaşlara yüklendiğini somut olarak tespit ettik ve bunu yetkililerle paylaştık yani elektrik hatları çok eski olduğu için ve tonlarca kayıp elektrik var, bu kayıp elektriğin tamamı vatandaşa fatura ediliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hakikaten 45-50 derece sıcakta mağduriyetin boyutlarını tabii ki Meclisin takdirine sunuyorum ve bu faturalar incelendiği takdirde kayıp elektriğin tüm bedelinin vatandaşlara ödetirilmek istendiği de ortaya çıkacaktır. Şu anda Derik ilçesinde, köylerinde, Kasra, Selme ve Mentеше'de de askerler ile vatandaşlar karşı karşıya yani bir gerilim var; gerilim de yani köylüler sonuçta ölüme terk edilecek, başka bir gelirleri de yok. Yani bu sorunu özellikle iktidar grubu sözcüsüne iletmek istedim, paylaşmak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki.

X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Tokat Milletvekili Yusuf Beyazıt ve İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş ile 63 Milletvekilinin Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3697) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 274) (Devam)

BAŞKAN – 16'ncı maddede 3 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağız.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 274 sıra sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 16- 5271 sayılı Kanunun 110uncu maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Hâkim, Cumhuriyet savcısının istemiyle, adli kontrol uygulamasında şüpheli ve müdafinin hazır bulunduğu bir duruşmada, şüpheliyi bir veya birden çok yeni yükümlülük altına koyabilir; kontrolün içeriğini oluşturan yükümlülükleri bütünüyle veya kısmen kaldırabilir, değiştirebilir veya şüpheliyi bunlardan bazılarını uymaktan geçici olarak muaf tutabilir.”

“(3) 109 uncu madde ile bu madde hükümleri, gerekli görüldüğünde, görevli ve yetkili diğer yargı mercileri tarafından da kovuşturma evresinin her aşamasında uygulanır. Bu aşamada verilen adli kontrol kararı da şüpheli ve müdafinin hazır bulunduğu bir duruşmayla verilir.”

“(4) Adli kontrol kararları, şüpheli ve müdafinin de bulunduğu bir duruşmayla, 30 günlük sürelerle gözden geçirilir.”

Ali Şeker	Erkan Aydın	Rafet Zeybek
İstanbul	Bursa	Antalya
Mahmut Tanal	Süleyman Bülbül	Zeynel Emre
İstanbul	Aydın	İstanbul
	Bayram Yılmazkaya	
	Gaziantep	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden İstanbul Milletvekili Sayın Ali Şeker.

Buyurun Sayın Şeker. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Biliyorsunuz, tutukluluğun devamıyla ilgili her ay kontrol edilmesi gerekirken mahkemeler iş yükünü gerekece göstererek bunları yapmamakta ve tutuklu olanlar dahi bu konuda mağdur edilmekte. Bizim burada talebimiz, getirilen kanun teklifinde adli kontrolün devamına karar vermeye ilgili “Dört ayda bir bu kontrol gözden geçirilecek.” deniliyor, biz bunun her ay yapılmasının uygun olacağını düşünüyoruz çünkü bir kişi yine mahkemenin iş yükü bahane gösterilerek belki değerlendirmeye bile tabi tutulmadan adli kontrol tedbiri uzun süre uygulanmaya devam edecek.

Biliyorsunuz, tüm dünyada adaleti temsil eden Themis heykeli vardır. Bu Themis heykelini Anayasa Mahkemesinin açılışında gözleri açık bir şekilde yaptı Türkiye yani Türkiye gözü açık adalete teslim edildi. Bu gözü açık olanlar da nereye bakıyor? Saraya bakıyor, saraydan gelecek talimata bakıyor ki ona göre karar versin. Bizim gerçekten tam bağımsız bir adalet sistemine ihtiyacımız var, yargı sistemine ihtiyacımız var ki Türkiye adalete erişebilsin. Ancak biz bütün mahkemelerde görüyoruz, talimatla tutuklananlar mecbur serbest bırakıldığında da başka kumpas davalarıyla tekrar tekrar tutuklanıyor. Buna çok sayıda örnek var -az önce arkadaşımız da söyledi- Kavala var, Demirtaş var. Bu arkadaşlarımız göz göre göre, adalet çiğnene çiğnene tutuklanmaya, tutuklu yargılanmaya devam ediyorlar. Bizim bu sistemle ilgili, yargının iktidarın sopası hâline getirilen bu sistemle ilgili adalete erişme umudumuz maalesef yok. Bir tarafsız, bağımsız yargı dediniz, bir bağımsız, tarafsız yargı dediniz, evirdiniz çevirdiniz, yargıyı, maalesef, iktidarın oyuncağı yaptınız.

Bunun dışında, son günlerde aile hekimleriyle ilgili bir yönetmelik geldi. Bu yönetmelikte diyor ki: Bir “tweet” atan hekim 50 ceza puanıyla cezalandırılacak. O attığı “tweet” ne kadar doğru, ne kadar gerçek olursa olsun o hekimi cezalandırmak için bir gerekçe olarak gösterilecek. Eğer 3 kez

basına izinsiz konuştuysa o aile hekiminin sözleşmesi feshedilecek. Peki, aile hekimleri devlet memuru olmaktan çıkarıldı denildi ama bu sözleşmelerle devlet memurlarından daha sıkı bir şekilde ağzını bağlayan uygulamalara tabi tutuluyor.

Deprem konusunda Tozkoparan Mahallesi'nde insanlar evlerinden çıkartıldı, 900'e yakın hane kapının önüne konuldu. Oradakiler şunu diyorlar: "Biz Danıştaya başvurduk, bu Danıştayın kararını bekleyin, dava sonuçlansın, ondan sonra yapacağımızı yapın ve bizi yerimizde yenileyin, bizi buralardan uzaklara mahkûm etmeyin. Bizim ödeyebileceğimiz şartlarda bize konut imkânı tanıyın ve bize destek olun." deniliyor. Milyarlarca lira bir avuç müteahhite verilirken depremin pençesinde duran bu halka doğru düzgün bir yardım yapılamadığından, Tozkoparan'da da Avcılar'da da insanlar ölümlerine buruna buruna yaşamak durumunda kalıyor.

Şişli Etfal Hastanesinin yenilenmesi. binanın sağlam olmadığı ifade ediliyor. Tamam, yenilenebilir ama yerinde yenilenmeli, kapasitesi de düşürülmeden yenilenmeli, başka yerlere gönderilerek orada butik bir hastane yapılmamalı çünkü o bölgede gerçekten bir hastaneye ihtiyaç var; toplumsal olaylar oluyor, orada yaşayan yoğun bir nüfus var, gündüz nüfusu çok yüksek. Burada bütün branşlarıyla aktif bir hastaneye ihtiyaç var, bunun yerinde yenilenmesi gerekiyor aynı şekilde.

Kadıköy Anadolu Lisesi var. Kadıköy Anadolu Lisesine 32 dönümlük arazisiyle göz dikmişler ve öğrenci sayısını da yarı yarıya düşürdüler. Yani bir ülkenin kültürü eğitim kurumlarına, devlet kurumlarına şehrin merkezlerinde ne kadar yer verildiğiyle alakalıdır. O şehirde eğer devlet kurumları şehrin merkezindeyse orada bir ağırlık vardır, bir kültür oturmuştur ama bizim burada, maalesef, o okul arazileri arsa gibi görülüyor. O okul arazilerine başka başka AVM'ler, konutlar yapılınsı diye, rezidanslar yapılınsı diye gözler oraya dikilmiş durumda, oralardan ellerini çekmeleri gerekiyor.

Validebağ Korusu var. Validebağ Korusu doğal ortamıyla, orada -bugün hayvan hakları yasa teklifi gelecek buraya- yaşayan, doğal ortamda yaşayan hayvanların, sincabın, oradaki kertenkelenin, oradaki kuşların doğal ortamı orası.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, tamamlayalım Sayın Şeker.

ALİ ŞEKER (Devamla) – Orada yaşayan canlıların doğal ortamı ve oraya ne yapılmak isteniyor? Beton dökülmek isteniyor, suni çim yapılmak isteniyor, oradaki kuş yuvaları da orada yaşayan canlıların florası da ortamı da faunası da ortadan kaldırılmaya çalışılıyor.

Bizim, bugün başkent girişinde durdurulan maden işçilerimiz var. Soma'da, Ermenek'te haklarını arayıp alamayan ve buradan çıkan kanundan o Uyar Madenciliğin mağdurları da yararlanınsı diye önerdiğimiz şey oraya konmadığı için mağdur olanlar var ve üstte yok, başta yok, o insanlar başkent kapısına gelmiş, başkentten içeri sokulmuyor. Bundan otuz yıl önce madenciler Meclise kadar gelebiliyordu ama bugün 30 kilometre dışında, maalesef, demokrasi bitti "Yerinizde durun." deniliyor. Daha önce Anayasa Mahkemesi "Şehirler arası yollarda da hak aranabilir, hak aramanın önüne hiçbir engel konulamaz." dedi, Anayasa Mahkemesinin kararlarına bile uymayan bir yürütme var. Bu yasaların çıkmasının ne anlamı oluyor eğer uygulanmayacaksa.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 274 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 16- 5271 sayılı Kanunun 110'uncu maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "bu madde hükümleri" ibaresi "bu maddenin birinci ve ikinci fıkra hükümleri" şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(4) Şüpheli veya sanığın adli kontrol yükümlülüğünün devamının gerekip gerekmeyeceği hususunda en geç 30'ar günlük aralıklarla; soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi, kovuşturma evresinde ise re'sen mahkeme tarafından 109'uncu madde hükümleri göz önünde bulundurulur karar verilir."

Filiz Kerestecioğlu Demir

Erol Katırcıoğlu

Dilşat Canbaz Kaya

Ankara

İstanbul

İstanbul

Züleyha Gülüm

Kemal Peköz

Mahmut Celadet Gaydalı

İstanbul

Adana

Bitlis

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden Ankara Milletvekili Sayın Filiz Kerestecioğlu.

Buyurun Sayın Kerestecioğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, ben, cezaevlerinde olan bütün arkadaşlarımı selamlayarak konuşmaya başlamak istiyorum ve Sevgili İdris Baluken'e de özellikle selam söylüyorum. Belki unutanlar vardır. Burada gerçekten çok yetenekli ve nitelikli bir Grup Başkan Vekili olarak görev yaptı. İdris Bey, burada olmadığınız için üzülmeyin, biz cezaevinde olduğunuz için üzülüyoruz ama gerçekten, sizin olduğunuz zamanki bir Meclis de yok burada; o, kalkıp işte, sürekli konuştuğunuz ve hakikaten her şeye müdahil olduğunuz, bütün haksızlıklara karşı çıktığınız bir Meclis de yok burada, maalesef.

Ömer Faruk Vekilimize de geçmiş olsun demek istiyorum bir kez daha buradan.

Evet, 83 yaşındaki hasta tutsak Mehmet Emin Özkan hâlâ o hastane senin bu adli tıp benim dolaştırılıyor. Melek Çetinkaya "Benim harp okulu öğrencisi gencecik oğlum tutuklu da amirleri nerede?" diye soruyor aylardır ve bu ülkede kayıpların sayısı hiç ama hiç azalmıyor. Karşımızda Adalet Bakanlığı olarak duruyorsunuz -gerçi Bakanlık da artık bulunmuyor- "Adalet" diyor bütün ülke, her yerden bu çılgınlık yükseliyor ve sizler öylece seyrediyorsunuz.

HEP Diyarbakır İl Başkanı Vedat Aydın bundan otuz yıl önce temmuz ayında öldürüldü ve yetmedi, cenazesine de saldırıldı; cenazesinde de 8 Kürt yurttaşımız hayatını kaybetti. Dün ise Vedat Aydın'dan tam bir yıl sonra öldürülen Musa Anter'in duruşması vardı, Ape Musa'nın. Otuz koca yıl, otuz koca yıl geçmiş üzerinden ve Vedat Aydın cinayeti zaman aşımı noktasında, Musa Anter cinayeti de o yolda. Neden? Çünkü siz de kendi döneminiz boyunca, tıpkı öncelleriniz gibi, 90'lardaki tüm suçların, faili meçhul davaların cezasız kalmasını sağladınız. Çünkü 90'lardaki suçların aktörlerinin önemli bir kısmı artık sizin de himayeniz altında.

Ben Dicle Anter'le -Musa Anter'in oğlu- yaklaşık on beş yıl önce gazetecilik yaparken tanışmıştım, Toplumsal Bellek Platformu üyeleriymi, Canan Kaftancıoğlu ve Özgür Mumcu'yla da aynı zamanlarda tanışmıştım. Hepsini yakınlarını cinayetlerle kaybeden insanlar ve hâlâ da adalet aramaya devam ediyorlar.

Evet, Musa Anter'in oğlu Dicle Anter ve avukat meslektaşım Selim Okçuoğlu ve halkımız adına soruyorum: Vedat Aydın cinayetinde de itiraflarda bulunan, İsveç'te yaşayan Abdülkadir Aygan'ın bu aşamaya kadar hâlâ neden ifadesi alınmamıştır? Uluslararası istinabe yoluyla bir sanığın savunmasının alınması bu kadar mı zordur? Bunlar, orada öylece duran Adalet Bakanlığı cenahına sorularım.

Musa Anter cinayetinden bugüne otuz yıl geçmiştir. Faili meçhulleri, daha doğrusu failleri belli olanları ortaya çıkarmak yerine Cumartesi İnsanlarıyla uğraşan o İçişleri Bakanınız daha ne kadar görevde kalacaktır? 90'larda iktidar olmamanız ama bugün bütün bu cinayetlerin üstünün örtülmesine fırsat vermeniz sizi suçtan arındırıyor mu? Daha ne kadar kamu görevlilerini aklayacaksınız?

Evet, Değerli Gazeteci İrfan Aktan'ın yazısıyla devam etmek istiyorum: “Sonuçta devlet de yargı da yapacağı yaptı, yapıyor.” Bu, Vedat Aydın'ın sözleriydi işkencede. “Vedat Aydın cinayetiyle ilgili davanın zaman aşımına uğraması sıradan değil; en az Vedat Aydın cinayeti kadar korkunç, dehşet verici, sembolik bir olay. Bu, otuz yıl boyunca binlerce insanın hayatına mal olmuş cinayet şebekelerinin suçlarının paranteze alınıp ‘tarih dışı’ kılınmasıyla eş anlamlı.” Ki aynı İrfan Aktan'ın söylediği gibi, dün meslektaşım Selim Okçuoğlu da mahkemede şöyle diyordu: “Kanaatimiz odur ki mahkeme önündeki bir dosyanın, devlet mekanizmalarının görev yapmaması sonucuna bağlı olarak tarihe gömülmesi amaçlanmaktadır.” Evet, bütün bu cinayetlerin tarihe gömülmesini amaçlıyorsunuz.

Evet, ben, aynı zamanda bizlere de bir soru sormak istiyorum, muhalifler olarak bizlere de.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Sayın Başkan, ek süre rica edebilir miyim?

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Vedat Aydın işkencecilerini kastederek “Ben onlara yaptım yapacağımı.” demişti çünkü direnmişti, otuz yıldır siyasi etkisini devam ettirerek bunu kanıtladı da. Peki, ya biz, Vedat Aydın için, Musa Anter için, bu davaların zaman aşımına uğramaması için ne yaptık, ne yapıyoruz? Bunu da muhalefet olarak, muhalefette olan herkese soruyorum.

24 Kasım 2021, Ankara 6. Ağır Ceza Mahkemesinde Musa Anter duruşması var. Evet, ajandalarınıza not alın ve hep birlikte orada olalım, olalım ki bu ülke bir gün tamamen faili meçhuller mezarlığına dönmessin.

Saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 16'ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “en geç dört” ibaresinin “en geç iki” şeklinde değiştirilmesi arz ve teklif ederiz.

Ayhan Erel	Mehmet Metanet Çulhaoğlu	Ümit Beyaz
Aksaray	Adana	İstanbul
Feridun Bahşi	Muhammet Naci Cinisli	Aylin Cesur
Antalya	Erzurum	Isparta

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden Aksaray Milletvekili Sayın Ayhan Erel.

Buyurun Sayın Erel. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

AYHAN EREL (Aksaray) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, yüce Türk milleti; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Maddeyle 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 110'uncu maddesinde düzenleme yapmak suretiyle, gerek soruşturma gerekse kovuşturma evresinde adli kontrol yükümlülüğünün devamının gerekip gerekmeyeceği hususunda karar verilmesi istenmektedir.

Maddeye baktığımızda, olumlu yanları olmakla beraber bize göre eksik tarafları da var. Soruşturma ve kovuşturmada dört aylık sürenin fazla olduğunu, bu sürenin hiç olmazsa iki aya indirilmesinin daha adil olacağını görmekteyiz.

Yine, cumhuriyet savcısının talebi üzerine sulh ceza mahkemesi hâkimi dört ayda bir kontrol edecek, buna avukatların talebinin de eklenmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Yine, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından dört ayda bir adli kontrolün devam edip etmeyeceği hususunda bir karar verilecek. Birinci derece mahkemesi karar verdikten sonra dosya bir üst mahkemeye, istinafa veya Yargıtaya gittiğinde adli kontrolün devam edip etmeyeceği hususunda hangi mercinin karar vereceği hususunda bir düzenleme yoktur. Dolayısıyla ilk derece mahkemesi dosyayı karara bağlayıp bir üst mahkemeye gönderdiğinde adli kontrolün kalkmasına veya devam etmesine birinci derece mahkemesi mi karar verecek, istinaf veya Yargıtay mı karar verecek, bu konuda bir düzenleme yok. Bu düzenlemenin yapılması gerektiği kanaatindeyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye gerçekten bu sene hem kuraklık hem de kuraklığa bağlı olarak tarım ürünlerinde rekoltenin çok düşmesine sebep olan zor şartlar yaşamaktadır. Aksaray'da özellikle Eski ilçemizin geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Tarım olmayınca hayvancılık da maalesef yapılamıyor. İlçenin her geçen gün daha büyük bir derdi, sorunu hâline gelen tarımda sulama sıkıntıları devam etmektedir, artık yer altı suları tarımda yeterli değildir. Yer altından çıkarılan sularla elde edilen tarım ürünlerinden elde edilen gelir de elektrik paralarını karşılayamaz durumdadır. Yine, buradaki hazine arazileri boş durmaktadır, bu hazine arazileri köylülerin kullanımına bir türlü verilmemiştir. Bu sene yonca ve saman fiyatlarına, yem fiyatlarına baktığımızda geçen yıllara oranla yüzde 80 artmıştır ama süt fiyatları hâlâ yerinde saymaktadır. Şu anda 1 torba yem 160-170 TL civarında. Sütü para etmeyen, saman, yem bulamayan hayvan besleyicileri çare olarak hayvanlarını kesimhaneye götürmektedirler. Eski'e baktığımızda, 85 köye sahip olan Eski'de 200 bin küçükbaş, 100 bin büyükbaş hayvan var. Bu hayvanların kaderi herhâlde kesimhanede sona erecek diye köylülerimiz kara kara düşünmektedir.

Yine Eski'e baktığımızda, Eski Aksaray'a 70 kilometre uzaklıkta; hastanesinde 1 uzman doktor yok, görevlendirilen doktorlar da geçici görevle Aksaray Devlet Hastanesine gönderilmektedir.

Aksaray'ı gezdiğinizde Aksaraylı hemşehrilerim diyor ki: “Artık biz AK PARTİ'den bir şey istemiyoruz. AK PARTİ'nin bize vereceği bir tarafa kalsın, AK PARTİ bugüne kadar bizden aldıklarını geri versin.” Ben de sordum hemşehrilerime “Sizden ne aldı ki ne geri versin?” Ağaçören, Sarıyaş, Gülağaç, Güzelyurt diyor ki: “2002'den önce ilçemizde adliyeler vardı, ilçemizde askerlik şubeleri vardı, bunun yanında çeşitli resmî daireler vardı. Bunları bizden aldılar, bu aldıklarını bize geri versin, yeter.”

Yine, beldeden köye dönüşen yerlerimiz de diyorlar ki: “Bizim beldelik hakkımızı geri versinler.” Yeni ilçe olan Sultanhanı'nda, yeni ilçe olması dolayısıyla resmî kurumlar açısından sıkıntılar yaşanmakta ama en doğal hakkı olan sağlık hizmetleri maalesef Sulhanhanı'nda bir türlü istenilen

seviyeye gelmemiştir. Yıllardır devam eden hastane inşaatı bugün bir çivi çakılmadan olduğu gibi durmaktadır. Nüfusu 10 binin üzerinde olan Sultanhanılılara yapılan bu işlemin maalesef Sultanhanılılar tarafından kabul görmediğini, biz de kendilerine bugüne kadar seçeneksiz olduklarını ama bundan sonra bir seçenek olarak artık İYİ Partinin ve Meral Akşener'in olduğunu, dolayısıyla yapılacak zamanında veya erken seçimde İYİ Partinin iktidarında Aksaray'ın tüm sorunlarının bir bir çözüleceğini, Eskil'in, Sultanhanı'nın, Güzelyurt'un, Gülağaç'ın, Ağaören'in, Sarıyahşi'nin dertlerinin İYİ Parti...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bitti herhâlde. Bütün Aksaray'ı saymayacaksınız değil mi?

Peki, tamamlayalım lütfen.

AYHAN EREL (Devamla) – Aksaray iyiler kenti, Aksaray güzeller kenti, Aksaray Somuncu Baba diyarı, Aksaray Yunus Emre diyarı; bu sene hem Yunus Emre Yılı hem de güzel Türkçe Yılı.

Ben, tüm Türk milletini ve Meclisi Yunus Emre'nin sevgisine, hoşgörüsüne, karşılıklı diyaloğuna davet ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

16'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Kabul etmeyenler... 16'ncı madde kabul edilmiştir.

17'nci maddede 2 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sıralarına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 274 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 17'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 17- 5271 sayılı Kanuna 110'uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Adli kontrol altında geçecek süre

MADDE 110/A- (1) Ağır ceza mahkemesinin görevine girmeyen işlerde adli kontrol altında geçirilecek süre en çok 1 yıldır. Ancak bu süre, zorunlu hâllerde ve gerekçesi gösterilerek bir defaya mahsus olmak üzere 6 ay daha uzatılabilir.

(2) Ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde, adli kontrol süresi en çok 2 yıldır. Bu süre, zorunlu hâllerde ve gerekçesi gösterilerek bir defaya mahsus olmak üzere 1 yıl daha uzatılabilir.

(3) Bu maddede öngörülen adli kontrol süreleri, çocuklar bakımından yarı oranda uygulanır.”

Kemal Peköz

Züleyha Gülüm

Dilşat Canbaz Kaya

Adana

İstanbul

İstanbul

Erol Katırcıoğlu

Mahmut Celadet Gaydalı

İstanbul

Bitlis

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden İstanbul Milletvekili Sayın Züleyha Gülüm.

Buyurun Sayın Gülüm. (HDP sıralarından alkışlar)

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Merhabalar.

Evet, şimdi, adli kontrolle ilgili yeni bir düzenleme var. Yine, sunum şekli özgürlüklerin güvence altına alınması, ölçüsüz olarak uygulanmasının önüne geçilmesinden bahsediliyor. Bu ölçüsüz uygulamanın önüne geçilebilmesinin yöntemi de yedi yıl. Yani yedi yıl boyunca bir insana ev hapsi vereceksiniz, adli kontrol hükümleri uygulayacaksınız, yurt dışına çıkış yasağı vereceksiniz; davanın sonunda beraat verildiğinde bu kadar süre boyunca adli kontrol hükümlerinin altında kalmış olması acaba özgürlükleri nasıl etkiliyor, gerçekten anlayabilmek mümkün değil. Yedi yıl boyunca bir insanı aslında kısmen özgürlüğünden mahrum edecek birtakım düzenlemeler yapıyorsunuz. Aslında toplumu tecrit altına alan, toplum üzerinde denetim mekanizması kuran bir düzenlemeyi getiriyorsunuz sanki özgürlük varmış gibi bizim önümüze sunuyorsunuz ve bunun bir yaptırımını da yok. Yani bir tazminat kararı da yok bu konuda, haksız adli kontrol uygulanması sonrasında bir yaptırım düzenlemesi bile öngörülmemiş ama bunu bize özgürlük diye sunmaya çalışıyorsunuz.

Şimdi, bakın, adli kontrolle ilgili, nelerde adli kontrol veriliyor, bir bakalım: Toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkını kullanmak istiyorsunuz, hemen gözaltına alınıyorsunuz, adli kontrol; o kadar rahat veriliyor ki, o kadar basit veriliyor ki inanılmaz. Cezaevinin önünde Ömer Faruk Gergerlioğlu Vekilimizin tahliyesini beklerken polis müdahale ediyor, diyor ki “Burada bekleyemezsiniz.” Cezaevinden bir vekilimizin çıkışı için partililerimiz cezaevi önünde bekleyemiyor. Polis diyor ki “Burada gözaltı yaparım.” Emin olun, orada gözaltı olsa arkasından bir adli kontrol kararı gelecek; ortada hangi suç var, hangi suçtan dolayı bize adli kontrol kararı verdiniz? Tabii memlekette adalet olmayınca bunun cevabını veren de olmuyor. Aynı Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerine en demokratik haklarını kullanmak istediklerinde yaptıkları gibi kafalarını eze eze, şiddet uygulaya uygulaya gözaltına alıyorlar, arkasından da diyorlar ki “Hadi size ev hapsi, hadi size adli kontrol hükümleri.”

Şimdi, öyle bir hâle geldik ki zaten yargıyı margıyı takmayan bir anlayış var. Polise diyoruz ki: “Ya, bakın, bu yaptığınız yasa dışı, buna müdahale edemezsiniz, 2911’le ilgili verilmiş çok karar var, beraat kararları var bugünkü durumla aynı, şu an sizin yaptığınıza benzer.” Cevap şöyle geliyor: “Mahkeme kararı beni bağlamaz, ben buradaki işime bakarım.” Şimdi, böyle bir polisiniz var, böyle bir polisinizle gözaltına aldığımız insanların adli kontrol kararlarıyla bütün hayatını hapse çevirmeye çalışıyorsunuz. Cezaevinde olmasa bile dışarıda diyorsunuz ki başında kontrol mekanizmalarını tutacağım, demokratik haklarını kullandırmayacağım, muhalefetin içinde yer almanı engelleyeceğim, aslında diyorsunuz ki hapsedeceğim, her türlü hapsedeceğim diyorsunuz, bunu da bize şimdi özgürlük diye gerçekten sunuyorsunuz, inanılmazsınız demek istiyorum.

Gökkuşluğu renkleri var diye hatta gökkuşluğu renginde çorabı var diye polis bir kişiyi gözaltına almaya çalışıyor. Bununla ilgili adli kontrol kararı veriliyor, gökkuşluğu bayrağı var diye. Ev hapsi mi dersiniz, imza mı dersiniz, yurt dışına çıkış yasağı mı dersiniz, her türlü adli kontrol kararı veriliyor. Siz de bunları, bu hukuk dışı adli kontrolleri önce yerleştiriyorsunuz sonra da bize diyorsunuz ki ama sınırlama koyduk, özgürlük falan diye yutturmaya çalışıyorsunuz.

Cezaevleri gerçekten kanayan yara olmaya devam ediyor. Size bir örnek; Rize Kalkandere L Tipi Cezaevinde gardiyanlar tarafından 3 tutuklu darp edildi, neyse ki sonunda zorlamayla gardiyanlar hakkında dava açıldı, zira tutukluların hayatı tehlikesi vardı, mecburen dava açılmak zorunda kaldı ama ne oldu? O gardiyanlar hâlen aynı cezaevinde görevli. Hâlen aynı cezaevinde görevli ve hâlen baskı uygulamaya devam ediyorlar, işkencelerine devam ediyorlar, avukat görüşünü engellemeye

çalışıyorlar. Peki, hayati tehlike geçirecek şekilde darp eden, işkence eden gardiyanlar nasıl oluyor da görevden alınmıyor, açığa alınmıyor; bırakın onları, bir de aynı cezaevinde görev yapmaya devam ediyor? İşte sizin adaletiniz bu.

Yine, mahpuslarla ilgili diğer bir sorun: Genel olarak bütün cezaevlerinde zaten iki yüz yirmi dört gündür süren bir açlık grevi var. İmralı'da süren tecride ve tüm hak gasplarına yönelik açlık grevi 224'üncü gününde, siz bunları da duymak istemiyorsunuz. Ama özelde bir açlık grevi daha var. Denizli T Tipi Hapishanesinde tutulan 24 yaşında bir genç, Ekin Polat. Sağlık durumu çok kritik, cezaevinde bulunduğu süreçte kalp krizi geçirdi, kalp ritim bozukluğu, KOAH hastalığı, kemik erimesi, görme bozukluğu, hipofiz hormon dengesizliğiyle ilgili çeşitli sağlık sorunları var; bu da yetmiyor, cezaevindeki gardiyanların işkencesine, baskısına, psikolojik baskısına sürekli maruz kalıyor. Çok kez sesini duyurmaya çalıştı Ekin Polat, tedavisinin yapılmasını istedi, "Bana şiddet uygulamayın artık." demek için, "Şiddetinizden vazgeçin." demek için açlık grevi yaptı daha önce.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

ZÜLEYHA GÜLÜM (Devamla) – Bir kez otuz beş gün, bir kez kırk beş gün, bir kez sekiz gün sesini başka yöntem bırakmadığınız için açlık greviyle duyurmaya çalıştı ama maalesef duymadınız. Şimdi tekrar açlık grevinde, 31'inci gününde ve şu an ona vitamin verilmiyor, işkenceye de devam ediyor. Cezaevlerinde hak gasplarına artık son verin, Ekin Polat'ı da serbest bırakın demek istiyorum.

Zulmünüz her yerde, görevinizi yapmak gibi bir derdiniz yok, sermayeden yana tavrınız devam ediyor. İstanbul'da Galataport şantiyesinde çalışan 4 işçi, DEV-YAPI-İŞ sendikasına üye oldukları için işten atıldılar. 30 Hazirandan bu yana iş yeri önünde direniyorlar, diyorlar ki: "Sendika üyeliğimiz nedeniyle haksız hukuksuz işten atıldık, buna son verin." Peki, Çalışma Bakanlığı ne yapıyor? Kulaklarını tıkıyor çünkü sermayeden yanalar, çünkü işverenden yanalar, asla işçiden yana, emekten yana olmadılar zira.

Teşekkürler. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 274 sıra sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 17'nci maddesiyle 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 110'uncu maddesinden sonra gelmek üzere eklenen "MADDE 110/A" maddesinin (1)'inci fıkrasındaki "Ancak" ibaresinin teklif metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül

Bayram Yılmazkaya

Zeynel Emre

Aydın

Gaziantep

İstanbul

Mahmut Tanal

Rafet Zeybek

Erkan Aydın

İstanbul

Antalya

Bursa

Veli Ağbaba

Malatya

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden Malatya Milletvekili Sayın Veli Ağbaba.

Buyurun Sayın Ağbaba. (CHP sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, AKP öyle bir yargı sistemi yarattı ki sadece Türkiye’de değil, dünyada ne kadar hırsız, kara paracı, uyuşturucu baronu, dolandırıcı varsa Türkiye’de yargılanmak istiyor. Bakın, AKP’nin yarattığı çiftlikte doğmuş, bu çiftliğin sütüyle büyümüş, yetişmiş, Tosuncuk olmuş Mehmet Aydın, büyük bir şovla teslim oldu. Yargılamada yapılan ilk iş ne oldu? Soruşturmada gizlilik kararı. Dolandırırken aleni, yargılarken gizli. Niye acaba, birilerinin ortaklığı mı var; insan merak ediyor. Kumpas iddianameleri ya da kimin ne zaman tutuklanacağı, tutuklanmadan yandaş medyada yazarken, bu insanla ilgili, bu Tosuncuk’la ilgili gizlilik kararı veriliyor. Demek ki insanın aklına Tosuncuk’un ortakları olduğu geliyor. Değerli arkadaşlar, ben size söyleyeyim; Tosuncuk’un kaçışını kolaylaştıranlar ya da “Gel.” diyenler mutlaka bunun ortağıdır.

Yine, değerli arkadaşlar, laf, dolandırıcıdan açılmışken sizinle birkaç şeyi daha paylaşmak istiyorum. Eskiden, eski Türkiye’de “zengin” deyince akla kim gelirdi? Fabrikatör gelirdi. Kim gelirdi, hatırlayın; televizyonlarda Hulusi Kentmen fabrikatör olarak akla gelirdi. Değerli arkadaşlar, şimdi, her dönemin simgeleri var. 80’li yılların simgesi kimdir? Banker Kastelli, Banker Yalçın gibi... Bu dönemin simgeleri ne değerli arkadaşlar? Bu dönemin simgeleri ise -bakın, ben size söyleyeyim- örneğin, Sezgin Baran Korkmaz; örneğin, Rıza Sarraf; örneğin, Tosuncuk; örneğin Thodex’in sahibi Faruk Fatih Özer.

Değerli arkadaşlar, şu Tosuncuk kim, bir inceleyelim. Bu Tosuncuk 26 yaşında, her yanından hinlik akan, liseyi bitirememiş birisi ama çok zeki birisi, bir şeyi de öğrenmiş, diyor ki: “Kudüs kırmızı çizgimiz.” Ne zaman? Hayvan çiftliği açarken. Ya da “Üst akıl oyunlarına uyanık olun.” ya da “dış güçler” ya da diyor ki: “Delikanlım, işaret aldığın gün atandan/ Yürüyeceksin, millet yürüyecek arkandan/ Sana selam getirdim Ulubatlı Hasan’dan/ Sen ki burçlara bayrak olacak kumaştasın/ Fatih’in İstanbul’u fethettiği yaştasın.” (CHP sıralarından alkışlar) Tanıdık mı? Tanıdık. Nereden? Reis kullanıyor, AKP’liler kullanıyor; her kapıyı açıyor değerli arkadaşlar.

Tosuncuk milyonlarca lirayı dolandırıyor, devletin haberi olmaması mümkün mü? Devletin haberi olmaması mümkün değil. Ücra bir köyde birisi Facebook’ta yanlış bir kelime yazsa on dakika sonra gözetaltına alıyorlar. Adam yüzlerce kişiden, binlerce kişiden yüz milyonlarca lira dolandırıyor; kimsenin haberi yok arkadaşlar. İnanır mıyız? Vallahi inanmayız. Ama bir gün bunun ortakları ortaya çıkacak.

Bir diğeri değerli arkadaşlar, bir diğeri, Rıza Sarraf. Bakın, şu resme bakın, şu resme herkes iyi baksın; bu adam 28 yaşında Türkiye vatandaşı olmuş, zengin olmuş, bakanlara rüşvet verdiği, daha doğrusu, bakanların maaşının yarısını verdiği ortaya çıkmış; elbise kutularını, ayakkabı kutularını icat etmiş bir sahtekâr. Kim peki bu? Cezaevine atılıyor, ardından A Haber’e çıkarılıyor; herkesin, bu memleketteki herkesin kutsalı, şehit kanlarıyla sulanmış bu Türk Bayrağı bu hırsızın pisliklerini örtmek için bir araç olarak kullanıyor. Nerede? AKP’nin resmî medyasında. Buna milliyetçiler de baksın değerli arkadaşlar. Bunu yapanlara yazıklar olsun! (CHP sıralarından alkışlar) Bunu yapanları tarih affetmeyecek. Adam ne oldu? Bu adam Türkiye’de büyük insanlar tarafından evlendirildi, onu da unutmayın; kimlerin evlendirdiğini biliyorsunuz. Ne oldu? Kaçtı, gitti Amerika’ya. Amerika’ya kaçtı, gitti, Türkiye’ye şantaj yaptı, Türkiye’yi âdeta yerle bir etti. Değerli arkadaşlar, bu adamın bir yalısı var. Var ya buna dokunulamadı, dokunulamadı. Niye? Kaçak yalısının penceresine dokunulamadı. Niye? Çünkü dokunulursa ucu birilerine dokunacak. Bu da birileriyle ortak, bu yalnız değil; bu hırsızlığı, bu dolandırıcılığı yalnız başına yapmadı. Onun da ortakları siyasi iktidardır değerli arkadaşlar.

Bir başkası, değerli arkadaşlar, bakın. Bu kim? Bu, AKP’li siyasetçilerin ve bürokratların sosyal tesisinin sahibi; var ya Paramount Otel -siz bilirsiniz, biz bilmiyoruz da- onun sahibi. Bu kim arkadaşlar? Bu -dünyada herkes biliyor ki- Amerika’dan kara para aklamış, şirketlere el koymuş. Ne oluyor? Adama diyorlar ki: “Gel.” Biraz parasını alıyorlar, belli bir müddet bakanlara, milletvekillerine bakıyor; sonra diyorlar ki: “Ülkeden kaç.” Kaçıp gidiyor, sonra ortaya çıkıyor ki bir gazeteci, Bakan adına 10 milyon dolar rüşvet istemiş, 10 milyon dolar istemiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

VELİ AĞBABA (Devamla) – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, bunları nereden öğreniyoruz? Savcılardan mı, yargıdan mı, kimden öğreniyoruz, biliyor musunuz? Utanarak söylüyorum, siz de utanın, Sedat Peker’den öğreniyoruz. Türkiye’nin gelmiş olduğu düzen bu arkadaşlar. Bu adam kime maaş veriyor? Örneğin şu anda Cumhurbaşkanlığı Ekonomi Politikaları Kurulu üyesine maaş veriyor, altına araba tahsis etmiş, altına araba tahsis etmiş değerli arkadaşlar. Bakın, öyle hırsızlık, öyle yolsuzluklar...

Şu resme de bir bakın arkadaşlar, şu resme, Allah aşkına şuna bakın. Bir diğeri, şuraya bakın... Dünyanın en büyük yolsuzluğu, 2 milyar dolar dolandırıyor, kimsenin haberi yok. Yemin ediyorum, bu da lise mezunu, 28 yaşında; yemin ediyorum, bu da yakında çıkacak.

Yeni bir insan tipi yarattınız, kimse üretmek istemiyor, kimse Hulusi Kentmen olmak istemiyor, kimse Koç olmak istemiyor. Kim olmak istiyor, biliyor musunuz? Sezgin Baran Korkmaz olmak istiyor, Rıza Sarraf olmak istiyor, Mehmet Aydın olmak istiyor. Ülkeye armağan ettiğiniz, getirdiğiniz durum bu değerli arkadaşlar. Maalesef bir de Türkiye’de bir duyguyu yok ettiniz: Utanma duygusunu yok ettiniz, arı yok ettiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Devamla) – Maalesef, insanları hırsızlığa, yolsuzluğa alıştıran bir düzenle karşı karşıyayız. Bu düzeni dostlarımızla yıkacağımızı belirtiyor, hepimize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

17’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 17’nci madde kabul edilmiştir.

18’inci maddede 3 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 274 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 18’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Kemal Peköz

Züleyha Gülüm

Dilşat Canbaz Kaya

Adana

İstanbul

İstanbul

Mahmut Celadet Gaydalı

Nusrettin Maçın

Erol Katırcıoğlu

Bitlis

Şanlıurfa

İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden Şanlıurfa Milletvekili Nusrettin Maçın.

Buyurun Sayın Maçın. (HDP sıralarından alkışlar)

NUSRETTİN MAÇIN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün benim için çok üzücü bir olay... Gerçekten üzerinden otuz bir yıl geçti. Vedat Aydın kaçırılmadan bir akşam önce Diyarbakır'daki HEP il teşkilatında sivil toplum örgütlerinin yapmış olduğu toplantı... O toplantıda ben de vardım, toplantının gündemi faili meçhul cinayetlere karşı sivil itaatsizliği geliştirmektir. Ben kendim de -1987'de karakola 500 metre uzakta- faili meçhul saldırı mağduru biri olarak o toplantıdaydım. İki akşam sonrası, bir sendikada, bu konuyla ilgili ikinci bir toplantı yapıp sivil itaatsizlik geliştirecektik meşru ve demokratik zeminde. İkinci akşam, Vedat Aydın arkadaşımız JİTEM tarafından kaçırıldı ve hunharca katledildi. Vedat Aydın'ı katledenler ile Tahir Elçi'yi katledenler aynıdır çünkü Tahir Elçi de barışın elçisiydi; demokrasi istiyordu, barış istiyordu, sivil itaatsizlik istiyordu. Onun için Tahir Elçi'nin de katillerinin çıkması nafiledir.

Şimdi, yargı paketine gelince, değerli milletvekilleri, çok açık ve net, bu iktidar, iç ve dış siyasetten sıkışan iktidar kendi yargı paketini revizeye giderek yeni bir algı yaratmaya çalışıyor çünkü iç siyasette tükenen bir iktidar, bölge siyasetinde tükenen bir iktidar, özellikle, ABD ve Avrupa Birliği nezdinde tükenen bir iktidar. Bu iktidar iki yıl geçmeden dördüncü yargı paketi getiriyor. Şimdi, her yargı paketi toplumla konuşulan, tartışılan, mutabakata varılan bir yargı paketi değildir. Kendi getirmiş olduğu önceki yargı paketlerini revize ederek bize ve topluma yeni bir yargı paketiymiş gibi sunmaya çalışıyor, bu toplum yemez. İşçiler göreve gittiğinde “Millî güvenliğimize zarar verir.” diye engellenenler; elektriği kesilenler itiraz ettiği zaman polis copuyla, yüz altı yılla muamele görenler; sosyal medyada bir olaya ilişkin düşünce beyan edenler, gözaltına alınıp adli kontrolle serbest bırakılanlar... Kadına karşı şiddet uygulandığı için kadın aktivistler ve kadın arkadaşlarımız -İstanbul Sözleşmesi'ne- itirazını yükselttiği zaman “Bu, Batı emperyalizminin bilmem neyi, bize bu İstanbul Sözleşmesi fazla gelir.” diye itiraz eden bir iktidarla karşı karşıyayız.

Şimdi, iki ay daha geçmedi, İnsan Hakları Eylem Planı ortaya atıldı. Arkadaşlar, hiçbirimizin hayatında bir değişiklik oldu mu? İnsan hakları alanında bir değişiklik oldu mu? Siyasetçi alanında, gazeteciler alanında, işçiler alanında, yoksul köylüler alanında, gençlik alanında, kadınlar alanında, hangi alanda bir değişiklik oldu? İnsan haklarına ilişkin eğer yaşamınızda bir değişiklik söz konusuysa o zaman bu yargı reform paketinde de bir şeyler olur ama biz çok açık ve net biliyoruz ki AKP bir algı partisidir, algı iktidardır ve bu getirdiği yasalarla, benden önce konuşan CHP'li vekil arkadaşın söylediği gibi, o kirli ilişkileri kurtarmaya yönelik bir operasyondur ve kendini dünya kamuoyunda, bölge siyasetinde aklama paketidir. Halklarımız bunu yemez.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 18- 5271 sayılı Kanunun 137 nci maddesinin üçüncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş, maddenin dördüncü fıkrasına “soruşturma” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya kovuşturma” ibaresi eklenmiş ve aynı fıkra da yer alan “Başsavcılığı,” ibaresi “başsavcılığı veya mahkeme,” şeklinde değiştirilmiştir.

“Beraat kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi durumunda da tespit veya dinlemeye ilişkin kayıtlar, hâkim denetimi altında aynı usulle yok edilir.”

Arslan Kabukcuoğlu	Mehmet Metanet Çulhaoğlu	Ayhan Erel
Eskişehir	Adana	Aksaray
Ümit Beyaz	Feridun Bahşi	Muhammet Naci Cinisli
İstanbul	Antalya	Erzurum
	Aylin Cesur	
	Isparta	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden Eskişehir Milletvekili Sayın Arslan Kabukcuoğlu.

Buyurun Sayın Kabukcuoğlu. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

274 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi saygıyla selamlarım.

5271 sayılı Kanun'un 137'nci maddesi soruşturmaya gerek görülmemesi durumunda veya hâkimin onayının alınmaması durumunda cumhuriyet savcısının eldeki delilleri imha etmesi hükmü taşırken kanundan sonra da hâkim denetiminde bu kayıtların yok edileceği hükmü ortaya konulmuştur. “Bu kayıtların yok edilmesi işlemi ancak beraat kararlarının kesinleştiği tarihten sonra yapılacaktır.” cümlesi teklifin madde gerekçesinde yer almaktaydı, kabul görmedi. Zira beraat kararının bölge adliye mahkemesi veya Yargıtayda bozulması durumunda eldeki delillerin yok olacağı ve maddi sıkıntıya neden olacağı düşünülmektedir. Ancak pek çok önerimizde olduğu gibi Komisyon da İYİ Partinin bu önerisi maalesef kabul görmemiştir.

Suç işleyen kişilerin teknolojinin sunduğu telekomünikasyon araçlarından yararlanmakta oldukları bir gerçektir. Bu sebeple amacı maddi gerçeği ortaya çıkarmak olan ceza yargılamasında telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenebilmesi normaldir. Buradaki önemli husus, denetimin ve korumanın ancak demokratik kurumların kontrolünde olması gerektiğidir.

Temel bir insan hakkı olan özel hayatın gizliliği ve haberleşme hürriyeti ihlal edilmemelidir. Özel hayatın ve haberleşmenin gizliliğinin ihlal edilmesi suretiyle manevi olarak zarar oluştuğunda, bu zararın tazmin edilmesi gerekecektir. Bu nedenle söz konusu tedbirin uygulanması kesin çizgilerle belirlenmelidir. Diğer bir deyişle özel hayatın gizliliği ve haberleşme hürriyetine ancak çok istisnai durumlarda müdahale edilmeli ve bu ihlal, demokratik toplumun gereklerine uygun bir şekilde gerçekleştirilmelidir.

Son iki yıllık dönemde 3 yargı paketi görüldü ve bu dördüncü yargı paketi. On dokuz yıldır ülkeyi idare eden AK PARTİ iktidarı ülkeye adalet getirememiştir, bilakis adaletin kaybolmasına neden olmuştur. AK PARTİ'nin iktidara geldiği 2002 yılında dünyada, Türkiye, yargı bağımsızlığı sıralamasında 37'nci sıradayken 2018 yılında daha aşağılara, 121'inci sıraya gerilemiştir. Bu kanun taslağı Türk yargısına bir şey kazandırmaz çünkü AK PARTİ'nin adaletle hiçbir ilintisi yoktur.

5271 sayılı Kanun 2004 yılında görüşülürken Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu tutanaklarına baktığımız zaman bazı değişiklikler var, on yedi yıldaki bu değişiklikler şöyle: Şimdi ismi sık telaffuz edilen bir suç örgütü liderinin o zaman da sık sık ismi telaffuz ediliyor. Ayrıca o gün de 81 ile Emniyet müdürü tayin ediliyor; bunların sadece 2 ya da 3'ü liyakat ve kıdem esasına göre göreve getirilirken 78-79'u sadece sadakate göreve getirilmiş oluyor. Bugün ise o 2-3 kişi dahi -bir ile amir atanacaksa- liyakate göre getirilmeden, hepsi 81'i de sadakate göre getirilmektedir, değişiklik sadece bu olmuş.

İşsizliğin zirve yaptığı, geçim zorluğunun yarattığı çaresizliğin insanları intihara sürüklediği, suç örgütü liderlerinin açıklamalarını Hükümetin başı önde dinlediği ortamda yargı düzenlemesinin ihtiyaçlara cevap vermeyeceği aşikârdır. Ülkemiz çaresiz değildir; yazlık saray, kışlık saray, otomobil filosu, uçak filosu, yüzen saray Türkiye'nin derdine çare olmamıştır. Hakkı, halkımızın ihtiyacı iştir, aştır, yolsuzlukla mücadeledir, adalettir, huzurdur; öncelikle yapılması gereken seçimin yenilenmesidir, bunun sonunda yüce milletimizin İYİ Parti yönetimiyle tanışmasıdır ve bunlar sonunda adalet olur, geçim olur, kalkınma olur, rahatlık olur.

Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 274 sıra sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesindeki “fıkra yer alan” ibaresinin “fıkradaki” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül

Bayram Yılmazkaya

Zeynel Emre

Aydın

Gaziantep

İstanbul

Erkan Aydın

Mahmut Tanal

Rafet Zeybek

Bursa

İstanbul

Antalya

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden Bursa Milletvekili Sayın Erkan Aydın.

Buyurun Sayın Aydın. (CHP sıralarından alkışlar)

ERKAN AYDIN (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

274 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesi üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, yirmi altı yıl önce Srebrenitsa'da hayatını kaybeden en az 8.372 insanı burada anmak için bu çiçeği taktık; buradan da rahmet ve saygıyla anyorum. Bunu da ifade ederek başlamak istedim.

Dördüncü yargı paketi olarak geçiyor 274 sıra sayılı Kanun Teklifi. İki yıl önce başladınız ve devamlı paket paket buraya getiriyorsunuz. Burada çıkan daha önceki hatipler de söyledi, yargının bugün içine düştüğü durumdan kurtulması buraya gelen paketlerle mümkün değil; sahada, uygulamada gerçekten insanların adalete kavuşmasıyla mümkün. Burada getirdiğiniz birtakım maddeler, bizim de olumlu bulduğumuz düzenlemeler gerçek hayatta insanların adalette, yargıda, hukukta beklentilerini karşılamıyor. OECD ülkeleri içerisinde sosyal adalette son sıradayız. Halkımızın yargıya olan güveni şu anda yüzde 20'lere düşmüş durumda. Örnekler verelim: Bugün 8 Temmuz, Çorlu tren kazasının üzerinden tam üç yıl geçti. 25 canımız hayatını kaybetti ancak dava bir yıl sonra açıldı, hâlâ devam ediyor. Canlarını kaybedenlerin hakkını savunan ailelere ha bire soruşturma açılıyor, dava açılıyor. Onlar sadece sorumluların, bu katliama sebep olanların ceza almasını istiyor ancak sorumlulara değil, hak arayanlara dava açılıyor. Sivas katliamı zaman aşımından düşürüldü, yirmi yılda. Soma'da 301 canın hayatını kaybetmesiyle ilgili davada yedi yıl sonra karar çıktı, sonra bozuldu, tekrar dava devam ediyor. Bu sizin -biraz önceki konuşmacı da söyledi- iktidarınızla iltisaklı olan bir yapılanma varsa yargılamaya yıllar yılı sürüyor. Ancak ucu azıcık size dokunduğunda, zülfüyâre dokunduğunda -ki bunu yaşayan bir örnek olarak kendimden bahsedeyim- iki ayda karar çıkıyor. Cumhurbaşkanlığında iletişimden sorumlu saraydaki İletişim Başkanı şahsına bir tazminat davası açtı, şahsın hükûmeti tarafından. Neymiş efendim? Bir "tweet"i "retweet" etmekten. Cümle aynen şu: "Yok öyle ballı 5 maaş alıp kaçak saraylarda oturmak, kaçak yapılarda oturmak." Şimdi soruyorum: Nerede bunda hakaret?

SALİH CORA (Trabzon) – İftira var.

ERKAN AYDIN (Devamla) – Neresinde var hakaret? (AK PARTİ sıralarından "Yalan!" sesi) Yalan değil, belgelerini koyduk, şu kadar dosya hazırladık. Evet, 5 maaş almıyormuş, 4 maaş alıyormuş. Kaçak yapıyı hepimiz gördük, sit alanına gitti pergola yaptı, şömine yaptı. Sonra Boğaziçi İmar Müdürlüğü tutanak tutunca gitti, yıktı. Mahkemeye savcılığın "Kovuşturmaya gerek yoktur." yazısını sunuyor. Kaçak yapıyı yıkarsan soruşturma düşer.

Ne oldu? Değerli AK PARTİ Grubuna söylüyorum, 6 Nisan 1'inci dava, 6 Haziran 2'nci dava, 25 Haziran karar. Jet hızıyla ama yapılan suçlarla ilgili yargılamalar yirmi yılda bitmiyor ya da aynı yargı Cumhurbaşkanının Sayın Grup Başkan Vekilimize "Hadsiz, mesnetsiz, ahlaksız." dediğinde o yargı diyor ki: "Ağır eleştirisi." Ağır eleştirisi kapsamına gidiyor, soruşturma dahi açmıyor, tazminat davası talebini reddediyor. Siz sonra çıkıp burada diyorsunuz ki: "Biz yargıda şunu yaptık, bunu düzelttik; yargı paketi." Kimse inanmıyor, kimse de sizin bu düzenlemelerinizin sahada, uygulamada bir karşılığı olacağını düşünmüyor.

En basitinden Anayasa diyor ki: "Tazminat davaları kişinin zenginleşmesine aracılık yapamaz." 20 kişiye dava açmış İletişim Başkanı, hepsini kazansa bir asgari ücretlinin yüz yılda elde edemeyeceği bir serveti elde ediyor; toplamda 2 milyona yakın tazminat davası. Kardeşim, nerede Anayasa? Nerede hukuk? Nerede yasa? Hâkime bunu söylüyoruz, hâkim "Hayırlısı." diyor. Niye? Çünkü biliyor ki talimatla yaptığı yargılamada sarayın istediğini yapmazsa haritadan kendine yer beğenecek, ülkenin en ücra köşesine tayin, sürgün tehdidiyle görevini yapamayacak. Biz şunu gayet iyi biliyoruz: Siz, kendi çıkarınıza gelen, kendi iltisaklı olduğunuz işleri örtmek için yargıda baskıyla, tehditle ve bugün gelen hukuksuzlukla işlerinizi maalesef yürütemeyeceksiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Aydın.

ERKAN AYDIN (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Elbette ki bu düzen de bir gün bitecek. Bunlarla, bu paketlerle, hukukun, demokrasinin, özgürlüğün burada getirilen kanunlarla olmayacağını, uygulamada insanlarımızın bunu hissedeceğini, yapılacak ilk seçimle haksızlığın, hukuksuzluğun, adaletsizliğin son bulacağını, dostlarımızla birlikte, Millet İttifakı'nın iktidara gelmesiyle her birinin son bulacağını ifade ediyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 18'inci madde kabul edilmiştir.

19'uncu maddede 2 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 274 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 19'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Garo Paylan	Kemal Peköz	Züleyha Gülüm
Diyarbakır	Adana	İstanbul
Mahmut Celadet Gaydalı	Erol Katırcıoğlu	Dilşat Canbaz Kaya
Bitlis	İstanbul	İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden Diyarbakır Milletvekili Sayın Garo Paylan.

Buyurun Sayın Paylan. (HDP sıralarından alkışlar)

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sevgili Selahattin Demirtaş, Edirne Cezaevindeki Demirtaş, seni de saygıyla selamlıyorum. Tam beş yıldır rehin tutuluyor Demirtaş. Sevgili Demirtaş, Meclisimiz yargı reformu yapıyor, biliyor musun? Yargı reformu yapıyormuş, İnsan Hakları Eylem Planı'nı devreye sokuyormuş ama seni bu Meclisin yaptığı yargı reformları hâlâ içeride tutuyor çünkü Cumhurbaşkanı Erdoğan AİHM kararlarına karşı bile “Onlar ne yaparsa yapsın biz AİHM kararını tanımıyoruz, karşı hamlemizi yaparız.” dedi ve beş yıldır sevgili Selahattin Demirtaş sizin tarafınızdan, saray tarafından rehin tutuluyor ve sevgili Demirtaş, burada yargı reformu yapıyorlarmış.

Sevgili Figen Yüksekdağ, sen de Kandıra Cezaevinde, sana da sevgilerimi sunuyorum. Sevgili Figen Yüksekdağ, biliyor musun, İnsan Hakları Eylem Planı'nı devreye sokuyormuş bu Meclis. Seni de yalnızca bu ülkeyi daha yaşanılır bir ülke yapmak için söylediğin ifadelerinden dolayı tam beş yıldır rehin tutuyorlar, saraydakiler rehin tutuyor; sevgili Sebahat Tuncel'i de, sevgili İdris Baluken'i de rehin tutuyorlar.

Değerli arkadaşlar... Bu yargı reformu ne diyor biliyor musun sevgili İdris Baluken, sevgili Gültan Kışanak? Diyor ki: “Somut delil olmazsa yargılayamazsın.” Peki, sevgili Gültan Kışanak, keşke buradaki vekillerle buluşsan da anlatsan, ne varmış acaba senin dosyanda somut delil olarak milletvekillerine bir anlatsan. Sevgili milletvekilleri, sevgili Gültan Kışanak'la bir buluşsanız... Somut delil olarak dosyasında ne var acaba?

Ya, gizli tanık ifadeleriyle onlarca, yüzlerce, binlerce arkadaşımızı rehin tutuyorsunuz. Bakın, memlekette açık ifadede bulunan bir kişi var, Sedat Peker açık itiraflarda bulunuyor, açık itiraflar; yer, zaman, tarih veriyor “10 bin dolar değil Süleyman Soylu’nun dediği gibi, çantayla para koyuyordum milletvekilinin arabasına, çantayla.” diyor. Peki, somut delil olmadan siyasetçileri, HDP’lileri tutuklayanlar... O “10 bin dolar değil, çantayla para koyuyordum.” diye itirafta bulunan ve kim olduğunu da çok iyi bildiğiniz kişiye karşı bu yargı reformları niye harekete geçirmiyor savcılar? Bu yargı reformlarına ne yazarsanız harekete geçecekler acaba -çantayla para konulan, dolarlar konulan milletvekillerinin arabasına- kim harekete geçirecek acaba?

Değerli arkadaşlar, hırsızlık, yolsuzluk almış başını gitmiş. Paramount Otel’de birlikte tatil yapıp birlikte yiyip içiyorsunuz, birilerinin marinalarına çöküyorsunuz, beraber yiyorsunuz, beraber gasbediyorsunuz; bir tane savcı harekete geçmiyor. Hangi ifadeyi yazarsanız bu torba yasaya savcı harekete geçebilecek? Var mı öyle yürek yemiş bir savcı, bıraktınız mı? Güzel güzel, ağdalı laflar etmişsiniz bu torba yasada. Bu torba yasaya ihtiyaç var mı bir savcının harekete geçmesi için, milletvekilinin arabasına konan o çanta dolu para için bir ifade var mı? Gerek yok, mevcut yasalar yetiyor. Ama yürek yemiş bir savcı var mı? Bırakmadınız. Niye? Harekete geçmeye çalışan savcıyı görevden alırsınız, bunu savcılar biliyor. Sizin hareketlerinize, iktidarınıza karşı karar alabilecek, sizin talimatlarınıza karşı karar alacak herhangi bir yargıcı sürersiniz, görevden alırsınız “FETÖ”cü” dersiniz ona, “şucu” “bucu” dersiniz diye hiçbir yargıç harekete geçemiyor.

Değerli arkadaşlar, somut delil arayacakmış bundan sonra savcılar, yargıçlar davaları açarken. Ya, sevgili Osman Kavala Silivri’den sana da el sallıyorum, sana da sevgilerimi yolluyorum. Üç buçuk yıldır Osman Kavala’yı içeride tutuyorsunuz -Allah’ınızı severseniz- önce dediniz ki: “Gezi’yi organize etti, Gezi’yi finanse etti.” Değil mi? İki yıl rehin tuttunuz. Gezi’yle ilgili tek bir somut ifade yoktu ve beraat etti. Ne yaptı peki saraydakiler? Osman Kavala’yı aynı gece “Efendim, ajanmış.” diye tutuklattılar. Biz Silivri’de bekliyorduk Osman Kavala’yı almak için yüzlerce arkadaşıyla, aynı gece başka bir iddianame yazdınız “ajanmış” diye içeri aldınız. Ne somut delil var elinizde? Sevgili Osman Kavala’ya bu ifadeyi kullanmaktan utanç duyuyorum ama Osman Kavala’nın ajanlığın “A” harfini yaptığma dair ne somut delil var elinizde? Hiçbir şey yok. Ne var? “Osman Kavala’yı içeride tutmamız gerekir.” talimatı var, bunun dışında hiçbir şey yok. Selahattin Demirtaş içeride durmalı, Sebahat Tuncel içeride durmalı. Niye? Bu iktidarın bekası için. Çünkü niye? Onlar bu ülkenin daha yaşanılır bir ülke olmasını istiyorlar, onlar konuşuyorlardı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

GARO PAYLAN (Devamla) - Sizse bu ülkeyi bir istibdada, bir baskı rejimine mahkûm etmek istiyorsunuz ama ne mutlu ki sevgili Osman Kavala’nın da sevgili Selahattin Demirtaş’ın da Gülstan Kışanak’ın da İdris Baluken’in de Figen Yüksekdağ’ın da mücadelesini sürdüren milyonlarca insan var. Böyle yargı reformlarıyla bir şey olmaz arkadaşlar. Tek adam rejimi sürdüğü sürece, tek adam rejimi ve onun ortağının Anayasa Mahkemesi, yargıçlar, yargı, Yargıtay üzerindeki baskısı kalkmadığı sürece istediğiniz yargı reform paketlerini geçirin, hiçbir şey değiştirmez. Yapmamız gereken, yargıyı bağımsız ve tarafsız kılmak. Bunun da tek bir yolu var: Tek adam rejiminin ve ortağının yargı üzerindeki baskısını kırmaktır.

Saygılar sunarım. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 274 sıra sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 19'uncu maddesindeki "fıkrasında yer alan" ibaresinin, "fıkrasındaki" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül

Bayram Yılmazkaya

Zeynel Emre

Aydın

Gaziantep

İstanbul

Mahmut Tanal

Erkan Aydın

Rafet Zeybek

İstanbul

Bursa

Antalya

Burhanettin Bulut

Adana

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden Adana Milletvekili Sayın Burhanettin Bulut.

Sayın Bulut, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, bu Meclise ne zaman "reform" adı altında bir yasa gelmişse ya da bu iktidar ne zaman kamuoyuna "Bir reform getiriyoruz." dediyse Türkiye'nin başına bir felaket açmıştır. En büyük felaket de 2017 yılında olağanüstü hâl döneminde yapılan referandumdan sonra 2018'deki seçimidir. O seçimde Türkiye Cumhuriyeti burada gördüğünüz şemayla, etiyle kemiğiyle Cumhurbaşkanına teslim edilmiştir. Burada olmayanlar da var, örneğin basın; onu da havuz medyasına teslim etmiş, "İletişim Başkanlığı" adı altında onu da kendi himayesine almış durumda.

2018'deki seçimlerde bugünkü Cumhurbaşkanı, o günkü aday nelerden şikâyetçiydi, örneğin ne diyordu? "Askerî vesayet var, bürokrasi vesayeti var; bunları kaldıracacağız." diyordu ancak tümünü içeren bir saray vesayetiyle ülkenin başına gelmiş durumda. "Kaliteli yasama yapacağım." dedi, kaliteli yasamayı da işte buradaki ofisler aracılığıyla yapar hâle geldi. "Bağımsız yargı" dedi, onu da tümüyle yok etti, işte, buradaki yasa teklifinde olduğu gibi. 27 madde getirildi, dördüncü yargı paketi; 1.027 tane de getirseniz bu anlayışla bağımsız, güçlü bir yargı getirme ihtimaliniz yok. Tabii, Tayyip Erdoğan'ın kendince "en önemli yeteneğim" ya da "Benim mesleğim bu." dediği konu neydi? Ekonomi. Ne demişti o gün, 2018'deki seçimlerde? "Siz 24'ünde bu kardeşinize yetkiyi verin, ondan sonra bu faizle, şununla bununla uğraşmayın; göreceksiniz." dedi, "Hızlandıracağız. Tek yetki bende olsun, bu sorunların hepsini çözeceğiz." dedi. Peki, ne oldu? Gördük. 25 Haziran sabahı dolar 4,7 iken bugün 8,66; yüzde 54 değer yitirmiş durumda. Yüzde 54 değer yitimi demek evindeki tencereyi yüzde 54 oranında daha az doldurmak demek, fileyi daha az doldurmak demek.

Zamla, vatandaşını borçlandırarak derin bir yoksulluk getirdi ve bu vatandaşa, derin yoksulluk sağladığı vatandaşına önerilerde bulundu. En büyük önerisi de "Porsiyonu küçült." demesi. Bu vatandaştan aldığı paralarla, 640 milyon lira harcayarak 300 odalı Okluk yaptı vatandaş yokluk içindeyken; yine, bu milletin parasıyla 1.150 odalı kışlık saray yaptı. Tüm bunları yaparken ekonomi allak bullak oldu.

Tabii, ülkedeki yaşananları sadece ekonomiyle yorumlamak mümkün değil. Bugünkü yasa teklifinde olduğu gibi en önemli sorun adalet yani hukuk sisteminiz. Bu sistemde Türkiye'yi üç yıl sonra getirdiği yer neresi? Daha önce Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde 99'uncu sıradayken 107'ye

geldi. Yine, daha önce “kısmen özgür” statüsündeyken şimdi “özgür olmayan” bir ülke oldu. Bu sistem Türkiye’de hukuku Mısır, Kongo, Kamboçya ve Nijerya’yla aynı kategoriye getirdi. Bu ayıp aslında hepimize yeter, bu Meclis de dâhil olmak üzere.

Bugün dördüncü yargı paketi var. Bağımsız, tarafsız, şeffaf denilen birinci yargı paketinde en önemli madde özgürlüklerdi, değil mi? Eleştirilere hak veriliyordu ama ne oldu? Cumhurbaşkanına hakaretten 63.041 kişiye soruşturma açılmış ve bunun 9.500’ü de mahkûm edilmiş, ceza verilmiş. Yine, ikinci yargı paketinde kim olduğu belli olmayan kişilere af getirildi; bunun sorulmasına rağmen kimler olduğu ifade edilmedi.

Bu maddeden de bir şey çıkmaz çünkü adaletin küçüldüğü yerlerde büyük olan suçlulardır; biraz önce partimizin konuşmacıları ifade ettiler. Sürekli bir video yayınlıyor, sürekli her tarafa suçlamalarda bulunuluyor. Ben, Sedat Peker üzerinden bir suçlamada bulunmuyorum ancak Sedat Peker’in açıklamaları sonrası, İçişleri Bakanı “10 bin dolar alan siyasetçi var.” dediğinde bunu ilk açıklaması gereken İçişleri Bakanırken aksine saklayan o olmuş durumda.

Yine, 750 milyon dolar havuz medyası için kredi alan iş adamları var ve yine bu milletin alın teriyle verdiği vergiler...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BURHANETTİN BULUT (Devamla) – Hemen bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Bulut.

BURHANETTİN BULUT (Devamla) – 750 milyon doların hesabı verilmedi.

Açıkçası bu yeni düzen, kirli bir düzen. Kirli bir düzen olunca ekonomi de kirleniyor, hukuk da kirleniyor; oligarşi ve gizli güçler ön plana geliyor. O bahsedilen isimler, videolarda konu olan isimler bu tür dönemlerde daha etkili bir hâle gelir ve olağan dışı olan güç odaklarının müdahaleleriyle ekonominin kirliliği olağan hâle gelir. Sonuç itibarıyla, garibana aslan kesilen bugünkü yargı, işin ucu AKP’ye dokununca sus pus oluyor.

Bugün ülkemizde yürekli cumhuriyet savcılarında ihtiyaç var. Onlara sesleniyorum bu Meclis kürsüsünden: Bırakın dünya yıkılsın, adalet yerini bulsun.

Teşekkür ediyorum Başkanım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

19’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 19’uncu madde kabul edilmiştir.

20’nci maddede 2 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alıp oylarınıza sunacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 274 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 20’nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Kemal Peköz

Züleyha Gülüm

Dilşat Canbaz Kaya

Adana

İstanbul

İstanbul

Mahmut Celadet Gaydalı

Erol Katırcıoğlu

Bitlis

İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden, İstanbul Milletvekili Sayın Erol Katircioğlu.

Buyurun Sayın Katircioğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, hepinize saygılar sunuyorum.

Şimdi, efendim, bu teklifin iki dayanağı var; bunlardan bir tanesinin Yargı Reformu Strateji Belgesi, diğersinin de İnsan Hakları Eylem Planı olduğu söyleniyor; bu reformun da vizyonunu oluşturduğuna, bir yol haritası olduğunu söylüyorlar ve “Bütün bunlar ne için?” diye sordüğümüzde -gerekçede yazıyor- cevap şöyle: “Özgür birey, güçlü toplum, daha demokratik bir Türkiye yaratmak için.” deniyor.

Değerli arkadaşlar, üzülerken söyleyeyim ki bu tür yasa değişiklikleriyle, bu söylediğimizin, demokratik, gerçekten daha demokratik bir Türkiye yaratmak mümkün değil. Yanlış yere bakıyorsunuz, bakılması gereken yer orası değil arkadaşlar; bakılması gereken yer, bu ülkenin “demokrasi” diye tabir ettiğimiz ya da ifade ettiğimiz yönetim yapısında müthiş bir ayrımcılık var yani öylesine ki bu ayrımcılıkla ilgili bir önlem almazsak, ayrımcılığı kaldırmakla ilgili bir çaba içine girmezsek bu ülkede demokrasi falan herhangi bir şekilde ayakları üzerine oturamaz, mümkün değil.

Şimdi, tabii, “Ayrımcılık varsa niçin demokrasi yoktur.” demeye çalışıyorum, şundan dolayı: Ayrımcılık varsa, bir kere, toplumda haklar eşit olarak dağılmamış demektir yani bireyler eşit haklara sahip değiller demektir. Hâlbuki “demokrasi” dediğimiz yönetim tarzı eşit haklara sahip vatandaşlar üzerinden oluşur. Dolayısıyla da eğer bir toplumda toplumun içindeki bir kesime karşı olmak üzere bir ayrımcılık var ise o ülkede demokrasi olması mümkün değildir arkadaşlar çünkü ayrımcılık yapmaya yönelik olarak kullanmış olduğunuz araçlar aslında ayrımcılık yaptığınız insanları mağdur etmekle kalmaz, tüm toplumun da mağdur olmasına neden olur. Dolayısıyla da ayrımcılığın ortadan kalkması sadece ayrımcılığa tabi olmuş olan insanların mağduriyetini gidermek değil, bütün toplumun mağduriyetini gidermek anlamına gelir. Bakın, 2 tane örnek vereceğim ben size, bunlardan 1 tanesi başörtüsü meselesi.

Değerli arkadaşlar, siyasete çıktığınızda, biliyorsunuz, o sıradaki var olan yönetim tarzı içinde başörtüsüne sahip insanların bazı hakları yok idi, örneğin eğitim alamıyorlardı üniversitelerde. Bu bir konuydu ve uzun tartışmalardan sonra ne oldu? Bu mesele bir anlamda çözüldü ve toplum rahatladı. Dolayısıyla da ayrımcılığın konusu olan veya ayrımcılık yapmaya yönelik olmak üzere kullanılan aracın ortadan kaldırılmasıyla, esasında, bütün toplumda bir refah, bir ferahlama ortaya çıkar diye söylemeye çalışıyorum.

İkinci örneği de kayyumlardan vereyim size. Değerli arkadaşlar, biliyorsunuz, 60 küsur tane belediyemize kayyum atadınız. Kayyumların atanmasıyla birlikte, hani demokrasiye olan inanç vesaire meselelerindeki değişiklikleri bir kenara bırakalım ama kayyumların atanmasıyla sadece o kayyumların atandığı belediyelerdeki çoğu Kürt olan vatandaşlarımız mağdur olmadı arkadaşlar, aynı zamanda bütün Türkiye olarak mağdur olduk. Yine, bir örnek verecek olursam, mesela, Boğaziçi Üniversitesine de kayyum atadınız. Çünkü bir kere yaptığınız zaman, bir mekanizmayı kurduğunuz zaman o mekanizmayı kullanmak durumunda kalıyor yönetimler ve dolayısıyla da çok açık söyleyeyim, eğer Kürt sorunu çözülemezse bu ülkede demokrasi olmaz, olamaz. Demokrasi dediğimiz şey eğer eşit haklara sahip insanlardan oluşan bir toplumsa ve onun yönetimiyse, böyle bir yönetim yaratma gibi bir imkânımız yoktur. Onun için, bu yasalar, ben size söyleyeyim, lafûgüzaftır, bunların hiçbir kıymetiharbiyesi yoktur. Eğer varsa cesaretiniz, söylemeye çalıştığım gibi, Türkiye’de var olan bu sorunu yani ayrımcılık sorununu çözmeye yönelik adım atmanızdır...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Erol Hocam, sen ne söyledin Allah aşkına? Vatandaşlar eşit.

EROL KATIRCIOĞLU (Devamla) – Dur, bir dakika dur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

EROL KATIRCIOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Dolayısıyla da arkadaşlar, gerçekten iyi niyetle, bu ülkede daha demokratik bir yönetim olsun gibi bir arzunuz var ise o zaman lütfen; ben şahsen, bu söylediklerimden giderek şunu düşünmeye çalışmanız lazım gelir diye düşünüyorum. Demokrasi yaratabilmek ülkedeki ayrımcılığa son vermekle mümkündür. Var mı cesaretiniz? Bir denediniz, olmadı ama önünüzde yine bunu gündeme getirme şansınız var.

Hepinize saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 274 sıra sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 20'nci maddesiyle 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 176'ncı maddesinin (1)'inci fıkrasına eklenen cümledeki "suretiyle de" ibaresinin "yoluyla da" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Burak Erbay

Zeynel Emre

Erkan Aydın

Muğla

İstanbul

Bursa

Rafet Zeybek

Mahmut Tanak

Süleyman Bülbül

Antalya

İstanbul

Aydın

Bayram Yılmazkaya

Gaziantep

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Muğla Milletvekili Sayın Burak Erbay.

Buyurun Sayın Erbay. (CHP sıralarından alkışlar)

BURAK ERBAY (Muğla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Yine, hukuk fakültelerinde okutulmayan, çağdaş devletlerde örneği olmayan bir paket yöntemiyle yasa yapmaya çalışıyoruz. Bununla ilgili sakıncaları anlattık, defalarca anlattık. Uygulamadan gelen, avukatlık yapmış bir milletvekili olarak bunun avukat meslektaşları ne kadar zorladığını, müvekkillerine ne kadar zarar verdiğini, zarar verme ihtimali olduğunu anlattık ama aynı yöntemle yasa yapmaya çalışıyoruz. İşte, bu son paketle ilgili de basında "Dördüncü yargı paketi Mecliste." "Yargı paketi TBMM Genel Kurulunda." gibi haberler çıktı. Bakın, bunun devamında da "Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" deniliyor. Şimdi, ofislerin de son zamanlarda artık belli konularda çalışma yaptığını düşündüğümüzde, genç meslektaşların, bunu

açtığına, duyduğunda Ceza Muhakemesiyle ve Ceza Yasası'yla ilgili değişiklik yapıldığını zannetmesi çok doğal. Ancak teklifin daha 1'inci maddesine baktığımızda 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'yla yani idari yargılamayla ilgili değişiklik yapıldığını görüyoruz. Yani manavdan bir sepet elma alıyoruz, eve geldiğimizde armutla karşılaşıyoruz. Bu doğru bir yöntem değil, bundan bir an önce vazgeçmemiz lazım. Hem, dediğim gibi, uygulamada avukat meslektaşları, dolayısıyla müvekkilleri zarara uğratma ihtimali olan bir uygulamadır.

Gelen paketi de incelediğimizde, evet, desteklediğimiz maddeler var; birtakım dijital ortamların kullanılmasını sağlayan, eski eşe karşı işlenen suçlarla ilgili düzenlemeler içeren... Mesai saati dışında ifadelerin alınmasıyla ilgili gerçekten mağduriyetler oluşuyor. Özellikle ilim Muğla'da havaalanlarında insanlar, iş adamları yolculuğa çıkarken gözaltına alınıp... Hâlbuki, işte muhtarın getirmediği bir tebligattan dolayı mağduriyetlere yol açıyor. Bunların olumlu olduğunu düşünüyoruz, daha önce arkadaşlarımız da bununla ilgili ifadelerde bulundular.

Konuştuğum maddede de mesela çağrı kâğıdına iddianamenin eklenmesi önemli aslında. Ne kadar basit gibi gözükse de vatandaşlara yapılan tebligatlarda yeterli açıklama olmadığı için mağduriyetlere sebep olmakta, telaşa sebep olmakta. O yüzden, bu ve benzer düzenlemeleri desteklediğimizi diğer arkadaşlarımız da belirtmişti. Ama yeterli değil, söylediğimiz gibi, konunun özüne inerek yapılan düzenlemeler değil, bizim de rahatsızlıklarımız bu yüzden. Gerçek adaleti tesis etmek için mevcut uygulamalara, düzenlemelere baktığımızda bu rahatsızlıkları görüyoruz.

Bakın, bugün, yaşanan bir acı, Çorlu tren kazasının yıl dönümü. Şöyle bir baktım, 8 Temmuz 2018'de gerçekleşmiş, 7'si çocuk 25 kişi vefat etmiş. 16 Mart 2021'de duruşması yapılmış, 7'nci duruşması. 7 Eylül 2021 tarihine duruşması bırakılmış, hâlâ karar çıkmamış aradan onca süre geçmesine rağmen.

Soma davası: 13 Mayıs 2014'te olmuş, 16 Haziran 2021'de karar okundu, hâlâ Yargıtay süreci var, devam ediyor. Gene, haklarını aramak için Ankara kapısına dayanan Somalı işçiler, hukuksuz bir şekilde Ankara'nın girişinde durduruluyor.

Daha bunun gibi vicdanları yaralayan birçok olay var. Bir Bakanınız kendi şirketine mal sattığı için görevden alındı, hâlâ o kişiyle ilgili bir soruşturma açılıp açılmadığını bilmiyoruz.

Kendi ilim Muğla'da Bodrum Yalıkavak'taki o marinalara çökme hikâyelerini hepimiz dinledik. Tanklarla girilen otelleri biliyoruz. Bunlarla ilgili soruşturma açılıp açılmadığı hâlâ belli değil. Bu otellerde kalan bürokratlarla ilgili ne yapıldı, maalesef hâlâ bilmiyoruz.

Yine, bir meslektaşımız, Avukat Sertuğ Sürenoğlu, bundan iki sene evvel İstanbul'da bir düğünle ilgili aşırı bir tedbir alınmış, ona tepki gösterdiği için Cumhurbaşkanı korumaları tarafından bu hâle getirildi. Verilen ifadelerde "Kendi kafasını sağa sola vurdu." denerek yakın bir zamanda takipsizlik kararı verildi Cumhurbaşkanının bu korumalarıyla ilgili.

Bakın, işte bu ortamda bu yasaları yapıyoruz. Hani söylüyorsunuz ya: "Adalet var." "Hukuk var." Değil işte, bu somut uygulamalarda bunun böyle olmadığını görüyoruz.

Bakın, avukat meslektaşlarımız öldürülüyor. Daha geçenlerde Gebze'de hacze gittiği sırada öldürülen bir avukat meslektaşımız var, İzmir'de haciz sırasında kafasına silah sıkılan bir avukat meslektaşımız var. Bu yüzden Komisyona defalarca öneriler getiriyoruz, burada gündeme getiriyoruz, bu konuda bir yasa teklifini daha yeni Meclise sundum. Bu ekonomik koşulların geldiği ortamda haciz sırasında muhakkak Emniyet görevlisinin, jandarmaysa jandarmanın, polis ise polisin orada bulunması

lazım. O yüzden “Ben biliyorum.” anlayışını bırakıp gelin, bunları detaylı bir şekilde gerçekten sorunları yaşayan uygulamadaki meslektaşlardan dinleyelim ve olması gereken o adalet reformlarını hep beraber yapalım diyorum.

Konuşmamın sonunda da bölgemde yaşanan, son günlerde gündemde olan 2 konuyu da gündeme getirmek istiyorum. Bakın, buralar Köyceğiz ilçesi Toparlar’da bulunan 40-50 yaşında zeytinliklerin bulunduğu yerler. Burayla ilgili ne yapmışlar biliyor musunuz? Şu şekilde arsalar oluşturmuşlar. Buralar kırk elli yıllık zeytinlikler ve TOKİ eliyle ihaleye çıktı Başkanım geçenlerde, TOKİ eliyle. Ya, bu mümkün değil dedim. Buralar tarım arazisi, bakın, Tarımdan gelen görüşe...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

BURAK ERBAY (Devamla) – Bu alanlarla ilgili “Tarım dışı kullanıma uygun olduğu belirtilen alanlardır.” diyor. Bakın, bu alanlar “tarım dışı” alanlarmış. Vatandaşın kırk elli yıllık zeytin arazileri şimdi arsaya dönüştürüldü ve birkaç milyon liraya -tabii ki o vatandaşın alma şansı yok- TOKİ eliyle internette satıldı. Bu yüzden bunun yargı süreci devam ediyor; yetkililere buradan sesleniyoruz: Bu kararın tekrar gözden geçirilmesi lazım.

Yine, duyduğumuzda kulaklarımıza inanamadığımız bir olay: Akköprü Barajı; Köyceğiz ilçesi sınırları içinde, Dalaman Barajı üzerinde, bunun inşaatı yirmi yıla yakın sürdü, bitti ve geçenlerde Özelleştirme İdaresi tarafından ihaleye çıkıldığını duyduk. Ve şöyle yazıyor ihalede: “Enerji sektörüne yatırım yapmak isteyenler için gelecek vadeden bir yatırım.” Bakın, gerçekten akıl almaz. Türkiye’nin 6’ncı büyük barajı, gerçekten sulama anlamında önemli, bölgeye katkısı olan bir yatırım. Bunun da kesinlikle gözden geçirilmesi lazım. Geçenlerde Genel Başkan Yardımcımız Ali Öztunç’la birlikte hem Toparlar’da hem Akköprü’de vatandaşlarımızın yanındaydık. Bu kararın da gözden geçirilmesini talep ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

20’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

21’inci maddede 2 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 274 sıra sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 21’inci maddesiyle 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 233’üncü maddesinin (1)’inci fıkrasına eklenen cümledeki “suretiyle de” ibaresinin “yoluyla da” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül

Bayram Yılmazkaya

Zeynel Emre

Aydın

Gaziantep

İstanbul

Mahmut Tanal

Erkan Aydın

Cavit Arı

İstanbul

Bursa

Antalya

Rafet Zeybek

Antalya

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden Antalya Milletvekili Sayın Cavit Arı.

Buyurun Sayın Arı. (CHP sıralarından alkışlar)

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; “dördüncü yargı paketi” diye ifade edilen bir düzenleme görüşülmekte ancak bugün en çok ihtiyacımız olan konu bağımsız yargı, adil yargılama ve yargı güvenliğidir. Bu konuda çok büyük sıkıntı olduğu ortadadır. Bağımsız yargının en temel unsurlarından biri bağımsız savunmadır. Avukat, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder ancak avukatlık mesleği ve savunma her geçen gün artarak yok sayılmaya çalışılmaktadır. Örneğin, Antalya Adliyesinde uzun süredir devam eden bir haksız uygulama avukatların moral ve motivasyonunu bozmaktadır. Antalya Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından avukatlar uzun bir süredir Adliye girişlerinde Avukatlık Kanunu’na ve genel mevzuata aykırı olarak çantalarını x-ray cihazına koymaya ve duyarlı kapıdan geçmeye zorlanmaktadır. Hatta, bu zorlama, son zamanlarda avukatlara karşı güvenlik görevlilerinin fiziki müdahalelerine kadar varmış durumdadır. Bu muameleye maruz kalmamak için bazı avukatlar neredeyse Adliyeye çantalarını götürmemekte veya çok zorunlu işi yoksa Adliyeye girmemeye çalışmakta. Neymiş efendim? Bu, önleme aramasıymış. Avukatlık Kanunu özel bir kanundur ve Polis Vazife Kanunu’nda önleme araması hükmü bulunduğu belirtilse de özel kanun her zaman genel kanundan önce gelir. Mevcut Cumhuriyet Başsavcısını yine de bu işten direkt sorumlu tutmayalım çünkü bu uygulama mevcut Cumhuriyet Başsavcısı göreve başladığında uygulanmaktaydı, bu uygulamanın muhatabı Bakanlıktır. Baro Başkanlığı tarafından Adalet Bakanlığına ve Başsavcılığa gerekli girişimler yapıldığı hâlde, bakan bu konuda girişimde bulunulduğu hâlde maalesef ki bugüne kadar bir sonuç alınamadı. Avukatlar Adliyeye girerken çantaları aranır, x-ray cihazından geçerken aynı Adliyede görev yapan hâkimler, savcılar yan kapıdan ellerini kollarını sallaya sallaya geçebilir vaziyetler. Yine, bine yakın Adliye çalışanı da sıkı bir kontrole tabi tutulmadan, her ne kadar “Aranıyor.” dense de yine onlar da rahatça geçebilmekteler.

Değerli arkadaşlar, Türkiye Barolar Birliği ile Adalet Bakanlığı arasında her ne kadar bir protokolden kaynaklandığı ifade edilen bu uygulama kesinlikle ve kesinlikle o protokolda söz konusu değildir ve bu uygulama kesinlikle haksız bir uygulamadır ve sadece avukatlara karşı uygulanan hatalı bir uygulama olup savunmaya karşı olan bakış açısını göstermektedir, avukatları ötekileştiren bir uygulamadır. Yalnızca bu anlayış bile savunmaya bakış açısının ne olduğunu göstermeye yeterlidir. Doğru olan, hukuki olan, yasal olan ve olması gereken avukatların da savcılarının da yargıçların da adaleti birlikte dağıttıkları iş alanları olan adliyelere hiçbir ayrıma tabi tutulmadan, birlikte, eşit şekilde girebilmeleridir.

Değerli arkadaşlar, Türkiye’de yüzlerce adliyenin var olduğunu düşünürsek bu uygulamanın sadece Antalya Adliyesi ve Çağlayan Adliyesinde uygulandığını yani birkaç adliyede uygulandığını söyleyebiliriz. “Baro Başkanlığımızca gerek Adalet Bakanlığına gerek Başsavcılığa resmî yazılar yazılmış ancak bir sonuç alınamamış.” demiştik. Şimdi, 110 meslektaşımız hakkında yaklaşık olarak 230 tutanak tanzim edilmiş ve yine, disiplin soruşturması açılması talebiyle Baro Başkanlığına gönderilmiş. Antalya Baro Başkanlığı tarafından bu işlemlerden dolayı bir soruşturmanın açılmasına yer olmadığına dair görüş ifade edilmesi üzerine, Başsavcılık tarafından bu kararı veren Baro Başkanının ve yöneticilerin kimlik bilgileri istenilmiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Devamla) – Başkanım, bitiriyorum.

BAŞKAN – Tamamlayınız Sayın Arı.

CAVİT ARI (Devamla) – Yani Baro Başkanı ve yönetimi hakkında bir işlem yapılacağına dair gözdağı verilmektedir.

Şu unutulmasın ki avukatlar gözdağını yemez, boyun eğmez. Bir kez daha vurgulamak isteriz ki kovuşturmalarda avukatları yıldırılmazsınız.

Avukatın adliye girişinde üstünün ne şekilde olursa olsun aranmayacağı çok açıktır. Aramay yapan da Ceza Kanunu'nun 120'nci maddesine göre, "haksız üst arama" suçunu işlemektedir. Antalya Cumhuriyet Başsavcılığının hukuki dayanaktan yoksun, yasa dışı, keyfi, avukatlara karşı ön yargı içeren, mesleğimizin onuruna ve saygınlığına yönelik ağır bir saldırı niteliği taşıyan bu uygulamasından bir an evvel vazgeçmesini talep ediyoruz.

Hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 21'inci maddesinde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Dursun Ataş	Mehmet Metanet Çulhaoğlu	Ayhan Erel
Kayseri	Adana	Aksaray
Ümit Beyaz	Feridun Bahşi	Muhammet Naci Cinisli
İstanbul	Antalya	Erzurum
	Aylin Cesur	
	Isparta	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerine söz talep eden Kayseri Milletvekili Sayın Dursun Ataş.

Buyurun Sayın Ataş. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

DUR SUN ATAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 274 sıra sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 21'inci maddesi üzerinde İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, kanun teklifinin görüşülen maddesiyle, adalete daha kolay erişim için, iddianameye ilişkin bilgilerin ve duruşma tarihinin sanığa, mağdura ve şikâyetçiye, tebligatın yanında, telefon, faks, elektronik posta gibi araçlarla bildirilmesini düzenliyor. Bakıldığında, olumlu bir düzenleme getirilmek isteniyor ancak adalete erişim, sadece yargının taraflarına telefonla haber vermekten ibaret değildir. Ülkemizde vatandaşın en çok aradığı şey adalete hâline gelmiştir. Her gün "Adalet istiyoruz." diyen milyonların isteğine "Hakkınızda dava açılırsa, iddianame düzenlenirse biz size telefon edeceğiz." diye cevap veriyorsunuz; işte, AKP'nin reform anlayışı bundan ibaret.

Değerli milletvekilleri, AKP, yargıda reform gerektiğinin, insanların adalete aç kaldığının farkında ancak AKP iktidarında süregelen bir alışkanlık var. "Adına 'reform' dediğimiz belgeler hazırlayalım, lansmanlar yapalım, televizyon kanallarımızda bunu canlı yayınlatalım, vatandaşın gözünü boyayalım.

İş icraata geldiğinde de geçici pansuman çözümler niteliğinde aflar çıkaralım, şimdi olduğu gibi, sorunları çözmeyecek düzenlemeler yapalım. Hatta, torba kanun tekliflerimizin içerisine kendimize daha fazla yetkiler koyalım.” Şov hâline getirdikleri yargı paketlerinin bütün içeriği bunlardan ibarettir.

Değerli milletvekilleri, ülkede artık bilinen bir gerçek var, adaletin AKP iktidarında sıfırlandığı gerçeği. Bugün görüyoruz ki yargı ve güvenlik bürokrasisi eliyle korkutulan vatandaşların mallarına çökülüyor, kime hizmet ettiği belli olmayan polis görünümü kişiler sokaklarda “Ağzını açanı alın.” diye bağırıyor, dört bir yanda FETÖ borsaları kuruluyor, üniversitesine kayyum atanan rektörü protesto eden öğrenciler terörist ilan ediliyor, Anayasa Mahkemesi ışıkları yandığı için darbeci oluyor, her gün bir gazeteci dövülüyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 2020 bilançosuna göre, ifade özgürlüğünün en çok ihlal edildiği ülke oluyoruz. Yine mahkemeye Türkiye’den gelen başvurular bir yıl öncesine oranla yüzde 27 artış gösteriyor. Sonra çıkıp reform diye bu kanunu getiriyorsunuz. Kanunda reform sayılacak düzenlemeler var mı? Yok. Kaldı ki on dokuz yıldır yönettiğiniz ülkede “Ekonomik reforma ihtiyaç var.” diyen sizsiniz, “Adalette reform lazım.” diyen yine sizsiniz, on dokuz yılda eğitimi yazboz tahtası hâline getiren de sizsiniz. Dış politikada çark etmelerinize zaten biz yetişemiyoruz. Anayasa’yı değiştiriyorsunuz, daha aradan üç yıl geçmeden “Yeni anayasaya ihtiyacımız var.” diyorsunuz. Dün dost olduklarınızla bugün düşman, dün düşman olduklarınızla canciğer dost oluyorsunuz. Ümmet huzuruna yetişemiyor. Ey AKP, biraz yavaş dönün. Sonuç olarak tüm yaşananlar gösteriyor ki başarısızımız, ülkeyi yönetemiyorsunuz, sürekli reforma ihtiyaç duyuyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, devletler, orduyla değil, parayla değil, petrolle, doğal gazla değil, sanayiyle, ticaretle değil, adaletle yaşar. Adalet bir ülkede hüküm sürerse her şey beraberinde gelir; ekonomi de düzelir, refah da artar. Ancak ilk insan topluluklarıyla ortaya çıkan “adalet” kavramı, AKP’yle Anadolu topraklarından maalesef ki göç etmiştir. Kanun önünde eşitlik sona ermiş; güçlünün, zenginin, yandaşın yargılanmadığı ancak mazlumun, garibanın, muhalefetin, gazetecinin “adalet” adı altında, “kanun” diyerek hapsilere atıldığı, cezalar verildiği bir düzen kurulmuştur. Tıpkı rahmetli Cemil Meriç’in “Bu Ülke” kitabında söylediği gibi, kanun, büyük sineklerin yırtıp geçtiği, küçüklerin takılıp kaldığı bir örümcek ağı hâline getirilmiştir. Bu düzen böyle gitmeyecektir, AKP ilk seçimde adaletsizliğini de yozlaşmasını da yolsuzluklarını da alıp gidecek, adalet güneşi ülkemizde yeniden tesis edilecektir diyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

21’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 21’inci madde kabul edilmiştir.

22’nci madde üzerinde önerge yoktur.

22’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

23’üncü madde üzerinde önerge yoktur.

23’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 23’üncü madde kabul edilmiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.08

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 21.23****BAŞKAN: Başkan Vekili Haydar AKAR****KÂTİP ÜYELER: İshak GAZEL (Kütahya), Emine Sare AYDIN (İstanbul)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101’inci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

274 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

24’üncü madde üzerinde bir önerge vardır, okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin çerçeve 24’üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “gecikmeksizin” ibaresinin “en geç iki gün içinde” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Ayhan Erel

Ümit Beyaz

Adana

Aksaray

İstanbul

Muhammet Naci Cinisli

Feridun Baħşı

Erzurum

Antalya

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden Erzurum Milletvekili Sayın Muhammet Naci Cinisli.

Buyurun Sayın Cinisli. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

Evet, konumuz adalet ve maalesef rezaletlerin diz boyu olduğu, kokuşmuşluğun çok üst düzeyde yaşandığı bu ak düzende biz adaletten ve yargı reformundan bahsediyoruz. Çok üzülüyorum, ciddi manada çok üzülüyorum, özellikle AK PARTİ içinde çok değer verdiğimiz kıymetli siyasetçilerin, milletvekillerinin bu ters düzene itiraz edememesine üzülüyorum. Sizlerden ricam, seçimleri beklemeden, çok geç olmadan bu düzene, bu hukuksuzluklara, bu adaletsizliklere ve devletimizi uçuruma götüren bu düzene lütfen itiraz ediniz.

Ayrıca, buradan, çok kıymetli, Erzurumlu kardeşim Burak’a da selamlar olsun. Tek suçu muhalefet siyasetçilerinin sosyal medya mesajlarını beğenmek olan bu kardeşimiz, bir kamu kuruluşunda, çalıştığı kamu kuruluşunda terfi edemedi. Burak ve Burak gibi Türkiye’nin dört bir yanındaki nepotizmden, adam kayırmacılıktan muzdarip bu kardeşlerimize buradan selam olsun. Lütfen sabrediniz ve ülkenizden umudunuzu kesmeyiniz.

Kamuoyuna dördüncü yargı paketi olarak duyurulan görüştüğümüz kanun teklifi, Adalet Bakanlığı tarafından düzenlenen Yargı Reformu Strateji Belgesi ve Sayın Cumhurbaşkanlığı tarafından açıklanan İnsan Hakları Eylem Planı temel alınarak hazırlanmış. Hazırlık sürecinde çeşitli kurumların, sivil toplum örgütlerinin katkıda buldukları ifade ediliyor. Paket, aslında, reform niteliğinden oldukça uzak. Hukuk, adalet ve yargıda yaşanan devasa sorunlar, insan hakkı ihlalleri görmezden gelinmiş. Teklif bu hâliyle 4 farklı kanunda değişiklik öngören torba kanun mahiyetinde.

27'nci Dönemde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda 3 defa yargı reform paketi, imar, vergi, trafik ve para cezaları aflarını içeren kanunlar görüşüldü. Bu kanunlar, ülkemizin var olan adalet ve hukuk problemlerini çözmediği gibi, geçici çözümlerle sorunların ertelenmesini sağladı. Bu bakımdan, yargıyla ilgili reform niteliğinde bir düzenleme saray bürokrasisi tarafından değil, Türkiye Büyük Millet Meclisi milletvekilleri tarafından sağlanmalıdır. Kanun teklifleri milletin menfaatleri doğrultusunda geleceği planlamak için görüşülmelidir. Demokrasilerde yasama faaliyetlerinin parlamentoya ait olduğunu unutmamalıyız.

İnsan hakları bireyin var olmasından kaynaklanan doğal kazanımlarını ifade eder. Bu kazanımların korunması ise hukuk devletinde olur; hukuk devleti de meşruiyetini evrensel nitelikteki bu değerlerin, temel hak ve özgürlüklerin korunmasından alır. Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olmasını istiyorsak temel hak ve özgürlükler daha etkin korunmalı; yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı geliştirilmeli; düzenlemeler hukuki güvenliği güçlendirmeli, adalete erişimi kolaylaştırmalı; makul sürede yargılanma hakkı gözetilmeli, yargıya güven artırılmalı ve insan odaklı hizmet anlayışı ana ilke olarak kabul edilmeli. Yargı Reformu Strateji Belgesi ve İnsan Hakları Eylem Planı'nda dile getirilen sorunların temelinde Anayasa ve kanunlara uyulmaması bulunuyor. Yaşanan büyük sorunların kökten çözülebilmesi ve adalete güvenin artırılabilmesi ancak yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının sağlanmasıyla gerçekleştirilebilir.

Teklifte “reform” diye getirilen hükümler aslında olması gerekenlerdir. AK PARTİ iktidarı normal reform olarak sunacak kadar adalet bilincinden uzaklaşmıştır. Yakın geçmişte de yargılamanın hızlandırılması amacıyla “reform” adı altında düzenlemeler kanunlaşmış, sorunların çözümü maalesef mümkün olamamıştır. Sadece bu kanunun özelinde bile elde edilmiş bu kadar olumsuz tecrübeye rağmen, hâlâ kanun değişikliğiyle yargılama sürelerinin hızlanabileceği anlayışı aslında yargımızın içinde bulunduğu temel sorunu gözler önüne seriyor. Bağımsız ve tarafsız yargı tesis edilmeden, yargıya olan güven sağlanmadan, temel hak ve özgürlükler korunmadan, yapısal konularda sorunlar çözüme kavuşturulmadan yapılan kısmi düzenlemeler yargılamayı hızlandırmayacak ve diğer konularda yaşanan sorunları gideremeyecektir. Sorun, AK PARTİ'nin baskıcı, hukuk tanımaz zihniyetidir aslında.

Toplumumuzun yüzde 82'si yargıya güvenmiyor. Cumhuriyet tarihimiz boyunca yargıya güvenin bu kadar az olduğu bir dönem hiç olmamıştı. AK PARTİ'li şahsiyetlerin maddi manevi haklarının korunmasında, kriminal dokunulmazlıklarında yargı çok açık bir şekilde araç olarak menfaatlerine kullanılıyor. Devletin temeli olan adalete güven derinden sarsılıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen, buyurun.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Devamla) – Teşekkür ederim.

Siyasi iktidar tarafından yargı yoluyla yapılan müdahaleler, yargının güven kaybetmesi ve partilileşmesi, uzun tutukluluk sürelerinin cezaya dönüşmesi, adil yargılanmanın önünü açacak düzenlemelerin yapılamaması ülkemizde yargının temel sorunları. Öncelikle yapılması gereken “adalet”i yalnızca isminde taşıyan Adalet ve Kalkınma Partisinin yargı üzerindeki tahakkümünün sonlandırılmasıdır. Hâkimler ve Savcılar Kurulu siyasetten, AK PARTİ'den bağımsız bir yapıya dönüştürülmelidir.

Bizim İYİ Parti olarak davamız hakkın güce galip gelmesidir, gücün hakka olan üstünlüğüne ve meydan okumasına “Dur!” demektir.

Sözlerimin sonunda, yapılması gerekli esas düzenlemelerin hukukun üstün, yargının bağımsız ve adaletin herkes için olduğu bir Türkiye olması gerektiğini ifade ederim. AK PARTİ'nin iktidarda kalan bu son zamanlarında hiç olmazsa adalet bilincine kavuşmasını diler, Genel Kurulumuzu saygıyla selamlarım. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

24'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 24'üncü madde kabul edilmiştir.

25'inci madde üzerinde önerge yoktur.

25'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 25'inci madde kabul edilmiştir.

26'ncı madde üzerinde 1 önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 26'ncı maddesinde yer alan “eklenmiştir” ibaresinin “ilave edilmiştir” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ayhan Erel	Ümit Beyaz	Aylin Cesur
Aksaray	İstanbul	Isparta
Behiç Çelik	Feridun Bahşi	Muhammet Naci Cinisli
Mersin	Antalya	Erzurum

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Mersin Milletvekili Sayın Behiç Çelik.

Buyurun Sayın Çelik. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

274 sıra sayılı bu Kanun Teklifi bir torba kanun özelliği taşımaktadır. Usul yasaları, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 6126 sayılı Anayasa Mahkemesi Yasası üzerinde değişiklikler ve ilaveler içermektedir. Torba kanun yöntemi, AKP'nin torbaya olan merakını mucip olduğunu göstermektedir.

Torba kanun olmaz, bu genelleştirilemez. Hukukta en büyük suikast torba kanunla olur. Eğer ülkemizde kanunlara ve kurallara uymada lakaydi varsa bunun bir sebebi de budur. Sürekli torba kanunlarla ihale mevzuatı, aflar, yargı reformları çıkarıldıkça zannediliyor ki her şey yolunda gidecek; tam tersine her şey tepetaklak oluyor, işin içinden çıkılmaz hâle geliyor.

Değerli arkadaşlar, 2002 yılından bu yana AKP iktidarlarının yargıya müdahalesinin ardı arkası kesilmemiştir. Ne var ki 2008'e gelince Anayasa Mahkemesinin bir kapatma davasına muhatap olunuyor, 2010 referandumu ve FETÖ'nün yargıyı ele geçirme operasyonu iş birliği hâlinde başarıyla tamamlanıyor. Yargıya müdahaleler, adalet sistemine müdahaleler; askerî yargının pasifize edilmesi, daha sonra kaldırılması; tutuklamalar, operasyonlar, düzmece davalar, intiharlar, mağdur edilen aileler; tüm bunlar önce FETÖ artı AKP ittifakının, sonra FETÖ artı AKP artı PKK ittifakının yaşandığı karanlık

yıllar olarak hafızamıza yerleşmiştir. Bunların tasfiye sürecinden sonra artık gerçek demokrasinin ve hukuk devletinin minimize edildiği bir anayasal değişiklik de yapılmıştır; 16 Nisan 2017 referandumu Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini yani sistemsizliğini, dolayısıyla tek adam rejimini getirmiştir.

Değerli milletvekilleri, birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü yargı reformu paketi çıkarmakla reform olmaz. Demokratik bir düzen mevcut değilse reform bir aldatmacadır. Nitekim bu paketle birlikte boşanmış eşe karşı suçlar, adli kontrol altında geçecek süreçler, katalog suçlarda tutuklamada kuvvetli suç şüphesini somut delillere dayandırma, kişi hak ve özgürlüklerine dair birtakım iyileştirmeler vesaire. Allah aşkına böyle bir reform olur mu?

Değerli arkadaşlar, konu hukuk, demokrasi, özgürlükler olunca aslında söylenecek çok söz var. Reform iddiasıyla ortaya çıkanlar, devletin tek bir kişiye idare olarak, güç olarak, erk olarak, ekonomi olarak teslim olmasına ne diyecekler? Biz burada yasama faaliyeti yapıyoruz ama fiilen Cumhurbaşkanı genelgeler ve kararnamelerle ülkeyi yönetiyor. Zaten bir de deniyor ki: “Cumhurbaşkanlığı Kabinesi” Yani kararname devleti ve Cumhurbaşkanlığı Kabinesi. Profesör Doktor Sayın Kemal Gözler bu hukuk dışılığı makalelerinde zaten açıkça anlatmaktadır. İşte temel hak ve özgürlüklerin alenen çiğnendiği, hâkim güvencesinin yok edildiği, tarafsız ve bağımsız mahkemelerin kalmadığı, kanuni idare ilkesinin rafa kaldırıldığı, idarenin bütünlüğü ilkesinin dahi derin yaralar aldığı bir devlete hukuk devleti denilebilir mi? Elbette denilemez.

Değerli arkadaşlar, devletin mevcudiyeti de ancak adaletle kaim olur, aksi takdirde gerçek anlamda bir devletten, meşru bir otoriteden söz edilemez. Aslında hukuk devletinde demokrasiden fersah fersah uzaklaştığımızı kanıtlayan binlerce örnek var ama süremiz bunu izaha yetmiyor.

Değerli milletvekilleri, teklifin 26’ncı maddesi de Anayasa Mahkemesinde hâkim adayları ve avukat stajyerlerinin yapacağı stajla ilgilidir. Evet, bizim temennimiz, iktidarın bu madde içeriğinde olduğu gibi sisteme ve esasa ilişkin kuvvetli ve gerçekten ihtiyaç duyulan reformlara yönelmesidir; yoksa karanlık dehlizlerde siyasi rakiplere tuzak kurarak, yalan ve iftiralar atarak hâkimiyetini sürdürme tercihi halkın öfkesine neden olabilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

BEHİÇ ÇELİK (Devamla) – Muhalefete tuzak kurmak, tekrar ediyorum, halkın öfkesine neden olabilir. Hâlbuki, biz devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne yürekten bağlıyız. Gittiğimiz her yerde görüyoruz ki millet “Seçim.” diyor, Sayın Akşener’i çağırıyor. Demokratik bir yarıştan sonra emin olunuz ki Türkiye geçmişte olduğu gibi dünya devletler ailesi içinde saygın yerini alacaktır diyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

26’ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 26’ncı madde kabul edilmiştir.

27’nci maddede önerge yoktur.

27’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 27’nci madde kabul edilmiştir.

28’inci maddede önerge yoktur.

28'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 28'inci madde kabul edilmiştir.

İkinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

İç Tüzük'ün 86'ncı maddesine göre oyunun rengini belli etmek üzere biri aleyhte, biri lehte 2 sayın milletvekiline söz vereceğim.

Lehte ilk söz, Tokat Milletvekili Sayın Mustafa Arslan'a aittir.

Buyurun Sayın Arslan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerinde oyumun rengini belirtmek için söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, adalet sistemimizde reform arayışları yeni değildir. Toplumsal talepler nazara alınarak zaman içinde kısmi veya kapsamlı reform çalışmaları yapılmıştır. Yargı reformu stratejisinin ilk kez hazırlandığı 2009 yılından itibaren plana dayalı reform çalışmaları hayata geçirilmiştir. İkinci reform belgesi 2015 yılında hazırlanmış, Yargı Reformu Stratejisi belgesi de 30 Mayıs 2019 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kamuoyuyla paylaşılmıştır. Vizyonu güven veren ve erişilebilir adalet olan bu belge de 9 amaç, 63 hedef, 256 faaliyet alanı doğrultusunda adalet sistemimizin ihtiyaçları ve toplumun taleplerine göre hazırlanmıştır. Bu süreçte üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, barolar, yüksek yargı organları ve ilgili birçok kurumun da görüşü alınmış, çok geniş bir mutabakat sağlanmıştır. Şimdiye kadar yürütülen çalışmalarla hukuk devletinin güçlendirilmesi, hak ve özgürlüklerin korunup geliştirilmesi, etkin ve hızlı işleyen bir adalet sisteminin oluşturulması amaçlanmıştır.

Değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Yargı Reformu Stratejisi belgesini açıklamasından sonra Gazi Meclisimizde yapılan kanun değişiklikleriyle önemli reformlar hayata geçirilmiştir. Birinci, ikinci ve üçüncü yargı paketlerinin kanunlaşmasıyla ifade özgürlüğü ve mağdur hakları güçlendirilmiş, hak arama yolları geliştirilmiş, seri muhakeme ve basit muhakeme usulü yargı sistemimize kazandırılmıştır. Yargılamanın daha etkin, verimli ve hızlı şekilde yürütülmesini sağlayan düzenlemeler yapılmıştır.

Kamuoyunda dördüncü yargı paketi olarak bilenen ve görüşmelerini tamamladığımız kanun teklifiyle savunma hakkını ve ceza adaletinin tesisini güçlendiren, bireylerin haklarını öne alan düzenlemeler yapılmıştır. İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda yapılan değişikliklerle idari başvurulara cevap verme süresi altmış günden otuz güne; idari işlemlerin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem tesis edilmesi talebiyle üst makamlara yapılan başvurulara cevap verme süresi altmış günden otuz güne; idari eylemler nedeniyle idareye yapılan zorunlu başvurulara ilişkin idareye tanınan cevap verme süresi de altmış günden otuz güne indirilmiştir. İdari yargı mercilerince verilen nihai kararların en geç otuz gün içinde yazılması hükme bağlanmıştır.

Kadına karşı şiddetle mücadelede bugüne kadar çok önemli adımlar atılmış, çok önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu bağlamda, yeni bir adım olarak kasten öldürme, kasten yaralama, eziyet ve kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarının boşanılan eşe karşı işlenmesi nitelikli hâl olarak düzenlenmiştir. Sulh ceza hâkimliğinin tutuklama ve adli kontrol kararlarına karşı dikey itiraz usulü getirilmiş, bu kararların asliye ceza mahkemesi tarafından denetlenmesi sağlanmıştır. Sadece ifade almak amacıyla düzenlenen yakalama kararları nedeniyle mesai saatleri dışında yakalanan kişilerin bir defaya mahsus olmak üzere serbest bırakılmalarına imkân tanıyan bir düzenleme getirilmiştir.

Tutuklama tedbiri bakımından katalog suçlarda da somut delillerin bulunması açıkça vurgulanmıştır. Tutuklamayla ilgili kararlarda adli kontrol uygulamasının niçin yetersiz kalacağını gösteren delillerin de somut olgularla kararda gösterilmesi gerektiği kabul edilmiştir. Konutu terk etmeme şeklinde uygulanan adli kontrol yükümlülüğünün cezadan mahsup edilmesine imkân tanınmıştır. Adli kontrol tedbirlerinin devam edip etmeyeceği hususunda en geç dört ay içinde gözden geçirme kararı verilmesi gerekecektir. Adli kontrol tedbiri bakımından da kanuna azami süreler eklenmiştir. Mağdur veya şikâyetçiye çağrı kâğıdıyla iddianamenin tebliğ edilmesi zorunlu hâle getirilmektedir.

Kanun teklifimizin aziz milletimize hayırlar getirmesini diliyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aleyhte söz talep eden Mersin Milletvekili Sayın Alpay Antmen.

Buyurun Sayın Antmen. (CHP sıralarından alkışlar)

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, burada “dördüncü yargı paketi” adını verdiğiniz birtakım kanun değişikliklerini görüşüyoruz; iyi, güzel. Pakete bakalım, bu paketin içinde ne var? Gerçekten de insan haklarını ilgilendiren, kadın haklarını ilgilendiren, çocuk haklarını ilgilendiren hiçbir şey bu pakette yer almıyor. Bir iki iyi husus var; evet, idarenin dilekçelere cevap verme süresi ve zımnî retlere dava açma süresinin altmış günden otuz güne inmesi tamam, eyvallah, çok güzel ama bu, Türk yargısının içinde bulunduğu durumla ilgili herhangi bir iyileştirme veya insan hakları anlamında, çocuk hakları anlamında, kadın hakları anlamında ne getiriyor? Hiç. Altmış gün bekleyeceksin, bekleme, otuz gün bekleme.

Bunun dışında, sulh ceza yargıçlarının itirazlarının sıradaki sulh ceza değil, asliye ceza mahkemesine yapılması; bu, belki bir dikey itiraz, iyi bir şey ama bunun neden şimdi getirildiğini ben size birazdan söyleyeceğim.

Bir de 13’üncü madde var, ünlü 13’üncü maddemiz, bugün sosyal medyada kıyametler koparan bir 13’üncü madde. Gerçekten de katalog suçlarda tutuklama için somut delil aranması normal ve doğru bir yaklaşım ve bu, zaten daha önce kanunlarımızda varken tarafınızca çıkartılmıştı, şimdi tekrar eskiye dönüşle güya bir reform yapıyoruz ama başka bir şey var: Cinsel istismar suçları, çocuk istismarı. Biz Adalet Komisyonunda bas bas bağırdık, “Bu suçları istisna hâline getirelim, bu suçlarda istisna yapalım.” dedik, “Hayır.” dediniz. Kötü uygulayıcılar elinde veya kötü niyetli hâkimler elinde çocuk istismarında ve cinsel suçlarda somut delili nereden bulacaksınız? Ha, ben buradan size söylüyorum açıkça, kayıtlara da geçsin: Kadının ve çocuğun beyanları somut delildir. Bunun aksini düşünmek veya uygulamak alçaklıktır.

Peki “yargı reformu” deyince siz ne anlıyorsunuz? Ben size söyleyeyim: 2009’da sözde bir yargı reformu yaptınız, HSK’yı -o zamanki dostlarımız- FETÖ’ye teslim ettiniz ve o, Türk ordusuna kumpas kurulmasının yolunu açtı. Sonra, 2013’te 17-25 Aralık olaylarında gördünüz ki bu adamlar öyle beter ki sizi bile götürecekler. 2014’te “Yargıda Birlik Platformu” adı altında birleşen her siyasi görüşteki hâkim ve savcılar sayesinde bu adamlardan Hâkim ve Savcılar Kurulu kurtuldu ama onlar temellerini döşemişlerdi ve 2016 yılındaki alçak, namussuz, haysiyetsiz darbe girişimine geldiler. Bunda ne oldu? Bir gün içinde dediniz ki: “Bundan sonra hukuk reformu yapacağız, hukukun üstünlüğüne inanacağız.” Ama bu beş gün sürdü, 20 Temmuzda bir siyasi darbe ve ondan sonra, başladı tasfiyeler. 3.500-4.000 civarında FETÖ’cü hâkim ve savcıcıyı haklı olarak, doğru olarak meslekten attıktan sonra, 2016’dan itibaren bugüne kadar yerlerine aldığımız 5.000-6.000 civarında hâkim ve savcılara bakın. Avukatlardan geçenlerin hemen hemen tamamı AKP’nin il ve ilçe teşkilatlarında çalışmış avukatlar. Bunun dışında, AKP’den, il ve ilçelerden, cemaatlerden, tarikatlardan referansı olmayan hiç kimseyi hâkim ve savcı yapmıyorsunuz ve bunlar hukuku da bilmiyor. Biz bunlara “hukuka sürüklenen çocuklar” diyoruz. Yargılama yapamıyorlar, karar veremiyorlar, karar vermek için saraya bakıyorlar, istenmedik karar verince de sürülüyorlar.

Peki, ne yapılması lazım? Hâkim ve Savcılar Kurulunun bir an önce bağımsız hâle getirilmesi, hâkim ve savcılarının tekrar eğitilmesi; adaletin, yargının bağımsız hâle getirilmesi gerekiyor. Ama bugünlerde “Yargı reformu yapıyoruz.” diyorsunuz ya, İnsan Hakları Eylem Planı’ndan bahsediyorsunuz ya Türkiye’de insan haklarının esamesi yok, Türkiye’de adalet yok, Türkiye’de yargı bağımsızlığı yok. Varsa, Esenyurt’ta karakolda öldürülen vatandaş için ne yaptınız? İddia, polislerin vatandaşları karakolda öldürdüğü; hiçbir şey yapılmıyor, bir sanık dahi yok. Kimi yargılayacaksınız? Yok. İşte bu cezasızlık kültürünü bu topluma dayatıyorsunuz.

Ondan vazgeçtim, son günlerde, son aylarda videolarla, bir organize suç örgütü lideri olmakla suçlanan bir vatandaş ne diyor? Sayın İçişleri Bakanına birçok şey söylüyor, yenilir yutulur gibi değil; hiçbir şey yapmıyorsunuz ama en vahimi bugün patladı. İçişleri Bakanınız, sözde, iddia odur ki iç savaş çıkarmak için silah dağıtıyormuş. Eğer bu varsa, bu, alçaklıktır, vatana ihanettir; bunun hesabını sormayan da alçaktır. (CHP sıralarından alkışlar) Ama eğer varsa diyorum, eğer varsa.

EMRULLAH İŞLER (Ankara) – Sen doğruyu öğren, ondan sonra bu kürsüde dile getir ya!

ALPAY ANTMEN (Devamla) – “Eğer varsa” demek ne demek? Bunu araştıracaksınız demek. Bu araştırılacak, eğer bu yoksa da bu ithamı ileri sürenden de hesabını soracaksınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

ALPAY ANTMEN (Devamla) – Bakın, söylemekle, konuşmakla yargı reformu yapılmaz. Yargı reformu yapmak istiyorsanız önce adaleti, yargıyı bağımsız hâle getirin ve her tür iddiayı araştırın, hiçbir iddia insanların aklında kalmasin. (CHP sıralarından alkışlar) İnsanların aklında iddia bırakıldığı zaman, insanların aklında şüphe kaldığı zaman o ülkede dirlikten, beraberlikten, kardeşlikten söz edilemez. (CHP sıralarından alkışlar) Bugün iktidardasınız, bunun gereğini yapmak size düşer ama halk artık pes etti, halk bıktı. Lütfen, bu halka daha fazla eziyet etmeyin ve bir an önce sandığı kurun ki artık bu halk sizden kurtulsun.

Teşekkür ederim, saygılar sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Beştaş...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

51.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş’ın, 274 sıra sayılı Kanun Teklifi’ne “evet” demeyeceklerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Oylamadan önce kısa bir açıklama yapma ihtiyacıyla söz aldım.

Şimdi, bu kanun teklifine dair kamuoyunda çok tartışılan bazı düzenlemeler var ve neden “evet” demeyeceğimizi kısaca ifade etmek istiyorum: Bir kere 6, 7, 8 ve 9’uncu maddelerde lafzi olarak hapis cezaları, yaralama, eziyet ve hürriyetten yoksun bırakma suçlarına ilişkin boşandığı eşe karşı işlenmesi hâlinde ağırlaştırma...

(Uğultular)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – O kadar büyük bir uğultu var ki gerçekten...

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Genel Kurulumuzu teşrif eden sayın milletvekilleri; çok rica ediyorum, finale geldik, bir iki dakika daha müsaade edin, bitirelim bu işi.

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bu saydığım 6, 7, 8 ve 9’uncu maddelerde boşanmış eşe karşı işlenmesi hâlinde bir ağırlaştırma hâli düzenleniyor. Buraya 2 itirazımız var:

1) “Boşanmış eş” kavramı dar bir kavramdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt)– Bu, resmî nikâhı öngörüyor ama uygulamada birlikte yaşayanlar, imam nikâhıyla birlikte olanlar, partneri olanlar... Yani bunun çok geniş anlaşılması gerekiyor. Sadece eş olması hâlinde kadınların mağduriyeti artacak. Ayrıca burada, korunması gereken kadındır, yani erkeklere karşı bu tip fiillerin olmadığını ifade etmek istiyorum.

2) “Somut delil” meselesi çok önemli bir mesele, 13’üncü maddede düzenleniyor. Genel olarak tabii ki kulağa ilk geldiğinde somut delil aranması doğru, buna hiçbir itirazım yok. Uygulamada somut delil aranmadığını da bizzat yaşayarak deneyimliyoruz. Sadece gizli tanık beyanlarıyla, sadece bir ihbar tutanağıyla “Kuvvetli suç şüphesi vardır.” denilerek bizim binlerce partimiz şu anda cezaevinde fakat burada somut delinin aranmayacağı bazı suçlar var, onlar çok önemli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son kez açıyorum, Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bitiriyorum.

Birincisi insanlığa karşı suçlar, çocuk istismarı ve kadına yönelik suçlar. Sayın Başkan, ceza yargılamalarında kadın ve çocuğun beyanının esas alınması gerekiyor. Burada “somut delil” dediğinizde, bir tecavüz, taciz, istismar filinde somut delil olarak kadının, çocuğun beyanı esas alınmalı; çocuğun üstün yararı ve kadına dair uluslararası sözleşmeler bunu öngörüyor. Bu uygulamada “Kadına tecavüz edildiğini ispatlayın.” denmesi -kadın tarafından, şikâyetçi tarafından- korkunç bir şekilde erkekleri yine korumaya yönelecek ve kadına yönelik suçlarda cezasızlığı daha da artıracaktır. Nitekim, erkek ve devlet bir yargı sistemi var. Bu nedenle, bizim bütün itirazlarımıza rağmen bu suç tipleri ayrıştırılmadı ve bunlarda da somut delil aranacak. Bir çocuğun, 7 yaşında, 5 yaşında, 10 yaşında bir çocuğun, kesinlikle, kendisinin yaşamadığı bir fiili...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Özür dilerim, bitiremedim.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, söyleyin, tutanaklara geçsin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Çocuğun yalan atmasının mümkün olmadığı bizzat bilimsel raporlarla ispatlanmıştır. Bir kadın da durup dururken “Bana tecavüz edildi, istismara uğradım.” demez. Bu nedenle biz bu kanuna “evet” demeyeceğiz.

X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Tokat Milletvekili Yusuf Beyazıt ve İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş ile 63 Milletvekilinin Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3697) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 274) (Devam)

BAŞKAN – Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

BAŞKAN – Sayın Altıntaş...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

52.- *Ankara Milletvekili Ayhan Altıntaş'ın, Başkent Elektrik çalışanlarına ilişkin açıklaması*

AYHAN ALTINTAŞ (Ankara) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Enerjisa'ya ait Başkent Elektrik çalışanlarından yüzlerce işçi kardeşimiz şu anda TES-İŞ Sendikası önünde bekliyorlar. Kendilerinin kabul etmediği sözleşmeyi sendikanın gizlice imzaladığını öğrendiklerini söylüyorlar. Elektriğe üç yılda yüzde 122 zam yapılan bu ülkede kendilerinin üç yıl için yüzde 10 zamma razı olmalarının beklendiğini ifade ediyorlar. Kendilerinin mağdur edildiğini, basın ve televizyonun eylemlerine yer vermediğini söylüyorlar.

Konuyu gündeme getiriyor, işçi kardeşlerimizin eylemlerinin basın ve medyada yer almasını talep ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, 2'nci sıraya alınan, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile 113 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) *KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

2.- *Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile 113 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3727) ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 276) (x)*

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 276 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince bu teklif, İç Tüzük'ün 91'inci maddesi kapsamında temel kanun olarak görüşülecektir. Bu nedenle, teklif, tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanıp maddelerine geçilmesi kabul edildikten sonra bölümler hâlinde görüşülecek ve bölümlerde yer alan maddeler ayrı ayrı oylanacaktır.

Teklifin tümü üzerinde söz isteyen İYİ Parti Grubu adına Mersin Milletvekili Sayın Zeki Hakan Sıdalı.

Buyurun Sayın Sıdalı. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hayvanların ve haklarının korunması konusunda mevcut kanun ve idari yapıdaki yetersizliğin ve performans eksikliğinin yıllardır farkındaydık. Hayvanseverlerin yoğun talepleri, beklentileri ve önerileri vardı. Hayvanseverlerin yoğun talepleri üzerine tüm partiler, tam da bu sebeple, iki yıldan daha fazla bir süre önce bir araya gelerek bir araştırma komisyonu oluşturduk. STK temsilcileri, devletin temsilcileri, akademik uzmanlar ve hayvanseverlerin de katkılarıyla çok kapsamlı bir rapor hazırlamıştık ve zannettik ki bu rapor hazırlanacak kanunun temelini oluşturacak. Ama nerede? İşte, tam da bu tek bakış açısına engel olmak adına, raporu beraber hazırladık, kanunu da beraber hazırlayalım demiştik. Bugüne kadar birlikte başaramadığımızı, uzlaşmayla yasa yapmayı, bu sefer

(x) 276 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

gerçekleştirmek boynumuzun borcu; bu yüzden Komisyonadaki mutabakat ortamının kanunu yaparken yeniden sağlanacağını ümit ediyorum demiştim. Amacım, herkesin içine sinen dışarıdan müdahalelerle deforme edilmeyecek bir kanuna ulaşmaktı. Endişem, karanlık ellerin kolay hayatlarına devam ederek, raporun bir şekilde etrafından dolaşarak temel ilkelere müdahale etmesiydi. Zira hepimiz Komisyonunda “Hayvanlar siyasetin üzerindedir.” demiştik. Eğer bu kanun teklifini beraber hazırlayabilseydik hem hayvanlardan menfaat sağlayanlardan hem de görevini yapmaktan kaçınanlardan gelen baskıları da beraberce göğüslerdik. “Raporumuza beraber sahip çıkalım, hayvanlarımıza beraber sahip çıkalım.” demiştim ama maalesef görüştüğümüz kanun teklifine Meclis dışından oldukça fazla müdahale olmuş, her müdahalede bir yer kırılmış, memnun etmeyecek bir sonuç ortaya çıkmış. Yok eğer 100’den fazla imzayla, gurur duyarak değiştirdiğiniz kanun buysa gerçekten memleketin vay hâline.

Lafın özü, tüm partiler anlaşıyor ama kanunu dışarıdan birileri çıkarıyor. Bu, mutabık kalınan bir konuda bile böyle oluyorsa siz gelin Meclisin kıymetinden, sivil toplumun gücünden, demokrasiden bahsedin. İşte, bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini hep eleştirmemizin temel sebebi; yetkilerini devreden Meclis tam da budur. Meclisin tamamı bir rapor hazırlıyor, birileri bir yerlerde işlerine gelen kısmını alıyor ve raporun gölgesi bile olamayacak bir kanun hazırlıyor.

Değerli milletvekilleri, kanun teklifinin genel gerekçe bölümüne baktığımızda, bu önemli raporun çalışmalarına ışık tutup yol gösterdiği ifade ediliyor. Ancak raporun yalnızca sonuç ve öneriler kısmını okuyan birisi bile raporla teklifin alakasızlığını görebilir. Bakın, bu kanunu on yedi yıl önce siz çıkardınız, on yıl tartışıldıktan sonra bu kadar kısıtlı bir değişiklikle teklif etmek kamuoyunun beklentilerini hiçbir şekilde ciddiye almamaktır. Bunun farkındasınız ki dile kolay yıllardır eksikliği bilinen, düzeltilmesi beklenen bu kanunu yalnızca iki gün çalışıp iki günde Komisyonunda görüşebildik. Bu Komisyon sürecinde daha önce vermiş olduğumuz uzlaşi ve mutabakat sözlerinizin hiçbirinin tutulmadığını, verdiğimiz onlarca değişiklik önergesinin hiçbirinin dikkate dahi alınmadığını hep beraberce gördük. Komisyonun çalışmalarının ardından, arkadaşlarımız, iktidar kanadından gelen yoğun “Muhalefet şerhlerini acilen tamamlayıp teslim edin.” baskısıyla karşı karşıya kaldı. Koskoca iki yılda kesip biçip sadece 18 madde yazabiliyorsunuz, bunlarla alakalı şerhleri ise yalnızca iki saate sığdırmaya çalışıyorsunuz. İki senede yapamadığınızın değerlendirmesini iki saatte yapmamızı istiyor, yine apar topar bir yasama süreci gerçekleştirmeye çalışıyorsunuz; yanlış yapıyorsunuz.

Sayın milletvekilleri, araştırma komisyonumuzun adı Hayvan Hakları Araştırma Komisyonuydu, kanunun adı da bu olacaktı. Bakın tutanaklara, dediğimi göreceksiniz ama hazırlayanlar kanuna hak ettiği adı bile verememiş. Hayvanların duygulu ve can taşıyan varlıklar olarak tanımlanması da araştırma komisyonu olarak üzerinde en çok durduğumuz ve rapora işlediğimiz konuların başında geliyordu ama dün bu Meclis kadına kadın diyemedi, bugün de hayvanlarımıza can diyemiyor. Tüm hayvanseverler gibi bu konuyu çok önemsiyor ve Genel Başkanımız Sayın Meral Akşener’in “hayata saygı” parolası çerçevesinde kendimize bir sorumluluk olarak görüyoruz. Bizi kısıkanan Avrupa devletleri hayvanların can olduğunu medeni kanunlarına işlerken bizim 5199 sayılı Kanun’a bile işleyemeyişimizin hiçbir bahanesi olamaz! Değişiklik önergesiyle “Gerekçeden kanunu alalım.” dedik, yine kabul etmediniz ama “Kanunun gerekçesinde ‘can’ olarak tanımlanıyor.” mazeretinizi de kabul etmiyor ve kanun metnine de işlenmesini tekraren talep ediyoruz. Neticede gerekçe uçar, kanun kalır.

Yine, araştırma komisyonunda mutabık kaldığımız ancak teklif metninde göremediğimiz bir diğer konuya değinmek istiyorum. Biz ,büyük sorunlar yaratan “sahipsiz hayvan tanımını ortadan kaldıracak, “Türkiye Cumhuriyeti”nin hayvanı da taşı da toprağı da sahipsiz, kimsesiz değıldir.” diyecektik. “Dicle’nin kıyısında kurdun kaptığı koyun bile mesuliyetimiz altında.” diyen insanlarımız ama bu kanun teklifiyle hepsini sahipsiz bıraktınız. Bu konudaki önerimiz, “sahipsiz hayvan” tanımının yerine “devletin korumasında olan hayvan”ın kullanılması ve hayvanlara rahat ve refah içerisinde bir yaşam ortamının sağlanmasıdır.

Kıymetli milletvekilleri, Komisyon raporunda hepimizin içini yakan konulardan biri de mobil kısırlaştırmaydı. Komisyon Başkanımız “Mobil kısırlaştırmayı kaldırdık; bu, mobil kısırlaştırma değil.” dese de teklif metninde “geçici ünite” olarak tanımlanan terim, hayvanlar için âdetâ bir vahşete dönüşen “mobil kısırlaştırma” kavramını akıllara getiriyor veya zaman içerisinde yönetmeliklerle bu şekilde evrilebileceği endişesi yaratıyor; evrilmese bile bu hâliyle bu ara yöntem hayvan sağlığına hiç uygun değil. Bu mobil üniteleri taşıdığımız anda nekahet devresindeki hayvanlara nasıl ve nerede bakacaksınız? Ayrıca, bu açılan yan yol, birçok belediyeyi bakımevlerine yatırım yapmaktan uzaklaştıracak ve bir türlü başlatılmayan popülasyon seferberliğini de akamete uğratacaktır. Çıkarın bu maddeyi kanun teklifinden ve bir kere de kalıcı ve doğru çözüm üretelim, tam teşekküllü merkezlerde uygulanacak şekilde kısırlaştırma yapalım, yoksa mobil kısırlaştırma yaparak yüksek kazançlar sağlayan şirketlerin camı sıkılmış, hayvanların hayatı pahasına elde ettikleri gelirlerini kaybetmesinler, taşeronlar fatura kessin, para kazansın diyerek hayvanlara akıbeti meçhul müdahalelerin önünü açtığınızı düşüneneceğiz.

Özellikle son iki yıldır, her platformda, ivedilikle popülasyonun belirlenmesi ve ardından kapsamlı bir kısırlaştırma seferberliğinin başlatılması çağrısında hep beraber bulunuyoruz. Rapor bittiğinde seferberlik başlamış olsa yolu neredeyse yarlamış olacaktık. Popülasyon kontrolünün sağlanması ve hayvanların refaha kavuşmasının anahtarı, önerdiğimiz işte bu seferberliktir. Gelin, bir karar alalım ve 2022’yi “kısırlaştırma seferberliği yılı” ilan ederek sokaklardaki sessiz dostlarımıza en büyük iyiliği yapalım.

Bu kanun teklifinde rehabilitasyon ve kısırlaştırmayla ilgili işlemler yerel yönetimlere bırakılıyor, tamam. Bu konuda Bakanlığın sorumluluğu “Bakanlık da bu kapsamdaki köpeklerin kısırlaştırılmasına her türlü yardımda bulunur.” şeklinde açıklanıyor. Buradan tekrar soruyorum: “Her türlü yardım”dan kastedilen nedir? Böyle geniş bir kanun dili olur mu? Bu şekilde belirsiz ifade ne demek? “Her türlü yardımda bulunmak” tüm maliyetleri üstlenmekse belediyeler kendi bütçelerinden neden pay ayırıyor? Yoksa hiçbir maliyeti üstlenmemek anlamına mı geliyor veya daha da kötüsü “İstedığımız yere istediğimiz yardımı yaparız, popülasyon mücadelesini de siyasete alet ederiz.” mi demek oluyor?

Yine, yerel yönetimleri ilgilendiren bir diğer maddeye değinecek olursam, kanun, nüfusu 25 binin üzerindeki belediyelere hayvan bakımevi açma yükümlülüğü getiriyor, güzel. Ama neden bu tesisleri açmaları için belediyelere iki buçuk ve dört buçuk yıl gibi uzun süreleri tanıyoruz? Dünya yirmi günde 57 katlı gökdelenleri tamamlıyor, dört buçuk yıl zaman tanıyoruz. Kim çıkardı bu kadar çok vaktimiz olduğunu? “Kanun çıkarıyoruz.” dedikten sonra bile iki yıl geçmişken çözümünü bir beş yıl daha neden öteliyorsunuz? Bu zaman genişliği, sokaklardaki hayvan popülasyonunu misli misli artırmaktan başka hiçbir şeye hizmet etmez. Hemen bugün bu süreyi geri çekelim, yoksa işimiz çok ama çok daha zor olacak. Gerçek anlamda kaynak aktaramadığımız için belediyeler “Bizim paramız yok; kısa süre içinde, bu kısıtlı bütçelerle, bu tesisleri nasıl yapalım?” sorusuyla karşınıza dikilmesin diye mi böyle bir vade tanıyoruz? Hani “Her türlü yardımı yaparız.” diyordunuz ya, kısaltın süreyi, yapın yardımı da görelim, yapın da samimiyetinizi görelim.

Benzer şekilde, zamanlamayla ilgili yapılan bir diğer hatayı da “pet shop”larda hayvan satışında görüyoruz. Buralarda kedi ve köpek bulundurulmasının yasaklanması doğru ancak “pet shop”lara bir yıl süre tanınmasını gereksiz buluyoruz. Hayvanları mal olarak mı görüyorsunuz ki stokların eritilmesini bekliyorsunuz? Bir yıl süre tanınan kişi elindeki hayvanları satıp, yenilerini getirip onları da satacak ve bu canlıları cam bölmelerin arkasında yaşamaya mahkûm kılan bir döngü hâlinde bir sene daha devam edecek. Bu konuda bir değişiklik önergesi vermiş ve sürenin üç aya indirilmesini talep etmiştik. Hayvan sağlığı ve refahı açısından makul olan, yapılması gereken tam da budur.

Yine, konuyla alakalı bir diğer önerimizse ev hayvanı ithalatının dört yıl süreyle durdurulmasıdır. Bu durum popülasyon kontrolünün sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır.

Kıymetli milletvekilleri, hayvanlara karşı işlenen suçlara yönelik verilen adli ve idari cezalar her ne kadar artırılmış olsa da “Dostlar alışverişte görsün.” mantığının bir ürünü. Biz Komisyonunda hayvanlara karşı vahşi hislerle işlenen suçların hapisle cezalandırılması kararına varmıştık ancak teklifte en vahşi yöntemlere dahi altı aylık bir hapis cezasının istendiğini gördük. Hepimiz hukuk bilen insanlarız, birbirimizi kandırmayalım, kimse altı ay ceza aldığı için hapis yatmaz; bir daha, bir daha aynı suçu işlemesi gerekir. Yani hayvanlara her türlü işkenceyi uygulayanlar, bugün olduğu gibi kanun yürürlüğe girdikten sonra da ellerini kollarını sallayarak gezmeye devam edecekler. Bu sebeple, biz, vahşice işlenen suçların ceza sınırının üç yıl olmasını talep ediyoruz.

Kişiler tutuklanma ihtimali olan eylemleri işlemekten uzak dururlar. Hayvanlara karşı işlenen her türlü şiddetin bir sonraki muhatabının insan olması ihtimali de göz önünde bulundurulduğunda, insanlara karşı suç işleyenlerin neredeyse yüzde 90'ının benzer suçu daha önce hayvanlara karşı işlediği göz önünde bulundurulduğunda insanlar için benzer bir tehdit ve tehlikenin devam ettiğini söyleyebiliriz. Bu tehdidin giderilmesi için Adalet Bakanlığının da sorumluluk alması gerekiyor ancak siz üçüncü şahısların elinden şikâyet hakkını bile almaya kalkıyor, “Şiddeti görme, gördüysen de konuşma; yoksa o kurum senin, bu kurum benim şikâyetini iletcek makam aratırız.” diyorsunuz. İnsanları zaten ağır işleyen bürokrasinin çarkları arasına itiyor, hayvanları da göz göre göre ölüme mahkûm ediyorsunuz. Gerekçeniz ne? Adalet Bakanlığına iş yükü oluşturmamak. Peki, bu iş yükü kime oluşacak? Tarım Bakanlığına. Adalet Bakanlığının bu tavrı, okul sırasında ödevini yanındaki arkadaşına yaptırmaya çalışan öğrencinin tavrı. Böyle devlet mi yönetilir? Bu yüzden iş yoğunluğu bahanesini kabul etmiyoruz. “Bakanlık yorulmasın, hayvanlara ne olursa olsun.” böyle bir anlayış olur mu? Aslında siz de haklısınız, davalar ülkesi olunca, her türlü dava onlarca yıl sürünce hayvanlara da sıra gelmiyor.

Bir de “hayvanlarla cinsel ilişkiye girme” kavramının mevcut kanundaki gibi korunmasını ve hatta teklif metninde tekrar zikredilmesini içimize sindiremiyoruz. İlişki, rıza gerektiren bir eylemken hayvanlara yapılan saldırıdır, istismardır, tecavüzdür. Bu sorunu çözmek istiyorsak kavramları doğru kullanmak ve terminolojiyi de doğru tanımlamak zorundayız. Bu sebeple, teklif yasalasından hemen bugün bu kavram değiştirilmeli ve “cinsel istismar” kavramı kullanılmalı. Kanun teklifinin 11'inci maddesine açıkça karşıyız.

Bir diğer mutabık kaldığımız konu, hayvanların özgürlüğünü kısıtlayan ve doğal yaşamdan koparan hayvanat bahçelerinin yenilerinin açılmaması ve nihayetinde hepsinin kapatılmasıydı ancak bu sefer de hangi koşullarda faaliyet göstereceği, neye hizmet edeceği belli olmayan doğal yaşam parkları karşımıza çıktı. Suni olarak oluşturulan bu yapı nasıl doğal olacak, geniş hayvanat bahçelerinden ne farkı olacak belli değil, anlayabilen varsa gelip burada anlatsın. Yine, bir isim değiştirerek mevcudu devam ettirme çabasıyla karşı karşıyayız. “Doğal yaşam parkı” tanımından bizim anladığımız, daha geniş hayvan haphishaneleri; sizin anladığımız -en büyük endişem odur ki- aynı, müteahhitler ve yeni ihalelerle bezeli suni beton parkları.

Hayvanların özgürlüklerini kısıtlayan bir diğer alansa sirkler ve yunus parkları. Biz araştırma komisyonunda tamamen kapatılması yönünde mutabakata varmışken teklif metnine baktığımızda bırakın kapatmayı, yunus parklarına daha önce isteyip de alamadıkları kanuni güvence verildiğini gördük. Bir de tesise yeni yunus getirene 25 bin liralık komik bir para cezası öngörüyorsunuz; 1 milyon

liralık yunuslardan bahsediyoruz, 25 bin lira ceza... Yani siz diyorsunuz ki: “Yeni tesisler açılmasına izin vermeyeceğiz, siz tek kalacaksınız ama yunus başına 25 bin lira cezanızı ödeyin, sonrasında kapasite artırmaya da faaliyetlerinize de devam edin.” Garip!

Değerli milletvekilleri, teklif metninde itiraz ettiğimiz bir diğer noktaysa “tehlike arz eden hayvanlar” ibaresiydi. Evcil hayvanlardan bir ırkın “tehlikeli veya yasaklı” olarak tanımlanmasının hayvan hakları ilkelerine uygun olmamasını bırakın, Bakanlık bürokratlarının bir masa etrafında toplanıp verecekleri bir kararla da olacak iş asla değil. Bu hayvanların mizaçlarının oluşmasındaki en büyük etken ırkları değil, yetiştirilme tarz ve yöntemleridir. Bu sebeple “ruhsata tabi ırk” kavramı kanun metninde yer almalı, köpekler ve sahiplerini kapsayan bir ruhsatlama sistemi inşa edilmeli. Kanun düzenlemesi öncesinde el konulup bakımevlerinde tutulan köpekler de gerekli muayeneler, sosyallik ve mizaç testleri yapıldıktan sonra öncelikle teslim eden sahipleri olmak üzere talep eden hayvanseverlere iade edilmeli ve takipleri yerel yönetimlerce yapılmalıdır ama sahiplenmek isteyen kişilere de mizaç testi yapılmak koşuluyla.

14’üncü madde bu hâliyle kabul edilemez; buna da net bir şekilde karşıyız.

Buradan dikkat çekmek istediğim bir diğer konu, Bakanlıkça “sokak hayvanı” olarak tanımlanan kedi ve köpeklerin bir yönetmelikle deneylerde kullanılmasına izin verilmesidir. İvedilikle bu yönetmelik değiştirilmeli, kedi ve köpekler üzerinden bu insafsız eller çekilmelidir. Mademki bu imkân yönetmelikle düzenlenmiş, Tarım Bakanlığı bu yönetmeliği hemen şimdi, bugün kaldırsın. Kaldırmadığı takdirde şu andan itibaren bu yönetmelik yüzünden deneylerde ölen bütün kedi ve köpeklerin vebali Tarım Bakanının üstünedir. Bu konunun da takipçisi olacağız.

Kıymetli hayvanseverler, yıllardır kamuoyunda büyük bir heyecanla beklenen bu teklif, hayvanlara sevgisi, haklara saygısı olmayan karanlık ellerin dokunuşlarıyla, talepleri ve ihtiyaçları karşılamanın çok uzağında kaldı. Gece gündüz demeden hazırladığımız raporumuzla hiçbir alakası olmayan bu kanun teklifini görüşürken ben de sizler gibi derin bir hayal kırıklığı yaşıyorum. Çok daha iyi, kapsamlı ve hayvanlara gerçekten hizmet eden bir kanun yapabiliriz. Bunun için imkânımız da vardı, enerjimiz de vardı. Bu yüzden bir partinin himayesinde değil, STK’lerin ve tüm partilerin görüş birliğinde bir kanun hazırlanmasını defalarca talep ettik. Ancak siyasetüstü olarak gördüğümüz bir konu maalesef ki iktidarın popülist siyasetinin kurbanı oldu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Devamla) – Tamamlıyorum Başkanım.

Bırakın gönlümüz ve aklımızdan geçenleri. hep beraber tarihe not düştüklerimiz bile bu kanuna dâhil edilmedi veya ettirmediler. Ancak hiçbir şey için geç değil. Buradan heyecanla bizi takip eden hayvanseverlere sesleniyorum: Hiç kimse umudunu kaybetmesin, kimse karamsarlığa kapılmasın. Bugünkü görüşme hayvanlar için bir netice değil, hayvan haklarının tam manasıyla inşa edilmesi için yalnızca küçük bir başlangıç. Bu yasama yılının son teklifi, gelecek yasama yılının ilk kanun talebi olarak gündemimize gelecektir. Daha yeni başlıyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz talep eden İzmir Milletvekili Sayın Hasan Kalyoncu.

Buyurun Sayın Kalyoncu. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA HASAN KALYONCU (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hayvanları Koruma Kanunu Teklifi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Kıymetli milletvekilleri, konuşmama başlarken, hayvan haklarından söz açılınca güncel ilginin hayvanlara mal yerine can olarak yaklaşılmasına yoğunlaştığını hatırlatmak istiyorum. Bunun büyük bir dönüşüm falan olduğunu düşünenlerin dikkatlerini öncelikle biz Türklerin miras aldığımız kültürel birikimine çekmekte yarar görüyorum. Türkler savaşçı millettir ve Yahya Kemal bunu “Süleymaniye’de Bayram Sabahı” şiirinde veciz bir ifadeyle “Ordu-milletlerin en çok döğüşen, en sarpy” diye dile getirmektedir. Dedelerimiz için av, besin maddesi sağlama yolu hem de savaş talimiydi. Bu şartlarda bile ihtiyaç olandan fazla av yapmanın yaptırımı vardı çünkü bizim kültür kodlarımız doğayla uyumu dikte eden pek çok unsurla bezelidir. Toprak, su kutsal sayılmış, kirlene ceza öngörölmüştür. Akarsularda bile yıkanmak yerine, oradan alınan su ile yıkanılmıştır. “Akan su kir tutmaz.” sözü, aynı zamanda, belki de Türk kültür tarihinde milletimizin tabiatın koparılmasının bir örneğı olarak ele alınmalıdır. Akarsuyu bırakın, koca denizlerin kirlenebildiğini hepimiz görüyoruz.

“Doğa” dediğimiz, sadece piknik yapmaya gidip çöp yığınları bıraktığımız ormanlık alanlar değildir, doğa aynı zamanda vatandır, insan da onun bir parçası olarak yaşayagelmektedir. Bu döngünün devam edebilmesi için mikroorganizmalardan bütün hayvanat ve nebatata kadar düzenin bozulmadan devam etmesi gereklidir. Bu düzen doğal olarak “besin zinciri” şeklinde de tanımlanabilmektedir. Besin zincirindeki kırılma, kırık noktasının altındaki canlı türlerinin aşırı çoğalmasına yol açmaktadır, müsilaj buna bir örnektir.

Kıymetli milletvekilleri, biz bir hurmalığı vakfederek bugünkü tabirle millî park hâline getiren bir Peygamberin ümmetiyiz. Biz dünyayı Rabbi’nin bir emaneti olarak gören bir dinin mensuplarıyız. Biz “Ormanlardan bir dal kesenin kafasını keserim.” diyen Fatih Sultan Mehmet’in mirasçısıyız. Doğal denge içinde yaşamayı esas bilmiş bir milletiz. Laf olsun diye hayvan sevgisi üzerine sözler sarf etmemişiz. Mimarimizin bir parçası hâline gelen kuş evlerini yapmışız, göçmen kuşlar için bile bakım merkezleri kurmuş bir toplumuz.

Atalarımızın doğayla uyumuna örnek gösterilecek birçok anekdot anlatılabilir ancak burada birkaç konuya vurgu yapmak millî yaklaşımımızı ortaya koyacaktır. Orta Çağ’da Avrupalılar günahlarını keçiye yükleyip onu burçtan ya da uçurumdan atarken Türkler kendi boylarının, aşiretlerinin adını bile “Karakeçili” “Akkoyunlu” “Karakoyunlu” gibi hayvanlardan alabilmiş... (MHP sıralarından alkışlar) ...atını canından önce korumuş, köpeğine, kedisine özel birer ad vermiş, askerden yazdığı mektubunda ahırdaki sarıkızın da hatırını sormuştur. Nihayetinde, Ergenekon’dan çıkarken kendisine rehberlik yapan bozkurdu Göktürk İmparatorluğu bayrak edinmiş, Türkiye Cumhuriyeti de parasına kurt simgesini nakşetmiştir. Türk’ün hayvanlarla kurduğu yakınlık dostluğun ötesinde bir kaynaşmadır. Horasan erenleri Anadolu’ya geyik donunda, turna donunda girmiştir. Hayvanlar ninnilerimizde, türkülerimizde, atasözlerimizde yer almış, bize dil olmuş, çatımızı paylaşmışız, bize can yoldaşı olmuş, açıklıktan korumuş, soframıza aş olmuş, çobanlığımızı yapıp sürümüze baş olmuştur. Bugün spor kulüplerimizden en popüler olanlarının da hayvan simgesine sahip olduğunu hepimiz biliyorsunuzdur.

Sayın milletvekilleri, hayvan hakları konusu bilimsel tartışmalarda da ele alınmış, etik haklar konusunda birçok görüş ortaya atılmıştır. Bu tartışmaların temel aldığı nokta ise hayvanların veya canlıların insanlara faydalı olduğu için mi değerli olduğu, yoksa var olduğu için mi değerli olduğu konusudur? Bu iki ana yaklaşım arasında bilim insanları tartışmalara hâlen devam etmektedir. İnsan merkezci etiğın temel varsayımı değerlerin ve ahlaki davranabilmenin insana mahsus özellikler olması ve “yalnızca insanın değerli olması gerektiğı” savına karşılık yeni bir sav ortaya atabilen canlı merkezli

etik kuramlar, hayvan haklarına yönelik etik kuramların çok ötesine geçmiştir. Hayvan haklarının amacı insan ve hayvanların eşit olmalarını sağlamak değil, hayvanların temel hak ve özgürlüklerini temin etmek, acı ve işkence çekmelerini, aç kalmalarını, basit zevkler için doğal ortamlarından koparılma ve vahşice öldürülmelerini engellemektir. Hayvan haklarına bağlı kalmak, onları sevmek ve onlara karşı acıma duygusu beslemek bir insanlık görevidir. Hayvan haklarına saygı medeniyetin gereğidir. Sorunların ve yanlışlıkların düzeltilmesi, insanların ahlaki normlarda uzlaşmasıyla sağlanır. Dolayısıyla hayvan haklarının korunması için toplumlarda güzel ahlakın yerleşmesi gerekmektedir; kısacası, hayvan haklarının korunması ahlaki normlarla doğrudan bağlantılıdır.

Sayın milletvekilleri, bazı kesitler aktardığım millî kültür mirasımız ortada iken hayvanların hukukunu kanunla koruma ihtiyacı duyma noktasına gelmemiz bugün hepimizin içini acıtmaktadır. Kamuoyuna yansıyan bazı haberler, hayvanlara eziyet ve kötü muamelelerin ötesinde işkence hatta tecavüz olayları yaşandığını ortaya sermiştir. Vahşet derecesindeki bu davranışlar vicdanları sızlatmış ve Meclisimizde bir araştırma komisyonu tarafından konu ayrıntılı olarak incelenmiştir. Gündemimizde bulunan teklif, araştırma komisyonu raporundan hareketle hazırlanmış ve önemli bir gelişme sergilemektedir. Böylece, bugünün sorunlarını gidermeye yönelik kanun değişiklikleri yapılmış olacaktır. Zamanla aksayan yönler ortaya çıktığında, ihtiyaç duyulan konulara yönelik kanun değişikliği de yapılabileceği açıktır. Belediyelerin sorumluluğunu artırması, “süs hayvanı” kavramının ortadan kaldırılması ve denetim mekanizmalarının oluşturulması açısından kanun oldukça önemlidir.

Teklifle hayat bulan diğer bir olumlu gelişme ise hayvanların bakımevlerine alınması, rehabilitasyon süreci ve kuralları belediyelerin sorumluluğuna verilmiş olmasıdır. Ayrıca, bu konulara kaynak ayrılması oldukça yerindedir. Bugünün sorununun büyük ölçüde çözülmesini sağlayacak husus, sokak hayvanlarının kısırlaştırılma işlemlerinin tamamlanması olacaktır. Kanun teklifinin hayvanlara kötü muamele yapmalarını getirmesi ve bunu ceza hukukumuzda mala zarar vermenin ilerisine taşınması takdire değerdir. Asıl olan, yeniden, hayvanlara insanca davranan bir toplum hâline dönüşmemiz, inanç ve kültür normlarını temel almamızdır. Bunun için millî hafızamız yeterince donanımlıdır fakat sorunu uzun vadede ortadan kaldıracak önlemler almak zorundayız. Yapılması gereken, örgün ve yaygın eğitimde millî değerlerimizi yeni kuşaklara transfer edebilmeyi başarmak ve bunun için eğitim programlarımızı değerler odaklı yeniden planlamaktır.

Sayın milletvekilleri, “değerler” kavramını, en basit manada, toplumdaki her bir fert için aklın ve kalbin birlikte uyum içinde olması şeklinde tanımlayabiliriz. Toplumlarda varlığı ve bütünlüğünü, üyelerinin ahenk içinde yaşamasını bu değerlerin ortaklığı sağlamaktadır. Huzuru sağlayabilmenin yolu toplumun doğayla barışık şekilde yaşamasını sağlamaktır. Din, dil, hukuk, estetik ve adabımuâşeret gibi kültürel olgular değerler sisteminin yapı taşlarıdır. Sahip olduğumuz değerler hayatın anlaşılmasında, davranışların şekillenmesinde oynadığı rolle aynı toplumun üyelerini birbirlerine yaklaştırır, bireylerin tutum ve davranışlarını şekillendirir yani değerlerimiz bizim kimlik ve kişiliğimizi oluşturmaktadır.

Sosyal hayatın çerçevesini çizen, insanları birbirine bağlayan, gelişmeyi, mutluluğu ve huzuru sağlayan, risk ve tehditlerden koruyan insani, ahlaki, manevi değerlerimizin tüm bireylere kazandırılmasında temel araç eğitimidir. Bu kazanımlarımızın genç kuşaklara aktarılması değerler eğitimi oluşturmaktadır. Çocukların sağlam karakterli, öz güvenli, toplumsal ve kültürel değerlere sahip çıkan bireyler olmaları ancak bu değerlere sahip öğretmenler ve yetişkinler eliyle sağlanır.

Değerler eğitimi niteliği gereği sadece okullara bırakılmamalıdır. Sağlıklı bir toplum, yetişkin bireyler, en temelde de aileler bu eğitimin temel alanıdır. Ancak özgün eğitim sürecinde de değerler eğitimi sürdürülmelidir. Mesela, sevgi değeri insan, hayvan, tabiat, millet, vatan ve Allah sevgisini kapsar. “Sevgi” yaşamdaki en önemli duygulardan biridir. Ruhsal açıdan sağlıklı her insan çevresindekilere karşı sevgi hisseder ve her çocuk sevgi duygusunu hissetmeye hazır olarak doğar.

Çocuklarımıza sağlıklı duygusal ve sosyal gelişimleri açısından hayvan sevgisinin küçük yaşlardan itibaren kazandırılması gerekir. Hayvanlarla sevgi bağı kuran çocukların sosyal becerileri daha gelişmiş ve merhamet duyguları daha kuvvetlidir. Hayvan sevgisi olan çocuk dış dünyadaki tüm canlıları sevmeyi öğrenir. Ailesinde ve çevresinde hayvanları sevmeyen ya da eziyet eden insanlar var olduğunda çocuk bunu normalleştirir ve taklit eder. Bu nedenle çocuklara doğru bilgilerin ve davranış örneklerinin verilmesi önem taşımaktadır. Geleceğimizin daha iyi olması için millî eğitimde müfredat içerisinde doğa, çevre ve hayvan sevgisinin öğretilmesi ve edinilen bilgilerin hayatın içerisinde kullanılması sağlanmalıdır. Hayvanların birer can olarak aziz olduğu bilgisi çocuklarımıza ve gençlerimize öğretilirken, hepimizi çileden çıkartan vahşet olaylarına yeltenen bugünkü erişkinler ceza hukukunun yaptırımlarıyla durdurulacak ve yaygın değerler eğitimiyle hayvanların varlık ve güvenliklerine ilişkin duyarlılık genel kabul hâline dönüşebileceklerdir.

Sayın milletvekilleri, Milliyetçi Hareket Partisi olarak teklifi yararlı buluyor ve destekliyoruz. Bu vesileyle, millî bir değerimiz ve güzide bir değer taşıyıcısı edebiyatçı yazar Mustafa Necati Sepetçioğlu’nu vefatının 15’inci yılında rahmetle anıyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına söz talep eden Mersin Milletvekili Sayın Rıdvan Turan.

Buyurun Sayın Turan. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA RIDVAN TURAN (Mersin) – Sayın Başkan, değerli vekiller; hepimizi saygıyla selamlıyorum. Aynı zamanda bütün hayvan hakları savunucularına ve hayvanlara da selamlarımı iletıyorum.

Oldukça yoğun bir çalışma sonucunda bir taslak bugün Genel Kurula inmiş durumda. Fakat bütünlüklü olarak değerlendirdiğimizde, iki yıl evvel kurmuş olduğumuz Meclis araştırması komisyonunun ortaya koymuş olduğu 50 madde nazariitibara alındığında, ne yazık ki ondan daha geri noktada şekillenmiş bir yasa teklifiyle karşı karşıyayız. Aslına bakarsanız 2014 yılında çıkarılmış olan yasadan da bazı geri yanları olan bir taslakla karşı karşıyayız ve aslında bunu, tabii farklı taraflardan eleştiriyoruz.

Toplumda, hayvan hakları savunucuları başta olmak üzere -muhtemelen hayvanlar için de böyle- bu yasa teklifinin Meclis araştırması komisyonundaki doğrultuda çıkacağına ilişkin muazzam bir motivasyon oldu, herkes son derece heyecanlandı. Bunun bu şekilde çıkmasının ülkede var olan hayvan haklarıyla ilişkili temel sorunları çözeceğine ilişkin bir kamuoyu algısı oluştu ama geldiğimiz noktada, ne yazık ki burada 50 maddeyi hep beraber çıkarmışken, bunun, deyim yerindeyse kuşa çevrilmiş olması ve 18 maddeye indirgenmiş olması ve bunun içinde de ortaklaşa altına imza attığımız maddelerin bulunmuyor olması, hem bizlerde, muhalefet kanadında, aynı zamanda da hayvan hakları savunucularında bir sukutuhayale sebep oldu.

Kavramlar önemli yani kavramları sadece sözcük olarak görmemek lazım, aynı zamanda o kavramlar kendi arkalarına muazzam bir tarihselliği alırlar. O anlamda, “hayvanları koruma” ile “hayvan hakları” arasında yalnızca kavramsal ya da epistemolojik bir fark yok, aynı zamanda geriye

dođru gittiđimizde hak kavramının tekabül edeceđi Őeyler, hukukilik, bu hakkın aranma biđimleri ile koruma altında olanın arasında takdir edersiniz ki bųyųk bir fark var. O sebeple, hem Halkların Demokratik Partisi olarak hem muhalefetin bir bųtųnųnųn hem de o gųn altına imza attıđımız metnin anlattıđı Őey, bunun bir hayvan hakları yasası olması biđimindeydi, ne yazık ki Őu anda bundan uzak bir noktadayız.

Bu yasa teklifinde birtakım ŐeliŐkiler var deđerli arkadaŐlarım. Bu ŐeliŐkilerden bir tanesi; bir taraftan hayvanları artık mal olarak gųrmųyoruz, hayvanları duyguları olan, eylemleri olan varlıklar olarak gųrųyoruz derken, diđer taraftan, ųrneđin, “pet shop”ları tam anlamıyla ortadan kaldırmıyorduk onlara mal statųsųnų devam ettirmek gibi bir sonuca tekabųl ediyor. Yani evet, hayvanlar mal olarak gųrųlmesin, onların canlı olmaktan kaynaklı ųzellikleri tespit edilsin ama Őimdi “pet shop” dediđiniz Őey, sonuĉ olarak o hayvanların alınıp satıldıđı yerler olarak varlıklarına devam ediyor. Teklif diyor ki: “Biz “pet shop”larda hayvanların bulunmasını engelliyoruz.” Dođru. Yani ųrneđin, bir AVM’ye gittiđinizde o AVM’deki “pet shop”un vitrininde hayvanları gųremeyeceksiniz, kedileri, kųpekleri gųremeyeceksiniz ama o AVM’ye girdiđinizde size uzatılan katalogdan “Ben, Őu golden retrieveri ĉok beđendim, ben bunu istiyorum.” ya da “Őu Kangal bebeđini beđendim, bunu istiyorum.” diyebileceksiniz. Bu Őunu dođuruyor arkadaŐlar: Őimdi “pet shop”lar yalnızca hayvanlara iŐkence eden bir kurum deđil, aynı zamanda sokaktaki hayvan popųlasyonunu sųrekli artıran bir faktųr. Niye? 101 Dalmaĉyalı diye bir film vardı hatırlarsanız. Ya, 101 Dalmaĉyalı filmi ĉıktı, sinemalarda oynatıldı, bir anda memlekette o kųpeđin aynısından sahiplenilen yųzlerce insan peydah oldu; altı ay sonra bųtųn metalar gibi, bųtųn mallar gibi modası geĉtiđinde o hayvanların tųmų sokađa terk edildi. ųzellikle, turistik beldelere gidin, inanılmaz biđimde... Geĉen İstanbul’da bir ĉųplųkte bir boxer gųrdųm, boxer -bildiđin yani- son derece kıymetli de bir hayvan, hani ticari deđerini aĉısından da bųyle. Ama bunlar hep sokađa atılmıŐ hayvanlar. Dolayısıyla “Pet shop”ları yasaklıyorum derken, onun geri planında o hayvanların istiflendiđi, depolandıđı yerleri eđer kapatmıyorsak, yaptıđımız Őey hayvan ticaretinin sųrmsine hukuki olarak zemin hazırlamaktır ve bu kabul edilemez. Bųylece, yalnızca hayvan ticareti yapılmıŐ olmuyor, aynı zamanda bu hayvanların sokađa terk edilmesi sebebiyle bir tųrlų baŐa ĉıkamadıđımız, direkt artan hayvan popųlasyonunu daha da fazla artıran bir Őeye istemli ya da istemsiz sebep oluyoruz. Bu, bir problem yani ŐeliŐkilerden bir tanesi.

Bir baŐka ŐeliŐki de Őu: Ya, tųrų tųkenmekte olan hayvanları avlayanlara ađır ceza ųngųrųlmųŐ bu teklifte, iyi bir Őey, bunda sorun yok; zaten yatarı olan tek Őey bu, onun haricinde Ceza Kanunu iĉerisinde tarif edilenlerin hiĉbirinin alt sınır dikkate alındıđında yatarı falan yok ama bunda var. Fakat Őimdi tųrų tųkenen canlıları, hayvanları avlamanın cezası bųyle otuz beŐ yıl gibi tarif edilirken, aynı zamanda Merkez Av Komisyonu gibi hikmetinden sual olunmayan, kimsenin sesini ĉıkaramadıđı, kendisini paramiliter bir yapı olarak tarif eden bir yapılanma, ne yazık ki tųrų tųkenen hangi hayvanın katledileceđine iliŐkin bu memlekette ferman yayınlatabiliyor; hatta dađ keĉilerinin avlanması iĉin av turizmi, ihale vesaire Őeylere imza atabiliyor. Yani eđer gerĉekten tųrų tųkenen hayvanlar bizim iĉin kıymetliyse -ki evet, bųyle- bunları Merkez Av Komisyonu gibi bir kurumun uhdesine asla ve asla bırakmamak gerekir. Bunları son derece kısınĉ bir biđimde herkesten, her Őeyden ve her av zihniyetinden mutlaka korumak gerekir, bu da bir baŐka ŐeliŐki.

Őimdi, burada hayvanlara iliŐkin cezaların Tųrk Ceza Kanunu iĉerisinde mųtala edilmesine iliŐkin olumlu bir Őey var. Zaten medya da bunu ųyle bir -ne diyelim, tırnak iĉinde- kųpųrttų ki hayvanlara iliŐkin suĉların hapisle cezalandırılacađına iliŐkin kamuoyunda bir algı oldu.

Kıymetli arkadaşlar, evet, Ceza Kanunu içerisinde mütalaa ediliyor ama bunların yatarı yok çünkü üç yıl ve altında tarif edildiğinden dolayı bunlar, bu suç para cezasına çevrilerek veya hükmün açıklanması geri bırakılarak bunun gibi şeylerle, bu suçları işleyen insanlar ellerini kollarını sallayarak toplumda gezmeye devam edecekler.

Hayvanlara ilişkin cezayı, peki, nasıl mahkeme önüne getireceğiz? Şimdi, kanun teklifi bunu iyice zorlaştırmış. Yani, diyor ki: “Savcı resen soruşturma açamıyor.” Yani, suçüstü hâllerini bir kenara bırakarak söylüyorum: Savcı açamıyor, gerçek kişiler ya da tüzel kişiler bunu savcılığa taşıyamıyor. Ancak siz böyle bir şeyle muhatap olmuşsanız, böyle bir şey görmüşseniz Tarım ve Orman Müdürlüğünün taşra teşkilatına bu meseleyi götürüyorsunuz “Ya, şurada, balkonda hapsedilmiş bir köpek var.” ya da “Tacizde, tecavüzde bulunulmuş bir hayvan var.” diye, taşra teşkilatı bunu uygun görüyor ve ikna oluyorsa bunu mahkemeye taşıyor. Şimdi, bu kadar dolambaçlı yollara gerçekten gerek yok. Yani, bu mesele çok bütünlüklü bir mesele, o yüzden mahkemeye gitmeyi zorlaştırmak yerine mahkemeye gitmeyi kolaylaştıracak bir perspektife burada ihtiyaç var.

“Hayvanlarla cinsel ilişki” diye tuhaf bir kavram vardı; bunu Komisyonda da konuştuk, az önce de tartıştık. Bu konuda bir uzlaşmanın olduğunu düşünüyorum. Cinsel ilişki iki taraflı bir eylemi tarif ettiğinden dolayı, bir istemli ilişkiyi tarif ettiğinden dolayı, uygun olmayan bir terminoloji olması sebebiyle, bunu “cinsel saldırı” ve “tecavüz” olarak metinde değiştirme konusunda mutabakata varmış durumdayız.

“Tehlikeli ırklar” diye tarif edilen ve kanun teklifinin olağan akışına bakıldığında, aslında bakılması, alışverişi, beslenmesi yasaklanan, işte, pitbull gibi, dogo Argentino gibi köpek ırkları var. Şimdi, değerli arkadaşlar, bu hayvanların, bakılması, beslenmesi ve değiştirilmesi, alışverişi yasaklandığında ister istemez bu hayvanların başına yalnızca bir şey gelebilir; o da bunların itlaf edilmesidir, öldürülmesidir. Kanun teklifi bunu emretmiyor ama kanun teklifindeki boşluklardan faydalanarak, özellikle bu hayvan popülasyonunu -tırnak içinde- bir baş belası gibi gören birtakım yerel yönetimlerin böyle bir şeye tevessül etmesinin önünde ne yazık ki herhangi bir engel yok.

Bir başka mesele, “doğal yaşam parkları” diye bir şey tarif edilmiş. Bu doğal yaşam parkları hayvanların barındırılacağı yerler, aynı zamanda bununla birlikte hayvanat bahçeleri de tarif edilmiş. Biz şöyle söylüyoruz: Ya, bu hayvanat bahçelerinin toplama kamplarından farkı yok, orada mutlu bir tane hayvan göremezsiniz. Bakın, gidin, gezin, bütün hayvanların davranışları patolojiktir, kendi türüne ilişkin doğal davranışların ötesindedir bütün davranışları; buna özellikle dikkat edin, bir daha giderseniz bakın. Dolayısıyla, doğru olan şey şudur değerli arkadaşlarım: Bu hayvanat bahçelerinin, toplama kamplarının kapatılmasıdır ve bu doğal yaşam parkı denen yerler, bu hayvanların yaşamlarının sonuna kadar hayatlarını sürdüreceği en az 100 dönümlük geniş alanlar olmalıdır ve insan tasallutuna, insanların tacizine, insanların bu hayvanları rahatsız etmesine kapalı alanlar olmalıdır. Aksi takdirde, eğer bunları, doğal yaşam parklarını vahşi hayvanların konaklatılacağı yerler olarak kanun teklifinde yazmazsak... Şimdi, hayvan haklarını savunanlar haklı olarak şöyle söylüyor: Önceki yasada kırmızı çizgimiz olan -bizim de kırmızı çizgimiz olan- bir 6’ncı madde vardı. 6’ncı maddede “Kardeşim, mahalleden aldığın kediyi, köpeği kısırlaştırdın, aşısını yaptın ya da hastalığını tedavi ettin; onu tekrar aldığın yere koyacaksın.” hükmü vardı, bu çok önemli bir hükümdür. Şimdi, bunu, bu doğal yaşam parklarını, eğer “Bu doğal yaşam parkları bu vahşi hayvanlar içindir.” diye bir hükme bağlamazsan, yarın mahalleden toplayacağın kediyi, köpeği götürüp oraya koymayacağının bir garantisi yok. Bak, yine hüküm yani kanun bunu emrediyor diye söyleyemiyorum ama buradaki açıklığın bu sonucu doğurması oldukça olasılık dâhilinde bir mesele.

Hayvan bakımevlerine çok atıfta bulunulmuş; eyvallah, baş göz üstüne fakat ortamından alınan bu hayvanların, işte, belediyelerin hayvan bakımevlerinde barındırılmasına dair... Değerli arkadaşlar, yani 1.200 kadar belediyenin hayvan bakım yerleri yok. Ne yapar peki bu belediyeler bu hayvanları bakımevleri yoksa? Ya götürür öteki belediyenin sınırlarına, mücavir alanına bunları doldurur, çuvaldan boşaltır ya da başka ifade etmek istemediğim yollara tevessül eder. Dolayısıyla, bu hayvan bakımevleri meselesi de başlı başına bir problem.

Yine, hayvan hakları savunucularının çok hassasiyetle üzerinde durdukları bir başka mesele “geçici kısırlaştırma üniteleri” kavramı çünkü kavramsal olarak bunun mobil kısırlaştırma ünitelerine tekabül ettiğini ve burada, hayvanların, herhangi bir etik kaygı olmaksızın âdeta bir işkenceye dönüştürülmüş olan bu kısırlaştırma ünitelerinde yok edileceğine ilişkin kuvvetli bir kanıları var, şüpheleri var. Dolayısıyla, bunun da çerçevesinin daha netleştirilmesi ve şekillendirilmesi lazım.

Ve gelelim canlı hayvan deneylerine. Şimdi, bu canlı hayvan deneyleri çok büyük bir mesele; yalnızca Türkiye için değil, dünyanın her tarafında son derece önemli bir mesele. Canlı hayvan deneylerine ilişkin burada direkt bir hüküm olmamakla birlikte mesele şu ki: Daha öncesinden başlayan bu canlı hayvan deneylerini ortadan kaldıracak, yasaklayacak, illegal ilan edecek herhangi bir şey ne yazık ki bu teklifin içerisinde yer almıyor. Dolayısıyla, biz meseleye biraz radikal bakıyoruz yani evet, böyle bir taraf var çünkü eğer canlı organizmalarsa söz konusu olan, onun yüzde 50 sağaltımı, yüzde 25 sağaltımı diye bir şey olmaz; ya tamamen sağaltırsınız, var edersiniz ya da bunu başaramazsınız; nispi bir şey olmaz. O nedenle, Hayvanları Koruma Kanunu olarak tarif edilen, bizim hayvan hakları yasası olarak gördüğümüz bu yasanın, reformcu yanlarının olduğunu tespit ederek, bu reformların Türkiye’deki, sokaktaki hayvanların, doğal alandaki hayvanların derdine derman olmayacağı kanısındayız. Bir de aslında mesele şudur değerli arkadaşlar: Hayvanlara, ekolojiye, doğaya bakışımız, son noktada kendimize bakışımızdır. Bak, şimdi, Marmara patladı, müsilaj aldı başını gidiyor. Orada gördüğümüz elli yıllık kendi suretimizdir aslında yani doğaya ne yapıyorsak onunla karşı karşıyayız.

Burada temel mesele şudur: Antroposentrik, insan merkezli bir dünyadan yana mıyız? İnsanın her şeyi yapmaya gücü yeter, en büyük güç insandır, insanın hikmetinden sual olunmaz; böyle mi bakacağız 1800’lerden bu zamana kadar bakıldığı gibi, yoksa insanı da kurt, kuş, kurbağa, tosağa, börtü böcek gibi dünyada eşit hakta sahip bir varlık olarak mı göreceğiz? Aslında temel mesele budur. Bu ikisi arasındaki tartışma bilimsel bir tartışma falan değildir aslında, bu ikisi arasındaki tartışma bugünümüzü ve yarınımızı belirleyecek bir tartışmadır.

Biz diyoruz ki: 1800’lerden bu zamana kadar insan merkezli bu doğa tahayyülü dünyayı perişan etti, hep aldı; doğal kaynakları aldı, taş ocakları açtı, lastik tekerler dünyayı geri dönüştürülemez biçimde değiştirdi, petrol kuyuları açıldı ve buna bağlı savaşlar çıktı. Sonra bir tarihsel dönemde döndük, baktık ki “Ya, bu dünya ne olmuş böyle?” diye. 5 milyar yaşındaki bu yaşlı gezegene en geri dönüştürülemez cezayı insan kesmiş, insanın da erkek tipi kesmiş, onun da kapitalist olanı kesmiş. (HDP sıralarından alkışlar) Bak, bu sebeple şimdi şunu yapmak gerekiyor: Bu yanlışlarda devam mı edeceğiz, yoksa artık “Yeter!” deyip ülkemizin ve dünyanın ve hayvanların ve börtü böceğin, kurdun, kuşun hukukunu savunacak, onlarla ve dünyanın bütünüyle, ekolojiyle demokratik ilişki kuracak yeni bir dünya tahayyülüne mi sahip olacağız? Ben size bir şey söyleyeyim arkadaşlar: Artık, ekolojik, demokratik bir toplum, sınıfların, sınırların olmadığı eşitlikçi bir toplum dünya için bir tercih değildir; bu, artık dünyanın var olabilmesi için bir zorunluluktur. İşte, biz de naçizane, dilimiz döndüğünce, bu yasada, tarım yasalarında ya da başka şeylerde, her yerde bunu görmek için bunun propagandasını yapıyoruz çünkü biliyoruz ki eğer börtü böceğin hukuku savunulmuyorsa insanın hukuku da savunulmayacak.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Engin Altay.

Buyurun Sayın Altay. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan. Sizi ve yüce Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

AK PARTİ çoğunluğunda kanun teklifleri Meclise çok kötü geliyor. Komisyonda birazcık muhalefetin uyarı ve ikazları dikkate alınarak düzeltilme imkânı bulunuyor, komisyondan çıkarken de “Ya, biraz da Genel Kurulda düzeltiriz.” mantığıyla Genel Kurula iniyor. Ondan sonra, bir yandan, Sayın Başkan, zatialinizin oturduğu kısmın arkasında biz siyasi parti grupları bir araya gelip bu kanun teklifini ideal hâle, iyi hâle getirmek için uğraşıyoruz. Ben de bugün AK PARTİ grup önerisi görüşülürken, bugün görüşülecek Hayvanları Koruma Yasası ya da Hayvan Hakları Yasası’yla ilgili müspet değerlendirmede bulunacağımızı söylerken şu inanç ve güvenceyle bunu söyledim: Çünkü bize söylenen, başta “hayvanlarla cinsel ilişki” ibaresi olmak üzere, muhalefetin, milletvekillerimizin Komisyonda ortaya koyduğu çekincelerin Genel Kurul aşamasında giderileceğine ilişkin bir taahhüt idi ancak geldiğimiz noktada -hemen moralinizi bozmayın, biraz sonra akışta göreceğiz- kimi sorunları çözdük. Tümüyle çözdük mü dersiniz, çözmek tabii ki bu AK PARTİ buradayken çok mümkün değil. Elbette hâlen sorunlar var. Önce şunu söyleyeyim: Kanunları yaparken Türkiye Büyük Millet Meclisinin halka rağmen, ilgili taraflara rağmen kanun yapması da asla ve asla kabul edilemez. Ama biz muhalefet olarak, hayvanları mal değil can gören bir anlayışın temsilcileri olarak, içeride 5 siyasi parti grubunun yöneticileri bir araya geldik, kimi ilerlemeler de sağladık değerli arkadaşlar, sayın milletvekilleri. Bunlardan en önemlisi -biraz önce Rıdvan Hocam da söyledi, şimdi uçağa gidiyor- “cinsel ilişki” ibaresini asla kabul edilemez bulmuştuk ama AK PARTİ’den de bunun değişeceğine dair bir güvence ve teminat da almıştık Genel Kurul aşamasından önce ve bunu değiştiriyoruz.

Bence bir olumlu yan da belediyelerin hayvan barınakları yapma süresini bir yıl daha öne çekeceğiz biraz sonra, bunu da olumlu bir değerlendirme olarak görüyoruz. Yunus havuzları, yunus parkları, yunusların ölene kadar orada kalması meselesini de gene bir önergeyle biraz daha öne çekme imkânı bulacağız.

Hiç şüphesiz en iyinin iyisi vardır, hep söylerim. Böyle baktığımız zaman, canlarımızla ilgili çıkardığımız bu kanun yeterli midir, tatmin edici midir? Bizce bu hâliyle değildir, bizim birkaç önerimiz daha vardı. Bunlardan birisi, mesela, hayvanlara yönelik saldırılar noktasında, Tarım Müdürlüğünün dışında Hayvanları Koruma Derneğinin ya da hayvan haklarıyla ilgili kuruluşların da direk savcılıklara şikâyet etmesi noktasıydı. Bunu maalesef çözemedik, an itibarıyla AK PARTİ’yi ikna edemedik ama biz bunu kamuoyuyla paylaşalım ki AK PARTİ’ye biraz basınç olursa, burada hayvan hakları derneklerine bir şikâyet hakkı, savcılıklara başvuru hakkını da sağlarsak çok güzel olacaktır.

Şimdi, hiç mi iyi yanı yok bu kanunun? Şüphesiz oldukça olumlu yanları da var. Ben, bu sebeple, sayın milletvekillerimiz size şunu diyemiyorum: Müspet oy verelim de diyemiyorum, menfi hiç diyemiyorum. Grubumuzu serbest bırakacağım, milletvekillerimiz özgür iradeleriyle oy kullanacaklar bu kanunda. (CHP sıralarından alkışlar)

Zamanınızı aldım, kısacık bir anekdotla bitireyim. Mahir Bey, bunu dinle. Peygamber Efendimiz’in bir sahabeti cennete mi cehenneme mi gideceğini her gün Peygamber Efendimiz’e sorarmış. Peygamber Efendimiz çok sevdiği bu sahabetinin bu sorusuna cevap almak için Cenab-ı Allah’a yalvarmış, ona bir cevap gelmemiş. Bir gün Peygamber Efendimiz yolda yürürken bir vatandaş kuyudan su çekiyormuş. Kuyunun dibinde bir köpek, dili bir karış dışarda, suya bakıyor. O kuyudan su çeken sahabe, çektiği suyu önce o köpeğe içirmiş, sonra ne olmuş, biliyor musunuz? O köpeğe su içiren sahabeye cennet muştulanmış.

İnşallah, bu yasaya böyle bakarsınız diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Hey maşallah, hey maşallah, mübarek! Hazreti Engin!

BAŞKAN – Teklifin tümü üzerinde gruplar adına söz talepleri karşılanmıştır. Şahıslar adına söz talebi Tekirdağ Milletvekili Sayın Mustafa Yel’e aittir.

Sayın Yel, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MUSTAFA YEL (Tekirdağ) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Sözlerime, 11 Temmuz 1995 tarihinde 8.372 Boşnak kardeşimizin şahadet şerbetini içtiği ve “Srebrenitsa Katliamı” olarak tarihe geçen katliamı kınayarak başlamak istiyorum. Allah hepsine rahmet eylesin ve bir daha çağımızda, bu çağda böyle katliamları, böyle insanlık dışı eylemleri hiçbir yerde görmemeyi Yüce Rabb’imden niyaz ederek sözlerime devam etmek istiyorum.

Çok değerli arkadaşlar, tabii, burada, gerçekten hepimiz için, tüm milletimiz için de çok önemli olan; milletimizin sadece kendisini, 84 milyonu değil, bizlerle beraber yaşayan, bizlerle beraber bu havayı soluyan tüm canları da ilgilendiren çok önemli bir yasa teklifi üzerinde söz almış bulunmaktayım.

Tabii, gerçekten 2004 yılında çağdaş bir yasa olarak hazırlanan ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nun uygulanmasıyla ilgili, bazı tereddütler ve eksikliklerle ilgili yaşadığımız süreç sonucunda, geçtiğimiz 2019 yılının Şubat ayında, Mecliste grubu bulunan tüm partilerin ortaklaşa vermiş oldukları önerge neticesinde hayvanları korumayla ilgili bir komisyon oluşturulması teklifi vardı. Bu teklif kabul edildikten hemen sonra da Mayıs 2019 tarihinde çalışmaya başlayan ve beş aylık bir süre zarfında hem konunun tüm muhataplarıyla beraber toplantılar yaparak konunun pratik hayatımızda karşılaştığımız sorunları nedir ve teorik olarak nasıl çözülmesi gerekli, ideal olanı nedir, bunları tartıştığımız çok geniş katılımlı toplantılar gerçekleştirdik hem de barınaklarla ve Büyükaada’daki faytonlarla ilgili, atlarla ilgili sorunları görebilmek için de yapmış olduğumuz geziler oldu. Bunların neticesinde düzenlemiş olduğumuz bir komisyon raporumuz vardı ve komisyon raporunda da 50 maddelik çözüm önerilerimiz vardı.

Şimdi, gelen eleştirilerden bir tanesi, Komisyon da gördüğümüz, Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunda da gördüğümüz eleştirilerden bir tanesi şu: “Komisyonda 50 madde olarak hazırladığımız bu görüş önerilerini niye şimdi 19 madde hâlinde kanun teklifinde görüyoruz, bir eksiklik mi var acaba?” diye arkadaşlarımız bize soruyorlar. Hayır, bu konuda içimiz de rahat, sizlerin de rahat olması lazım. Bizim o günkü komisyon raporumuzda hazırladığımız çok önemli maddeleri bu yeni kanun teklifimizde getirdik ve zihinsel olarak da reform olarak niteleyebileceğimiz bazı hamlelerimiz oldu.

Bunların içerisinde en önemlisi, Türk Ceza Kanunu’nun 151’inci maddesinde yapmış olduğumuz değişiklikle beraber, artık hayvanlar Ceza Kanunu açısından da mal ve eşya olarak değil can olarak nitelenecekler. Ve buradan mülhem, artık hayvanların can olarak nitelenebileceği, bundan sonra bizlerin birlikte yaşadığı, birlikte nefes aldığımız bu canlarla beraber hukuki mücadelenin de güçleneceği ve bu hukuki mücadeleyi verirken hayvanlarımızın korunması ve refahıyla ilgili atması gereken adımları olan kamu kurum ve kuruluşlarının ve kişilerin de buna göre çok daha ciddi bir şekilde bu konunun üzerine gidebileceği, bu mekanizmaların da kurulduğu bir örgü ağı içerisinde 5199 sayılı Kanun’da ve Türk Ceza Kanunu’nda yapılması gereken değişikliklerle ilgili önerilerimiz oldu, teklifimiz oldu.

Bu konuyla ilgili özellikle kamuoyunda merak edilen hususları burada sizlerle paylaşmak istiyorum. Özellikle STK’lerle yapmış olduğumuz, hayvansever STK temsilcileriyle yapmış olduğumuz görüşmelerde belediyelerle ilgili çok fazla sorun dile getiriliyordu. Bunların başında, belediyelerin barınak yapma zorunluluğu olmakla beraber, bugüne kadar 1.300 belediyemizden sadece 289 tanesinde barınak yapıldığı ve bu barınaklarda da -ne yazık ki pek çoğunda- yaşam şartlarının çok kötü olduğu

ve hayvanlara muameleden dolayı pek çoğunun yaşamlarını yitirdiği -bu konunun da vicdanlarımızı sızlattığı- bize ulaşan eleştirilerdi ve bizim de bizatihi giderek yerinde gördüğümüz konulardı. İşte bunu giderebilmek için mevcut 5199'da kurulan mekanizmada eğer belediyeler kendilerine verilen bu görevleri yapmazlarsa karşılığında 4483 sayılı Yasa'dan mülhem yargılanamıyorlar. Biz yeni getirdiğimiz bu kanun teklifiyle beraber, mevcut kanundaki 4'üncü maddenin (j) fıkrasına artık belediyelerin asli görevleri arasında saydığımız hayvan refahını koruyabilmek adına hayvan barınaklarının yapılmasının zorunlu olması maddesini koyduk. Bundan böyle, inşallah, bu kanun teklifi yasalaştıktan sonra bunları yerine getirmeyen belediye başkanları ve belediye yetkilileri artık 4483 sayılı Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'a göre görevi ihmal veya görevi kötüye kullanmadan dolayı yargılanabilecekler. Bu çok önemli bir değişiklik getirecek ve bu anlamda da belediyelerimizin ödev ve sorumlulukları artırılmış olacak. Bunu yaparken de belediyelerimizin ödev ve sorumluluklarını artırırken de mali yönden de onları eksik bırakamazdık. Dolayısıyla mali yönden de bunların güçlendirilmesinin mutlaka gerekli olduğu, lüzumlu olduğu görüşü üzerinde durduk ve bununla ilgili, belediye başkanlıklarımıza, üç yıl süreyle bundan sonra yapacakları bütçede tahsisli ödenek koyma zorunluluğu getirdik. Hayvan refahının sağlanabilmesi için, barınaklar yapılabilmesi için, rehabilitasyon, sağlık hizmetleri ve özellikle kısırlaştırma hizmetlerinin yapılabilmesi için artık belediye başkanlıklarımız bundan sonra binde 5 ve binde 3 gibi -büyükşehir belediyelerinde binde 3 ve nüfusu 25 bini geçen diğer belediyelerde, ilçe, büyükşehir ilçe ve il belediyelerinde artık binde 5 gibi- bir pay ayırmak zorunda kalacaklar. Dolayısıyla tahsisli ödeneği olan, ödev ve sorumluluğu olan ve bugüne kadar yapılmayan hizmetleri de yapmak zorunda olan belediyelerimizle karşı karşıya kalacağız.

Bundan başka, özellikle eleştiri noktalarından bir tanesi de -biraz önceki hatiplerin ifade ettiği- doğal yaşam parkları konusu. Bunu da hemen şöyle ifade edeyim: Bizim mevcut sistemimizde, kanunumuzun 22'nci maddesinde hayvanat bahçeleriyle ilgili bir düzenleme var fakat hayvanat bahçelerinde de ne yazık ki hayvanların etolojisine yani davranışlarına uygun olmayan hayvanat bahçelerini görüyoruz. Biz, artık mevcut hayvanat bahçeleri mantığıyla yeni hayvanat bahçeleri açılmasını istemiyoruz. Dolayısıyla bunun yerine içerisinde yine vahşi hayvanların olacağı -bakın, bunun altını kırmızı şekilde kalemle çiziyorum, bu konuda özellikle, vatandaşlarımızın ve STK'lerimizin duyarlı olduğunu biliyorum- içlerine herhangi bir şekilde sokaktan toplanacak kedi, köpeğin geleceği doğal yaşam parkları değil, içlerinde bugünkü hayvanat bahçelerindeki gibi vahşi olan hayvanların oluşturacağı bir yapının olacağı doğal yaşam parkları hazırlıyoruz. Bunlar da hayvanların içinde serbestçe gezeceği, insanların arabalarıyla içerisinde dolaşacağı, özgürce dolaşan hayvanların olacağı, bir safari park mantığıyla hazırlanan doğal yaşam parkları. Bunları kanun gerekçesinde ve kanun maddesinde de bu şekilde açıkladık. Bunun da herhangi bir şekilde tereddüde mahal vermemesi lazım.

Ayrıca "yasaklı ırklar" dediğimiz ve çok tartışılan bu konuyla ilgili olarak da ellerinde şu anda yasaklı ırk dediğimiz pitbull vesaire gibi köpekleri olanların -sahipli olanların- bu konuda altı ay içerisinde kayıt işlemlerini yaptırmak, kısırlaştırmak ve bunlarla ilgili diğer sağlık, hijyen şartlarını sağlamak şartıyla bu köpekleri kendilerinde kalacak. Barınaklarda olanlar da sahiplenilmek şartıyla aynı şekilde bunların sahiplerine iade edilecek. Dolayısıyla bu konuda da altı ay içerisinde vatandaşlarımız ve köpeklerimiz bu anlamda inşallah herhangi bir sıkıntı yaşamayacaklardır.

Tabii, toplumda herkes yaşıyor. Özellikle, toplumda hayvanları sevenler kadar hayvanlardan korkanlar da var, hayvanlardan zarara uğrayan insanlarımız da var, bunları da düşünmek zorundayız, Türkiye Büyük Millet Meclisinde böyle bir sorumluluğumuz var. Bu bakımdan bu yasaklı ırklar, tehlikeli ırk hâline getirilerek bundan böyle var olanların da toplum içerisinde gezdirilebilmeleri disiplin altına alınmakta. Ağızlıksız ve tasmatsız olarak dolaşamayacaklar, çocukların bolca bulunduğu park ve bahçelerde dolaştırılmayacaklar, insanların çok yoğun olduğu yerlerde dolaştırılmayacaklar. Biz bu

şekilde, tüm vatandaşlarımızın yani hem insanlarımızın refahını hem de hayvanlarımızın refahını bir araya getirerek uzlaştırıcı bir kanun teklifiyle sizin karşınıza getiriyoruz. İnşallah yüce Meclisimiz bu konuda kanunu kabul ettikten sonra, bugüne kadar yaşadığımız sorunların pek çoğunun çözüleceği ve hayvanlarımızın gerçekten çok daha sağlıklı bir şekilde ve mutlu bir şekilde yaşayabilecekleri bir ülke konumuna geleceğiz ve hep beraber bu işi başarmış olacağız.

Tarihe de bir not düşmek adına, ben özellikle hayvanların korunmasıyla ilgili Komisyon çalışmaları sırasında da dile getirmiştım; gelecekte ben evlatlarıma, torunlarıma kendimle ilgili anlatacağım, “En fazla gurur duyduğun olay ne?” diye sorulduğu zaman, bu kanun teklifini ve bu Komisyondaki çalışmayla ilgili ifade etmiş olduğum sözleri söyleyeceğim.

Bu kanun teklifinde gerçekten, iki yıllık bir emek var; Komisyonda da aynı şekilde, çok uzun süreli bir emek var. Bu Komisyon çalışmalarına ve kanun teklifi çalışmalarına tüm parti gruplarımızdan arkadaşlarımız katıldı, bizim partimizden gerçekten, bu konuda çok öncü rol alan arkadaşlarımız oldu. Huzurlarınızda ben, başta Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’a, yine Grup Başkanımız Sayın Naci Bostancı’ya, yine Grup Başkan Vekilimiz Sayın Mahir Ünal’a ve gerçekten emeği çok fazla olan Genel Başkan Yardımcımız Sayın Özlem Zengin Hanımefendi’ye bir teşekkür etmek istiyorum. Yine Serap Yaşar Hanımefendi’ye ayrı bir teşekkür etmek istiyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA YEL (Devamla) – Bu konuda gerçekten, büyük bir emek var, büyük bir azim var.

Bu çalışmanın neticesinde de inşallah, bundan sonra hayvanlarımızla ilgili de, toplum refahıyla ilgili olarak da çok daha güzel günler bizi bekliyor diyor, hepinizi bu duygu ve düşüncelerle saygı ve sevgiyle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Soru-cevap talebi yoktur.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Şimdi birinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

Birinci bölüm 1 ila 10’uncu maddeleri kapsamaktadır.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 23.07

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 23.15

BAŞKAN: Başkan Vekili Haydar AKAR

KÂTİP ÜYELER: İshak GAZEL (Kütahya), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101’inci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

276 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Teklifin birinci bölümünde gruplar adına ilk söz İYİ Parti Grubu adına Kayseri Milletvekili Sayın Dursun Ataş’a aittir.

Buyurun Sayın Ataş. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA DURSUN ATAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 276 sıra sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin birinci bölümü üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, kanun teklifi, uzun bir bekleyişin ardından bugün Genel Kurulda görüşülüyor. Herkesin yıllarca beklediği bu kanun teklifi, hayallerimizdeki kanun teklifi olmasa da hayvanların mal statüsünden çıkarılması ve Türk Ceza Kanunu’na ceza eklenmesi gibi gelişmelerin sevindirici olduğunu belirtmek isterim. Bu yüzden, bu hâliyle bile emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

2004 yılında kabul edilen Hayvanları Koruma Kanunu başta olmak üzere çeşitli mevzuatlarla bugüne kadar birtakım hakları korunan hayvanlara yönelik koruyucu yasal düzenlemelerin günümüz koşullarında yetersiz kaldığı aşikârdır. Bu sebeptendir ki toplumda oluşan beklentiyle birlikte, yasal düzenlemelerin çağa uygun şekilde revize edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyacın sonucu olarak Genel Kurula getirilen bu kanun teklifi yeterli değildir. Kanun teklifini yeterli bulmadığımız için İYİ Parti Grubu olarak Komisyon görüşmelerinde kanun teklifinin eksik yönlerini gidermek, kanun teklifine katkı sunmak amacıyla önergeler verdik; verdiğimiz bütün önergeler dikkate alınmadan, maalesef ki reddedildi.

Değerli milletvekilleri, devletler, gelecekteki dünya ve o dünyada yaşayan nesiller için her canlıyı korumak sorumluluğundadır, bu da ancak kanunlarla tüm canlıların yaşama hakkının güvence altına alınacağı bir hukuk düzeniyle mümkün olabilir. Görülmektedir ki iktidar, bu sorumluluğun farkına varamamıştır, hayvanların da insanlar kadar yaşama hakkına sahip oldukları gerçeğini tam kavrayamamıştır. Ondandır ki hayvan haklarının güvence altına alınmasına, avlanma ya da eğlence amacıyla hayvanlara eziyet veren yarış, gösteri ve diğer ticari faaliyetlerin yasaklanmasına, düzenlenmesine ve yasal bir çerçeveye kapsamına alınmasına bu teklifte yer verilmemiştir. Bu nedenle bu teklifte olumlu yanlar yanında çok ciddi eksiklikler de mevcuttur.

Bunun yanında kanun teklifinin hazırlama aşamasında da ciddi eksiklikler vardır. Hayvan hakları yasası gibi bazı şeyler sadece “Bakın, biz yaptık.” demek için yapılmaktadır. Bakınız, 20 Şubat 2019 tarihinde Mecliste grubu bulunan 5 siyasi parti onay vermiş, mutabakat sağlamış, ilk adım atılmış ve konuyla ilgili Meclis araştırma komisyonu kurulmuştur. Özverili bir çalışma sonucunda sivil toplumun

da kabul ettiği maddelerden oluşan bir komisyon raporu ortaya çıkmıştır. Gelineen noktada, bu rapor “Biz, diğer partilerden, sivil toplum kuruluşlarından görüş aldık.” demek için yapılmıştır çünkü getirilen bu kanun teklifinde tavsiye raporunun dikkate alınmadığı pek çok husus vardır. Hâlbuki büyük bir çalışma sonucu ortaya çıkan bu rapor bütün hayvanseverler için gerçekten umut vericiydi, keşke o rapora daha uyumlu bir teklif hazırlansaydı. Gönül isterdi ki hazırlanan bu kanun teklifi komisyon raporunu bir üst noktaya taşısın ama tam tersi olmuş, hazırlanan kanun teklifi komisyon raporunun çatısını aşağı çekmiştir.

Değerli milletvekilleri, teklife genel olarak bakılacak olursa hayvan deneyleriyle ilgili düzenleme yok, avcılıkla ilgili hayvan lehine en ufak bir düzenleme yok. Yunus terapi ve gösteri merkezleri, hayvanat bahçesi, yeni adıyla “doğal yaşam parkı” adı verilen esarethaneler aynen devam etmekte. Evlerde bakılan hayvan sayıları, “yasaklı ırk” tanımıyla barınaklara hapsedilen hayvanların ve bazı hususların yönetmelikle belirleneceği söylenmektedir. Mobil kısırlaştırma, evcil hayvan satışı, fayton yasaklanmamış; deve ve boğa güreşlerine izin verilmeye devam ediliyor. Hayvanı sokağa terk etmenin cezası âdeta ödül gibi, hayvana fiziksel ve cinsel şiddet, saldırı durumunda hapis cezası geldiği söyleniyor ancak mevcut düzenlemelere göre pratikte bir hapis cezası bulunmuyor. Nüfusu 75 binden fazla olan belediyelere hayvan bakımevleri kurma yükümlülüğü getiriliyor. Buna karşın, nüfusu 75 binden az ancak sokakta kedi, köpek sayısı çok fazla olan belediyeler de var. Aslında burada, insan nüfusuna göre değil, hayvan nüfusuna göre değerlendirme yapılması gerekir ancak kanun teklifi insan nüfusunu kıstas kabul etmiş; nüfusu belirtilen rakamdan az olan yerlerde de bakımevleri ve kısırlaştırma merkezlerinin kurulması gerektiğini düşünmekteyiz.

Yine, yasa teklifine göre tüm sahipli hayvanlara dijital kimliklendirme yapılacağı ve böylece sahipli hayvanların sokağa terk edilmesinin önüne geçileceği söyleniyor. Bu hayvanların sokağa terk edilmesi hâlinde ilk ihlalde idari para cezası, ikinci ihlalde ise adli işlem uygulanacağı yönünde düzenleme yapılmıştır. Bu güzel bir düzenleme ancak yasa teklifinde sokaktaki sahipsiz hayvan popülasyonunun kaynağı, ev hayvanlarının sokağa terk edilmesi olarak ifade edilmiş. Bu kısma katılmak açıkçası pek mümkün değil. Sokaktaki hayvan popülasyonunun en büyük nedeni yeterli şekilde kısırlaştırma yapılmamasıdır, kısırlaştırmanın etkin bir şekilde yapılması durumunda bu sorunun önüne geçilecektir. Ayrıca, yasa teklifinde hayvanat bahçeleriyle ilgili bir düzenleme öngörülmemiştir “kamu kurum ve kuruluşlarına doğal yaşam alanları yapma imkânı” diye bir ibare eklenmiştir. Biz doğal yaşam alanlarının insan eliyle yapılabileceğini düşünmüyoruz, kaldı ki bunun altından kalkmaya belediyelerin gücü yetmeyecektir. Bu nedenle, hayvan haklarına ilişkin kesilen idari para cezaları bir fonda toplanmalı ve belediyelere belirli oranda dağıtılmalıdır. Asli görevlerini dahi yapmaktan zorlanan özellikle de kırsal belediyeler bu konuda rahatlatılmalı, hayvanseverlerle karşı karşıya gelmeleri önlenmeli, gerekli maddi ve lojistik destek verilmelidir.

Değerli milletvekilleri, av ihaleleriyle ilgili sorunun da yasa teklifinde yer almaması büyük eksiklikler oysaki bu konu araştırma komisyonu raporunda vardı. Türkiye’nin birçok yerinde av ihalelerine karşı açılan davalar kabul edildi, yürütmenin durdurulması yönünde kararlar verilerek bu sorun güzel bir yere getirildi. Çok fazla usule aykırı av yapılmaktadır, avla ilgili bir yasak getirilmemesi de hayvanseverleri fazlasıyla üzmüştür.

Hayvanseverleri üzen diğer bir konu ise yasa teklifiyle birlikte Türk Ceza Kanunu’na alınan hayvanlarla ilgili suçların alt sınırlarının düşük olma konusudur. Bu kısım umut verici görülse de cezaların alt sınırı hiç yeterli olmamıştır. Ceza infaz düzenlemelerine baktığımız zaman da alt sınırdan verilecek bu cezalar hükmün açıklanmasını geriye bırakarak hiç hüküm doğurmayacak, sicillerine işlenmeyecektir. Yani bu cezalar caydırıcı olmayacaktır. En azından, cezaların alt sınırı caydırıcı olacak şekilde, hapis yatacak şekilde olmalıydı.

Diğer önemli gördüğümüz husus ise “hayvanlarla cinsel ilişki” adı altındaki düzenlemedir. Cinsel ilişki rızaya bağlı bir eylemdir. Hayvana cinsel saldırı eylemi vardır. “Hayvanla cinsel ilişki” tabirinin kaldırılarak “hayvana cinsel saldırı” veya “istismar” ifadesinin kullanılması gerektiğini düşünüyoruz.

Değerli milletvekilleri, sonuç olarak, kanun teklifi olumlu birçok husus içerse de belirttiğimiz eksiklikler bulunmaktadır. AKP’nin bu kanun teklifi hayvan haklarının korunması amacıyla çok, toplumun bu konudaki ısrarlı talebinin yarattığı baskıdan kurtulmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle hayvansaverlerin, sivil toplum örgütlerinin istekleri karşılanamamıştır.

İYİ Parti olarak biz söz veriyoruz; iktidarımızda demokratik ilkelere uyumlu olarak hangi konuda olursa olsun tüm paydaşları dinleyecek ve dikkate alacak, milletimizin ihtiyacı olan kanunları milletimizle beraber yapacağız. İYİ Parti iktidarında kadınlar da çocuklar da hayvanlar da kısacası, toplumun her kesimi mutlu olacaktır diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz talep eden İstanbul Milletvekili Sayın Arzu Erdem.

Buyurun Sayın Erdem. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA ARZU ERDEM (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu, aziz Türk milletimizi, tüm Meclis çalışanlarımızı saygılarımla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, insanın doğanın bir parçası olduğunu hatırlatan bitkiler ve hayvanlar dünyamızı her anlamda güzelleştirmektedir. Özellikle, tüm dünyayı etkisi altına alan salgında doğayla daha çok bütünleşmemiz gerektiğini hatırladık. Doğanın, insanlığa tüm cömertliğiyle sunduğu güzellikler karşısında âdeta öz eleştiri yapmamız gerektiğini de anladık.

Yüzlerce yıllık hafıza harekete geçti. Osmanlı Dönemi’nde leylekler başta olmak üzere göçmen kuşların bakım ve tedavisinin yapılması amacıyla düşkün leylekçileri yani kuş hastaneleri nasıl kurulduysa yine, aynı vicdan ve merhametli hafıza, sokağa çıkma kısıtlaması günlerinde dahi hayvanları beslemeye davet etti. Doğayla barışan insanlık gerek evlerinin kapılarını hayvanlara açtı gerekse sokaklarda onları yalnız bırakmayarak âdeta vefa örneği göstermiştir. Bu güzel yüreklerin yanı sıra, ne yazık ki bazı olumsuzluklar da yaşanmaktadır. Yetişkinlerden çocuklara, kadınlardan hayvanlara bir girdap gibi hızla büyüyen bir şiddet sarmalı söz konusudur ve toplumsal şiddetin en zayıf ve ilk halkası ne yazık ki hayvanlarımızdır. Hayvanların maruz kaldıkları eylem ve işkenceler insanlarda hayvan haklarına ilişkin düşüncelerin yoğunluk kazanması ve hayvan haklarına daha fazla sahip çıkılması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Hayvanlar da insanlar gibi, sevince, acıya, ağrıya, korkuya ve diğer duygulara sahiptirler. Bu sebeple hukuksal ve normatif anlamda insan hakkı gibi hayvan hakkı da oldukça önemlidir. Maruz kaldıkları şiddet ve keyfi davranışlara karşı korunmaları gerektiğine ilişkin bir temel hakka sahip olmaları gerekmektedir. İnsanların insan olmaktan kaynaklanan haklarının korunması konusu ne denli haklılık kazanıyorsa, günümüzde artan şiddet vakaları hayvanların da hayvan ve canlı olmaktan kaynaklanan hakları olduğu düşüncesini gündeme getirerek hayvanların korunması gerektiğine haklılık kazandırdığı yolunda düşünceleri ortaya çıkarmaktadır. Hayvanlar da insanlar gibi birer canlıdır ve hakları vardır. İnsanların hayvanlara yönelik yapmış olduğu her türlü eziyet suçtur ve bu durum caydırıcı cezaların getirilmesi gerektiğini ortaya çıkarmaktadır.

Değerli milletvekilleri, çocuk istismarı, kadına şiddet gibi haberleri duydukça hepimizin derin yaralar aldığını ve sarsıldığını biliyorum ve ne yazık ki yapılan araştırmalar, hayvanlara uygulanan şiddetin insana karşı şiddetin ön habercisi konumunda olduğunu bilimsel olarak mutlaka kanıtlamıştır. Çocuklarımıza ve kadınlarımıza şiddet uygulayan canilerin daha önce hayvanlara tacizde bulunduğu, şiddet uyguladığı ve zulmettiği belirtilmektedir. Bu da demek oluyor ki önleyici tedbirler alınmadığı sürece şiddet gittikçe büyüyecek ve bir gün illaki bizim de kapımızı çalacak. Bu durum hepimizi tedirgin etmekle birlikte hem evlatlarımız hem hayvanlarımız için koruyucu önlemler alınması kaçınılmaz hâl almıştır. Allah'ın sessiz kulları olan hayvanlarımızın mağduriyetlerini gidermek için bu duruma acilen müdahale edilmesi gerekmektedir. Bırakın hayvanların yaşam hakkını, yaşam alanlarının korunması, haklarının savunulması ve şiddeti önlemeye yönelik tedbirlerin alınması hususunda belediyelere de büyük görevler düşmektedir.

Değerli milletvekilleri, toplumdaki şiddete en büyük çarenin hayvana merhamet ve acıma duygularını güçlendirmek olduğu uzmanlar ve sosyal bilimciler tarafından vurgulanmaktadır. Bu sebeple bizler çocuklarımıza birer anne baba olarak hayvan sevgisini aşılamalı ve onlara örnek olmalıyız. Ayrıca, çocuklarımıza ilkokuldan itibaren hayvan sevgisi ve hayvan hakları konusunda eğitim verilmeli ve bu konular müfredata eklenmelidir. Böylelikle daha duyarlı bir nesil yetişmiş olacaktır. Hayvanları zehirlemek, hayvanlara eziyet etmek, barınaklarda aç susuz bırakmak, hastalık ve pisliğe mahkûm etmek, ölüme terk etmek, yaşam alanlarına, barınaklara müdahale etmek dinen de vicdanen de kabul edilebilir eylemler değildir. Hayvanlarımıza işkence yapanlara, o masum melekleri öldürenlere, tecavüz ve tacizde bulunanlara, onlara zulmedenlere caydırıcı olarak cezalar gelecektir.

Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi'nin de dediği gibi, Allah'ın her yarattığını aziz bilen bir inancın mensupları hayvan katillerini affetmeyecektir. Ha bir köpek yavrusunu kesmişler, ha bir emzikli bebeği katletmişler; mana ve muhteva olarak hiçbir farkı yoktur. Bu hususta, yalnızca hayvana şiddeti gerçekleştirenin cezalandırılması hususunda değil, şiddetin şiddeti doğuracağı da göz önünde bulundurularak her türlü şiddet gerçekleşmeden önce önlem alınması gerektiğini tekrar belirtmek istiyorum. Özellikle bireysel, toplumsal ve devlet olarak üzerimize düşeni yapmamız gerektiğini belirtmek istiyorum.

Bugün yapılacak olan düzenlemeyle çok önemli bir yol alınacaktır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak bu düzenlemeyi desteklediğimizi belirtmek istiyorum. Emeği geçen herkese ayrıca teşekkür etmek istiyorum.

Şunu belirtmek istiyorum: Yüreğinde sevgi ve merhamet olanın dili de yüzü de gülüşü de güzel olur.

En son: “Ben kendimi konuşarak ifade edemem, benim sesim sensin.”

Tüm milletvekillerine tekrar teşekkür etmek istiyorum. Her birinizi saygılarımla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz talep eden Kahramanmaraş Milletvekili Sayın Ali Öztunç.

Buyurun Sayın Öztunç. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Maalesef, kanun beklentileri karşılamadı hayvanseverler açısından. Yıllardır Türkiye'nin ciddi sorunlarından bir tanesiydi. Hayvanseverler yıllardır mücadele veriyorlar, sivil toplum örgütleri bu konuda mücadele veriyorlar; muhalefet mücadele veriyor, iktidar partisinin milletvekillerinin de bu konuda çabaları olduğunu, çalışmalarını olduğunu biliyoruz ama geldiğimiz noktada maalesef, beklendiği gibi bir kanun teklifi olmadı, bunu söylemek gerekiyor.

5 parti bir araya geldi geçmişte ve 50 maddelik bir öneri paketi hazırlandı, öneriler sıralandı, 50 maddelik bir rapor hazırlandı ve o 50 maddelik rapordan bugüne geldiğimizde 19 madde getirildi, geri kalanlar belli ki yolda buharlaştı, yolda kayboldu. Keşke, o anlaşılan, 5 partinin altına imza attığı 50 maddelik komisyon raporu tamamıyla buraya gelseydi ve tamamıyla buradan yasalaşmış olsaydı. Belli ki iktidar partisi kanun çıkartmak için kanun çıkartıyor hayvan hakları konusunda. Belli ki Leblebi'ye özel bir kanun çıkartılıyor. “Leblebi kim?” diye soranlar olursa Leblebi Sayın Cumhurbaşkanının ve hanımefendi eşlerinin...

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Nohut, Nohut.

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) – Hayır, Leblebi efendim.

ÖZLEM ZENGİN (Tokat) – Leblebi, Leblebi.

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) – Ben de hani, acaba yanılıyor muyum diye az önce baktım bir kez daha. Sayın Cumhurbaşkanı ve hanımefendi eşinin sahiplendiği engelli bir köpek, ismi de Leblebi.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Fatih Belediyemize ait Yedikule Hayvan Barınağı'ndan edindi, onu da tekrarlayalım.

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) – Onu bilmiyorum ama peki, hayvan barınağından Sayın Cumhurbaşkanı ve eşinin sahiplendiği Leblebi isimli bir köpek var. Cumhurbaşkanı, Sayın Erdoğan eşiyile birlikte bu köpekle de bir fotoğraf vermişti ve bu yayımlanmıştı. O zaman da bir duyarlılık, bir hassasiyet oluşmuştu. Belli ki bu kanun Leblebi için çıkartılmış, Leblebi'nin hatırına getirilmiş; o zaman ben buna “leblebi kanunu” diyorum arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, burada gündür tartışılan bir şey var. Nedir? Bu cinsel ilişki meselesi? Gerçekten de olacak gibi değil, yani cinsel ilişki, hayvanla cinsel ilişki. Cinsel ilişkide rıza gerekir, iki insanın cinsel ilişkisi değil bu, yakınlaşması değil; rıza gerekir. Hayvanla cinsel ilişkide rıza olmaz. Nitekim bu konudaki eksiklik, yanlışlık da kamuoyundan gelen baskılar, 5 siyasi partinin yaptığı çalışmalar sonucunda giderilecek görünüyor, en azından böyle bir önerge hazırlanıyor ve “cinsel saldırı” veya “tecavüz” tabiriyle bu yeniden getirilecek gibi görünüyor. Bu, doğru bir adım oldu çünkü cinsel ilişki... Ya, cinsel ilişkiyi, rızasıyla olacak bir şeyi getirip de burada sanki hayvanların rızası varmış gibi göstermek yanlıştı, bu yanlıştan dönülüyor; dönüldüğü için de ben teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, maalesef cezalar yeterli değil; 2004 yılında çıkan kanuna göre, 2004 yılının cezaları güncellenmiş durumda; bakıyorsunuz, işte 100 lira, 200 lira, 250 liralık artışlar sağlanmış. Bu cezaların daha da artırılması caydırıcılık açısından önemli olacaktır.

Kedi ile köpek satışları “pet shop”larda yasaklanıyor, güzel, eyvallah. Kedi ile köpek satışları “pet shop”ta yasaklanıyor da internette serbest bırakılıyor, yani vatandaş internete girip internette bir kediyi, bir köpeği satın alabilecek durumda. Oysa oradan da bunun yasaklanmış olması doğru olurdu. “Dostlar bizi alışverişte görsün.” gibi olmuş, maalesef “pet shop”ta kedi, köpek satışı yasak ama internet üzerinden kedi, köpek satışı olabilir.

Yani, şimdi, yine Leblebi'ye geleceğim. Sayın Cumhurbaşkanı keşke evinde kuş da besleseydi, papağan da besleseydi, başka hayvanlar da besleseydi de onların satışı yasaklanmış olsaydı, sadece kedi ve köpeklerin satışı yasaklanmamış olsaydı.

12'nci madde tarım il müdürlüklerine, ilçe müdürlüklerine yetki veriyor ama hayvan hakları dernekleri, hayvanseverlerin de gidip şikâyetle bulunması doğru olur. Bunu da eklersek çok daha mantıklı bir iş yapılmış olur diye düşünüyorum.

Yunuslar meselesi. Yunus havuzları kapatılacak, daha doğrusu yunus havuzları bundan sonra açılmayacak. Evet, doğru. Peki mevcutlar ne olacak? Mevcutlar var olmaya devam edecek. Yunus havuzlarının tamamen kapatılması, yani mevcutların da... Bundan sonra açılmasına izin verilmeyecek, mevcutların da kapatılması gerekiyor ama maalesef rant yine hâkim geldi. Otellerdeki, beş yıldızlı otellerdeki yunus parkları devam edecek, yunus havuzlarında o yunuslar gösteri yapmaya devam edecek. Burada sınırsız bir durum vardı, süre sınırı yoktu, şimdi yine -bize aktarıldığına göre- on yılla sınırlandırılacağı söyleniyor ama keşke yunus havuzlarının açılması yasaklandığı gibi mevcutların da kapatılacağı yönünde bir karar alınsaydı.

Doğal yaşam alanları meselesi ciddi, vahşi hayvanları kapsıyor olması gerekir. Aksi takdirde hayvanseverlerin şüphesi -benim de o konuda şüphem var- sokaktaki kedi, köpeklerin toplanıp bu doğal yaşam alanlarına götürülebileceği ve burada popülasyonun engelleneceği, kısırlaştırma yöntemlerinin kullanılacağı doğal yaşam alanlarında bu hayvanların ne olacağı bilinmeden bir şekilde götürülecek olması ciddi bir kaygılandırıyor.

Verilen hapis cezasının ertelenemez, para cezasına çevrilemez şekilde düzenleme gelmesi gerekiyor yani verilen hapis cezasının ertelenmemesi ve para cezasına çevrilmemesi gerekir. Amacımız nedir? Hayvanları korumak, hayvanları koruyabilmek. Bu amaçla bu yasayı getiriyorsak bizim bir an önce bu yasaya verilen hapis cezalarının ertelenmeyeceği hükmünü de koydurmamız gerekiyordu.

Bir öneri: Kinoloji bölümünün üniversitelerde açılması yönü de doğru bir karar olur diye düşünüyorum.

Hayvanseverler, hayvansever dernekleri memnun değililer arkadaşlar, bunu söylemek gerekiyor. Bütün arkadaşlar, bu konuyla ilgilenen bütün arkadaşlar da bunun farkındalar. Yeterli bulmuyorlar, daha yeterli, daha kapsayıcı, daha doyurucu bir kanun teklifinin hazırlanması doğru olurdu ama maalesef hazırlanamadı, bu geldi. Ama ben hayvanseverlere şu sözü verebiliyorum: Emin olun, en geç 2023'te olacak seçim, bir erken seçim olasılığı da var, olmazsa bile 2023'te zaten AK PARTİ gitti gidiyor, yerine Cumhuriyet Halk Partisi gelecek, Millet İttifakı gelecek ve biz o zaman gerçekten hayvanseverleri mutlu edecek bir kanunu hep birlikte çıkartacağız. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, Sayın Yel az önce konuşmasında AK PARTİ Grup Başkan Vekiline, Meclis Grubu Başkanına, Özlem Hanım'a, hepsine teşekkür etti. Evet, Özlem Hanım bu konuda çok çalıştı, ben de teşekkür ediyorum kendisine. Biliyorum çalıştığını ama Sayın Yel, unuttuğunuz bir şey var, muhalefet de çalıştı. Gerek Komisyonunda olsun gerek o 50 maddelik 5 partinin katıldığı daha önceki komisyonunda olsun, burada bütün arkadaşlar emek verdiler. Ben o zaman burada o 5 partinin katıldığı komisyon raporunda emek veren bütün milletvekillerine teşekkür ediyorum; Gülizar Biçer Karaca'ya teşekkür ediyorum, Milliyetçi Hareket Partisinin komisyon üyesine teşekkür ediyorum, HDP'nin komisyon üyesine teşekkür ederim, İYİ Partinin komisyon üyesine teşekkür ediyorum, AK PARTİ'ninkine de teşekkür ediyorum. Eğer teşekkür edilecekse sadece kendi partinize etmeyeceksiniz. Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi, burada emeği olan bütün milletvekillerine teşekkür etmenizi bekliyordum, etmediniz.

MUSTAFA YEL (Tekirdağ) – Komisyonla ilgili teşekkürü ben çok önce yaptım. Komisyonla ilgili teşekkürü ben daha sonra... Komisyonunda herkese teşekkür ettim.

(AK PARTİ sıralarından “Siz dinlemediniz galiba” sesi)

ALİ ÖZTUNÇ (Devamla) – Dinledim, dinledim. Siz yoktunuz burada, ben dinledim. Dinledim, Özlem Hanım’a teşekkür etti, Mahir Bey’e teşekkür etti, Naci Hocaya teşekkür etti, Sayın Cumhurbaşkanına teşekkür etti. Neyse sorun değil, önemli değil arkadaşlar. Bizim bir teşekkür beklentimiz de yok zaten ama hakkını vermek gerekir. Hani, yiğidin hakkını yiğide vermek gerekir diye düşünüyorum.

Eksik kanun olmuş arkadaşlar, yeterli bir kanun değil, teklif değil. Bu eksiktir, bu eksikliğin giderilmesi inşallah, Allah’ın izniyle, milletimizin oylarıyla bizlere nasip olacak diyorum. Daha da fazla lafı uzatmak istemiyorum.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Birinci bölüm üzerine gruplar adına söz talepleri karşılanmıştır.

Şimdi, şahıslar adına söz taleplerine geçiyoruz.

İlk söz İstanbul Milletvekili Sayın Serap Yaşar’a aittir.

Buyurun Sayın Yaşar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; görüşülmekte olan Hayvan Haklarını Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’mizin birinci bölümü üzerinde şahsım adına söz almış bulunuyorum, Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye’nin ilk hayvan hakları kitabının yazarı ve benim de İstanbul Hukuk Fakültesinden hocam olan Profesör Doktor İsmet Sungurbey’den bir alıntı yaparak sözlerime başlamak istiyorum: “Ecdadımız gerek Selçuklu gerek Osmanlı döneminde hayvanlara büyük bir şefkat ve sevgi göstermiştir. Hayvanlar yararına bir çok vakıflar kurmuşlardır. Yaşlı hayvanların ömürlerini tamamlayabilmeleri için büyük otlaklar vakfetmişler, göçmen kuşların göçlerini kolaylaştırmak için vakıflar yapmışlar; cami, medrese ve konakların cephelerine sanat eseri niteliğinde kuş evleri eklemişlerdir. Osmanlı ülkesini gezen yabancıların seyahatnamelerinde Türklerin bu üstün insanlık vasfından büyük bir hayranlıkla söz edildiği de görülmektedir.”

Bugün de tarihimizden ve ecdadımızdan aldığımız ilhamla günün koşullarına uygun, makul, kapsayıcı ve yenilikçi bir yasa teklifiyle yüce Meclisimizin huzurlarındayız. 2004 yılında AK PARTİ iktidarımızın ilk döneminde müstakil bir kanun olarak çıkardığımız 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ile hayvanların korunması ve onlara yönelik şiddetin önlenmesi konusundaki hassasiyetimizi göstermiştik. Şimdi ise aradan geçen on yedi yıllık süre içinde ortaya çıkan yeni durumlar karşısında vatandaşlarımızın artan beklentileri ve can dostlarımızın ihtiyaçlarını dikkate alarak yasa teklifimizi hazırladık. Gerek görsel ve yazılı basında gerekse sosyal medyada sıkça yer alan hayvanlara yapılan eziyet ve işkence görüntüleri her birimizin vicdanını kanatıyor. Vatandaşlarımızın ve toplumun vicdanını rahatlatan bu yasa teklifimizle hem insan hem de hayvan refahı, sağlık ve güvenliğinin sağlanmasını hedefliyoruz.

Konuya verdiğimiz öneme binaen bundan iki buçuk sene önce de hayvanların haklarının korunması için bir araştırma komisyonu kurarak konuyu enine boyuna tartıştık; hayvanseverlerimiz, vatandaşlarımız, ilgili tüm STK’ler, Meclisteki parti grupları, meslek odaları, akademisyenler ve uzmanların katılım ve katkılarıyla Meclis araştırma komisyonu raporumuzu çıkarmıştık. Raporla

belirlenen tedbirler ve tavsiyeler ışığında hazırlanan yasa teklifimizi hem hazırlanış aşamasında ve hem de bu hassas meseleyi ele alış biçimi bakımından tarihî bir adım olarak görüyorum. Bu yasa teklifiyle getirilen en önemli değişiklik hayvanların mal ve eşya olmaktan çıkarılıp canlı statüsünde değerlendirilmesidir. Teklifte ticari amaç güdülmeksizin bakılan bütün ev hayvanlarının sahiplerinin borçlarından dolayı haczedilmesi yasaklanmakta, hayvanlara ilişkin “süs” ibaresi kanundan çıkarılmaktadır. “Pet shop”larda kedi ve köpek bulundurulması yasaklanmıştır. Ayrıca -son derece önemli bir nokta- mevcut kanunda kabahat olarak düzenlenen, nesli yok olma tehlikesi altında olan hayvanları öldürmek, bir hayvan neslini yok etmek, ev hayvanı veya evcil hayvanı kasten öldürmek, işkence etmek, zalimce muamelede bulunmak, hayvanları dövüştürmek, tecavüz etmek, hayvan ister sahipli ister sahipsiz olsun suç hâline getirilmekte ve diğer kabahat fiilleri bakımından mevcut idari para cezalarının miktarları da artırılmaktadır.

Kabahat ile suç arasındaki derin farkı size birkaç örnekle açıklamak istiyorum. Bu fiiller suç hâline geldiğinde yatarı olan hapis cezaları verilebilecek ve cezalar da caydırıcılık bakımından amacına ulaşacaktır. Kabahatlerde adli sicile işleme gibi bir durum yoktur; bu yasayla bu fiilleri işleyenlerin adli sicile kayıtlarına işlenecektir. Bu yeni düzenlemeyle suç olarak düzenlenen fiiller bakımından savcı ve hâkimler derhâl devreye girecektir. Eski hâliyle, kabahatler kapsamında böyle bir imkân bulunmamaktaydı. Sadece bu ayrıntılar bile suç ile kabahat arasındaki farkı ortaya koymak bakımından önemlidir. Bunun zihinsel bir dönüşümü de beraberinde getireceğine inanıyorum. Bu boyutuyla da yasa teklifimiz yeni bir dönemin başlangıcı ve bir milat olarak görülebilir.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım; hayvanların daha etkin korunmasının sağlanması adına yoğun mesai harcayarak üzerinde çalıştığımız kanun teklifimiz inanıyorum ki konunun tüm taraflarını memnun edecek düzeydedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

SERAP YAŞAR (Devamla) - Ben de böyle bir yasa teklifinin ilk imzacıları arasında bulunmaktan büyük bir mutluluk duyuyorum. Şunu da belirtmek isterim ki: Hayvanları korumak sadece kanunlarla sağlanamaz. Yasal düzenlemeler ve cezalar caydırıcılık bakımından kuşkusuz önemlidir ancak toplumun her bireyinin desteği ve inancıyla, zihinsel değişim ve dönüşümle başarılabılır. Ne zaman ki veciz biçimde ifade ettiğimiz gibi “Hayvanlar mal değil, candır.” ifadesini içselleştiririz, o zaman bu konuda büyük bir mesafe kat ettiğimizi de söyleyebiliriz.

Sözlerime son verirken, yasa teklifine görüş ve önerileriyle katkı sağlayan hayvanseverlerimize, STK'lere, kamu kurumlarımıza, çok emeği geçen Özlem Zengin Vekilimize, Grup Başkan Vekilimiz Mahir Ünal'a, Yunus Kılıç'a, Mustafa Yel'e sonsuz teşekkür ediyorum. En büyük teşekkürü de bu konuya vermiş olduğu güçlü destek sebebiyle Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a ve saygıdeğer eşi Emine Erdoğan Hanımefendi'ye etmek istiyorum.

Gazi Meclisimizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahıslar adına söz talepleri karşılanmıştır.

Soru-cevap talebi bulunmuyor.

Birinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, birinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o madde üzerinde önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

1'inci madde üzerinde önerge yoktur.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

2'nci madde üzerinde önerge yoktur.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü madde üzerinde önerge yoktur.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 3'üncü madde kabul edilmiştir.

4'üncü madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 276 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 4: "5199 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir:

Ev hayvanı satış yerleri kapatılmıştır. Ev hayvanlarının her türlü ticareti, ticarete dönük üretimi yasaklanmıştır."

Mahmut Celadet Gaydalı

Muazzez Orhan Işık

Nusrettin Maçın

Bitlis

Van

Şanlıurfa

Züleyha Gülüm

Filiz Kerestecioğlu Demir

İstanbul

Ankara

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI YUNUS KILIÇ (Kars) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden, Ankara Milletvekili Sayın Filiz Kerestecioğlu.

Buyurun Sayın Kerestecioğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; toplum ve hayvan hakları aktivistleri yıllardır hayvan haklarının, Hayvanları Koruma Kanunu'nun düzenlenmesini bekliyordu. Sonuçta Meclise bir teklif sunuldu sunulmasına, ancak bu teklif beklentilerin ve taleplerin çok uzağında kaldı.

İki yıl önce Mecliste Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Araştırma Komisyonu kuruldu ve bu komisyon, ilgili sivil toplum örgütleriyle de görüş alışverişi yaparak 50 maddelik kapsamlı bir rapor hazırladı. Ancak bugün görüştüğümüz kanun teklifi, rapordaki maddelerin tamamını içermiyor.

Kanun teklifinin Komisyon görüşmelerine katılan ve raporun neden teklife tam olarak yansıtılmadığını soran sivil toplum temsilcilerine verdiği cevap, aslında, iktidarın demokrasi anlayışının özeti. Evet, Komisyonunda "Rapor kanun teklifi değildir, uymak zorunda değiliz, STK'leri dinledik ama görüşlerine uymak zorunda değiliz." denmiştir. Yani o kadar insan toplanıyor, aylarca emek harcanıyor, rapor yazılıyor ancak uygulamaktan kaçınıyor. Sonra da "Aman toplumun tamamını ilgilendiren konuları siyaset malzemesi yapmayalım, hemfikir olalım." deniliyor ancak herkesin iktidarın düşüncelerinde hemfikir olması isteniyor. Karşı çıkarsanız da toplantılara katılmıyorsunuz. Salı günü Komisyonunda teklifin mevcut hâline itiraz eden STK temsilcileri çarşamba günü devam eden Komisyon görüşmelerine alınmadı. İşte AKP iktidarının ileri demokrasisi bu.

Peki, sözleri kısılan hayvan hakları savunucuları ne talep ediyordu? Örneğin, hayvanların bir eşya gibi satışının yasaklanmasını talep ediyorlardı. Teklif edilen düzenlemedeyse sadece “pet shop”larda kedi ve köpek satışı yasaklanıyor. O da kısıtlanıyor, yasaklanıyor demeyeyim.

Bu teklifle hayvanlar arasında da ayrımcılık yapılıyor. Oysa “pet shop”lardaki hayvan satışının ırk veya tür gözetmeden yasaklanması gerekiyordu. Ayrıca teklifte kedi ve köpeklerin de Bakanlığın üretim izin verdiği tesislerde satışına devam edilmesine izin veriliyor.

Bir canlının kendi iradesi dışında üremeye zorlanması ve bir eşya gibi alınıp satılabilmesi, onun can kapsamına alınmadığını ve kanunun ana hedefinin de hayvanları korumak olmadığını açıkça gösteriyor. Üretim merkezlerinde yaşanan hak ihlalleri ve eziyete defalarca tanık olmamıza rağmen üretimin devamına müsaade edilerek koruyucu tedbir almış oluyoruz.

Bir de hayvanları can statüsünde görüp bir yandan da av turizminden para kazanmak hangi akla hizmettir örneğin? Ya da “hayvanla cinsel ilişki” kavramını kullanmak nasıl bir şuarsuzluktur? Neyse ki bu değişti şu anda diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, saray ahali ve Emine Erdoğan mutmain olsun diye çıkarılan kanun ancak bu kadar oluyor işte. Bu nedenle de hayvan hakları savunucuları isyan ediyor ve bizim oyumuz da bu çalakalem iş karşısında “hayır” olacak.

Sözlerimi, ömrünü hayvan hakları aktivistliğine adanmış ve genç yaşta aramızdan ayrılan Burak Özgüner’i sevgiyle anarak tamamlamak istiyorum. Belki bugün olmadı ama en kısa zamanda hayvanlar için de insanlar için de doğa için de doğanın hakları için de daha yaşanır bir ülkeyi yaratacağız; rahat uyu Sevgili Burak.

Saygılar sunarım. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

4’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 4’üncü madde kabul edilmiştir.

5’inci maddede 1 önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 276 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 5’inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 5- 5199 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “acımasız ve zalimce işlem yapmak,” ibaresi ve (c) ve (d) bentlerinde yer alan “ve süs” ibareleri madde metninden çıkarılmış, (e) bendine “vücutlarına” ibaresinden sonra gelmek üzere “tedavi maksatlı olmayan” ibaresi eklenmiş, (j) ve (l) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkra aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“j) Hayvanlara cinsel saldırıda bulunmak veya tecavüz etmek.”

“l) Bakanlıkça belirlenen tehlike arz eden hayvanları üretmek, sahiplenmek, sahiplendirmek, barındırmak, beslemek, takas etmek, sergilemek, hediye etmek ve bunların ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapmak.”

“m) Hayvanlara işkence yapmak veya acımasız ve zalimce muamelede bulunmak.

n) Ev hayvanını terk etmek.”

Mahir Ünal
Kahramanmaraş

Ali Öztunç
Kahramanmaraş

Muhammed Levent Bülbül
Sakarya

Lütfü Türkkan
Kocaeli

Meral Daniş Beştaş
Siirt

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI YUNUS KILIÇ (Kars) – Olumlu görüşle takdire bırakıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Daha önce kabahat niteliğinde olan hayvanlarla cinsel ilişkide bulunmak fiili, teklifle suç kapsamına alınmaktadır. Önergeyle, suçun ismi “hayvanlara cinsel saldırıda bulunmak veya tecavüz etmek” şeklinde değiştirilmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

5’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 5’inci madde kabul edilmiştir.

6’ncı madde üzerinde önerge yok.

6’ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 6’ncı madde kabul edilmiştir.

7’nci madde üzerinde önerge yok.

7’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 7’nci madde kabul edilmiştir.

8’inci madde üzerinde önerge yok.

8’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 8’inci madde kabul edilmiştir.

9’uncu madde üzerinde önerge yok.

9’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 9’uncu madde kabul edilmiştir.

10’uncu madde üzerinde 3 adet önerge vardır, aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 276 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 10’uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

5199 sayılı Kanun’un 22’nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Madde 10: “Her tür hayvanat bahçesi kapatılmıştır. 100 dönümden az olmayan yaban hayvanları doğal yaşam parkları oluşturularak mevcut hayvanat bahçelerinde bulunan hayvanların buralara nakil edilmesi ve hayatlarını sürdürmeleri sağlanacaktır.”

Nusrettin Maçın
Şanlıurfa

Mahmut Celadet Gaydalı
Bitlis
Züleyha Gülüm
İstanbul

Muazzez Orhan Işık
Van

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI YUNUS KILIÇ (Kars) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Gereçeyi okutuyorum:

Gereççe:

Hayvanları ticari mal olarak sergileyen hayvanat bahçesi uygulamasına son verilmek istenmekte, hayvanat bahçelerinde bulunan hayvanların ise yaşamlarının sonuna kadar doğalarına uygun bir çevrede hayatlarını sürdürmelerinin sağlanması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınızı sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3727) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 10 – 5199 sayılı Kanunun 22'nci maddesinin başlığı "Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parkları" şeklinde değiştirilmiş, maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Kamu kurum ve kuruluşları, hayvanların etolojisine, habitatına uygun, serbest dolaşımına ve barınmalarına imkan sağlayan doğal yaşam parkları kurabilir.

Hayvanat bahçeleri ile doğal yaşam parklarının kuruluşu ile ilgili usul ve esasları Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir."

Süleyman Bülbül

Okan Gaytancıoğlu

Rafet Zeybek

Aydın

Edirne

Antalya

Ali Şeker

İbrahim Özden Kaboğlu

Veli Ağbaba

İstanbul

İstanbul

Malatya

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYON BAŞKANI YUNUS KILIÇ (Kars) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden İstanbul Milletvekili Sayın İbrahim Özden Kaboğlu.

Buyurun Sayın Kaboğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, divan, değerli milletvekilleri; 276 sıra sayılı Yasa Önerisi'nin başlığını belki "Evcil Hayvanları Koruma Kanunu" biçiminde öngörmek gerekirdi. Hatta evcil hayvanlar içerisinde bazı istisnalar dışında "Kedi", "Köpek" şeklinde başlıklandırmak uygun olabilirdi. Gerçekten diğerleri, diğer evcil hayvanlar hiç dikkate alınmadığı gibi, biraz sonra belirteceğim gibi, bu düzenlemeyle diğer evcil hayvanlara reva görülen muameleler arasında ciddi farklar bulunmaktadır. Peki bu neden kaynaklanıyor? Çokça değinildi, bu yasanın başlığının "hak" olarak nitelendirilmemesinden. "Hayvan hakları" kavramını kullanmaktan kaçınıyoruz oysa artık günümüzde, pekâlâ ekolojik çağda "hayvan hakları" kavramını çekinmeden kullanabilmeliyiz. Gerçekten; benmerkezci insan hakları anlayışından egosantrik yani insan hakları anlayışından, ekosantrik insan hakları anlayışına geçişin üzerinden on yıllar geçti ama biz hâlâ "hayvan hakları" diyemiyoruz. Her ne kadar geniş anlamda ekolojik haklar hayvan haklarını kapsıyor olsa da -Anayasa'mızda öyle, madde 45, "Kamu yararı" başlıklı bölümde yer alan ve madde 56, devlete

koruma, geliştirme ve önleme yükümlülüğünü yükleyen madde- Anayasa buna açık olsa da, bu yasada bunun yer almaması önemli bir eksiklik. Çünkü artık günümüzde bu haklar yani kişi güvenliği çağı, sosyal güvenlik çağı ve ekolojik çağ evrimi dikkate alındığında insan hakları flora, fauna ve homo sapiens üçlüsünde, birlikteliğinde ele alınmaktadır; işte bu, bunun başlıca eksikliğidir.

Şimdi, bu eksiklik bununla sınırlı değil; bir “hayvan onuru” kavramının burada yer almaması, hayvan hakları yanında duygusal varlıklar oluşunun göz önüne alınmaması ve eşitlik sorunu açısından da ciddi biçimde, açık biçimde ayrımcı bir metin karşısında bulunmaktayız. Belirttiğim üzere, evcil hayvanlar yasasıdır ama evcil hayvanlar arasında da alt ayrımlar vardır. Mesela, evcil olmayan hayvanı öldürmek suç değildir. Nesli tükenen hayvanların hangileri olduğunu bilmediğimize göre, pekâlâ Amerika’dan gelip Adıyaman dağlarında dağ keçisini öldürebilir, orada fotoğrafla görüntü de verebilirler ama bu suç değildir. Aslında bu yasa teklifinin başlıca eksikliği -bu şekilde alt ayrımcılığa gidilebilir ama en büyük eksikliği- diğer yasaları dikkate almadan, Kara Avcılığı Yasası’nı, Su Ürünleri Yasası’nı dikkate almadan bir düzenleme yapmış olması çünkü Kara Avcılığı Yasası’nda av bir hak olarak yani hayvan öldürmek bir hak olarak geçmektedir. Çağ dışı bir kavram ama tabii ki bu, bu kadar dar bakış açısıyla hazırlanırsa o zaman onun göz önüne alınmamış olması anlaşılır bir durumdur.

Şimdi, burada en önemli husus, evet, kedi ve köpeklerin korunması kuşkusuz çok önemlidir, hatta şefkatle yaklaşmamız, onların onur içerisinde ölüm hakkını, mezarlıklarını bile düşünmemiz, tören yapmamız, her şeyiyle ama diğer evcil hayvanlar, koyun, keçi, sığır... Peki, bugün, artık günümüzde onları bayıltarak kesmek, bayıltarak öldürmek söz konusu olduğu hâlde, bu konuda birçok devlette düzenleme yapıldığı hâlde -ki bunların başında İsviçre gelmektedir, memeli hayvanların ancak önce bayıltılmaları koşuluyla kesilebileceği hükme bağlanmaktadır- biz bu konuda tamamen, hayvanların bayıltılarak değil, bağırtılarak kesilmesini kabul eden bir toplumuz.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Yapma Hocam ya! Ayıp ya! Çok ayıp ya!

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Bu, tabii ki diğer hayvanlara, evcil hayvanlara bu kadar şefkatle...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bu yalan ama, yalan Hocam. “Bağırtılarak” diyorsunuz. Öyle şey olur mu ya?

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Kalkıp konuşursunuz burada.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Dinen acı çektirmeden yapılıyor.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Kalkıp konuşursunuz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ya, nereden çıkarıyorsunuz bunları?

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Neden o zaman bayıltarak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hocam, ilmihal kitaplarında acı çektirmeden, eziyet etmeden...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Hayır, ben yasadan bahsediyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Arkadaşlar, dinleyelim ya; bir dinleyelim, bir sözünü bitirsin, konuşsun.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, müsaade eder misiniz, tamamlasın sözünü.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Olmayan bir şey, olur mu ya?

BAŞKAN - Abdullah Bey, bir itirazınız varsa, sataşma varsa söz talep edersiniz, çıkarsınız, konuşursunuz.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Sataşma değil...

BAŞKAN – Siz görüşlerinizi kabul ettirmek durumunda mısınız şimdi orada?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır, yanlış bir bilgiyi düzeltiyoruz Başkanım.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yanlışsa sonra çıkıp konuş ya.

BAŞKAN – O zaman söz talep edersiniz, size de söz veririz. Bitirelim, finale geldik.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Tamam.

BAŞKAN – Buyurun Hocam.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben size İsviçre’den Hayvanları Koruma Federal Kanunu madde 20’yi okudum; bayılmak. Eğer bizim hukukumuzda da yasalarda “Bayılarak kesilir.” diye hüküm varsa o zaman tabii ki ben özür dilerim. Bu şekilde bir hüküm varsa derhâl ama benim dikkat çekmek istediğim husus, bizde böyle bir hüküm olmadığı için, bu yasa, önceki konuşmacıların da belirttiği üzere, daha önce ortaklaşa, oy birliğiyle bir rapor hazırlandığı hâlde, o dikkate alınmadan, alelacele, bizim Komisyondaki önerilerimiz de hiçbir biçimde, tıpkı biraz önce oyladığımız yargı reformu yasasında olduğu gibi burada da dikkate alınmadan oyladığı için bu yok. Bu önemli bir eksiklik; bizim mutlaka yasal düzenleme olarak, hayvanları, geniş getiren hayvanları kesmeden önce, birçok devletin mevzuatına koyduğu üzere, bayılmamız gerekir, onları işkence ederek öldürmememiz gerekir.

Teşekkür ederim. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 276 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin çerçeve 10’uncu maddesiyle 5199 sayılı Kanun’un 22’nci maddesine eklenen fıkrada yer alan “Kamu kurum ve kuruluşları” ibaresinin “Gerçek veya tüzel kişiler” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mahir Ünal	Muhammed Levent Bülbül	Abdullah Güler
Kahramanmaraş	Sakarya	İstanbul
Özlem Zengin	Serap Yaşar	Nilgün Ök
Tokat	İstanbul	Denizli
	İmran Kılıç	
	Kahramanmaraş	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI YUNUS KILIÇ (Kars) – Takdire bırakıyoruz Sayın Başkanım.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifle, kamu kurum ve kuruluşlarına doğal yaşam parkları kurma imkânı getirilmiştir. Önergeyle, doğal yaşam parkı kurma imkânı, kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra özel hukuk kişilerine de tanınmaktadır. Böylelikle hayvanların etolojisine ve habitatına uygun, serbest dolaşmalarına imkân sağlayan ortamların oluşturulması amaçlanmaktadır. Buralarda, örneğin, aslan, kaplan, zürafa, ayı gibi hayvanlar kendi habitatlarına uygun ortamlarda bulundurulabilecektir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

10'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 10'uncu madde kabul edilmiştir.

Birinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

Şimdi ikinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

İkinci bölüm 11 ila 19'uncu maddeleri kapsamaktadır.

İkinci bölüm üzerinde söz isteyen Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Sayın Tamer Osmanağaoğlu.

Buyurun Sayın Osmanağaoğlu. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygı ve muhabbetlerimle selamlıyorum.

Beşeriyetimizin binlerce yıllık mazisinin her aşamasında var olan, kimi zaman insanoğlunun can yoldaşı, kimi zaman dert ortağı olan hayvanlarımızın yok sayılmasının, haklarının görmezden gelinmesinin “Ben de insanım.” diyen hiç kimseye yakışmayacağı ortadadır. Hayvan haklarının bu kutlu çatının altında yasal olarak teminat altına alınması Türk-İslam medeniyetinin binlerce yıllık derin köklerine karşı vazifelerimiz arasındadır. Türk milleti Allah’a yakarmak için inşa ettiği camilerin duvarına kuş evleri inşa edip onların barınmasını sağlayacak kadar nahif bir düşüncenin mirasçısıdır. Ecdadımız, sadece şehirleşme medeniyetini değil, gündelik hayatlarını da bu özen, sevecenlik ve merhamet üzerine inşa etmiştir. Topkapı Sarayı’nda artan karıncalara karşı tedbir alınmasına dair Kanuni Sultan Süleyman’ın Şeyhülislam Ebussuud Efendi’den aldığı cevap bunun ispatıdır. Koca cihan padişahına karşı çıkan Ebussuud karıncaların canına kastetmenin yanlışlığını işaret ederek “Yarın Hakk’ın divanına varınca, Süleyman’dan hakkın alır karınca.” diye cevap vermiştir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinin 26’ncı Döneminde hayvan haklarının düzenlenmesi, hayvanlara karşı işlenen suçların Türk Ceza Kanunu kapsamında yer alarak müsebbiplerinin cezalandırılmasını sağlayan bir kanun çalışmasının yapılması ile 27’nci Dönemin hemen başında liderimiz Sayın Devlet Bahçeli’nin bu kanunun revize edilmesini ve daha kapsamlı bir hâle getirilmesini amaçlayan yeni bir çalışmanın yapılması çağrısının, 25/7/2018 tarihinde ortaya çıkan teklifin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmasının şüphesiz ki bugünlere gelinmesinde çok büyük katkıları olmuştur. Tabii ki ortak payda olan hayvanlarımızın haklarının korunması ve can güvenliklerinin sağlanması konusunda bu kutlu çatı altında çalışma gerçekleştiren milletvekillerimizin ve bütün birikimleriyle sürecin olgunlaşmasına katkı sunan STK’lerimizin ve hayvanseverlerimizin katkısı tartışmasız büyüktür. Bu sebeple, bu kanunun bugünlere gelmesinde emeği geçen herkese, bütün paydaşlara teşekkürlerimi sunuyorum.

Diğer yandan, 5199 sayılı Kanun'un mevcut hâlinin yetersiz olması, hayvanların bir meta olarak görülmesi, sahipsiz hayvanların ise bir mal olarak dahi görülmemeyerek varlıklarının bile inkâr ediliyor olması, hayvanlara karşı işlenen suçların bir cezasının olmaması, hayvanların doğal ortamlardan uzak, normal yaşamlarına aykırı olarak âdetâ hapsedilmesi, popülasyon sorumluluğunun bir neticesi olarak artması ve bu artışın yaşam hakkı gasbedilmeden kontrol altına alınması gerektiği, sahipsiz hayvanlarımızın tedavilerinin olması gerektiği şekliyle gerçekleştirilemiyor olması, hayvanların korunması, hayvan sevgisi ve yaşam hakkına saygı duyulması için eğitime yönelik programların eksikliği, böylesine önemli bir düzenlemenin ne büyük bir ihtiyaç olduğunu gözler önüne sermektedir.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; şüphesiz, her geçen gün bir yenisine şahitlik ettiğimiz hayvanlara yönelik canilikler, işkenceler uykularımızı kaçırmakta, hepimizi dehşete düşürmektedir. Hâlbuki gizlendiği yerden çıkarılıp canlı canlı yakılarak feryadına birkaç cansız tarafından gülünen kedinin o feryadı imdat çılgılığıdır. Araç arkasına bağlanıp sürüklenerek öldürülen köpeğin yürek sızlatan hâli insanlığın ağlaması hâlinin ta kendisidir. Kırbaçlarla, sopalarla şiddet uygulanarak doğal hayatlarından koparılıp işkence kültürünün bir parçası yapılmaya çalışılan hayvanların bakışları, erdemli olanın kim olduğunu hepimize gösteren ibretlik bakışlardır.

Bilinmelidir ki merhameti, sevgiyi, sadakati, şefkati kuruyan yüreklerde bile tekrar yeşertenler can dostlarımızdır. Onların korunması ve yaşatılması için lazım gelen kaynak tarihimizde, kültürümüzün kodlarında, inancımızın tam kalbinde saklıdır. İşte, bu kaynağın adı sevgidir. Sevmeyi bilmek, merhamet etmek, şefkat göstermek görüldüğü kadar da zor değildir; çünkü biz, atı kanadı olarak gören, hayvanların tedavisi için vakıflar kuran, havadaki leyleğin kanadının tedavisi için dahi klinikler tesis eden, hamuru aşk, harcı sevgi olan Türk milletinin mensuplarıyız; çünkü biz, Uhud Seferi'nde ordunun önüne yavrularını emziren bir kedi çıktığı için ordunun yönünü değiştiren bir Peygamber'in ümmetiyiz; çünkü biz "Yeryüzünde yürüyen bütün hayvanlar ve kanatlarıyla uçan bütün kuşlar da ancak sizin gibi birer ümmettir." diyen Allah'ın kullarıyız.

Elbette hiçbir ceza, hiçbir kanun, hiçbir kural tek başına hayvanlara karşı işlenen cezaların azalması için yeterli olmayacaktır. Bu sebeple, hayvanların korunması ve refahı için eğitim araçları ile platformlarının kullanılacak olması da sevindiricidir. Ayrıca medyanın sürece sunacağı katkı büyük önem arz etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu bir başlangıçtır. Elbette ihtiyaca göre yeni düzenlemeler gelecekte de yapılacak, ortaya çıkan olumsuzluklar bu yüce çatı altında yapılacak çalışmalarla giderilecektir ama ortada gerçek olan bir şey var ki o da artık hiçbir hayvan sahipsiz değildir. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin de ifade ettikleri gibi, Allah'ın her yarattığını aziz bilen bir inancın mensupları hayvan katillerini affetmeyecektir. Ha bir köpek yavrusunu kesmişler ha bir emzikli bebeyi katletmişler; mana ve muhteva olarak hiçbir fark yoktur.

Kanunun hayırlara vesile olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, ikinci bölüm üzerinde parti gruplarının söz talepleri karşılanmıştır.

Şahıslar adına söz talebi yoktur.

Soru-cevap talebi yoktur.

İkinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, ikinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o madde üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

11'inci maddede 2 önerge vardır, aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3727) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz. 8/7/2021

Saygılarımızla.

Madde 11- 5199 sayılı Kanununun 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 28- Bu Kanun hükümlerine aykırı davrananlara aşağıdaki idari para cezaları verilir:

a) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (k) bendinin ikinci cümlesine aykırı davrananlara hayvan başına binikiyüz Türk Lirası idari para cezası.

b) 5 inci maddenin birinci ve ikinci fıkralarında öngörülen hayvanların sahiplenilmesi ve bakımı ile ilgili yasaklara ve yükümlüklere uymayan ve alınması gereken önlemleri almayanlara hayvan başına bin Türk Lirası; üçüncü fıkrasına aykırı davranan işletme sahiplerine beşbin Türk Lirası idari para cezası.

c) 7 nci maddede yazılan cerrahi amaçlı müdahaleler ile ilgili hükümlere aykırı davrananlara hayvan başına bin Türk Lirası idari para cezası.

d) Fiil suç teşkil etmediği takdirde, 8 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı, bir hayvan neslini yok edecek müdahalede bulunanlara hayvan başına otuzbeşbin Türk Lirası; ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarına uymayanlara hayvan başına dörtbinbeşyüz Türk Lirası idari para cezası.

e) 9 uncu maddede ve çıkarılacak yönetmeliklerinde belirtilen hususlara uymayanlara hayvan başına binikiyüz Türk Lirası; yetkisi olmadığı halde hayvan deneyi yapanlara hayvan başına dörtbinbeşyüz Türk Lira idari para cezası.

f) 10 uncu maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesine aykırı davrananlara beşyüz Türk Lirası; birinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı davrananlara hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası, dördüncü fıkrasındaki yükümlülüklerle aykırı davrananlara hayvan başına beşyüz Türk Lirası; beşinci fıkrası uyarınca çıkarılacak yönetmelik hükümlerine aykırı davrananlara beşbin Türk Lirası; altıncı fıkrasına aykırı davrananlara üçbin Türk Lirası; sekizinci fıkrasına aykırı davrananlara hayvan başına bin Türk Lirası idari para cezası.

g) 11 inci maddenin birinci fıkrasındaki eğitim ile ilgili yasaklara aykırı davrananlara beşbinbeşyüz Türk Lirası idari para cezası.

h) 12 nci maddenin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına ikibinyüz Türk Lirası; ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına beşbinikiyüzelli Türk Lirası idari para cezası.

i) 13 üncü maddenin ikinci fıkrası hükmüne aykırı davrananlara hayvan başına ikibinikiyüz Türk Lirası; aykırı davranışların işletmelerce gösterilmesi halinde hayvan başına beşbinbeşyüz Türk Lirası idari para cezası.

j) 14 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (e), (g), (h), (ı) ve (k) bentlerine aykırı davrananlara hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası; (f) ve (l) bentlerine aykırı davrananlara hayvan başına onbirbin Türk Lirası; (d) bendine aykırı davrananlara ikibin Türk Lirası; (n) bendine aykırı davrananlara hayvan başına ikibin Türk Lirası idari para cezası.

k) RTÜK'ün takibi sonucunda 20 nci maddeye aykırı hareket ettiği tespit edilen ulusal radyo ve televizyon kurum ve kuruluşlarına maddenin ihlal edildiği her ay için yirmibirbin Türk Lirası idari para cezası.

l) 21 inci maddeye aykırı hareket edenlere hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası idari para cezası.

m) 22 nci maddede belirtilen yükümlülüğe ve çıkarılacak yönetmelikte belirlenen hükümlere aykırı davrananlara hayvan başına ikibinbeşyüz Türk Lirası idari para cezası.

n) Ek 2 maddedeki fiillere aykırı hareket edenler hakkında ikiyüzellibin Türk Lirası idari para cezası.

Maddede düzenlenen kabahatlerin veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, hayvan koruma gönüllüsü, hayvan koruma derneği üyeleri veya hayvan koruma vakfı üyeleri veya hayvanlara bakmak veya onları korumakla görevlendirilen kişiler tarafından işlenmesi durumunda verilecek ceza iki kat uygulanır.

Maddede düzenlenen kabahatlere konu olan ve 24 üncü madde uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Bakanlıkça uygun görülen diğer hayvanlar koruma altına alınarak bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür.

Bu maddede yazılı idarî para cezaları, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır.”

Rafet Zeybek

Okan Gaytancıoğlu

Süleyman Bülbül

Antalya

Edirne

Aydın

Veli Ağbaba

Ali Şeker

İbrahim Özden Kaboğlu

Malatya

İstanbul

İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI YUNUS KILIÇ (Kars) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden Edirne Milletvekili Sayın Okan Gaytancıoğlu.

Buyurun Sayın Gaytancıoğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evet, bugün üç sene oldu. Üç sene önce çok elim bir tren kazasında 12 yurttaşımız Edirne’den, 13 yurttaşımız da Çorlu’dan olmak üzere toplam 25 yurttaşımızı kaybettik. Onları yâd ediyorum, rahmetle anıyorum ama bu bir kaza değil, bu bir cinayetti. Yargı devam ediyor, çok kötü bir süreç devam ediyor. İnşallah suçlular cezasını bulur.

Evet, benden önceki konuşmacılar da söyledi, iki buçuk sene önce herkes patileri kesilmiş bir köpeği televizyonlarda, gazetelerde görünce vicdan azabı çekmeye başladı, Mecliste de konuşuldu. Bizler zaten böyle yapıyoruz; birkaç gün böyle konuşuyoruz, vicdanımız sızlıyor, sonra unutuyoruz ama Türkiye Büyük Millet Meclisi unutmadı, bir komisyon kurdu, güzel bir komisyon kurdu. Gördüğümüz kadarıyla komisyon da iyi çalıştı, teşekkür ediyoruz kendilerine. İki buçuk sene çalıştılar, kamuoyuna da öyle bir söylendi ki “Bakın, o kadar güzel bir kanun çıkacak ki tüm sorunlar çözülecek.” denildi, bu şekilde bir rahatlama sağlandı.

12 defa toplanmış komisyon, 34 maddeden, 34 başlıktan oluşan güzel bir rapor hazırlamış, insanlarda da beklenti olmuş tabii ki. Dağın fare doğurduğunu ben dünkü konuşmamda söyledim, Komisyondaki toplantıda söyledim ama AKP’nin tüm yöneticileri neredeyse, bunun çok reklamını yaptılar. Ne dediler? “Artık hayvanların bir yasası olacak.” Şimdi öyle bir şey yok. “Hayvanlar mal değil, candır.” Şimdi var, evet, can olduğunu kabul ettik, cezalar var çünkü, suç teşkil ediyor, bu doğru. “Hayvanlara kötü muamele edenler elini kolunu sallayıp gezemeyecek.” Hayır arkadaşlar, gezecek; ceza alacak ama cezaların bir yaptırım gücü yok. “İşkence edenler ciddi cezalar alacaklar.” Çok ciddi

cezalar yok. “Tehlikeli hayvan ırkı yoktur.” Buna aynen katılıyorum. “Tehlikeli bakıcı vardır.” Nereden biliyorsunuz? En olmayacak kedi, köpek bile çok tehlikeli olabiliyor. Benim üç aylık bir kedim vardı, küçücük bir tekir kedi, veteriner ona aşı vuramadı; kedi çok yaramazlık yaptı, veteriner uzun bir eldiven takmasına rağmen “Bu çok tehlikeli bir hayvan.” dedi. Aslında küçücük bir hayvandı ama demek ki... Bakıcı da ben oluyorum bu arada.

Evet, kısacası, herkes hayvan hakları yasası beklerken gele gele Hayvanları Koruma Kanunu değiştiriliyor yani daha güncelleniyor. Hani hayvan hakları yasası gelecekti, her hayvanın hakkı olacaktı? Bu yok. Sadece Türkiye Cumhuriyeti Ceza Kanunu’nda bir değişiklik yapılıyor, cezalar biraz artıyor ama yatarları yok. Yani siz hep yasaları böyle yapıyorsunuz, içi boş çıkıyor. İki sene önce burada yine gece gündüz çalıştık, Su Ürünleri Yasası’nı geçirdik, Komisyon aşamasında söyledik “Ya, bu hâliyle getirmeyin. Bakın, balıklar plastik yiyorlar, plastik tüketiyorlar, bu çok tehlikeli, bu plastik çoğalırsa müsilağ olur.” dedik; iki sene önce söyledik, bilim adamları da geldiler Komisyona bunu söylediler, “Bunu da dikkate alalım, kanunun içerisine koyalım.” dedik ama kime söyledik, dinlemediniz.

“Cinsel ilişki” kavramını çıkarmanız iyi oldu, bu konuda teşekkür ediyoruz duyarlı olmanıza. Kısacası, hayvanlara hak beklerken acaba korumaya mı, korumamaya mı devam ediyoruz? Satışlar devam ediyor; dükkânda satış yok ama artık bütün satışlar internette. İnternet satışları o kadar ilerledi ki her şey internetten sipariş ediliyor yani dükkâna gidip görmesine gerek yok, “pet shop”a gidip görmemize gerek yok. Hâlbuki onlar bizim can dostlarımızısa can dostlarımızı hem korumalıyız hem haklarını vermeliyiz. Eğitim son derece önemli. Burada eğitimi daha ilkokuldan başlatmamız lazım, belki kamu spotlarıyla başlatmamız lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Devamla) - Ama sadece -az önce Kaboğlu Hocam da söyledi- kedi, köpek düşünülüyor; büyükbaş hayvanlar var, küçükbaş hayvanlar var. Siz şimdi meralara acayip şekilde dalıyorsunuz; 40 milyon hektar mera varlığımız vardı, sayenizde 10 milyon hektara düştü. Bu meralarda hayvanların ot hakkı vardı, bu nerede? Yasada bunlar yok. Su hakları var, sulama göletlerinde su kalmadı; doğru dürüst barajları dolduramıyorsunuz, onlara yatırım yapmıyorsunuz. Yani etinden, sütünden yararlandığımız hayvanların bu hakları yok yani yasada bunlar da yok. Biz hayvanların yasada -eğer tam olarak, iyi bir şekilde çıkmış olsaydı- barınma, su ve gıda haklarının da olması gerektiğini düşünüyoruz. Ne olursa olsun geçen seferki yasadan biraz daha iyileştirilmiş bir yasadır ama tam anlamıyla sizin yaptığımız şovu karşılamamıştır. İnsanları o kadar çok umutlandırdınız ki umutlar boşa çıktı. İnsanlar hep bekledi güzel bir şeyler çıkacak diye çok güzel şeyler yok ama yine de eskisinden iyi.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 276 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 11’inci maddesiyle değiştirilmesi öngörülen 5199 sayılı Kanun’un 28’inci maddesinin (e) fıkrasının “sahipli sahipsiz hayvanlar üzerinde yapılan bilimsel ya da bilimsel olmayan her türlü deney yasaklanmıştır. Bu maddeye aykırı davranışlar hakkında Türk Ceza Kanunu hükümleri uygulanır.” şeklinde, (g) fıkrasının “Hayvanları başka bir canlı hayvanla

dövüştürmek, folklorik amaçla da olsa şiddet içermeyen geleneksel gösteriler yapmak yasaktır.” ifadesi eklenecek “11’inci maddenin birinci fıkrasındaki yasaklara aykırı davrananlara beşbinbeşyüz Türk Lirası idari para cezası uygulanır.” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mahmut Celadet Gaydalı

Muazzez Orhan Işık

Nusrettin Maçın

Bitlis

Van

Şanlıurfa

Züleyha Gülüm

Habip Eksik

İstanbul

Iğdır

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI YUNUS KILIÇ (Kars) – Katılamıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen Iğdır Milletvekili Sayın Habip Eksik.

Buyurun Sayın Eksik. (HDP sıralarından alkışlar)

HABİP EKSİK (Iğdır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, gün geçmiyor kapitalist modernite, kapitalist sistem galaksimizi yok etmesin. Galaksimizi diyorum çünkü biliyorsunuz artık sadece dünyayla sınırlı kalmıyorlar, Mars’a da el attılar, orayı da yok etmekle, orayı da kirletmekle meşguller.

Şimdi, bu galaksiyi yok ederken gerçekten en çok zalimliğe uğrayan canlıların başında da hayvanlar geliyor. Hayvanlar gerçekten kapitalist sistemin en zalim uygulamalarına maruz kalıyorlar. Maalesef, bilimsel deneylerde, klinik çalışmalarda zalimane bir şekilde kullanılıyorlar. Aslında bilimsel deneylerde ya da klinik çalışmalarda başka birçok bilimsel yöntem olmasına rağmen, bunlar kapitalist sistem açısından pahalı görüldüğü için maalesef bu konuda bir adım atılmıyor ve hayvanlar bu alanda hunharca kullanılmaya devam ediyor. Maalesef, bu teklifte de bu konuyla ilgili bir adım atılmadı hatta kedi ve köpeklerin de bu deneylerde kullanılmasıyla ilgili 2014 yılında çıkan madde kalmaya devam etti, bununla ilgili bir değişiklik yapılmadı. Biz Halkların Demokratik Partisi olarak hayvanların deneylerde kullanılmasını şiddetle reddediyoruz ve buna son verilmesi gerektiğine inanıyoruz.

Yine, hayvanların folklorik amaçla, işte deve güreşi, boğa güreşi gibi alanlarda kullanılması son derece yanlıştır. Bu konuya da kesinlikle, net bir şekilde son verilmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Bu konunun da teklifte ciddi anlamda bir eksiklik olduğunu ifade etmek istiyoruz.

Yine, hayvanlara yapılan, işte hayvanların öldürülmesi ya da eziyet verilmesi durumunun Bakanlığa bağlı Tarım ve Orman müdürlüklerinin şikâyetine tabi bırakılması, kamu davası olarak görülmemesi ya da cumhuriyet savcılarının resen soruşturma başlatmaması büyük bir eksikliktir. Bu kadar önemli bir konunun, hayvanların haklarının bu şekilde Tarım ve Orman müdürlüklerinin insafına bırakılması bence son derece yanlış bir düşünce. Çünkü hepimiz şahit oluyoruz. Bakın, Dersim’de bir yangın çıktı, ormanımız yandı kül oldu, oradaki canlılar resmen yanarak can verdiler, Tarım ve Orman müdürlükleri maalesef seyretti. Birçok defa şahit olduk, ormanların yanması esnasında Tarım ve Orman müdürlükleri bu konuda hiçbir adım atmadı ve söndürülmesiyle ilgili bir adım dahi atmadılar. O açıdan da çok iyi biliyoruz ki Tarım ve Orman müdürlükleri, ormanların yanmasına, o esnada canlıların yaşamını yitirmesine göz yuman bu müdürlükler, Bakanlığa bağlı olan bu kuruluşlar maalesef hayvanların katledilmesine de göz yumacaklardır, bu soruşturmaları başlatmayacaklardır diyorum. Bakın, bir tane kaplumbağa yanarak kül olmuş ama Tarım ve Orman müdürlüğü bu orman yangınlarına bile sessiz kaldı, hepimiz çok iyi biliyoruz.

Yine, doğamızı katleden HES'lere Tarım ve Orman müdürlükleri göz yumdu, sessiz kaldı, oradaki canlıların yaşamlarının yitirilmesine âdetâ sessiz kaldı. O açıdan da çok iyi biliyoruz ki Tarım ve Orman müdürlükleri, bu konuda yani bu şikâyet konusunda, soruşturmaların başlatılması konusunda kesinlikle ama kesinlikle gerekli sorumluluğu yerine getirmeyecektir; yine, AKP'li yöneticileri, AKP'ye yakın olan kişileri koruyacaktır, kollayacaktır.

Bakın, geçen sene güvenlik amaçlı Ardahan'da yaylalar yasaklandı, Iğdır'da yaylalar yasaklandı ve insanlar yaylalara giderken, hayvanlarını bu şekilde yükleyip götürürken Ardahan Valisinin insafsızca haftalarca hayvanları orada bekletmesi sonucu hayvanlar yaşamlarını yitirdiler, araçlarda telef oldular ama Tarım ve Orman müdürlükleri bunlara sessiz kaldılar, tek bir söz dahi söylemediler. O açıdan çok iyi biliyoruz ki bu konuda Tarım ve Orman müdürlükleri bu soruşturmaları başlatmayacaktır, kişilere göre muamele yapacaktır.

Yine, hepimizin şahit olduğu; turizm amaçlı -bir Amerikalıydı zannedersen- Dersim'in koruma altındaki, türü yok olmayla karşı karşıya olan geyiklerini avlamak için birisine izin verildiğini ve Tarım Bakanlığının da bu konuda sessiz kaldığını çok iyi biliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

HABİP EKSİK (Devamla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

O açıdan şunu net bir şekilde belirtelim: Yani iktidarın, özellikle bazı alanları -ucu açık- yürütmeye açarak tamamıyla onların insafına bırakması son derece yanlıştır. O açıdan net bir şekilde ifade etmek gerekirse bu konuda kanun yaparken kanunun net, anlaşılır ve herkesi bağlayıcı olacağı şekilde olması gerekir. Burada, 11'inci maddede de bu konuda ciddi anlamda bir eksiklik var. Teklifin tamamında aslında muamma diyebileceğimiz birçok nokta var; bunların değiştirilmesi, bunların daha netleştirilmesi gerekirdi fakat yine AKP iktidarının palyatif bir değişikliklerle, sadece kıyısından dolaşarak kamuoyunun gözünü boyama tarzında bir değişiklik yaptığını, bir yasama süreci yürüttüğünü görüyoruz.

Bu açıdan da bizim sözümlerimiz olsun hayvan haklarını savunan insanlara; kesinlikle, günü geldiğinde, bu konuda hayvanların haklarını tamamıyla koruyacak, o 50 maddeyi yürürlüğe sokacak değişiklikleri biz yapacağız diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

11'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 11'inci madde kabul edilmiştir.

12'nci maddede 3 önerge vardır, aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3727) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla. 8/7/2021

“Madde 12 – 5199 sayılı Kanun'un 28 inci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 28/A maddesi eklenmiştir.

“Suçlar

Madde 28/A- Sahipli veya sahihsiz hayvanı kasten öldüren kişi üç yıl bir aydan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Kasten öldürme suçu nesli yok olma tehlikesi altında olan bir hayvana karşı işlenmesi durumunda dört yıl ile sekiz yıl arasında hapis cezasına çarptırılır. Bir hayvanın neslini yok eden kişi beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

12 nci madde kapsamındaki hayvan kesimleri ile 13 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen hususlar dışında bir ev hayvanını veya evcil hayvanı kasten öldüren kişi altı aydan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Hayvanlara tecavüz eden kişi veya kişiler altı aydan üç yıla kadar hapis ve yüz günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

14'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendine aykırı davrananlar üç yıl bir aydan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

14'üncü maddenin birinci fıkrasının (m) bendinde düzenlenen yasağa aykırı davranmak suretiyle bir ev hayvanına veya evcil hayvanına işkence eden veya acımasız ve zalimce muamele de bulunan kişi ve ya kişiler altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

11'inci maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi saklı kalmak üzere, hayvanları dövüştüren kişi veya kişiler üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Maddede düzenlenen suçların birden fazla hayvana karşı aynı anda işlenmesi durumunda verilecek cezalar yarı oranında artırılır.

Hayvanlara karşı işlenen suçlarda hükmün geri bırakılması ve erteleme hükümleri uygulanmaz.

Maddede düzenlenen suçların veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, hayvan koruma gönüllüsü, hayvan koruma derneği üyeleri, hayvan koruma vakfı üyeleri veya hayvanlara bakmak yahut onları korumakla görevlendirilen kişiler tarafından işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Sahibi tarafından işlenen suçlar da dahil olmak üzere bu maddede belirtilen suçların işlenmesi halinde Tarım ve Orman Bakanlığının il veya ilçe müdürlükleri tarafından Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlıdır. Bu başvuru muhakeme şartı niteliğindedir. Suçüstü halinde ise soruşturma genel hükümlerine göre yapılır. İkinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarda belirtilen suçların başka bir kişi tarafından sahipli hayvana karşı işlenmesi halinde hayvan sahibinin şikayeti üzerine de soruşturma yapılır.

Maddede düzenlenen suçlara konu olan ve 24 üncü madde uyarınca el konulan kedi ve köpekler Bakanlıkça uygun görülen diğer hayvanlar koruma altına alınarak bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür.”

Süleyman Bülbül

Okan Gaytancıoğlu

Rafet Zeybek

Aydın

Edirne

Antalya

Veli Ağbaba

Ali Şeker

İbrahim Özden Kaboğlu

Malatya

İstanbul

İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI YUNUS KILIÇ (Kars) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden Aydın Milletvekili Sayın Süleyman Bülbül.

Buyurun Sayın Bülbül. (CHP sıralarından alkışlar)

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Büyük vaatlerle getirdiğiniz Hayvanları Koruma Kanunu’nda değişiklikler beklentileri ne yazık ki karşılamıyor. Yasa yazma tekniğine uygun bir yazım kesinlikle yok. Bugün 12’nci maddeye bakıp incelemediğimiz takdirde yasa yazma tekniğine uygun bir yazım yok. Komisyon çalışmaları sıralarında milletvekillerinin, STK’lerin, derneklerin söylediği, önerdiği, hatta iktidar partisinin ve Bakanlığın da uzlaştığı maddelerin hiçbiri yok; olanlarsa yaralı parmağı bile sarmıyor. Neden sarmıyor? 50 maddeli 5 partinin hazırladığı rapora karşılık gelen bir teklif değil.

Öncelikle hayvanları korumak yerine, hayvanların yaşam haklarını savunuyor olmak gerekiyor. Her canlının bir yaşam hakkı, barınma hakkı ve beslenme hakkı vardır. Anayasa’nın 56’ncı maddesini geniş yorumladığımız takdirde hayvanların korunması, yaşam hakkı bu çerçevede değerlendirilebilir. Bu kanun teklifi gelirken AKP Grup Başkan Vekili Sayın Mahir Ünal “Hayvanlar bir mal, eşya olmaktan çıkarılıp bir canlı statüsüne getirilmekte.” diye söylemişti. Ne yazık ki Sayın Ünal’ın sözlerini kanun teklifi pek karşılamıyor. Mevcut kanundaki “süs hayvanı” ifadesini kaldırıp “ev hayvanı” ifadesini getirince statü değiştirmiş oluyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, kanun teklifine bakıyoruz; hâlâ hayvan ticareti devam ediyor, hayvan deneyi devam ediyor, av turizmi devam ediyor, hayvan dövüşleri devam ediyor, faytonlar hâlâ devam ediyor, yunus parkları, sirkler devam ediyor, hayvanat bahçeleri kapatılmıyor, kuş göç yollarıyla ilgili tek bir ibare yok ama ne var? Dün düzelttiğiniz “cinsel ilişkiye girmek” ifadesi var. Kanun teklifinde “hayvanla cinsel ilişkiye girmek” diye bir ifade vardı, Komisyonunda ve Genel Kurulda biz dedik ki: Hayvanla cinsel ilişkiye girmek diye bir ifade olur mu? Buna “hayvanı istismar etmek” denir. İkiisi hukuken bambaşka kavramlardır; birinde rıza aranır, diğesinde rıza ehliyeti yoktur dedik; en sonunda dediğimizi kabul ettiniz. Ya, bu kadar zorlamaya gerek yok; bu açıklama yeterliydi. Komisyonadaki açıklamalarımızı dinlemediniz.

Bir başka konu, 12’nci maddedeki cezalar. Hayvanlara tecavüz edenlere hayvan başına altı aydan üç yıla kadar; bir ev hayvanına veya evcil hayvana işkence yapanlara veya acımasız ve zalimce muamelede bulunanlara hayvan başına altı aydan üç yıla kadar hapis cezası öngörülüyor. Arkadaşlar, burada hayvanları yine ayırmışsınız. Ev hayvanını veya evcil hayvanı öldürmek veya onlara işkence yapmak suç olurken ev hayvanı ve evcil hayvan dışındaki hayvanlarla yalnızca cinsel ilişki kurmak, tecavüz etmek suç oluyor. Yani, burada ne var? Ev hayvanları ve evcil hayvanlar dışındaki hayvanlar suç konusu olmadan öldürülebilir ancak kendilerine tecavüz edilmesi suç oluyor. Böyle bir ayırım yanlış bir ayırım yani böyle bir ayırma girdiğiniz zaman, hayvanların arasındaki bu ayırım birçok sıkıntıya neden olur. Sahipsiz ve yabani hayvanlar var; sincabı ne yapacaksınız, leyleği ne yapacaksınız, pengueni ne yapacaksınız, kartalı ne yapacaksınız? Yani, böyle bir metin hazırlanması tekniğe de uygun değil arkadaşlar.

Arkadaşlar, getirdiğiniz bir nokta daha var: Hayvanların, dinî kurallara riayet etmeden, ehliyetsiz kişilerce kesilmesi hâlinde hayvan başına verilen ceza 25 lira artırılmış, sadece 25 lira. Bir hayvan neslini yok edecek müdahalelerde bulunanlara hayvan başına 191 lira ceza artırımını var. Hayvanlara kötü muamelede bulunanlara hayvan başına 467 lira ceza artırımını var. Ya, arkadaşlar, bu cezalarda caydırıcılık unsuru yok. Bu cezalarla, 25 lira artırımlarla neyi caydıracaksınız? “Hayvanlar mal değil.” diyorsunuz ama hayvanlar satılırken sağlıklarının iyi olmaması, barındırıldıkları yerin temiz ve sağlık şartlarının uygun olmaması hâlinde hayvan başına 500 lira para cezası kesiyorsunuz; böyle şey olmaz. Hayvan ticareti izni olmayanlara ve yasalara aykırı davrananlara ceza artırımını yok, eski usul devam ediyor.

Arkadaşlar, bir başka konu ise bu cezalarda suçüstü hâli dışında Tarım ve Orman Bakanlığı, il ve ilçe müdürlüklerinin ve hayvan sahibinin şikâyetine bakılacak yani suç olacak ama Bakan Bey'in, il müdürünün, ilçe müdürünün keyfine göre burada işlem yapılacak. Soruşturma şartı olarak Bakanlık başvurusunun suça karşı caydırıcılığı azalttığını siz bilmiyor musunuz? Aracısı olan adalet olur mu arkadaşlar? Peki, sokak hayvanları ne olacak, kim görececek, kim şikâyet edecek? Twitter'a video düşmesini mi bekleyeceksiniz bu şikâyetlerle ilgili işlem yapmak için? Adaleti sosyal medyada mı arayacaksınız? Hani hayvanlar duygusal canlılardı, canlı statüsündeydi? Hayvanlara yönelik işlenen suçlarda neden savcılık resen soruşturma yapmıyor? Neden illa bir şikâyet ya da izin beklensin?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Devamla) – Sayın Grup Başkan Vekilimiz çok güzel açıkladı: Hayvan derneklerine bu konuda neden şikâyet hakkı vermiyorsunuz? Çevre katliamlarında, çevre derneklerine tüzüğünde varsa ve aynı zamanda ikametgâhı oradaysa suç duyurusunda bulunma ve dava açma hakkı veriyorsunuz ama burada, hayvan derneklerine bu konuda şikâyette bulunma hakkı vermiyorsunuz; büyük bir çelişki, bu çelişkiyi gidermiyorsunuz.

Arkadaşlar, cezalar caydırıcı olmadığı sürece hayvan istismarı azalmaz. Hayvanların canlı olduğu statü meselesi olduğu sürece hayvan hakları korunamaz. Zaten kanun teklifinin adı bile yanlış, bu kanun teklifinin adı “hayvan hakları kanunu” olmalıydı, “Hayvanları Koruma Kanunu” olmamalıydı. Yaşam hakkı, barınma hakkı ve beslenme hakkı, her canlının hakkıdır diyoruz. Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında, Millet İttifakı olarak hayvan hakları kanununu biz hazırlayacağız diyoruz.

Hepinize saygılar sunuyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 276 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinde yer alan “hayvanlarla cinsel ilişkide bulunan kişi” ibaresinin “hayvanlara yönelik cinsel amaçlı saldırı fiili işleyen kişi” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mahmut Celadet Gaydalı

Muazzez Orhan Işık

Nusrettin Maçın

Bitlis

Van

Şanlıurfa

Züleyha Gülüm

İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI YUNUS KILIÇ – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen, İstanbul Milletvekili Sayın Züleyha Gülüm.

Buyurun Sayın Gülüm. (HDP sıralarından alkışlar)

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Hayvan hakları yasası... Şimdi, aslında uzun bir zamandır hayvan hakları savunucuları bu konuda mücadelelerini ısrarla sürdürüyor; hayvan hakları meselesinin gündeme alınması, bu konuda gerekli yasal düzenlemelerin yapılması için ısrar ediyordu. Sonunda bütün partilerin temsiliyetiyle bir komisyon kuruldu, hayvan hakları komisyonu; hayvan hakları konusunda mücadele veren derneklerin, sivil toplum örgütlerinin, kuruluşların, federasyonların görüşleri alındı ve bir yol haritası çıkarıldı; hayvan hakları konusunda uzun tartışmalardan sonra 50 maddelik bir rapor düzenlendi ama ne oldu? Yine iktidar “ben yaptım, oldu” “benim dediğim olur” anlayışıyla Komisyona sadece 18 maddeyi getirdi, geri kalan maddeler nereye gitti bilmiyoruz.

Bu da yetmedi, yine, STK’ler, demokratik kitle örgütleri, hayvan hakları savunucuları Komisyon görüşmelerine çağırılmıştı ama iktidar tarafı, bu Komisyon görüşmelerinde de eleştiri aldıkları için hayvan hakları savunucularının, maalesef, toplantıda olmasının önüne geçen bir uygulama yaptı; toplantıya ara vererek ertesi gün yapılan toplantıda da kurumların yer almasının önüne geçti.

Şimdi, genel bir anlayış var, bu anlayış maalesef sürüyor; “görüş almam, alırsam da ben aslında bildiğimi yaparım” anlayışı sadece bu yasal düzenlemede değil, Mecliste yapılan tüm yasal düzenlemelerde kendini gösteriyor. Herhâlde şunu unutuyorlar: Evet, buraya seçilmiş, gelmiş olabilirsiniz ama bu memleketin insanlarının, bu memleketin hak savunucularının görüşlerini dikkate almak, onlara verdiğiniz sözü tutmak üzere buralara geldiniz; yoksa kafanıza göre iş yapmak, kafanıza göre yasa çıkarmak için gelmediniz. “Görüşlerinizi karara dönüştürme zorunluluğumuz yok.” gibi bir söylemi Komisyon Başkanının kullanması da aslında nasıl bir antidemokratik yaklaşım içinde olduğunuzun göstergesi.

Şimdi, bu meselede hayvan bakım evlerinin şeffaf şekilde yönetilmesi, yirmi dört saat çalışan kamera sistemiyle hayvan gönüllülerinin, STK’lerin denetiminin sağlanacağı bir mekanizma konuşulmadı. Kürk üretimi yasaklandı mı bu yasal düzenlemeyle? Hayır. “Pet shop”larda hayvan satışı, mobil kısırlaştırma yasaklandı mı? Hayır. Hayvan ithalatı ve kaçakçılığına karşı bir düzenleme var mı? Yok. Hayvan deneylerini yasaklayan bir düzenleme var mı? Faytonlar ve at yarışlarının yasaklanmasına ilişkin bir madde var mı? O da yok. Hayvanların kullanıldığı sirklerin yasaklanmasına dair bir düzenleme var mı? Yine yok aslında.

Şimdi, evet, birtakım suçlara ilişkin düzenlemeler getirilmiş. Daha önce yapılan büyük hatadan, “cinsel ilişki” gibi absürt bir kavramın kullanılmasından vazgeçildi anladığımız kadarıyla, bizim önergelerimiz, muhalefetin ısrarı sonrasında bu değişti, “cinsel saldırı” “tecavüz” olarak değiştirildi; bu, olumlu ancak belirlenen cezalar açısından baktığımızda aslında caydırıcı sonuç üretebilecek bir düzenlemenin olmadığını görebiliyoruz. Bir, zaten sahipli-sahipsiz ayrımı yapılıyor, hayvanlar arasında böyle ayırım yapılıyor. Sadece nesli tükenen hayvanları öldüren kişiler açısından alt sınırlı bir yıl olarak belirlenmiş, diğer hayvanlara karşı işlenen suçlarda cezai yaptırımın alt sınırı altı ay. Şimdi, bunları belirlediğinizde -bir yıl veya altı ay- iki yılın altında olan her tür cezai yaptırımın para cezasına çevrildiğini, HAGB uygulamasına ya da ertelemeye konu olduğunu hepimiz biliyoruz. Dolayısıyla aslında yine yaptırım olmayan bir cezalar sistemini getirmiş oluyorsunuz.

Şimdi, suçların soruşturulmasını da uzun bir prosedüre bağlıyorsunuz. “Tarım ve Orman Bakanlığı il ve ilçe müdürlükleri tarafından cumhuriyet başsavcılığına yazılı başvuru yapılırsa ancak soruşturma yapılabilir.” deniyor ve bu da muhakeme şartı hâline getiriliyor. Bu durumda, gerçekten sahipsiz hayvanlar açısından kim bu şikâyetle bulunacak ya da müdürlükler bu şikâyete ilişkin bildirimde bulunduğu gerçekten Bakanlık bunu ciddiye alacak mı? Bugüne kadar gösterdikleri pratiklerden aslında bunun ciddiye alınmayacağını hepimiz biliyoruz ve üstünün örtüleceğini de biliyoruz. Hayvanlara karşı işlenen suçlarda hayvan hakları savunucularına, STK’lere de şikâyetçi olma ve aynı zamanda müdahil olma hakkı tanınması, şikâyetin herkes tarafından yapılabilir olması gerekirken bu haklar da tanınmamış; taraf olma, müdahil olma yetkisi de bu yasa teklifinde maalesef geçmiyor.

Hayvana yönelik suçlar için özel soruşturma büroları kurulması, doğrudan şikâyet mekanizması geliştirilmesi gerekliliği vardı ancak bu da yine bu yasal düzenlemede yok.

Yine, hepimizin bildiği gibi hayvan hakları konusunda en büyük ihmal belediyelere ait.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

ZÜLEYHA GÜLÜM (Devamla) – Bu sorumluluğu ihmal eden, hayvanları zehirleyen, katleden belediyelerimiz mevcut maalesef. Bu konuda da sorumlu olanlara bir yaptırım uygulaması gerekiyordu aslında, açık bir düzenleme gerekiyordu; bu konuda da bir düzenleme yok.

Sonuç olarak daha adil bir dünya yaratmak için geçirtilen düzenlemeler değil, gerçek sorunları gören yasal düzenlemeler yapmak gerekiyor. En önemlisi de Hayvanları Koruma Yasası değil, “hayvan hakları yasası” demek gerekiyor çünkü meselenin bir hak meselesi olduğunu görmek gerekiyor.

Teşekkürler. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 276 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin çerçeve 12'nci maddesiyle 5199 sayılı Kanun'a 28'inci maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 28/A maddesinin başlığının “Adli cezalar” şeklinde, üçüncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mahir Ünal	Ali Öztunç	Muhammed Levent Bülbül
Kahramanmaraş	Kahramanmaraş	Sakarya
Lütfü Türkkan	Meral Danış Betaş	
Kocaeli	Siirt	

“Hayvanlara cinsel saldırıda bulunan veya tecavüz eden kişi altı aydan üç yıla kadar hapis ve yüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılır.”

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI YUNUS KILIÇ (Kars) – Takdire bırakıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifle 5199 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde yapılan değişiklikle uyum sağlamak amacıyla maddenin üçüncü fıkrasında düzenlenen suçun ismi önergeyle değiştirilmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 12'nci madde kabul edilmiştir.

13'üncü maddede önerge yoktur.

13'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 13'üncü madde kabul edilmiştir.

14'üncü maddede 2 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 276 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesine eklenen EK MADDE 2'ye ikinci fıkradan sonra aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Kara avcılığı yasaklanmıştır. Konuya ilişkin mevzuat bu maddeye göre yeniden düzenlenmiştir. Bu maddeye aykırı davranışlar hakkında ceza kanunu hükümleri uygulanır.”

Muazzez Orhan Işık

Habip Eksik

Erol Katırcıoğlu

Van

Iğdır

İstanbul

Rıdvan Turan

Mahmut Toğrul

Garo Paylan

Mersin

Gaziantep

Diyarbakır

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI YUNUS KILIÇ (Kars) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talep eden Van Milletvekili Sayın Muazzez Orhan Işık.

Buyurun Sayın Işık. (HDP sıralarından alkışlar)

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Sayın Başkan, değerli üyeler; doğaya ve canlı yaşamına yönelik saldırı örneklerinden biri de hayvanlara yönelik yapılan sistematik şiddettir. Bu şiddetin yaygın hallerinden biri de “kara avcılığı” adı altında işlenen katliamlardır. Doğayı insan için var olan bir meta olarak gören egemen anlayışınız, insanın bu doğanın bir parçası olduğunu unutmuş durumdadır. İnsan, doğanın sahibi değil, doğanın bir parçası olarak yaşayan bir varlıktır. Doğadaki canlıları keyfi bir biçimde yok etmeye bu hızla devam ederseniz ne doğa kalır ne de insanın yaşayabileceği doğal alanlar. Yıllardır gündemde olan bir yasayı her zaman yaptığımız gibi ilgili kamuoyunun, sivil toplum kuruluşlarının, muhalefetin itirazlarına rağmen bu gece yarısı alelacele geçirmek istiyorsunuz. O kadar ki teklifi hazırlarken Meclisin önceki dönem araştırma komisyonu raporunu bile tam olarak dikkate almadınız.

Hayvanların yaşam haklarını tanımayan bu teklifle, adı “hayvanları koruma” olan bu yasa çıksa bile hayvanları koruyamazsınız. Çünkü keyfi bir şekilde hayvanların öldürülmesini yani kara avcılığını yasaklayan bir düzenleme bu yasa teklifinde de yoktur. İnsanı merkeze alan ve diğer tüm canlıların ölümü pahasına tüketim kültürünü körükleyen anlayışınız, bu kanunun ruhuna da yansımış durumdadır. Keyfi hayvan öldürme festivallerini yani kara avcılığını hiçbir insanın kabul etmemesi gerekmektedir.

Bir canlı olmaktan öte, meta muamelesi gösterilen hayvanların ekolojik yaşam içerisindeki yeri tam anlamıyla fark edilmelidir. Her hayvanın yaşamına kasteden ve yaşam alanlarını daraltan insan faaliyetlerinin gözden geçirilmesi, kısıtlanması ve durdurulması için bu teklif bir fırsattır. Kara avcılığının tüm çeşitlerinin yasaklanması gereklidir.

Avlanma olarak ifade edilmeyen ama hayvanlara eziyet ve işkence ve hatta ölüm şeklinde yansıyan saldırılar devam etmektedir. Bir canlıyı ne şekilde olursa olsun keyif için para vererek öldürmek, normal ve sağlıklı bir insanın davranışı gibi gösterilemez. Eğer derdiniz ekonomik getiriyse “av turizmi” denilen sektörün ekonomik bir büyüklüğü de yoktur. Ayrıca, getirisi ne olursa olsun bir canlının yaşamı keyfi müdahalelere açık olamaz.

Değerli milletvekilleri, avcılık alanında yazılı olduğu söylenen kurallar ve ilgili yönetmeliğin de ne kadar uygulandığı ortadadır. Kaçak avlanmaya resmen göz yumulmaktadır. Kara avcılığına ve bu bağlamda avcılık turizmine ilişkin kesin yasaklayıcı bir madde eklemeliyiz. Bu alanda yetkili kamu görevlileri ve mahkemeler de yoktur. İnsan faaliyetlerinin doğaya ve hayvanlara ne kadar zarar verdiğini

ortaya çıkaracak kurumsal bir yapılanma ve bu alanda yetkin mahkemeler kurulmalıdır. Birçok canlı türü bu vahşet festivalleri nedeniyle tehdit altındadır. En son Dersim’de nesli tükenmekte olan dağ keçilerinin avlanması için açılan ihale, kamuoyunun büyük tepkileri sonucu durduruldu. Hayvan hakları savunucularının avcılıkla ilgili tepkileri de hayvan haklarıyla ilgili talepleri de aslında çok açıktır. Yıllardır bu konu kamuoyunun gündemindedir; yasal, kurumsal ve yapısal dönüşüm tamamlanmazsa birçok türün soykırımıyla yüz yüze kalacağı ve yok olacağı açıktır. Hayvanlar da doğanın bir parçasıdır; hisleri, duyguları, yavruları, yaşamları olan canlı varlıklardır. İnsanların keyfiyeti uğruna “hobi” ya da “spor” adı altında hayvanların katledilmesi kabul edilemez.

Gerçekten anlamakta zorlanıyorum, bir insan keyfi için bir canlıyı nasıl öldürür? Biraz empati kurun ve avlanan canlının yerine kendinizi koyun. İnsanın sadece ve sadece keyfi için bir canlıyı öldürmesi bir cinnet hâli, psikolojik bir anomali olarak ele alınmalı ve bu hasta kişiliklere terapi hizmeti sunulmalıdır. Avlanmanın normal olarak görülmesi ve önünün açılması canlıların yaşam hakkının ihlalidir, hukuksuzluktur, vicdansızlıktır, caniliktir. Avcılık kesinlikle yasaklanmalı ve yaptırıma tabi tutulmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Devamla) – Ayrıca balık avcılığından başlayarak yasaklanmayan avcılık türlerinin de avlanan türü yok etmeyecek, diğer canlıların yaşam alanlarını daraltmayacak araçlarla yapılması sağlanmalıdır. Balık avlanacak diye doğal yaşam içindeki diğer canlılar yok edilemez, insanlar beslenecek veya eğlenecek diye diğer türlerin yok edilmesi meşru olmadığı gibi yasal da olmamalıdır.

Konuşmamı bitirirken özellikle her biri bir katliam girişimi olan kara avcılığının ve turistik, sportif amaçlı avcılıkların yasaklanmadığı bir yasanın eksik olacağını bir kez daha hatırlatıyorum. Gelin, bu eksikliği tamamlayalım, bu yasa hayvan hakları yasası olsun. Her bir canlıyı öldürmeyi değil, yaşatmayı esas alalım, kara avcılığını yasaklayalım, bu katliamları durduralım. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 276 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin çerçeve 14’üncü maddesi ile 5199 sayılı Kanun’a eklenen ek 2’nci maddenin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “devredemez” ibaresinin “devredemez, on yılın sonunda faaliyetine son verir” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mahir Ünal	Muhammed Levent Bülbül	Abdullah Güler
Kahramanmaraş	Sakarya	İstanbul
Özlem Zengin	Nilgün Ök	Serap Yaşar
Tokat	Denizli	İstanbul
	İmran Kılıç	
	Kahramanmaraş	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI YUNUS KILIÇ (Kars) – Olumlu değerlendiriyoruz, takdire bırakıyoruz.

MAHİR ÜNAL (Kahramanmaraş) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifle kurulması yasaklanan kara ve su sirkleri ile yunus parklarına ilişkin mevcut işletmelere önegeyle on yıl süre getirilmekte ve on yılın sonunda Bakanlıkça alınacak tedbirlerle tasfiyesi öngörülmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

14'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 14'üncü madde kabul edilmiştir.

15'inci maddede 1 önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ümit Beyaz

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Zeki Hakan Sıdralı

İstanbul

Adana

Mersin

Dursun Ataş

Bedri Yaşar

Kayseri

Samsun

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI YUNUS KILIÇ (Kars) – Katılmıyoruz Başkan.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Gerekçe...

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bu madde hayvanları koruma, kollama ve güvende tutma amaçlarıyla çalışmaktadır. Teklif metninde belirli hayvan ırklarının doğuştan suçlu görülmesi yerinde değildir. Herhangi bir ırkın fiziksel gücünün kötüye kullanıma açık olduğunun tespiti ancak bilimsel araştırmalar sonucu tespit edilmelidir. Bunun yanında, evcil hayvanların mizaçlarının oluşmasındaki en büyük etken ırkları değil, yetiştirilme şartlarıdır. Bilimsel çalışmalarla tespit edilen bazı hayvan türlerinin ve bu hayvanların sahiplerinin düzenli aralıklarla testlerden geçirilmesi sonucunda uygun olmaları durumunda gerekli izinlerin verilmesi gerekmektedir. Bu sayede, saldırgan tavır sergileyen hayvanların ve uygun olmayan yetiştiricilerinin tespit edilmesi ve hayvanların kötüye kullanımına müsaade edilmemesi gerekmektedir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 15'inci madde kabul edilmiştir.

16'ncı maddede 1 önerge vardır, okutup işleme alıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 276 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin çerçeve 16'ncı maddesi ile 5199 sayılı Kanun'a eklenen geçici 4'üncü maddede yer alan "31/12/2023" ibaresinin "31/12/2022" şeklinde, "31/12/2025" ibaresinin "31/12/2024" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mahir Ünal	Muhammed Levent Bülbül	Abdullah Güler
Kahramanmaraş	Sakarya	İstanbul
Özlem Zengin	Nilgün Ök	Serap Yaşar
Tokat	Denizli	İstanbul
İmran Kılıç	Rümeysa Kadak	
Kahramanmaraş	İstanbul	

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN ve KÖYİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANI YUNUS KILIÇ (Kars) – Takdire bırakıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekili Sayın Rümeysa Kadak.

Buyurun Sayın Kadak. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

RÜMEYSA KADAK (İstanbul) – Sayın Başkan, çok kıymetli Genel Kurul; Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesi üzerine söz almış bulunmaktayım.

Bugün çok özel bir gün benim için, hem üç dört sene önce öğrenciyken hem bugün milletvekiliyken açıkçası en yakından takip ettiğim, bir an önce çıkması için heyecanlandığım bir yasanın görüşmesini yapıyoruz. O yüzden, her milletvekilimize teşekkür ediyorum çünkü bugün yasa buradaysa her birinizin emekleri sayesinde. Ben çok minnettarım ve aynı zamanda biliyorum ki bu yasa çalışmalarında hem içerisinde bulunduğum hem de bu yasanın çıktığı dönemde görevde olduğum için çok büyük heyecan ve memnuniyet duyuyorum, bunun sizde de olduğunu görebiliyorum bugün baktığımda. (AK PARTİ, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Tabii, bu vesileyle birkaç teşekkür de yapmak gerek, hem Komisyon Başkanımıza hem teklifi veren milletvekillerimize hem Komisyon görev alanlara, her siyasi partiden aktif görev alıp hayvanlar için en iyisini isteyen milletvekillerimize, burada oy kullanacak vekillerimize, gece gündüz bunun için çalışan hayvanseverlerimize bence bir teşekkür etmeliyiz. Çünkü bu yasa teklifi aslında kendilerinin emekleri sayesinde burada.

Birçok vekilimizin, biliyorum ki bu yasayla bir hikâyesi var; benim de öyle, sizlerin de öyle. İşte, kimi vekilimiz Adalar'daki atların zulmüne son verilmesi için gece gündüz çalıştı, kimi vekilimiz hayvan bakımevlerini ziyaret etti, kimi vekilimiz biliyorum ki STK temsilcileriyle burada saatlerce görüşme yaptı. Benim bulunduğum bir görüşmede yedi, sekiz saat görüşme yaptığımızı hatırlıyorum. Aynı şekilde, araştırma komisyonunda saatlerce görev alan vekillerimiz var.

Biliyorum ki bu işin bence gerçekten siyaseti yok. Yani hayvan sevgisinin, hayvanların hakkının korunmasının, bu işin aslında siyasetle değil, merhametle ilgisi var. Aynı zamanda, biliyorum ki bu hikâyelere, bu salondaki tüm siyasi partilerden vekillerin sahip olduğunu. O yüzden, gerçekten, her birinize minnettarım ben bugün Mecliste bir milletvekili olarak.

Umuyorum ki bundan sonraki süreçte hayvan hakları gibi birçok ortak noktada buluşabileceğimiz konularda sorun değil, çözüm odaklı yaklaşabilelim konulara.

Tabii, bugün yasa teklifini oylayacağız ama şunu da hatırlatmayı elzem görüyorum: Bu bir final değil, bu bir başlangıç bizim için; bu çok büyük bir mücadele. Bunun için, zihniyet değişimi için -bakıldığında- bakımevlerinde hayvanların daha iyi şartlara sahip olması için, hem hayvanları hem bireyleri korumak için bizim gece gündüz edeceğimiz mücadelenin kararlılığının sembolü olarak görüyorum aslında ben yasa teklifini. (AK PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar) O yüzden, bu mücadeleyi başlatan her vekilimize teşekkür ediyorum bir hayvansever olarak.

Bu süreçte, tabii ki herkesin desteğini bekliyoruz. Buradan asıllara da seslenmek istiyorum. Bizim evde öyle denir: “Vekiller ve asıllar.” Özellikle ekmek alınmaya gidilecekse annem bunu çokça hatırlatır, “Sen vekilsin, biz asılız.” diyerek. Belki insanlar farkında değil ama her bir bireyin desteği aslında çok kıymetli. Mesela, bugün yüz yüze görüştüğümüzde, sosyal medyada görüştüğümüzde yasanın çıkacağına insanların inanması, yasaya yapıcı eleştiride bulunması, insanların yalan haberlere inanmayıp teyit etmesi bence çok kıymetli bir şey. Bunun diğer yasal süreçlerde de aktif olarak gözlemleyicisi olmak istiyorum.

Tabii ki bu çok hassas bir konu, hassas bir yasa teklifiydi, ciddi çalışmalar sonrasında geldi. Bugün bakıldığında sadece Meclis konuşmalarını görüyor insanlar ya da internetteki skorları görüyorlar ama bizim çok önemli, aylar süren Komisyon çalışmalarımız oldu. Belki bilmiyorlar ama bu salonda her partiden görünmez kahramanlar var aslında. Bir araştırma komisyonu kurduk, burada kurum ziyaretleri oldu, bakımevleri ziyaretleri oldu, STK temsilcileri saatlerce dinlenildi, hayvanseverler saatlerce dinlenildi. Ben hikâyelerini dinledim, gece Mustafa Bey’i aradıklarını söylüyorlar ya da Serap Hanım’ı aradıklarını anlatıyorlar; bence bu çok kıymetli bir şey ve biliyorum ki bu çalışmalar sayesinde tüm partilerin oy kullandığı bir rapor çıkarıldı ve bu raporla birlikte artık Türkiye’de hayvanlar mal değil, can kabul edilecek, artık bu yasayla birlikte hayvanlara karşı suç işleyenler mahkemeye çıkıp hesap vermek zorunda kalacak. Bence bugün her birimizin takdir etmesi gereken bir gelişme bu. Yine aynı şekilde, artık ülkemizde “pet shop”larda, o küçücük alanlarda kedilerin, köpeklerin hapsedilmediğini görmek bence çok büyük bir gurur. Bence bunun için emeği geçen her bir vekilimize teşekkür etmemiz gerekiyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yine aynı şekilde, bu ülkede yunus parkları artık açılmayacak, bu ülkede artık sirkler açılmayacak. Bakıldığında, yine aynı şekilde, hayvanat bahçeleri artık açılmayacak bu ülkede. Bence bunları daha büyük coşkuyla, daha sesli bir şekilde bağırmanız lazım çünkü yapılan işlerin bir noktada takdir edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın.

RÜMEYSA KADAK (Devamla) – Teşekkür ederim.

Kedi ve köpekleri kasten öldüren, hayvanlara tecavüz eden, işkence eden, hayvanları dövüşüren kişilere artık hapis cezası getirilecek. Bence bu inanılmaz bir devrim ve bunlardan bahsetmemiz lazım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sadece bunlar da değil, bakımevlerini bizzat gidip gördüğüm için, yakından bildiğim için söylüyorum, durum gerçekten çok kötüydü. Bu noktada belediyelerle ilgili bir yaptırımın olması, yasal bir düzenlemenin olması çok kıymetli. Bugün herkes bunu eleştirdi ama kimse şundan bahsetmedi: Aslında 4’üncü maddenin (j) fıkrasına göre belediyeler 4483’e göre artık yargılanabilecekler, bunun önünü açtık, bence bu çok kıymetli bir şey. Bugün gelen değişimleri her vekilimizin takdirle, teşekkürle bence dile getirmesi gerekiyordu. Bu yasa hem hayvanları hem de insanları koruyacak bir yasa. Hayvanlar artık mal değil can olacaklar.

Hepimiz için, tüm canlılar için hayırlı olmasını umuyor, emeği geçen her siyasi partiden vekillerimize ben teşekkürlerimi sunuyorum.

Teşekkürler. (AK PARTİ, CHP, MHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Bravo Rümeysa Hanım, gecenin alkışını aldınız.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

16'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 16'ncı madde kabul edilmiştir.

17'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 17'nci madde kabul edilmiştir.

18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 18'inci madde kabul edilmiştir.

19'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 19'uncu madde kabul edilmiştir.

İkinci bölümde yer alan maddelerin oylama işlemleri tamamlanmıştır.

Teklifin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

Sayın milletvekilleri, gündemimizdeki konular tamamlanmıştır.

Alınan karar gereğince, kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için, 13 Temmuz 2021 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Hayırlı uğurlu olsun.

Kapanma Saati: 01.12

DÖNEM: 27

YASAMA YILI: 4

101'İNCİ BİRLEŞİM
8 TEMMUZ 2021 PERŞEMBE
SAAT: 14.00

GRUP ÖNERİLERİ

1.- 255 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin İçtüzüğün 91 inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi ve birinci bölümünün 1 ila 16 ncı maddelerden, ikinci bölümünün 17 ila 31 inci maddelerden oluşması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 13.04.2021 tarihli 71'inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

2.- Türkiye Büyük Millet Meclisinin, TBMM İçtüzüğünün 5 inci maddesine göre 1 Temmuz 2021'de tatile girmeyerek çalışmalarına devam etmesi,

Genel Kurulun,

8 Temmuz 2021 Perşembe günkü Birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında yer alan işlerin görüşülmesi, önerilmiştir.

(Genel Kurulun 22.06.2021 tarihli 94'üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.)

3.- 274 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin İçtüzüğün 91 inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi ve birinci bölümünün 1 ila 14 üncü maddelerden, ikinci bölümünün 15 ila 28 inci maddelerden oluşması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 29.06.2021 tarihli 97'nci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

4.- Genel Kurulun,

8 Temmuz 2021 Perşembe günkü Birleşiminde 259 Sıra Sayılı Kanun Teklifine kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar;

8 Temmuz 2021 Perşembe günkü Birleşiminde 259 Sıra Sayılı Kanun Teklifine kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanamaması halinde haftalık çalışma günlerinin dışında 9 Temmuz 2021 Cuma günü saat 14:00'te toplanması ve bu Birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında yer alan işlerin görüşülmesi ve aynı Birleşiminde 259 Sıra Sayılı Kanun Teklifine kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar;

13 ve 14 Temmuz 2021 Salı ve Çarşamba günkü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyle Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında yer alan işlerin görüşülmesi ve bu birleşimlerinde saat 24:00'e kadar çalışmalarını sürdürmesi,

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 06.07.2021 tarihli 99'uncu Birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTILARI

***Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu**

08.07.2021 Perşembe - Saat: 09.30

***Dijital Mecralar Komisyonu**

08.07.2021 Perşembe - Saat: 11.00

***Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu**

08.07.2021 Perşembe - Saat: 11.00

***Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Belirlenmesi Araştırma Komisyonu**

08.07.2021 Perşembe - Saat: 11.30

***Müsilaj Sorununu Araştırma Komisyonu**

08.07.2021 Perşembe - Saat: 15.00

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

101'İNCİ BİRLEŞİM

8 TEMMUZ 2021 PERŞEMBE

SAAT: 14.00

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

* * *

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

* * *

3 – SEÇİM

* * *

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

* * *

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

* * *

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

* * *

1.- (S. Sayısı: 274) Tokat Milletvekili Yusuf Beyazıt ve İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş ile 63 Milletvekilinin Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3697) ve Adalet Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 29.06.2021) (*) (**)

2.- (S. Sayısı: 255) Antalya Milletvekili Atay Uslu ve 23 Milletvekilinin Turizmi Teşvik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3517) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 13.04.2021) (**) (X)

3.- (S. Sayısı: 256) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Teknik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3264) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2021) (X)

4.- (S. Sayısı: 259) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Cıvaya İlişkin Minamata Sözleşmesinin Beyan ile Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2226) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2021) (X)

5.- (S. Sayısı: 172) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2498) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) (X)

6.- (S. Sayısı: 98) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1794) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

7.- (S. Sayısı: 203) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sao Tome ve Prinsipe Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1591) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

8.- (S. Sayısı: 205) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1455) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

9.- (S. Sayısı: 25) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Brezilya Federatif Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1197) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) (X)

10.- (S. Sayısı: 31) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1363) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2018) (X)

11.- (S. Sayısı: 245) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3053) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.12.2020) (X)

(*) *Görüşmeleri yarım kalan işleri gösterir.*

(**) *İçtüzüğün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi kabul edilmiştir.*

(X) *Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.*

12.- (S. Sayısı: 21) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında Eğitim ve Öğretime İlişkin İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1191) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) (X)

13.- (S. Sayısı: 26) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1194) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) (X)

14.- (S. Sayısı: 72) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1773) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

15.- (S. Sayısı: 136) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşgücü Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2023) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

16.- (S. Sayısı: 123) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Altyapı Projeleri Alanında İş Birliği Konulu Anlaşma Ek-1'in Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2217) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

17.- (S. Sayısı: 191) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ortak Devriye Polis Hizmetlerinin Uygulanması Hususunda Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2600) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

18.- (S. Sayısı: 95) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1593) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

19.- (S. Sayısı: 153) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2025) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

20.- (S. Sayısı: 141) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ile Karadağ Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasına İlişkin Olarak İmzalanan Mevcut Protokol I'nın Yerini Alan Protokol I ile Anlaşmaya Eklenen Protokol III'ün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2275) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

21.- (S. Sayısı: 47) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1411) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2019) (X)

22.- (S. Sayısı: 76) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1797) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

23.- (S. Sayısı: 88) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Kullanılmış Yakıt İdaresinin ve Radyoaktif Atık İdaresinin Güvenliği Üzerine Birleşik Sözleşmeye Türkiye Cumhuriyeti'nin Beyanlarla Birlikte Katılmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1801) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

24.- (S. Sayısı: 55) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1543) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2019) (X)

25.- (S. Sayısı: 70) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1548) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

26.- (S. Sayısı: 73) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmaları Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1774) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

27.- (S. Sayısı: 74) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Estonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1777) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

28.- (S. Sayısı: 75) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlı Kullanımı İçin İşbirliği Anlaşması ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1778) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

29.- (S. Sayısı: 86) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon veya Konsolosluk Mensuplarının Aile Üyelerinin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna İlişkin Kanun Teklifi (2/1772) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

30.- (S. Sayısı: 108) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî İş Birliği Mutabakat Muhtrasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1454) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

31.- (S. Sayısı: 109) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1534) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

32.- (S. Sayısı: 110) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1535) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

33.- (S. Sayısı: 114) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Moldova Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Tamamlayıcı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2021) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

34.- (S. Sayısı: 119) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gine Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1539) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

35.- (S. Sayısı: 125) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İsviçre Federal Konseyi Arasında Diplomatik Misyon, Konsolosluk ve Daimi Temsilcilik Mensuplarının Refakatçilerine İlişkin Kazanç Getirici Faaliyetler Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2223) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

36.- (S. Sayısı: 127) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un İslam İşbirliği Teşkilatı Polis İşbirliği ve Koordinasyon Merkezi Tüzüğü'nün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2034) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

37.- (S. Sayısı: 147) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Güney Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1536) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

38.- (S. Sayısı: 148) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1545) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

39.- (S. Sayısı: 150) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamboçya Krallığı Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1596) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

40.- (S. Sayısı: 152) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1949) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

41.- (S. Sayısı: 154) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ve Sudan Cumhuriyeti Arasında Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/2278) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

42.- (S. Sayısı: 169) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2370) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) (X)

43.- (S. Sayısı: 178) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1458) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

44.- (S. Sayısı: 179) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1532) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

45.- (S. Sayısı: 181) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Madencilik Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptı ile Mutabakat Zaptında Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1588) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

46.- (S. Sayısı: 182) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fildişi Sahili Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1594) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

47.- (S. Sayısı: 183) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Svaziland Krallığı Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1781) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

48.- (S. Sayısı: 184) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Ekvator Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2026) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

49.- (S. Sayısı: 186) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bolivarcı Venezuela Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1898) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

50.- (S. Sayısı:187) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1947) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

51.- (S. Sayısı: 189) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2219) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

52.- (S. Sayısı: 190) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2599) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) (X)

53.- (S. Sayısı: 194) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fildişi Sahili Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2371) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 02.03.2020) (X)

54.- (S. Sayısı: 202) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmanın 26 ncı ve 31 inci Maddelerinin Tadiline İlişkin Olarak Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumunun 17 ncı Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA17/7/438 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1912) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

55.- (S. Sayısı: 206) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 25. Maddesinin Tadiline İlişkin Olarak Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumunun 12. Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA12/6-438 Sayılı Kararın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1897) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

56.- (S. Sayısı: 208) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2033) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

57.- (S. Sayısı: 209) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2225) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

58.- (S. Sayısı: 210) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un 28 Ocak 1964 Tarihli Ek Protokol ve 16 Kasım 1982 Tarihli Protokol ile Değiştirilen 29 Temmuz 1960 Tarihli Nükleer Enerji Alanında Üçüncü Şahıslara Karşı Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşmeyi Değiştiren Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2369) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

59.- (S. Sayısı: 211) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1586) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

60.- (S. Sayısı: 241) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Yolcu ve Eşyanın Karayolu ile Uluslararası Taşınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2704) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.12.2020) (X)

61.- (S. Sayısı: 165) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğalgaz İletim Anonim Şirketi Arasında "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğalgaz İletim Anonim Şirketi Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi Hakkında Ev Sahibi Hükümet Anlaşması" Hakkında Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1246) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 30.01.2020) (X)

62.- (S. Sayısı: 243) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2848) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.12.2020) (X)

63.- (S. Sayısı: 257) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansının Özbekistan Cumhuriyeti'ndeki Faaliyeti Hakkında Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3057) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2021) (X)

64.- (S. Sayısı: 258) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3056) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2021) (X)

65.- (S. Sayısı: 261) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı Arasındaki Serbest Ticaret Anlaşmasını Tadil Eden Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3323) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.05.2021) (X)

66.- (S. Sayısı: 264) 2020 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu İle İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (5/6) (Dağıtma tarihi: 01.06.2021) (X)

67.- (S. Sayısı: 270) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Eğitim Enstitüsü (EİTEE) Arasında EİTEE'nin Hak, Ayrıcalık ve Bağışıklıklarına Dair Ev Sahibi Ülke Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3168) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.06.2021) (X)

68.- (S. Sayısı: 271) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı-Interpol Arasında 2021 Yılında İstanbul'da Düzenlenecek 89. Genel Kurul Oturumu ve İcra Komitesi Toplantıları İçin İmtiyazlar ve Muafiyetlere İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3606) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.06.2021) (X)

69.- (S. Sayısı: 272) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Katar Devleti Hükümeti Arasında Büyük Çaplı Organizasyonların Yerine Getirilmesinde İş Birliği Konulu Niyet Mektubunun Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2546) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.06.2021) (X)

70.- (S. Sayısı: 273) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Karayolları İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi, Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşması ve Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolüne Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3178) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.06.2021) (X)

TBMM Basımevi/2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 276

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile 113 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3727) ve Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/3727 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
- Katılma Yazıları..... 6
- Genel Gerekçesi 9
- Madde Gerekçeleri 10

• Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu..... 15

• Muhalefet Şerhleri..... 22

• Teklif Metni..... 46

• Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin..... 46

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Mustafa Yel</i>	<i>Serap Yaşar</i>	<i>Rümeysa Kadak</i>
Tekirdağ	İstanbul	İstanbul
<i>Özlem Zengin</i>	<i>Jülide İskenderoğlu</i>	<i>Zeynep Yıldız</i>
Tokat	Çanakkale	Ankara
<i>Numan Kurtulmuş</i>	<i>Alev Dedegil</i>	<i>İsmail Tamer</i>
İstanbul	İstanbul	Kayseri
<i>Ramazan Can</i>	<i>Cihan Pektaş</i>	<i>Metin Bulut</i>
Kırıkkale	Gümüşhane	Elâzığ
<i>Ahmet Hamdi Çamlı</i>	<i>Halis Dalkılıç</i>	<i>Emrullah İşler</i>
İstanbul	İstanbul	Ankara
<i>Hacı Osman Akgül</i>	<i>Ahmet Berat Çonkar</i>	<i>Sabri Öztürk</i>
Gümüşhane	İstanbul	Giresun
<i>Ahmet Demircan</i>	<i>Fehmi Alpay Özalan</i>	<i>İffet Polat</i>
Samsun	İzmir	İstanbul
<i>Ahmet Mücahit Arınç</i>	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i>	<i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i>
İstanbul	Gaziantep	Kocaeli
<i>Mehmet Ali Özkan</i>	<i>Ahmet Özdemir</i>	<i>Taner Yıldız</i>
Manisa	Kahramanmaraş	Kayseri
<i>İbrahim Yurdunuseven</i>	<i>Zafer Strakaya</i>	<i>Harun Karacan</i>
Afyonkarahisar	İstanbul	Eskişehir
<i>Ahmet Yıldız</i>	<i>Zeynep Gül Yılmaz</i>	<i>Refik Özen</i>
Denizli	Mersin	Bursa
<i>Şahin Tin</i>	<i>Atilla Ödünç</i>	<i>Zemzem Gülender Açıanal</i>
Denizli	Bursa	Şanlıurfa
<i>Ceyda Çetin Erenler</i>	<i>Zafer Işık</i>	<i>Ahmet Çakır</i>
Kütahya	Bursa	Malatya
<i>Recep Özel</i>	<i>Şirin Ünal</i>	<i>Lütfiye Selva Çam</i>
Isparta	İstanbul	Ankara
<i>Mustafa Demir</i>	<i>Hacı Ahmet Özdemir</i>	<i>Mustafa Canbey</i>
İstanbul	Konya	Balıkesir
<i>İsmet Yılmaz</i>	<i>Tülay Kaynarca</i>	<i>Şamil Ayrım</i>
Sivas	İstanbul	İstanbul
<i>Tahir Akyürek</i>	<i>Metin Çelik</i>	<i>Mehmet Erdoğan</i>
Konya	Kastamonu	Gaziantep
<i>Serkan Bayram</i>	<i>Mücahit Durmuşoğlu</i>	<i>Nezvat Şatıroğlu</i>
İstanbul	Osmaniye	İstanbul

<i>Ravza Kavakcı Kan</i> İstanbul	<i>Hakan Kahtalı</i> Malatya	<i>Zülfü Demirbağ</i> Elâzığ
<i>Osman Aşkın Bak</i> Rize	<i>Kemal Çelik</i> Antalya	<i>Ahmet Sorgun</i> Konya
<i>İbrahim Aydın</i> Antalya	<i>Çiğdem Koncagül</i> Tekirdağ	<i>Emine Zeybek</i> Kocaeli
<i>Cemil Yaman</i> Kocaeli	<i>Fatma Aksal</i> Edirne	<i>Mehmet Uğur Gökgöz</i> Isparta
<i>Ahmet Salih Dal</i> Kilis	<i>Selim Gültekin</i> Niğde	<i>Şenel Yediylıdız</i> Ordu
<i>Çiğdem Karaaslan</i> Samsun	<i>Orhan Erdem</i> Konya	<i>Bahar Ayvazoğlu</i> Trabzon
<i>Arife Polat Düzgün</i> Ankara	<i>Abdullah Güler</i> İstanbul	<i>Süleyman Karaman</i> Erzincan
<i>Selman Özboyacı</i> Konya	<i>Nazım Maviş</i> Sinop	<i>Ali Özkaya</i> Afyonkarahisar
<i>Ali Cumhuri Taşkın</i> Mersin	<i>Feyzi Berdibek</i> Bingöl	<i>Tamer Dağlı</i> Adana
<i>İsmail Kaya</i> Osmaniye	<i>Metin Gündoğdu</i> Ordu	<i>Belgin Uygur</i> Balıkesir
<i>Gülây Samancı</i> Konya	<i>Mehmet Yavuz Demir</i> Muğla	<i>Emine Sare Aydın</i> İstanbul
<i>Müşerref Pervin Tuba Durgut</i> İstanbul	<i>İsmail Bilen</i> Manisa	<i>Orhan Yegin</i> Ankara
<i>Hacı Bayram Türkoğlu</i> Hatay	<i>Hüseyin Şanverdi</i> Hatay	<i>Yusuf Başer</i> Yozgat
<i>Nevzat Ceylan</i> Ankara	<i>Abdulahat Arvas</i> Van	<i>Ahmet Tan</i> Kütahya
<i>Cengiz Demirkaya</i> Mardin	<i>Nilgün Ök</i> Denizli	<i>Pakize Mutlu Aydemir</i> Balıkesir
<i>Semiha Ekinci</i> Sivas	<i>Burhan Çakır</i> Erzincan	<i>Mustafa Levent Karahocagil</i> Amasya
<i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum	<i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir	<i>Yücel Menekşe</i> Nevşehir
<i>Yavuz Ergun</i> Niğde	<i>Hasan Çilez</i> Amasya	<i>Metin Yavuz</i> Aydın
<i>Atay Uslu</i> Antalya	<i>Fatih Şahin</i> Ankara	<i>Selim Yağcı</i> Bilecik
<i>Yavuz Subaşı</i> Balıkesir	<i>Adnan Günnar</i> Trabzon	<i>İlyas Şeker</i> Kocaeli
	<i>İsmet Uçma</i> İstanbul	

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA,

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na 01.07.2021 tarihinde sunulan 2 / 3727 Esas Numaralı "Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

02.07.2021

Sena Nur Çelik

Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

2/3727 esas numaralı Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

02.07.2021

Zehra Taşkesenlioğlu Ban

Erzurum

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/3727) Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

05.07.2021

Abdullah Nejat Koçer

Gaziantep

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

01/07/2021

Husret Dinç

Hakkâri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hayvanları Koruma Kanunu ile Ceza Kanununda Değişiklik yapılmasına dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

01/07/2021

Fatih Süleyman Denizolgun

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3727 sayılı “Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ne imzam ile katılıyorum.

05.07.2021

Erol Kaya

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3727 esas numaralı Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ne imzam ile katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

1/7/2021

Fatma Betül Sayan Kaya

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ne imzama koymak istiyorum.

Gereğini arz ederim.

02.07.2021

Cemal Bekle

İzmir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

1/7/2021

Niyazi Güneş

Karabük

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

01/07/2021

Öznur Çalık

Malatya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Recep Uncuoğlu

Sakarya

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3727)	
ESAS	Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu Çevre Komisyonu İçişleri Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Mazisi, hayvanlar için vakfiyeler oluşturmak, kuş evleri, hastaneler ve barınaklar inşa etmek, kırsala yiyecek bırakmak gibi iyi örneklerle dolu olan milletimiz, günümüzde de hayvanların korunması bakımından önemli mesafeler kat etmiş ve gelişmiş diğer ülkelerde olduğu gibi hayvanların korunmasına yönelik müstakil bir kanun kabul ederek bu alana verdiği önemi göstermiştir. 24/6/2004 tarihinde kabul edilen 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu, bu alanda çok önemli bir fonksiyon icra etmiş olsa da onyedili yıllık uygulama sonucunda ortaya çıkan yeni durumlar ve anlayışlar kapsamında, Kanunun gözden geçirilmesi ve güncel koşullara uyarlanması amacıyla çalışma yapılması gerekmiştir.

Teknolojik gelişmelerle birlikte hızla değişen dünyamızda, küresel ısınma, iklim değişiklikleri, çevre kirliliği, zorunlu göçler ve nüfus hareketlilikleri gibi olgular, devletleri ve bireysel olarak insanları etkilerken, birlikte yaşadığımız hayvanlara da doğrudan tesir etmektedir. Özellikle, şehirlerin büyümesi ve ulaşım imkânlarının gelişmesi, insanlarla hayvanların yaşam alanlarının kesişme noktalarını artırmakta, buna bağlı olarak genel sağlığın korunması amacıyla hayvanların rehabilitasyonu önemli bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine toplumsal yaşam standartlarında ve demografik yapıdaki değişimler, insanların ev veya evcil hayvanlarla olan ilişkilerini ve ortak yaşam alanlarını paylaşma koşullarını yeniden düzenleme ihtiyacını ortaya koymaktadır.

Toplumsal yaşamın vazgeçilmez paydaşı olarak hayvanların karşılaştığı zorlukların tespit edilmesi ve hayvanların korunması için geliştirilebilecek çözüm önerilerinin tartışılması amacıyla 20/2/2019 tarihinde kurulan Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Meclis Araştırması Komisyonu, toplumsal taleplere duyarlılık ve geniş katılımcılık ilkeleri temelinde kapsamlı çalışmalar yapmış, konunun paydaşları olan yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, veterinerler, üniversiteler ve hukukçularla toplantılar düzenlemiş ve hazırlanan rapor, 16/1/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmüştür. Bu önemli raporun çıktıları, Kanun teklif çalışmasına ışık tutmuş ve yol göstermiştir.

Belirtmek gerekir ki, hayvanların korunması sürecinde, yerel yönetimler tarafından kurulan hayvan bakımevleri ile buralarda yapılacak rehabilitasyon işlemlerinin önemi ön plana çıkmaktadır. Diğer taraftan, bozulan ekolojik dengeye bağlı olarak sokak hayvanı popülasyonunun kontrolsüz artışı regüle etmek için insancil, bilimsel ve işlevsel yeni çözümler geliştirme zorunlu hâle gelmektedir.

Bu kapsamda, mevcut Kanunda yer alan mekanizmaların geliştirilmesi ve yeni yöntemler ihdas edilmesi amacıyla, yerel yönetimlerin yanısıra merkezi yönetim ile sivil toplum kuruluşlarını sürece dahil eden güçlü bir kurumsal yapı oluşturulmaktadır. Böylece, özellikle toplumsal yaşamla iç içe olan hayvanların, korunmasına ve refahına yönelik olarak yürütülen barındırılma ve rehabilitasyon süreçlerinin etkin denetimi sağlanmaktadır.

Yerel yönetimlerin, hayvanların korunması amacıyla yürüteceği hizmetler bakımından tahsisli bir bütçeye sahip olmasının önemi dikkate alınarak bu yönde düzenlemeler yapılmakta ve Kanundaki mekanizmalara işlerlik kazandırılmaktadır. Bununla birlikte, hayvanların bakımevlerine alınmasına ilişkin usul ve esaslar somutlaştırılarak rehabilitasyon süreçleri ve kuralları netleştirilmektedir.

Kedi ve köpeklerin, ev hayvanı satış yerlerinde hayvan sağlığı ve etolojileri bakımından uygun koşullarda bulundurulmadıkları gözlemlenmektedir. Bu sebeple ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpek bulundurulması yasaklanmaktadır. Ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpeklere ilişkin katalog ve benzeri görsel bilgiler bulunacak; ilgililerin seçtikleri kedi ve köpekler Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilen üretim yerlerinden teslim alınabilecektir.

Ayrıca, kara ve su sirkleri ile yunus parklarının açılması ve işletilmesi yasaklanmaktadır. Mevcut işletmelerin ise uhdesinde bulunan hayvanların doğal yaşam süresine bağlı olarak tasfiyesi öngörülmektedir.

Öte yandan, hayvanlar için doğal yaşam parklarının oluşturulmasına ilişkin düzenleme yapılarak, hayvanların daha iyi şartlarda barındırılmalarına imkân sağlanmaktadır.

Hayvanların korunması amacıyla, işlevsel mekanizmalar geliştirme ve etkili idari tedbirler planlamanın yanı sıra hayvanlara yönelik haksız eylemlere karşı caydırıcı yaptırımlar belirlemenin de önemli olduğunda şüphe bulunmamaktadır. Bu bağlamda, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından yayımlanan “Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi” ile hayvan haklarının korunmasına yönelik düzenlenmiş diğer uluslararası belgelerde, hayvanların yaşama ve kötü muameleye maruz kalmama gibi temel haklara sahip oldukları vurgulanmaktadır. İnsanlık, ahlaki ve vicdani açıdan, hayvanın bir mal veya eşya olarak kabul edildiği anlayıştan, bir can olarak değerlendirildiği perspektife evrilmiş ve tüm hayvanların yaşamlarının güvence altına alınması yolunda önemli mesafeler katetmiştir.

Uluslararası sözleşmeler ve evrensel hukuk ilkelerinin devletlere yüklediği pozitif yükümlülüklerin gereği olarak ve hayvan hakları konusunda gerekli ve caydırıcı niteliğe sahip kanuni düzenlemeler yapma ihtiyacı göz önünde bulundurularak, mevcut Kanunda hayvanlara karşı işlenen ve onlara zarar veren fiilleri gerçekleştiren kişiler hakkında idari para cezası uygulanması hüküm altına alınmıştır. Ancak, aradan geçen süre içinde bu yaptırımların yeniden değerlendirilmesine ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Ayrıca, son dönemde basın ve yayın organlarında, hayvanlara yönelik öldürme, işkence veya acımasız ve zalimce muamelede bulunma ile dövüştürme fiillerine ilişkin yapılan haberlerde artış görülmüş ve bu olaylara karşı gerek vatandaşlarımız gerekse sivil toplum örgütleri tarafından yoğun bir tepki gösterilmiştir. Toplum vicdanını yaralayan bu ve benzeri olayların yaygınlaşması, daha etkin tedbir alma zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Bu kapsamda öldürme, işkence veya acımasız ve zalimce muamelede bulunma ile dövüştürme fiillerinin idari yaptırım kapsamından çıkarılarak adli yaptırıma bağlanması öngörülmektedir. Böylelikle, hayvanlara karşı işlenen bu ve benzeri fiiller kabahat kapsamından çıkarılarak suç kapsamına alınmaktadır.

Hayvanları Koruma Kanununun onyedinci yıllık uygulamasında bugüne kadar karşılaşılan sorunların çözümlenmesi, bir can ve dost olarak kabul ettiğimiz hayvanların daha etkin bir şekilde korunması amacıyla bu Kanun Teklifi hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Maddeyle, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun tanımları düzenleyen 3 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Hayvanların “süs” olarak değerlendirilmesi etik görülmediğinden maddenin birinci fıkrasının (i) ve (j) bentlerinde yer alan “süs” ibareleri madde metninden çıkarılmaktadır.

Fıkranın (i) bendinde yer alan ev hayvanı tanımına gerçek kişiler yanında tüzel kişilerin sahipliğinde bulunan hayvanlar da dahil edilmek suretiyle kapsam genişletilmektedir. Fıkranın (k) bendinde yer alan hayvan bakımevi tanımında, bakımevlerinin hayvan sağlığı yönünden asgari standartların sağlanması amacıyla Tarım ve Orman Bakanlığından izin alınarak kurulması yönünde değişiklik yapılmaktadır. Fıkraya eklenen (p) bendiyle “rehabilitasyon” tanımlanmakta ve bunun kapsamı, sahipsiz hayvanlar bakımından yerel yönetimlerce yapılacak tedavi, parazit mücadelesi, aşılama, kısırlaştırma ve dijital kimliklendirme yöntemleriyle işaretleme işlemleri olarak belirlenmektedir.

Madde 2- Maddeyle, Kanunun 4 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Sokakta başıboş bulunan sahipsiz hayvanların çoğunluğunun, daha önce sahiplenilen ve sonra sokağa terk edilen hayvanlardan oluştuğu bilinmektedir. Kanunun mevcut hâlinde, sahipli hayvanlar yavrulatlama istendiğinde sadece yavruların kayıt altına alınması yükümlülüğü düzenlenmekte iken, Teklifte bu kapsam genişletilmek suretiyle yavrulama şartı aranmaksızın, sahipli kedi ve köpeklerin tamamının dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına alınması zorunluluğu getirilmektedir. Böylece sahipsiz hayvan popülasyonunun kontrolsüz artışının önlenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, yerel yönetimlerin, hayvanların korunması için hayvan bakımevleri kurma hususundaki yükümlülükleri açıkça düzenlenmekte ve yerel yönetimlerin ilgili karar organının uygun görmesi hâlinde hayvan hastanesi kurabilmelerine imkân sağlanmaktadır.

Madde 3- Maddeyle, Kanunun 5 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, hayvanların sahiplenilmesi, bakımı ve korunmasına ilişkin olarak uygulamada ortaya çıkan birtakım sorunlar giderilmekte ve Teklifin diğer hükümleri de dikkate alınarak mükerrer hükümler madde metninden çıkarılmaktadır.

Ticari amaç güdülmeksizin bakılan ev hayvanlarının, sahiplerinin borcu sebebiyle haczedilemeyeceğine ilişkin hüküm, uygulamada, haczedilemeyecek hayvanların “ev ve bahçe içerisinde bakılan” hayvanlar olduğu şeklinde anlaşılmaktadır. Bu tür sorunlar da dikkate alınarak fıkradaki “bilhassa ev ve bahçe içerisinde” ibaresi madde metninden çıkarılmakta ve böylece ticari amaç güdülmeksizin bakılan ev hayvanının, bulunduğu yere bakılmaksızın sahibinin borcundan dolayı haczedilemeyeceği açıkça hükme bağlanmaktadır.

Madde 4- Maddeyle, Kanunun 10 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Ev hayvanı satış yerlerinde (pet-shop) satışa arz edilen kedi ve köpeklerin buldukları ortamın hayvan sağlığı ve etolojisi bakımından uygun olmaması sebebiyle, ev hayvanı satış yerlerinde (pet-shop) kedi ve köpek bulundurulması yasaklanmaktadır. Böylelikle, Teklifte öngörülen düzenleme uyarınca, ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpeklere ilişkin katalog ve benzeri görsel bilgiler bulunacak; ilgililerin bunlardan seçtikleri kedi ve köpekler Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilen üretim yerlerinden teslim alınabilecektir. Ayrıca maddenin dördüncü fıkrasında yapılan ibare değişikliğiyle sadece anne ve yavruların korunmasına yönelik öngörülen tedbirler tüm hayvanları kapsayacak şekilde genişletilmektedir.

Madde 5- Maddeyle, Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. “Hayvanların kesin olarak öldüğü anlaşılmadan vücutlarına müdahalelerde bulunmak” fıkranın (e) bendinde yasaklanmıştır. Teklifte, tedavi maksatlı olan müdahalelere izin verilmekte ve böylelikle veteriner hekimlik uygulamalarına engel olunmaması amaçlanmaktadır. Fıkranın (1) bendinde yapılan değişiklikle, tehlike arz eden hayvanları belirleme yetkisi Bakanlığa verilmekte ve bu hayvanları üretmek, sahiplendirmek, takas etmek, sergilemek, hediye etmek ve bunların ülkemize girişini, satışı ve reklamını yapmak şeklindeki yasaklar korunmakta ve bu yasaklara sahiplenmek, barındırmak ve beslemek de ilave edilmektedir. Maddenin (j) bendinde yer alan hayvanlara işkence yapmak fiili ile (a) bendinde yer alan acımasız ve zalimce muamelede bulunmak fiilleri, nitelikleri ve ağırlıkları dikkate alınarak belirtilen bentlerden çıkarılmak suretiyle (m) bendinde müstakil olarak düzenlenmektedir. Mevcut hâlde kabahat olarak yaptırma tabi tutulan bu fiiller ile hayvanlarla cinsel ilişkide bulunmak fiili, Teklifte suç kapsamına alınarak Kanuna eklenmesi öngörülen 28/A maddesinde adli yaptırma tabi tutulmaktadır. Sahipsiz hayvanların çoğunluğunu sahipleri tarafından terk edilen hayvanlar oluşturmaktadır. Kanunun 5 inci maddesinin yedinci fıkrasında yer alan terk fiili, sınırlı bir alanı düzenlediğinden Teklifte yürürlükten kaldırılmakta ve 14 üncü maddeye eklenen (n) bendiyle hayvan sahiplerinin sorumlulukları genişletilerek her türlü terk fiili yasak kapsamına alınmaktadır.

Madde 6- Maddeyle, Kanunun 15 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, il hayvanları koruma kurulu üyelerinin kaynak ve kapsamı genişletilmekte ve kurulun sekretaryasını yürütme görevi doğa koruma ve millî parklar il şube müdürlüğüne verilmektedir. Maddenin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, kurulun en geç üç ayda bir Başkanın çağırısı ile toplanması hüküm altına alınmaktadır. Böylelikle kurulun hayvanları koruma konusunda daha etkin bir şekilde görev yapabilmesi hedeflenmektedir.

Madde 7- Maddeyle, Kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasına eklenen bentle; il hayvanları koruma kurulunun görevleri arasına ilave bir görev eklenmektedir. Böylelikle, ilde faaliyet ve görevlerin eşgüdüm içerisinde yapılmasının temin edilmesi amaçlanmaktadır. Birinci fıkranın (e) bendinde yapılan değişiklikle, ilde kurulacak hayvan bakımevleri ve hayvan hastanelerini denetlemek de kurulların görevleri arasına eklenmektedir.

Madde 8- Maddeyle, Kanunun 19 uncu maddesi değiştirilmektedir. Maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, fıkrada yer alan “ev ve süs” ibaresi çıkarılmak suretiyle herhangi bir sınırlama olmaksızın hayvan barınaklarında bulunan tüm hayvanlar için maddede öngörülen faaliyetleri yürüten yerel yönetimler ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlar için teşvik veya mali destek sağlanması öngörülmektedir.

Maddeye eklenen ikinci fıkrayla, birinci fıkra kapsamındaki faaliyetlerde kullanılmak üzere, gerçek ve tüzel kişilerce Bakanlığa veya yerel yönetimlere aynı veya nakdi bağış yapılabilmesine imkân sağlanmaktadır.

Madde 9- Maddeyle, Kanunun 22 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, kamu kurum ve kuruluşlarına, hayvanların etolojisine ve habitatına uygun, serbest dolaşımına imkân sağlayan doğal yaşam parkları kurabilme imkânı sağlanmaktadır.

Madde 10- Maddeyle, Kanunun 28 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Hayvanların daha iyi korunmasını temin etmek, hayvanlara karşı yapılan ihlallerle daha etkin mücadele etmek ve caydırıcılığı sağlamak amacıyla maddede düzenlenen idari para cezaları önemli ölçüde artırılmaktadır. Bununla birlikte, ev hayvanı satış yerlerinde (pet-shop) kedi ve köpek bulundurmamak, hayvanları acı, ızdırıp ya da zarar görecektir şekilde, film ve benzeri işlerde kullanmak gibi bazı fiiller kabahat olarak düzenlenerek ilk kez idari yaptırıma tabi tutulmakta, ev hayvanını terk etmek, dijital kimliklendirme yükümlülüğüne aykırı davranmak gibi kabahat fiillerinin de kapsamı genişletilmektedir.

Ayrıca, kabahatin konusu olan ve Kanunun 24 üncü maddesi uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Tarım ve Orman Bakanlığınca uygun görülen diğer hayvanların, işlenen fiilin olumsuz sonuçlarından etkilenmemeleri amacıyla koruma altına alınmaları öngörülmektedir. Bu hayvanların bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından, hayvan bakımevlerine götürülmesine ilişkin yükümlülük de ayrıca düzenlenmektedir.

Öte yandan, 28 inci maddede kabahat olarak düzenlenen bazı fiiller, Teklifte ihdas edilen 28/A maddesi kapsamına alınmak suretiyle suç olarak kabul edilmektedir.

Madde 11- Maddeyle, Kanunun 28 inci maddesinden sonra gelmek üzere “Suçlar” başlıklı 28/A maddesi ihdas edilmektedir. Ceza hukukunun temel ilkelerinden olan suç ve cezada kanunilik (belirlilik ve öngörülebilirlik), ölçülülük ve orantılılık ilkeleri ile cezanın caydırıcılığı dikkate alınarak, hayvanlara karşı gerçekleştirilen bazı fiiller “kabahat” kapsamından çıkarılıp “suç” olarak düzenlenmektedir. Bu kapsamda, nesli yok olma tehlikesi altında olan bir hayvanı öldürmek, bir hayvan neslini yok etmek, Kanunun 12 nci maddesi kapsamındaki hayvan kesimleri ile 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen hususlar dışında bir ev hayvanını veya evcil hayvanı öldürmek, hayvanla cinsel ilişkide bulunmak, ev hayvanı veya evcil hayvana işkence etmek veya acımasız ve zalimce muamelede bulunmak, folklorik amaca yönelik, şiddet içermeyen ve ilgili izinler alınan geleneksel gösteriler dışında hayvanları dövüştürmek fiilleri, suç hâline getirilmektedir.

Belirtmek gerekir ki, suçun konusunu oluşturan ev hayvanı ve evcil hayvan tespit edilirken Kanunun 3 üncü maddesindeki tanımlar esas alınacaktır. Buna göre; öldürme, işkence, acımasız ve zalimce muamelede bulunma suçları bakımından “ev hayvanı”, gerçek veya tüzel kişiler tarafından özellikle evde, iş yerlerinde ya da arazisinde özel ilgi ve refakat amacıyla muhafaza edilen, bakımı ve sorumluluğu sahiplerince üstlenilen her türlü hayvan şeklinde; “evcil hayvan” ise insan tarafından kültüre alınmış ve eğitilmiş hayvanlar şeklinde anlaşılmalıdır. Örneğin, yabani hayvan olmakla birlikte, ev, iş yeri veya arazide özel ilgi ve refakat amacıyla veya ilgili mevzuatı uyarınca verilen izinle muhafaza edilen, bakımı ve sorumluluğu sahiplerince üstlenilen papağan, geyik ve yaban keçisi gibi hayvanlar “ev hayvanı” olarak suçun konusu olabilecektir. Bunun gibi kedi veya köpek, sahihsiz bile olsa, insan tarafından kültüre alınmış bir tür olarak “evcil hayvan” sıfatıyla suçun konusu olabilecektir.

Maddenin altıncı fıkrasında düzenlenen özel içtima hükmü ile maddede belirtilen suçların, birden fazla hayvana karşı aynı anda işlenmesi hâlinde verilecek cezanın yarı oranında artırılması hüküm altına alınmaktadır.

Maddenin yedinci fıkrasına göre, maddede belirtilen suçların, fıkra da sayılan ve hayvanların korunması ve gözetimi noktasında daha hassas olmaları beklenen kişilerce işlenmesi durumunda, verilecek ceza yarı oranında artırılacaktır.

Sahibi tarafından işlenen suçlar da dahil olmak üzere bu maddede belirtilen suçların işlenmesi hâlinde soruşturma yapılması, Tarım ve Orman Bakanlığının il veya ilçe müdürlükleri tarafından Cumhuriyet başsavcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlanmakta ve bu başvuru muhakeme şartı olarak kabul edilmektedir. Ancak, suçüstü hâlinde soruşturma genel hükümlere göre yapılacaktır. Ayrıca öldürme, cinsel ilişkide bulunma, işkence etme veya acımasız ve zalimce muamelede bulunma ve dövüştürme suçlarının başka bir kişi tarafından sahipli hayvana karşı işlenmesi hâlinde, Tarım ve Orman Bakanlığı il ve ilçe müdürlüklerinin yanı sıra hayvan sahibinin şikayeti üzerine de soruşturma yapılabileceği hükme bağlanmaktadır.

Ayrıca, maddede belirtilen suçların konusu olan ve Kanunun 24 üncü maddesi uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Tarım ve Orman Bakanlığınca uygun görülen diğer hayvanların, işlenen fiilin olumsuz sonuçlarından etkilenmemeleri amacıyla koruma altına alınmaları öngörülmektedir. Bu hayvanların, bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevlerine götürülmesine ilişkin yükümlülük de ayrıca düzenlenmektedir.

Madde 12- Maddeyle, Kanuna belediyelerin sorumluluklarını düzenleyen ek 1 inci madde eklenmektedir.

Ek 1 inci maddenin birinci fıkrasıyla, büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmibeş bini aşan belediyelere, sahihsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kurma zorunluluğu getirilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, ilgili belediyelerin birinci fıkra da belirtilen hayvanları hayvan bakımevine götürmekle, hayvan bakımevi kurma zorunluluğu olmayan belediyelerin ise sorumluluk alanındaki bu hayvanları en yakın hayvan bakımevine götürmekle yükümlü oldukları düzenlenmektedir. Rehabilit edilen hayvanlar ise Bakanlıkça oluşturulan veri tabanına kaydedilecektir. Ayrıca, rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, öncelikle alındıkları ortama bırakılmalarının esas olduğu vurgulanmakta ve bu görevin, hayvanları bakımevine getiren belediyeye ait olduğu açıkça hükme bağlanmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasında ise, rehabilite edilmemiş sahihsiz köpeklerin, belediyelerce hayvan bakımevlerinde veya geçici ünitelerde kısırlaştırılarak veri tabanına kaydedileceği, geçici ünitelerde kısırlaştırma yapıldıktan sonra, köpeklerin alındıkları ortama bırakılacakları ancak bunun öncesinde sağlıklarına kavuşmaları için gerekli tedbirlerin alınacağı ve Bakanlığın bu kapsamdaki kısırlaştırma faaliyetlerine her türlü yardımda bulunacağı hükme bağlanmaktadır.

Madde 13- Maddeyle, Kanuna ek 2 nci madde ilave edilmektedir. Maddenin birinci fıkrasında, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra hayvanların kullandığı kara ve su sirkleri ile yunus parklarının kurulması yasaklanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, mevcut işletmeler bakımından herhangi bir nedenle eksilen hayvan sayısını tamamlama ya da artırma, yeni şube açma gibi yollarla kapasite artırımına gidilemeyeceği, üretim yapılamayacağı ve Bakanlığın izni olmadan işletme hakkının devredilemeyeceği hüküm altına alınmaktadır. Ayrıca bu işletmelerin hayvanların etolojisine uygun olarak faaliyet göstermesini sağlayacak kriterler bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasıyla, madde kapsamında belirtilen hükümlere aykırı davranışlar için idari yaptırım hükmü getirilmektedir.

Madde 14- Maddeyle, Kanuna geçici 3 üncü madde eklenmektedir. Kanunun 14 üncü maddesinde Teklifte yapılması öngörülen düzenlemeyle tehlike arz eden hayvanlar Bakanlıkça belirlenecektir. Geçici 3 üncü maddeyle, bu belirleme yapılıncaya kadar bir boşluk oluşmaması amacıyla geçiş düzenlemesi yapılmaktadır. Düzenlemeye göre, dört köpek türü veya bunların melezleri, tehlike arz eden türler olarak kabul edilmekte ve bu hayvanlarla ilgili yasaklar ile idari yaptırımlar belirlenmektedir.

Bununla birlikte, belirlenen köpek türlerinin kontrol altına alınabilmesi ve söz konusu hayvanların sahiplerinin mağdur edilmemesi amacıyla bu madde yürürlüğe girinceye kadar bu hayvanları sahiplenmiş olanlara hayvanlarını kısırlaştırmaları ve buna dair belgeyle birlikte Bakanlıkça başvurarak veri tabanına kayıt ettirmeleri için altı aylık bir süre verilmektedir. Bu süre içinde hayvanlarını, kısırlaştıran ve veri tabanına kayıt ettirenler hakkında maddenin birinci fıkrasında ve 28 inci maddenin birinci fıkrasının (j) bendinde belirtilen yaptırımlar uygulanmayacaktır. Kısırlaştırma işlemi için, maddenin yürürlüğe girmesinden önce gebe kalmış hayvanların doğurması ve yavruların ise dört aylık olması beklenecektir. Ayrıca, veri tabanına kaydettirilmif olan bu hayvanların sahiplerine ölümü hâlinde kaydın terkinini için Bakanlıkça bilgi verme yükümlülüğü getirilmektedir.

Düzenlemeye göre, tehlike arz eden hayvanlar kısırlaştırılıp kayıt altına alınsalar dahi, kayıt belgesiz, ağızlıksız ve tasmasız olarak dolaştırılmayacak, halkın yoğun olarak bulunduğu yerler ile ocuk oyun alanları ve parklarına sokulamayacak ve bu yasaklara uymayanlar hakkında idari yaptırım uygulanacaktır. Yasaklara aykırılığın tekrarı hâlinde ise idari para cezası ile birlikte hayvanlara el konulacak ve hayvan, konulabileceği bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülecektir.

Tehlike arz eden hayvan sahiplerine, sahiplik durumunu sona erdirmek istemeleri hâlinde hayvanlarını en yakın bakımevine bırakabilme imkni sağlanmakta ve yerel yönetimler tarafından kurulan hayvan bakımevlerine, bu madde uyarınca teslim edilen hayvanları kabul etmek zorunluluğu getirilmektedir. Bu kişilerin hayvanlarını sokağa terk etmeleri fiili ise yasaklanarak idari yaptırıma tabi tutulmaktadır.

Ayrıca, bu Kanun uyarınca çıkarılacak yönetmeliklerin Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yürürlüğe konulmasına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Madde 15- Maddeyle, Kanuna geçici 4 üncü madde eklenmektedir. Maddenin birinci fıkrasıyla, ilgili belediyelere Teklifte Kanuna eklenmesi öngörülen ek 1 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen hayvan bakımevlerini kurma yükümlülükleri açısından geçiş hükmü düzenlenmektedir. Buna göre büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yetmişbeş bini aşan belediyeler bakımından 31/12/2023, diğer belediyeler bakımından ise 31/12/2025 tarihine kadar söz konusu hayvan bakımevleri kurulacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, hayvan bakımevi kurma yükümlülüğü bulunan belediyelerin bu yükümlülüklerini zamanında ve etkili bir biçimde yerine getirebilmelerini sağlamak amacıyla, bu madde yürürlüğe girdikten sonra üç yıl süreyle hayvan bakımevleri kurmak ve rehabilitasyon işlemlerini gerçekleştirmek için kesinleşmiş en son bütçe gelirlerinin binde beşi oranında kaynak ayıracakları, büyükşehir belediyelerinde bu oranın binde üç olarak uygulanacağı ve ayrılan bu kaynağın başka bir amaçla kullanılamayacağı hükme bağlanmaktadır.

Maddenin nc fıkrasıyla, kedi ve köpek sahiplerine, hayvanlarını en geç 31/12/2022 tarihine kadar dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldırma zorunluluğu getirilmektedir.

Madde 16- Maddeyle, bazı bakanlıkların değişen isimleri dikkate alınarak gerekli uyum düzenlemeleri yapılmakta, ayrıca hayvanların “ss” olarak değerlendirilmesi etik olmadığından, Kanun metninde yer alan “ve süs” ibareleri ilgili maddelerin metinlerinden çıkarılmaktadır.

Ayrıca, Teklifte ihdas edilen “Suçlar” başlıklı 28/A maddesi dikkate alınarak, maddeyle 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 151 inci maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 17- Yürürlük maddesidir.

Madde 18- Yürütme maddesidir.

Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu

07/07/2021

Esas No: 2/3727

Karar No: 8

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1. Giriş

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ile İstanbul Milletvekili Serap YAŞAR ve 113 milletvekili tarafından imzalanan 2/3727 esas numaralı “Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair” kanun teklifi ve 01/07/2021 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Adalet, Çevre ve İşçileri komisyonlarına havale edilmiştir.

Teklif komisyonumuzun 06/07/2021 ve 07/07/2021 tarihinde yaptığı toplantılarda; Adalet Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Türkiye Belediyeler Birliği, Türkiye Barolar Birliği, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Konya Büyükşehir Belediyesi, Çankaya Belediyesi, Altındağ Belediyesi, Türkiye Veteriner Hekimleri Birliği, Anadolu Hayvan Hakları Federasyonu, Deniz Memelileri ve Yunus Parkları Derneği, Hayvan Hakları Federasyonu, Hayvanların Yaşam Hakları Konfederasyonu, Hayvan Hakları İçin Birleşim Hareketi, Hayvanları Kurtarma Derneği, Hayvanlara Adalet Derneği Dayanışma Hayvan Hakları Federasyonu ve Marmara Hayvan Hakları Federasyonu temsilcilerinin katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

2/3727 esas numaralı “Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile;

- Süs hayvanı ibarelerinin 5199 sayılı Kanun metninden çıkarılması,
- Tüzel kişilerin sahipliğinde bulunan hayvanların da ev hayvanı tanımı kapsamına alınması,
- Hayvan bakımevi kurulabilmesi için Tarım ve Orman Bakanlığından izin alınma şartının getirilmesi,
- Sahipsiz hayvanların, tedavi ve parazit mücadelesinin yapılması, aşılanması, kısırlaştırılması ve dijital kimliklendirme yöntemleriyle işaretlenmesi olarak tanımlanan rehabilitasyon kavramının 5199 sayılı Kanun metnine eklenmesi,
- Yerel yönetimlerin, ilgili karar organının uygun görmesi durumunda hayvan hastanesi kurabilmesi,
- Kedi köpek sahiplerinin, sahip olduğu hayvan ya da hayvanları dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldırma yükümlülüğünün olması,
- Ticari amaç güdülmeden bakılan ev hayvanlarının, sahiplerinin borcundan dolayı haczedilememesi,
- Ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpek bulundurulmasının yasaklanması,
- Ev hayvanı satış yerlerinde, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından izin verilen ev hayvanı üretim yerlerindeki kedi ve köpeklerin satışının mümkün olması,
- Ev hayvanlarının üretimini ve ticaretini yapanların, hayvanların sağlığını tehlikeye atmamak için gerekli anatomik, fizyolojik ve davranış karakteristikleri ile ilgili önlemleri almakla yükümlü olması,

- Kesin olarak öldüğü anlaşılmadan, hayvanların vücutlarına tedavi maksatlı olmayan müdahalelerde bulunmanın yasak olması,

- Tehlike arz eden hayvanları belirleme yetkisinin Tarım ve Orman Bakanlığına verilmesi,

- Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından belirlenen ve tehlike arz eden hayvanların sahiplenilmesi ya da sahiplendirilmesinin, barındırılmasının, beslenmesinin, takas edilmesinin, sergilenmesinin, satışının ve reklamının yasak olması,

- Hayvanlara acımasız ve zalimce muamelede bulunmanın ve ev hayvanını terk etmenin yasaklanması,

- İl Hayvanları Koruma Kurulu toplantılarına Doğa Koruma ve Milli Parklar İl Şube Müdürünün ve il baro temsilcisi veya ildeki barolardan birer temsilcinin de katılabilmesi,

- İl Hayvanları Koruma Kurulu sekreteryasının, Doğa Koruma ve Milli Parklar İl Şube Müdürlüğü tarafından yürütülmesi,

- İl Hayvanları Koruma Kurulunun en geç üç ayda bir başkanın çağrısı üzerine toplanması ve gerektiğinde de olağanüstü toplantılar yapabilmesi,

- İlde kurulacak olan hayvan bakımevleri ve hayvan hastanelerinin denetlenmesi ile Kanunda belirtilen faaliyet ve görevlerin yerel yönetimler ve tarım ve orman il müdürlükleri ile eşgüdüm sağlayarak yaptırılması görevlerinin İl Hayvanları Koruma Kuruluna verilmesi,

- Hayvanların korunması amacıyla bakımevleri ve hastaneler kurulması, buralarda bakım, rehabilitasyon, aşılama ve kısırlaştırma gibi faaliyetlerin yürütülebilmesinde kullanılmak üzere, gerçek ve tüzel kişilerce, Tarım ve Orman Bakanlığına ve yerel yönetimlere aynı veya nakdi bağışın yapılabilmesi,

- Kamu kurum ve kuruluşları tarafından, hayvanların etolojisine ve habitatına uygun, serbest dolaşımına imkân sağlayan doğal yaşam parkları kurulabilmesi,

- İdari para cezalarının daha caydırıcı hâle getirilmesi,

- Nesli yok olma tehlikesi altında olan bir hayvanı öldüren kişinin bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası; bir hayvan neslini yok eden kişinin beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması,

- 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun 12'nci maddesi kapsamındaki hayvan kesimleri ile 13'üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen hususlar dışında bir ev hayvanını veya evcil hayvanı kasten öldüren kişinin altı aydan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması,

- Hayvanlarla cinsel ilişkide bulunan kişinin altı aydan üç yıla kadar hapis ve yüz günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılması,

- 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun 14'üncü maddenin birinci fıkrasının (m) bendinde düzenlenen yasağa aykırı davranmak suretiyle bir ev hayvanına veya evcil hayvana işkence eden veya acımasız ve zalimce muamelede bulunan kişinin altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması,

- 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun 11'inci maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi saklı kalmak üzere, hayvanları dövüştüren kişinin üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılması,

- 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda düzenlenen suçların birden fazla hayvana karşı aynı anda işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılması,

- 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda düzenlenen suçların veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, hayvan koruma gönüllüsü, hayvan koruma derneği üyeleri, hayvan koruma vakfı üyeleri veya hayvanlara bakmak yahut onları korumakla görevlendirilen kişiler tarafından işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılması,

- Büyükşehir belediyelerinin, il belediyelerinin ve nüfusu yirmibeş bini aşan belediyelerin, sahipsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kurması,

- Rehabilitate edilen hayvanların Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından oluşturulan veri tabanına kaydedilmesi,

- Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılması,

- Rehabilitate edilmemiş sahipsiz köpeklerin, belediyelerce hayvan bakımevlerinde veya geçici ünitelerde kısırlaştırılarak veri tabanına kaydedilmesi, yapılan kısırlaştırma işlemi sonrasında köpeklerin alındıkları ortama bırakılmadan önce sağlıklarına kavuşmaları için gerekli önlemlerin alınması,

- Kanun Teklifinin, Kanun olarak yürürlüğe girdiği tarihten sonra hayvanların kullanıldığı kara ve su sirkleri ile yunus parklarının kurulmasının yasaklanması,

- Kedi ve köpek sahiplerinin, hayvanlarını en geç 31/12/2022 tarihine kadar dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldırmasının zorunlu olması,

öngörülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Teklif hakkında ilk imza sahibi Tekirdağ Milletvekili Mustafa YEL;

- Türk Ceza Kanunu'nun 151'inci maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılarak hayvanların "mal" olarak nitelendirilmesine son verildiği, bu kapsamda hayvanların artık "can" olarak nitelendirildiğini,

- Hayvanların uğramış olduğu kötü muamele, eziyet ve işkencenin bir daha yaşanmaması gerektiği bu kapsamda gerekli caydırıcı cezalara teklifte yer verildiğini,

- Teklifte belirtilen belediyelerin hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kuracağı, rehabilitasyon kapsamında hayvanların aşılmasının ve kısırlaştırılmasının sağlanacağı, ayrıca hayvanların sağlık sorunlarının giderilip sağlıklarına kavuşmaları için de gereken tedbirlerin alınacağını,

- Hayvan bakımevlerinin kurulması ve rehabilitasyon işlemlerinin gerçekleştirilebilmesi için önemli sorumluluklar yüklenen belediyelere gerekli finansal kaynağın sağlanması adına; büyükşehir belediyelerinde kesinleşmiş en son bütçe gelirlerinin binde üçü oranında kaynak ayırma zorunluluğu getirildiğini, bu oranın nüfusu yirmi beş bini aşan belediyelerde binde beş olarak uygulanacağını,

- Aşılması ve kısırlaştırılması yapılan ve sağlık sorununun giderilip sağlığına kavuşması için gerekli tedbirlerin alınan hayvanın alındığı ortama bırakılması uygulamasının devam edeceğini,

- Hayvan bakımevleri yaşanan sıkıntıların giderilmesi için gerekli düzenlemelere yer verildiğini, ayrıca hayvan bakımevi sayısının artırılması için büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyeler tarafından hayvan bakımevleri kurulacağını,

- İl Hayvanları Koruma Kurulu'nun etkinliğinin artırılması için gerekli düzenlemelere yer verildiğini,

- Sokak hayvanlarının popülasyon kontrolünde kısırlaştırılmanın önemli olduğu, bu kapsamda kısırlaştırılan sokak hayvanı sayısının artırılmasının hedeflendiğini,

- Hiçbir hayvanın kılına zarar gelmediği, işkence, acımasız ve zalimce muameleye maruz kalmadığı bir sistem kurulmasının hedeflendiğini,

- Suçlar başlıklı madde kapsamında hapis cezası öngörülen fillerin belirlendiğini,
- Tehlike arz eden hayvanların Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından belirleneceğini,
- Geçici üçüncü maddede belirtilen türleri kanun teklifinin Kanun olarak yürürlüğe girdiği tarihe kadar sahiplenmiş olanların yürürlük tarihinden itibaren altı aylık süre içinde hayvanlarını kayıt altına aldırması ve kısırlaştırması gerektiği, kısırlaştırılan ve kayıt altına alınan hayvanların kayıt belgesiz, ağızlıksız ve tasmasız olarak dolaştırılmasının yasaklandığını,
ifade etmiştir.

Teklif hakkında ilk imza sahibi İstanbul Milletvekili Serap YAŞAR;

- Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu çalışmalarının çok verimli geçtiği, ortaya çok kapsamlı bir rapor çıkarıldığı ve raporun kanun teklifinin oluşturulmasına katkı sağladığını,

- Kanun teklifi ile hayvan hakları ile ilgili çok önemli düzenlemeler getirildiğini,
- Vatandaşın güvenlik ve sağlığını koruyacak hükümlere de kanun teklifinde yer verildiğini,
- Uygulamada karşılaşılan sorunların giderilmesi adına gerekli düzenlemelere yer verildiğini,
- Hayvanların “can” olarak kabul edildiğini, Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra hayvanların daha etkin korunacağını,
- Hayvanlara yönelik öldürme, işkence, eziyet, kötü muamelenin sona erdirilmesi adına gerekli önlemlerin alınmasına yönelik düzenlemelere yer verildiğini,
- Hayvanların ve insanların refahının, sağlığının ve güvenliğinin korunması adına gerekli düzenlemelerin yapıldığını,
ifade etmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde teklifin lehinde milletvekilleri tarafından:

- Doğal yaşam parklarının bir nevi yabani yaşam alanları olduğu, buralarda hayvanların serbestçe dolaşabileceği,
- Hayvanların artık “can” olarak nitelendirildiğini, hayvanların “mal” olarak nitelendirilmesine son verildiğini,
- İdari para cezalarının daha caydırıcı hâle getirildiği,
- Nesli yok olma tehlikesi altında olan bir hayvanı öldüren kişinin, bir hayvan neslini yok eden kişinin hapis cezası ile cezalandırılacağını,
- Kanundaki istisnai haller dışında bir ev hayvanını veya evcil hayvanı kasten öldüren kişinin hapis cezası ile cezalandırılacağını,
- Hayvanlara işkence yapmanın veya acımasız ve zalimce muamelede bulunmanın yasaklandığı, bu kapsamda bu hükme aykırı davranarak bir ev hayvanına veya evcil hayvana işkence eden veya acımasız ve zalimce muamelede bulunan kişinin hapis cezası ile cezalandırılacağı,
- Teklifte belirtilen belediyelerin hayvan bakımevleri kurmaları ve rehabilitasyon işlemlerini gerçekleştirebilmeleri için büyükşehir belediyelerinde kesinleşmiş en son bütçe gelirlerinin binde üçü oranında kaynak ayırma zorunluluğu getirildiğini, bu oranın nüfusu yirmi beş bini aşan belediyelerde binde beş olarak uygulanacağını,
- Rehabilitasyon kavramının kısırlaştırmayı da kapsadığı, kısırlaştırmanın illaki bakımevinde yapılmasının şart olmadığı,

- Kısırlaştırılan hayvan sayısının 5 katına çıkarılacağı,
- Türk Ceza Kanunu ve diğer mevzuat göz önünde bulundurulduğunda “cinsel istismar” ve “tecavüz” kavramlarının kullanılmasının çok da doğru olmayacağı için mevcutta yer alan hüküm ile devam edildiği,
- Mobil kısırlaştırma üniteleri uygulamasına son verildiği,
- Hayvan bakımevi sayısının artacağı,
- Tarım ve Orman Bakanlığı ve yerel yönetimlere aynı veya nakdi bağış imkânı tanınmasının olumlu olduğu,
- ifade edilmiştir.
- Teklifin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde teklifin aleyhinde milletvekilleri tarafından:
 - 5199 sayılı “Hayvanları Koruma Kanunu”nun adının “Hayvan Hakları Kanunu” olarak değiştirilmesi gerektiği,
 - Teklifte öngörülen hem idari para cezalarının hem de hapis cezalarının daha da caydırıcı hâle getirilmesi gerektiği,
 - Hayvanlarla cinsel ilişkide bulunmak ibaresi yerine “cinsel istismar” ya da “tecavüz” kavramlarının kullanılmasının gerektiği,
 - Nüfusun daha az olduğu yerlerde genellikle hayvan popülasyonunun daha fazla olduğu dolayısıyla bu yerlerin ulaşılabilir hayvan bakımevlerine ihtiyacının daha fazla olduğu, hayvan bakımevlerinin kurulabilmesi için asgari yirmi beş bin nüfus şartının aranmasının bu durumla tezat oluşturduğu,
 - Kısırlaştırma merkezlerinin özellikle tarımın yoğun olduğu, köylerin yoğun olduğu bölgelerin ulaşabileceği noktalara kurulması gerektiği,
 - Kısırlaştırılan hayvan sayısının artırılması için gerekli tedbirlerin artırılması gerektiği,
 - Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporunda yer alan hususlara Kanun Teklifinde yeterince yer verilmediği,
 - Evlerde hayvan beslenmesi ve hayvan sahiplenilmesine ilişkin engelleyici düzenlemelerin kaldırılarak bu konuda gereken düzenlemelerin yapılması gerektiği,
 - Kamu lojmanlarında hayvan beslenmesini engelleyen düzenlemelerin kaldırılması gerektiği,
 - Hayvan bakımevlerinin 24 saat kamera ile takip edilmesine yönelik düzenlemelerin yapılması gerektiği,
 - Mobil kısırlaştırma ünitelerine son verilmesi, egzotik hayvanların satışının yasaklanması ve doğal yaşam parkı kavramının daha açıklayıcı hâle getirilmesi gerektiği,
 - Tehlike arz eden hayvan kavramının kaldırılması ve hayvan deneylerinin yasaklanması elzem olduğu,
 - Folklorik sebeplerle de olsa hayvan güreşlerine ya da dövüşlerine müsaade edilmemesi gerektiği,
 - Hayvan bakımevi sayısının yetersiz olduğu,
 - Ev hayvanını terk etmenin karşılığında öngörülen idari para cezasının yetersiz olduğu,
 - Keyfi hayvan terkinin önlenmesi için gerekirse tekrar hayvan edinme hakkına müdahale edilmesi gerektiği,
 - Hayvan bakımevleri ve hayvanlarla ilgili diğer sorunların çözümü için belediyelere sağlanan finansal kaynağın yetersiz olduğu,

- Teklifin Kara Avcılığı Kanunu ve Su Ürünleri Kanunu ile birlikte değerlendirilmesinin daha doğru olacağı,

- Hayvanların kürkleri için öldürülmesini engellemek adına kürklerle ilgili bir düzenlemenin yapılması gerektiği,

ifade edilmiştir.

Teklif hakkında sivil toplum kuruluşları temsilcileri tarafından;

- Teklif metninde, sahipsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması, bakımının yapılması ve rehabilitasyonunun sağlanması için hayvan bakımevi kurma yükümlülüğünün büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyeler için öngörüldüğünden hareketle, nüfusu yirmi beş binin altında nüfusa sahip belediyelerin de kapsam dâhiline alınmasının gerektiği,

- Belediyelere hayvan bakımevi kurmaları için tanınan azami sürenin belediyeleri ataletle sürükleyeceğinden ve sorunların çözümünü geciktireceğinden endişe duyulduğu,

- Belediyelerin hayvan bakımevi kurma yükümlülüğünün gereklerinin yerine getirmelerinin ivedilik ve önem arz ettiği, ancak teklif metninde yükümlülüklerin gereğini yerine getirmeyen belediye başkanlarına herhangi bir yaptırımın öngörülmediği,

- Sokak hayvanları sayısının azaltılması için hayvan kısırlaştırmasının sürekli yapılmasının gerektiği, aksi takdirde altı aylık süre zarfında hayvan sayısının eski düzeyine ulaşabileceği, ayrıca kısırlaştırma süreçlerinde veteriner hekim istihdam edilmesinin önemli görüldüğü,

- Tehlikeli ırk olarak belirtilen ırkın “reaktif köpekler” olarak tanımlanmasının talep edildiği,

- Hayvanların sahiplendirilmesinde, İl Hayvan Koruma Kurulu gözetiminde süreçlerin işletilmesinin yerinde olacağı, bu kapsamda İl Hayvan Koruma Kurulu tarafından seçilen ve barınma alanları olan derneklerin sürece dâhil edilmesinin faydalı olacağı,

- Dünyanın birçok yerinde canlı hayvanların hayvanat bahçelerinden çıkarıldığından bahisle, hayvanat bahçelerindeki hayvanların kurtarılmasının veya uluslararası mahrece iadelerinin talep edildiği,

- Teklifin mevcut hâlinde hayvanların mal statüsünden çıkarılmadığı ve hayvanları sokağa bırakanlar için öngörülen cezaların caydırıcılık arz etmediği,

- Kara ve su sirkleri ile yunus parklarının açılmasının ve işletilmesinin yasaklandığı, ayrıca mevcut işletmelerin uhdesinde bulunan hayvanların doğal yaşam süresine bağlı olarak tasfiyesi öngörüldüğünden ve bu konuda kamuoyu oluştuğundan bahisle, sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin bu konunun takipçisi olacağı,

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Değişiklikler

Komisyon görüşmelerinde teklife, 8’inci maddeden sonra gelmek üzere medya hizmet sağlayıcılarına zorunlu yayın yükümlülüğü getirmek amacıyla yeni madde ihdas edilmiş ve teklifin 9 ila 18’inci maddeleri teselsül ettirilmiştir.

Teklifin 12’nci maddesi, bakımevi kuracak belediyeler arasında nüfusu 25.000’in üzerinde olan büyükşehir ilçe belediyelerini belirtmek amacıyla, değiştirilerek kabul edilmiştir.

Teklifin 1, 2, 10 ve 14’üncü maddeleri redakte edilmiş olup, diğer maddeler aynen kabul edilmiştir.

İçtüzüğün 45’inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere Hatay Milletvekili Hüseyin ŞANVERDİ ve Adana Milletvekili Abdullah DOĞRU özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Yunus Kılıç</i>	<i>Hasan Kalyoncu</i>	<i>Selahattin Minsolmaz</i>
Kars	İzmir	Kırklareli
Üye	Üye	Üye
<i>Ayhan Barut</i>	<i>Abdullah Doğru</i>	<i>Yakup Taş</i>
Adana	Adana	Adıyaman
(Son oylamada bulunamadı, muhalafet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Rıza Posacı</i>	<i>Orhan Sarıbal</i>	<i>Salim Çivitcioğlu</i>
Aydın	Bursa	Çankırı
	(Son oylamada bulunamadı, muhalafet şerhimiz vardır)	
Üye	Üye	Üye
<i>Ebubekir Bal</i>	<i>Okan Gaytancıoğlu</i>	<i>Cihan Pektaş</i>
Diyarbakır	Edirne	Gümüşhane
	(Muhalefet şerhimiz vardır)	
Üye	Üye	Üye
<i>Hüseyin Şanverdi</i>	<i>Dursun Ataş</i>	<i>Fahrettin Yokuş</i>
Hatay	Kayseri	Konya
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Son oylamada bulunamadı, muhalafet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Rıdvan Turan</i>	<i>Zemzem Gülender Açanal</i>	<i>Nusrettin Maçın</i>
Mersin	Şanlıurfa	Şanlıurfa
(Muhalefet şerhimiz vardır)		(Muhalefet şerhimiz vardır)
	Üye	
	<i>İlhami Özcan Aygun</i>	
	Tekirdağ	
	(Son oylamada bulunamadı, muhalafet şerhimiz vardır)	

MUHALEFET ŞERHİ

I

GENEL DEĞERLENDİRME

TBMM’de temsil edilen tüm siyasi partilerin desteği ile 20 Şubat 2019’da “Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi” amacıyla bir meclis araştırma komisyonu kurulmuştur. Bu komisyon 12 defa toplanmış ve sadece siyasi partiler değil birçok sivil toplum kuruluşu ve gönüllü kuruluşla da görüşüp birçok konuda uzlaşmaya vararak bir rapor hazırlamıştır.

Dünyada ve Türkiye’de hayvanların hukuki nitelikleri, hayvanların korunması konusunda mevzuat, Türkiye’de hayvanların korunması alanında yetkili ve görevli kurum ve kuruluşlar, hayvanların korunmasında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri popülasyon kontrolüne (kısırlaştırma) ilişkin aksaklıklar, hayvanlara yönelik bazı fiillerin kabahat olması sorunu, hayvan sahiplenme ve bakım kriterlerinin belirlenmesi, ev hayvanı satış yerlerinde (pet shop) kedi ve köpek satışı, hayvanların kesiminde karşılaşılan sorunlar, geleneksel hayvan dövüşleri vb. toplam 34 başlıktan oluşan bu kapsamlı rapordaki görüşmelerin neredeyse tamamı kamuoyunun da bilgisi dahilinde olmuştur. Sektörde karşılaşılan birçok sorunda uzlaşmıştır. Sivil toplum kuruluşları ve gönüllü kuruluşlar ciddi katkılar yapmıştır.

Tüm görüşmeler AKP yöneticileri tarafından;

- Artık hayvanların da bir yasası olacak,
- Hayvanlar mal değil candır,
- Hayvanlara kötü muamele edenler elini kolunu sallayarak gezemeyecek,
- Hayvanlara işkence edenler ciddi cezalar alacaklar,
- Tehlikeli hayvan ırkı yoktur tehlikeli bakıcılar, tehlikeli sahipler vardır. Gibi söylemlerle kamuoyuna duyurulmuş ve halkta bir beklenti oluşmuştur.

Araştırma komisyonu raporunu yazdıktan ancak 2 sene sonra konu TBMM gündemine kanun teklifi olarak gelmiş ve TBMM Tarım, Orman ve Köyşileri Komisyonu bu kanun teklifini görüşmek üzere 6 Temmuz 2021 günü toplanmıştır. Toplantıya birçok sivil toplum kuruluşu ve gönüllü dernekler de katılmıştır.

Kanun teklifi incelendiğinde görülmüştür ki, yeni bir “HAYVAN HAKLARI” yasası değil 2/3727 Esas Numaralı Hayvanları Koruma Kanunda birtakım değişiklikler yapılması öngörülmektedir. Hazırlanan kanun teklifi Komisyon raporunun birçok maddesini, birçok düzenlemesini içermemektedir.

Yasanın, hayvan haklarının belirlenmesi ve korunması şeklinde değil de hayvanları koruma kanununda sözde birtakım iyileştirmeler yapılarak çıkartılmak istenmesi, hayvanları mal olmaktan çıkarmaz çünkü internet üzerinden, yani görerek kontrol edilemeyen ve denetlenemeyen alım satımının yapılacağı bir ortam serbest bırakılmaktadır.

Diğer bir konu ise, cezalar. Cezalar, hazırlanan kanunun yeni bir şey getirmediğinin başka bir kanıtı. Şöyle ki, kamuoyunu rencide eden hayvana işkence eden, hayvanların ayaklarını kesen, ciddi şekilde yaralayan, onlara çok farklı işkence yöntemleri işkence edenlere sadece 6 ay hapis cezası öngörülmüyor. Bu ceza da ötelenabiliyor, ertelenebiliyor, hapsi içermeyen bir karar olarak görünüyor. Hayvanlara karşı her türlü eziyet, işkence, taciz, tecavüz gibi her türlü suçtu yani bir canlının uğramaması gereken her türlü suçtu işleyen kişi elini kolunu sallaya sallaya sokaklarda gezebilir anlamına geliyor.

Çocuklara karşı cinsel istismardan dolayı tutuklanan birçok sanık var. Bu sanıkların geçmişine baktığımız zaman, geçmişinde mutlaka benzer suçları bir hayvana karşı da istatistik olarak işlemiş olan çok sayıda maalesef fail var. Aslında biz hayvanlara dönük, hayvanlara yönelik, o can dostlarımıza yönelik bu düzenlemeleri bu statüye kavuşturursak onların bu suçtu işlemesini ciddi bir yaptırıma ve caydırıcı bir düzenlemeye kavuşturursak o çocuklarımızı, kadınlarımızı da koruyacağız. Aslında bu, o canlı hem insan hem hayvan olarak o canlıların kollanması, korunması ve haklarının teslimi için oldukça önemli bir düzenleme olmalıdır. Örneğin İngiltere’de hayvanı korkutmanın cezası 10 bin pound’tur. İsveç’te akvaryumdaki, evdeki balığınızı yalnız bırakarak onun strese girmesi idari para cezası. Yine İsveç’te kedi köpek gibi evde beslediğiniz hayvanları evde yalnız bırakarak onları psikolojik olarak etkiler, aç, bırakır ve benzeri olursa ciddi hapis cezası yaptırımları var.

Hayvana işkencede alt ceza sınırının çok alt seviyede tutulması yasa teklifinin olumsuz tarafıdır. Bir canlıya işkence eden kişi, bir hayvana işkence eden kişi, bundan keyif alan kişi insan olma vasfını yitirmiştir. Bunu yapan kişinin, işkenceye olanak bulduğunda hayvan değil, insana da neler yapacağı aşikârdır. O yüzden, hayvana işkencede alt sınırın düşük tutulmasını doğru

değildir. Teklifte; “Bir ev hayvanına ve ya evcil hayvana işkence eden veya acımasız bir şekilde, zalimce muamelede bulunan kişiye altı aydan üç yıla kadar ceza verilir” denilmektedir. Ancak genelde en alt sınırdan ceza verilir, ondan sonra da paraya çevrilir, arkadaşımız elini kolunu sallayarak yine toplum içerisinde rahat bir şekilde gezer.

Ayrıca bu teklifteki “hayvanlarla cinsel ilişkiye girme” kavramı halen değiştirilmemiştir. Mevcut kanundaki gibi korunmuştur. Hayvanlarla cinsel ilişkiye girme diye bir kavram olamaz, bu tecavüzdür, cinsel istismardır, ya da cinsel saldırdır. Yani hayvanların mal olarak görüldüğü 5199 sayılı Kanun’da zaten cinsel ilişki kavramı var. Cinsel ilişkide hayvanın rızası mı var da cinsel ilişki olur? Dolayısıyla bu yasa teklifinde geçmiş yasadaki ifadeler aynen korunmuştur.

Yasa teklifinde sokak hayvanlarının en büyük problemlerinden biri olan kısırlaştırma konusuna tam bir çözüm bulunamamıştır. Kısırlaştırma konusu 25 bin insanın yaşadığı ilçelerde birer kısırlaştırma merkezi kurularak çözümlenmek istenmektedir. Kırsalda, insan nüfusunun az olduğu yerlerde hayvan sayısı çok daha fazladır, üremeleri engellenemez dolayısıyla oralarda kontrolü çok daha zordur. Yasa kırsal kesim ve 25 bin nüfusun altında olan yerleşim yerlerindeki hayvan popülasyonunun kısırlaştırılması için bir önlem getirememektedir. Halbuki her ilçede Tarım ilçe müdürlükleri var. Tarım ilçe müdürlüklerine mutlaka veteriner, veteriner teknikeri istihdamı sağlanarak, oralarda kısırlaştırma konusu çözümlenebilir.

Yasa teklifinde hayvanlara şiddet uygulayanlara cezalar öngörülüyor ancak şiddet uygulamayı en kolay önleyecek eğitim ihmal ediliyor. İlkokuldan itibaren hayvan hakları dersini sisteme koymak gerekirken yasada bunlar eksik yönler olarak göze çarpmaktadır.

Yasanın bir diğer eksik yönü hayvanı zorla, stresle kesmek o hayvanın bünyesindeki kasılmalar nedeniyle, damar, kas kasılmaları nedeniyle kanın orada kalacağı ve orada aslında -“rigor mortis”- ölüm sertliği oluşacağını ve o etin ciddi anlamda bir besin kaybıyla sonuçlandığını hepimiz bilmekteyiz. Eğer biz bunu yapmıyorsak bütün bu şekilde kesilen hayvanlarımıza ciddi anlamda işkence yapıyoruz demektir. Yasa teklifinde bu sorunun çözümü için bir tedbir alınmamıştır.

Yasanın bir diğer eksik yönü, apartman yönetim planında Kat Mülkiyeti Kanunu’nda değişiklik yapılmayıp ve evlerde hayvan beslenmesi ve hayvan sahiplenmesine ilişkin keyfi düzenlemelere bir çözüm getirmemesidir.

Yasanın bir diğerk eksik yönü de hayvan bakımevlerinin şeffaf şekilde yönetilip, yönetilmediğinin denetlenememesidir. Halbuki araştırma komisyonunda “24 saat çalışan kamera sistemi kuracağız ve hayvan gönüllülerinin, sivil toplum örgütlerinin de bunu izleyebileceği, takip edebileceği, kontrol edebileceği bir düzenleme getireceğiz” denilmişken, yasa teklifinde bu yer almamıştır.

Yine araştırma komisyonunda “Mobil kısırlaştırma ünitelerinin ve buna yönelik mevzuat düzenlemelerinin ivedilikle ve bütünüyle kaldırılması gerekir.” denilmesine rağmen kanun teklifinde bunlar maalesef yer almamıştır.

Yine araştırma komisyonunda “Hayvanlara karşı işlenen bu tür suçlarda hayvan hakları savunucularına, sivil toplum örgütlerine de şikâyetçi olma ve davalarda müdahil olma hakkını tanıyacağız.” denilmişti. Ancak yasa teklifinde bu konuda yer almamaktadır.

Araştırma komisyonunda, sahipli sahipsiz hayvan ayırımının kaldırılması konusunda mutabakata varılmıştı, ama getirilen yasa teklifinde sahipsiz hayvanlar hakkındaki işlenen suçlarda tarım il müdürlüğüne gidilecek, il müdürlüğü bakacak, il müdürlüğü gerekli görürse savcılığa verecek. Komisyonunda, hayvan hakkı mücadelesi veren sivil toplum örgütleri, vatandaşlar, hayvan gönüllüleri için savcılıkta özel olarak oluşturulacak bir birim olacak, hayvan suçları soruşturma bürosu kurulacak, şikâyetler direkt bu büroya yapılacak, ilgililer hakkında yasal işlem yapılacak.” denilmişti, ama yasa teklifinde bunlar yer almıyor.

Kanun teklifinde “Nesli tükenmekte olan hayvanı kasten öldüren...” diye bir düzenleme var. Halbuki sadece nesli tükenmekte olanları değil, sahipli sahipsiz tüm hayvanları kasten öldürenler cezalandırılmalı. Eğer hayvanın nesli tükenmiyorsa öldürmek bu kanuna göre meşru mu olacak?

“Yunus parklarının mevcut hâlini koruyacağız, mevcutlar kalacak, yeni bir hayvan yeri de tespit edilirse de 25 bin lira ceza.” diyorsunuz, idari para cezası. O yunuslar 500 bin, 1 milyon lira. İnsanlar, o işletmeciler o yunus parklarına yeni yunus kazandırmak için öder 25 bin lirayı, çok para değil ki, devam eder. O zaman o idari para cezasının da caydırıcı limitlerde olması gerekir. Halbuki komisyon aşamasında “hayvanların kullanıldığı sirkler tamamen kapatılmalı, yenileri açılmamalı ve yurt dışından sirklerin ülkeye girişi yasaklanmalı.” denilmişti. Yurt dışından sirklerin ülkeye girişi bu kanunda maalesef yasaklanmıyor.

Bu yasada iyi niyetle bir şeyler yapılmış ama bu yasa çok eksik ve yetersizdir. Hayvanlara yapılan kötü muamele ve cezaların etkisiz kalması nedeniyle toplum vicdanı bu yasa çıktığından beri aslında kanamaktadır ve yararlanmaktadır.

Kanun teklifinde, tehlike arz eden hayvanlarla ilgili “Bu hayvanları sahiplenmek, beslemek, barındırmak, izne tabi olacak.” denilmektedir. Takdir yetkisinin Bakanlığa verilmesi çok yanlış ve bu hayvanları dövuştürenlerin engellenmemesi, ticaretinin yasaklanmaması gibi konular da başlı başına anılan sorunlar. Geçici hayvan bakım evinde bulunan ve uygulamada dövuştürülen bu hayvanları tutan insanları engellemek gerektiğini de zaten hep beraber hemfikiriz. Türkiye’de ırk tespiti eğitimi veren Kinoloji Bölümünün üniversitelerimizde olmaması ırkların belirlenmesini sağlayamamaktadır.

II

YASA ÖNERİSİNİN ANAYASAL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hayvan Haklarına Yaklaşım Sorunu:

- Mevzuat, “hayvan onuru” kavramını içermeli ve hayvanlara yönelik muamelelerde bu kavramı dayanak almalıdır (Bkz. bu açıdan hayvanların onuruna saygı gösterilmesi yükümlülüğünü öngören İsviçre Hayvanları Koruma Federal Kanunu, m.3-a, m.4, m.10/2, m.11/4, m.12/1). Oysa kanun teklifi, bu kavramı kullanmayarak, kendisini, hukuk sisteminin dar insan merkezci çerçevesine hapsetmektedir.

- Mevzuat, hayvanları “duygusal varlıklar” olarak tanımlamalıdır. Örneğin, Yeni Zelanda, 2015 yılında, 1999 tarihli Hayvan Hakları İyileştirme Yasası’nda yaptığı değişiklikle, hayvanları duygusal varlıklar olarak tanımlamıştır. Fransa da, 2015 yılında, Medeni Kanun’da yaptığı değişiklikle, hayvanların duygusal varlıklar olduğunu kabul etmiştir (Fransız Medeni Kanunu, m.515/14). Oysa kanun teklifi, bu nitelemeyi kullanmayarak, kendisini, hukuk sisteminin dar insan merkezci çerçevesine hapsetmektedir.

- Mevzuat, “hayvan hakları”nı korumalıdır. Kanun teklifi, hayvan haklarını telaffuz etmemekte, hayvanları keyfî bir koruma nesnesi haline getirmektedir. Kanunun aşağıda teşhir edilen ayrımcı kapsamı ve bazı hayvanlara karşı işlenen suçlar açısından öngördüğü muhakeme şartı, kanun teklifiyle hayvanlar açısından getirilen dışsal korumanın göreceliliğini teyit etmektedir.

Kanun teklifi, bu kavramı kullanmayarak, kendisini, hukuk sisteminin dar insan merkezci çerçevesine hapsetmektedir.

Eşitlik Sorunu:

Hayvan haklarını ve hayvan onurunu ismen zikretmek suretiyle korumayan kanun teklifi, ev hayvanlarıyla yaban hayvanları ve av hayvanlarına yönelik yaklaşım farklılığı sebebiyle de ayrımcı bir metindir. Oysa, 5199 sayılı Kanun’un 4. maddesinin a bendine göre, “Bütün hayvanlar eşit doğar ve bu Kanun hükümleri çerçevesinde yaşama hakkına sahiptir”. Kanun teklifinin o şekilde nitelemekten imtina etmesine karşın, duygusal varlıklar olan hayvanların korunmasının, ev hayvanlığı ve evcillik ölçütleriyle sınırlı olarak tanımlanmaması gerekir. Çelişki o kadar açıktır ki, teklifin 11. maddesi uyarınca; ev hayvanını ve evcil hayvanı öldürmek ve onlara işkence yapmak suç olurken, ev hayvanı ve evcil hayvan dışındaki hayvanlarla yalnızca cinsel ilişkide bulunmak suç oluşturmaktadır. Bir başka deyişle; önerilen kanun uyarınca, ev hayvanları ve evcil hayvanlar dışındaki hayvanlar suç oluşmadan öldürülebilmekte ve eziyete tabi kılınabilmekte ancak kendilerine tecavüz edilememektedir!

Kanun teklifi, hayvanların korunmasına ilişkin olarak 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu bünyesinde hiçbir doğrudan değişiklik ve iyileştirme öngörmediği gibi; su canlılarının korunması ve avlanma koşullarıyla ilgili hiçbir koruyucu tedbir ve iyileştirme öngörmemektedir.

Buna karşın, İsviçre Hayvanları Koruma Federal Kanunu’nun “uygulanma alanı” başlıklı m.2/1’ine göre:

“İşbu Kanun, omurgalılara uygulanır. Federal Konsey, Kanun’un hangi omurgalılara hangi ölçüde uygulandığını belirler. Konsey, bu açıdan, omurgalılarının duygusal kapasiteleri üzerine olan bilimsel araştırma sonuçlarını esas alır”.

İsviçre mevzuatı, burada eleştiri konusu yapılan kanun teklifine göre, objektif olarak tespit edilebilen ve çok daha geniş bir uygulanma alanını işaret eden bir ölçütü kullanmaktadır.

Anayasal Güvence Sorunu:

- 1982 Anayasası, “hayvancılık” ve “hayvansal” gibi türev kavramları zikrederek, hayvana yönelik olarak insan merkezci ve araçsal bir bakış açısı benimsemekte; bizatihi “hayvan” kavramını kullanmamaktadır. Anayasa’nın lafzının hayvana ilişkin bu türevsel terminolojisi,

Anayasa'nın hayvanı başlı başına bir değer olarak ele almadığını göstermektedir. Bu muhalefet şerhi vesilesiyle altı çizilmelidir ki; hayvanların korunmasına ilişkin olarak anayasal düzeyde güvenceler sağlanmalıdır (bu anlamda, bkz. örneğin İsviçre Anayasası, m.80, m.84/1, m.104/3-b, m.120/2). Buna karşın; Anayasa'nın çevre hakkını düzenleyen 56. maddesinin koruma altına aldığı ve flora, fauna ve homo sapiens üçlüsü arasındaki ilişki ve birlikteliğe dayanan ekolojik dengenin, hayvanların yaşam hakkını kapsamına alır bir şekilde yorumlanma gereğinin de altı çizilmelidir. Anayasa'nın 56. maddesi, hukuk düzeninde hayvanın hak sahibi özne olarak kabulü için zımni bir temel olarak da okunabilir. Bu anlamda; Anayasa'nın 43. maddesinin belkemiği olan “**kamu yararı**” kavramının da, hayvan haklarının korunması açısından destek norm olarak anılabileceği de ifade edilmelidir.

III

MADDELERİN DEĞERLENDİRMESİ

1.madde

Bu maddede hayvan sahibi olmak isteyenlere eğitim ve sertifikasyon işlemlerinin Bakanlığa bağlı Hayvancılık Genel Müdürlüğü ve Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğünden eş imza ile izin alınmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Burada hangi birim tarafından net bir şekilde izin verileceği net değildir, bunun düzeltilmesi gerekir.

2.madde .

Hayvan popülasyonundaki artışı kontrol etmek için kısırlaştırma çok önemlidir. Ancak yasa teklifinde 25 bin nüfusun üzerindeki yerleşim merkezlerinde kısırlaştırma yapılacaktır denilmektedir. Belli ki belediyelerin ve kamunun bu işi yapamayacağı çok net. Bir taraftan 25 bin nüfus baskısı ve 25 bin üstündeki özellikle 70 binden sonrakilerin nüfus dört buçuk yılda ancak 1 merkezin yapılması ve kırsal kesime aslında hiçbir şeyin yapılmaması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla burada sivil toplum örgütleriyle bir çalışma yürütülebilir. Ancak yasa teklifinde bu duruma hiç değinilmemiştir.

Madde 3:

Teklif maddesi, 5199 sayılı Kanun'un 5. maddesinin 4. fıkrasını değiştirmiştir. Buna göre, (yürürlükteki düzenlemeye de koşut şekilde) ev hayvanı ve kontrollü hayvanları bulundurma ve sahiplenme şartları

ve sahiplenilerek bakılan hayvanların çevreye verecekleri zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirler, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenecektir. Ancak, bu hususların yürütmenin değerlendirilmesine bırakılması, uygun değildir ve özellikle sokak hayvanlarının sahiplenilmesi ve hayatlarının idamesinin sağlanması yönünde çaba gösteren sivil toplumun faaliyetleri açısından tehlikeli bir belirsizlik yaratmaktadır. Örneğin, çıkarılacak yönetmelikle evde bakılabilecek hayvan sayısına bir sınırlama getirilmesi ve çok sayıda hayvanla ilgilenen cefakâr hayvanseverlerin gayretlerinin engellenmesi, sokak hayvanlarının yaşam ve iyi bir hayat haklarının sistematik ihlallerine yol açacaktır.

4.madde

Petshoplarda canlı hayvan satışı yasaklanmasına yönelik düzenleme tamamen göstermeliktir. Sunulan yasa teklifi ile son derece kötü koşullarda ve acımasızca üretilen hayvanların sadece teşhir edilmesi yasaklanmış ve üretim çiftliğinde hayvan üretim ve satışına bir yasak getirilmemektedir.

5.madde

Öncelikle yasaklı veya tehlike arz eden köpek denilmek suretiyle dahi toplumda bu cins hayvanlara karşı bir önyargı oluşturulmaktadır. Bununla ilgili getirilen düzenlemelerin de konunun uzmanı veteriner veya davranış bilimcilerin komisyon raporunda da yer alan önerilerinin aksine düzenleme yapılmıştır. Tehlikeli ırk, tehlikeli hayvan yoktur. Tehlikeli sahip vardır. Söz konusu yasayla düzenlenmesi gereken; suç teşkil eden fiilinin gerçekleşmesi halinde hayvanı silah olarak kullanan sahibin sorumlu tutulmasıdır.

9. madde

Kamu kurum ve kuruluşlarının “doğal yaşam parkı kurabileceği” ibaresi eklenen yasa maddesiyle asıl yaşam alanı olan doğup, büyüdüğü, beslendiği ve yaşadığı alanlardan uzaklaştırılarak, yaşamını sürdüremeyeceği, ıssız ve ücra alanlara atılmalarının önü açılmaktadır.

Madde 10:

Teklifin 10. maddesi, 5199 sayılı Kanun’un 28. maddesini değiştirmekte ve öngörülen h bendi uyarınca, 5199 sayılı Kanun’un 12. maddesinin birinci ve ikinci fıkrasına aykırılıklar, idari para cezasıyla cezalandırılmaktadır. Sırasıyla 2100 ve 5250 TL olan söz konusu cezalar düşüktür ve caydırıcı olmaya yetmeyecektir.

5199 sayılı Kanun’un “Hayvanların kesimi” başlıklı 12. maddesi şöyledir: “Hayvanların kesilmesi; dini kuralların gerektirdiği özel koşullar dikkate alınarak hayvanı korkutmadan, ürkütmeden, en az acı verecek şekilde, hijyenik kurallara uyularak ve usulüne uygun olarak bir anda yapılır. Hayvanların kesiminin ehliyetli kişilerce yapılması sağlanır.

Dini amaçla kurban kesmek isteyenlerin kurbanlarını dini hükümlere, sağlık şartlarına, çevre temizliğine uygun olarak, hayvana en az acı verecek şekilde bir anda kesimi, kesim yerleri, ehliyetli kesim yapacak kişiler ve ilgili diğer hususlar Bakanlık, kurum ve kuruluşların görüşü alınarak, Diyanet İşleri Başkanlığının bağlı olduğu Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir”.

Kanun teklifi, hayvan kesimini dini esaslara göre yapılandırır ve öngördüğü hayvan koruyucu koşulları soyut olarak belirleyip, -örneğin ön bayıltma yükümlülüğü gibi- hiçbir somut yükümlülük ve kural içermeyen söz konusu 12. maddeye ilişkin olarak herhangi bir iyileştirme getirmemektedir. Buna karşın, örneğin İsviçre Hayvanları Koruma Federal Kanunu madde 27, memeli hayvanların ancak önce bayıltılmaları koşuluyla kesilebileceklerini öngörmektedir. Aynı madde, Federal Konsey’in, başka hayvanların kesilmesi için de bayıltma koşulunu getirebileceğini öngörmektedir. Duygusal varlıklar olan ve insanlar doysun diye hayatlarına son verilen hayvanların, kesilmelerinin öncesinde bayıltılmaları koşulunun kanuna dahil edilmesi gerekir. Hayvanların yenebileceğini kabul etmek; onları, suçları açıkken, korku ve acı içerisinde öldürmeyi haklı kılmaz.

Madde 11:

5199 sayılı Kanun’a eklenen 28/A maddesi uyarınca; nesli yok olma tehlikesi altında olan bir hayvanı öldüren kişi bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası, bir hayvan neslini yok eden kişi beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Öngörülen cezalar, ölçüsüz şekilde düşüktürler: Bir hayvanın neslini tehdit etmek ve yok etmek, ekoloji ve biyolojik çeşitlilik açısından son derece ağır fiillerdir. Bu suçların, çok daha ağır cezalarla cezalandırılmaları gerekir.

Maddenin devamında; hapis cezası, yalnızca ev hayvanını veya evcil hayvanı kasten öldüren kişiye ilişkin olarak belirlenmiştir. Eğer korunan değer bizzat hayvanın canıysa, maddede ev hayvanı ve (geniş anlamda anlaşılrsa da) evcil hayvanla, diğer hayvanlar arasında yapılan ayırımı hiçbir meşru temeli yoktur. Madde; (hayvan kesimi istisnası dışında da) bazı hayvan kategorilerini dolaylı olarak ölüme müstahak addeden kapsamıyla, ayrımcıdır. Ev hayvanı ve evcil hayvana ilişkin uygulanabilirlik sınırının maddeden kaldırılması gerekir (not: Bu durumda, mevzuatta avcılığa izin veren hükümlerin de ilga olmaları gerekecektir).

Maddede; 14. maddenin 1. fıkrasının (m) bendinde düzenlenen yasağa aykırı davranmak suretiyle bir ev hayvanına veya evcil hayvana işkence eden veya acımasız ve zalimce muamelede bulunan kişinin altı aydan üç yıla kadar hapis ceza ile cezalandırılacağı belirtilmektedir. Burada da; işkence yasağının, tüm hayvanlara doğru genişletilmemesi, ayrımcıdır ve kabul edilemezdir. O kadar ki, hukuk düzeninde sınırlı bir avcılık rejimi kabul edildiği zaman dahi, bu, herhangi bir hayvana eziyet edilebilmesini içermez.

Bir başka deyişle, avcılığın sınırlı bir hak olarak düzenlediği koşullarda dahi, hayvana kötü muamelenin hiçbir meşru gerekçesi olamaz. Fıkra düzeltilmeli ve mevzuat, hayvanları eziyete karşı eşit şekilde korumalıdır. Örneğin, İsviçre Hayvanları Koruma Federal Kanunu madde 26, hayvanlara yönelik suçları tanımlarken, ev hayvanı ve evcil hayvan ölçütlerini kullanmamaktadır.

Madde 11'in uygulama alanına ilişkin bu çelişki öylesine barizdir ki; düzenlemeye göre, ev hayvanını ve evcil hayvanı öldürmek ve onlara işkence yapmak suç olurken, ev hayvanı ve evcil hayvan dışındaki hayvanlarla yalnızca cinsel ilişkide bulunmak, suç oluşturmaktadır. Bir başka deyişle; önerilen kanun uyarınca, ev hayvanları ve evcil hayvanlar dışındaki hayvanlar suç konusu olmadan öldürülebilmekte ancak kendilerine tecavüz edilememektedir!

Maddedeki suçların soruşturulmasına ilişkin olarak maddenin sondan birinci fıkrasında öngörülen yazılı başvuru ve şikayet şartları, hayvanları koruma amacını sağlamaya elverişli değildir. Bu koşullar, hayvanların tabi olacakları koruma seviyesini keyfi kararlara tabi kılmakta ve hayvanlara yönelik bazı fiillerin suça çevrilmesiyle hedeflenen amacın gerçekleşmesini engellemektedir. Kanun teklifi; kaşıkla verdiği, kepeyle geri almaktadır. Bu açıdan, düzenlemede bu yönde bir muhakeme şartı öngörülmemelidir.

Öte yandan; maddenin, birbirinden farklı suç tiplerini beraberce düzenlemesi de isabetsiz olmuştur. Maddedeki farklı suçların, ulaşılabilirlik ve caydırıcılık açılarından, ayrı ayrı düzenlenmeleri isabetli olacaktır.

Madde 12:

5199 sayılı Kanun'a eklenen "Belediyelerin sorumluluğu" başlıklı ek madde 1'in ilk fıkrasına göre; "Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyeler, sahipsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kurar". Buna karşın; dağınık şekilde kurulan ve yönetilen bakımevleri yerine, bakımevlerinin her ilde tek merkezden yönetileceği bir hukuki rejime geçmek, bakım-kısırlaştırma-aşılama faaliyetlerine ilişkin asgari bir standardın oluşturulabilmesi açısından tercihe şayandır.

Ek madde 1'in ikinci fıkrasına göre, "Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır". "Alındıkları ortam" ibaresi daha net şekilde tanımlanmalı ve sokak hayvanlarının alındıkları sokak ya da alanlara bırakılmaları gereği netleştirilmelidir. Uygulamada, (tabiatları icabı ormanda yaşamayan) hayvanların, bakımlarının sonrasında, önceki ortamlarına bırakılmak yerine, yemek bulmaları imkansız olan

ormanlık alanlara terk edilebildikleri bilinmektedir. Söz konusu ikinci fıkraya, hayvanların, alındıkları ortama bırakılmalarına ilişkin olarak kendi sağlıklarıyla ilgili somut ve kesin bir engel olması halinde; hayatlarını idame ettirebilecekleri, beslenme ve güvenliklerini sağlayabilecekleri muadil bir ortama bırakılacaklarına ve (doğal alanları olmayan) ormanlara ve ıssız alanlara bırakılmalarının yasaklanmasına ilişkin eklemeler yapılmalıdır.

Ek madde 1'in son cümlesine göre; Bakanlığın, düzenlemede söz konusu edilen köpeklerin kısırlaştırılmasına "her türlü yardımda" bulunacağı hükme bağlanmıştır. Ancak "her türlü yardım" ibaresi son derece belirsizdir ve yapılacak yardımın kapsamının kanun düzeyinde somutlaştırılması gerekir.

Maddeye; hayvan barınaklarına ziyaretçi alınmasının yasaklanamayacağına ilişkin bir ekleme yapılmalıdır.

SONUÇ

Kamuoyunda büyük bir beklenti oluşturan bu yasa teklifi maalesef ciddi bir yenilik getirmemekte, sadece 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununda birtakım değişikliklerin yapılmasından öte gidememektedir. Halbuki her canlının yaşam hakkı, barınma hakkı ve beslenme hakkı vardır. Can dostlarımızın da bu haklarının yasal güvence altına alınması gerekir. Hayvanlara karşı işlenen her türlü şiddet, istismar, taciz, tecavüz suçlarının para cezasına çevrilemeyecek bir sınırdan olması gerekmektedir. Hayvanlara yapılacak kötü muamelelerde çeşitli tecavüz vesaire gibi suçlarda hükmün açıklanmasının geri bırakılmasını sağlamayacak bir ceza öngörülmelidir.

Orhan Sarıbal
Bursa

Okan Gaytancıoğlu
Edirne

Ayhan Barut
Adana

İlhami Özcan Aygun
Tekirdağ

MUHALEFET ŞERHİ

TBMM Başkanlığı tarafından 2/3727 esas numaralı “Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” esas komisyon olarak Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonuna havale edilmiştir. Söz konusu teklife ilişkin, Halkların Demokratik Partisi, Tarım Komisyonu üyeleri adına muhalefet şerhimiz aşağıdaki gibidir.

Aşağıdaki şerhin kaleme alınışı, günlerce süren özverili çalışmaya rağmen, AKP’nin “hızlı yasa yapma tekniğine” kurban edilmiş, meclis çalışmalarının ve yasama kalitesizliğinin bir örneğidir. Çok daha uzun ve kapsamlı yazılabilecek olan bu şerh AKP’nin iç tüzüğü ihlal eden tutumu ve yüksek zaman baskısı sebebiyle birkaç saat içinde kaleme alınmıştır. Bu yönüyle bu şerh yasanın yalnızca içeriğine değil, aynı zamanda tüm komisyon ve genel kurul aşamalarına düşülmüş bir şerhtir. Eksikliklerimizden dolayı tüm hayvanların ve hayvan dostlarının affına sığınırız.

Ekosisteme ilişkin yapacağımız bütün tartışmalar, bu arada hayvan hakları da dahil, temelde insan türü olarak ekosistemde kendimizi nerede konumlandığımız tartışmasıdır. İnsan merkezci bir dünya tasavvuruna mı sahibiz, insanı canlıların en tepesinde gören, diğer canlıların tümünün insana fayda sağlaması için var olduğunu savunan egosantrik bir anlayışa mı sahibiz? Yoksa diğer canlıların da en az insan kadar dünyada hak sahibi olduğunu savunan, ekosistemi bir bütün olarak gören ve ekosistemdeki tüm canlıların hakkına hukukuna riayet etmeye çalışan ekosantrik bir dünya görüşüne mi sahibiz. Bu iki yaklaşım arasında 180 derece aç farkının olduğu tartışma götürmez bir gerçekliktir.

Bu görüşlerden ilki dünyayı yaşanmaz hale getirmiş durumdadır. Özellikle 1800’lerden itibaren giderek artan fosil yakıtlar, karbon salınımının hızla artması, lastik tekerli araçların üretilmeye başlanması, giderek artan madencilik faaliyetleri, doğal varlıkların bir avuç sermayedar tarafından yağmalanması, yoksul ülkelerin kaynaklarının emperyalist devletlerce sömürülmesi, denizlerin, havanın ve toprağın kirlenmesi yaşlı dünyamızda geri dönüşü imkansız yaralar açmıştır. Kapitalizm dünyanın tüm varlıklarını kaynak olarak görmüş, üzerinden kar elde etmek adına bu varlıkları dünyadan artan bir hızla sökül almıştır. Dünyanın şimdi bulunan haline bakıp da hayıflanırken esasen aynada gördüğümüz kendi suretimizden başkası değildir.

1500’lü yıllardan bu yana dünyada, 780’den fazla hayvan türü, insanın var olduğu zamandan bugüne kadar da bütün hayvanların % 83’ü insan sebebiyle yok olmuştur. İnsanın yok ediciliğini

bir kenara koysak dahi dünyanın kendisini onarması için 5 ila 7 milyon yıl arasında bir zamana ihtiyaç vardır.

Meseleye bu zaviyeden baktığımızda, ezme ezilme ilişkisinin olmadığı, hem kendi türü ile hem de tüm ekosistemle demokratik ilişki içinde, ekolojik bir toplumda yaşamının, insanlığın önünde bir tercih değil, bir zorunluluk olduğu kolayca söylenebilir.

Ancak ne yazık ki kanun teklifi sahipleri, getirmiş oldukları teklifle kendi tercihlerini olanca açıklığıyla gözler önüne sermektedir. Teklif tam anlamıyla insan merkezli dünya anlayışının tezahürüdür. Bu kanun teklifi, getirenlerin hem hayvan dostlarımızla haklar temelinde ve demokratik bir ilişki kurma niyetlerinin olmadığını göstermiş hem de 2019 tarihli araştırma komisyonu raporunu dikkate almadığı için, komisyon aşamasında neredeyse esasa dair tek bir virgülün değiştirilmesine dahi izin verilmediği için muhalefetle de demokratik bir ilişkiden yana olmadığını kanıtlamıştır. Ayrıca şerh yazımının birkaç saate sıkıştırılması da kalitesiz yasama çalışmalarının nedenine somut bir örnektir.

Oysa 20/2/2019 tarihinde kurulan Hayvan haklarının korunması ile hayvanlara eziyet ve kötü muamelenin önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi Meclis Araştırma Komisyonunun yayınladığı rapor hayvan hakları savunucuları başta tüm kesimleri memnun etmişti. Raporu oluşturan 50 madde önemli ölçüde mutabakatla belirlenmişti. Doğal olarak da kanun tasarısı bu maddelere bağlı olarak kaleme alınacaktı. Ancak raporun genel kurul aşamasında, rapor hakkında bu kadar geniş bir mutabakatın olması ve iktidarın da bu mutabakatın içinde yer alması, rapor doğrultusunda bir kanun teklifinin çıkmayacağını göstergesi olduğuna ilişkin değerlendirmemiz bugün üzülererek söylüyoruz ki haklı çıktı. Meclisin iradesinin hiçe sayılmasına, kendini meclis iradesinin daha üstünde görenlerin varlığına bundan daha güzel örnek sanırız verilemez. Bu durum üzerine ciltler dolusu kitaplar yazılabilecek bir demokrasi sorunudur hiç kuşkusuz.

Çıkan rapor doğrultusunda, hayvanların yaşam haklarını koruyacak ve güvence altına alacak bir yasanın hazırlanması beklenirken, kimi konularda 2004 yılında yürürlüğe giren Hayvanları Koruma Kanunu'ndan dahi daha geri yanları olan bir tasarı komisyondan geçmiştir. Komisyon aşamasında ne muhalefet ne de hayvan hakları savunucuları metin üzerinde değişiklik yaptırabilmiş, tasarı jet hızıyla gelmiş, virgüline dokundurulmadan komisyondan geçmiş ve üzerinden 24 saat dahi geçmeden genel kurula indirilmiştir.

Bugün birçok yurttaşın ve hayvan hakları savunucularının yıllardır Meclisten geçmesi için mücadele ettiği yasa, ileri ve kapsamlı olması gerekirken toplumda derin bir hayal kırıklığına sebep olmuştur.

Üzerinde mutabakat olmasına karşın yasa tasarısı “Hayvan hakları” adıyla değil yine “hayvanları koruma” adıyla getirilmiştir. Arada söylemsel bir fark yoktur sadece, ikisi arasındaki fark hayvanları canlı, duyguları olan, düşünceleri olan, hisseden bir varlık olarak tanımlamakla, onu bir mal olarak tanımlamak arasında var olan farktır esasında.

Tasarı bir yandan hayvanı mal olarak değil duyguları olan bir canlı olarak görmekle övünürken örneğin pet shoplara ilişkin düzenleme ile aksini kanıtlamaktadır. Pet shoplarda bulundurulması yasaklanan hayvanlar, başka yerlerde tutulacak, meraklısı ise katalogdan beğendiği hayvanın siparişini verebilecektir. Burada eskiye oranla herhangi bir iyileşmeden bahsedilemez. Türü tükenmekte olan hayvanların öldürülmesine ağır ceza öngören tasarı, av sporu adı altında neredeyse türü tükenmekte olan ve korunması gerek hayvanları öldürmeye cevaz veren Merkez av komisyonu hakkında tek bir söz dahi söyleyememektedir.

Tasarıda hayvanlara şiddet Ceza Kanunu kapsamına alınmıştır, yazılı ve görsel medya bunu çok büyük bir atılım olarak lanse edilmiştir ancak işin tuhaf tarafı bu cezaların hapisle sonuçlanması mümkün değildir. Ceza alt sınırları düşük olduğu için para cezasına çevrilecektir, hükmün açıklanması geri bırakılacaktır, böylece suçlu, adeta cezasızlık politikasıyla ödüllendirilmiş olacaktır.

Kanun teklifinde; getirilen hapis cezalarının alt sınırları, bir hayvan neslini yok etme hariç üç ay ile bir sene arasında değişmekte, suç olarak tanımlanan fiillere ilişkin soruşturma açılmasının, suçüstü hâlleri hariç, Tarım ve Orman Bakanlığı ve hayvan sahibinin şikayetine bağlı olacağı belirtilmektedir. Bu durumda fiilin mahkemeye yansması da büyük bir problem olacaktır.

Kanun teklifine hapis cezası yazmaktan ziyade bunun uygulanabilirliğini güvence altına almak gerekmektedir. Üç ay, altı ay, bir yıl ya da iki yıl hapis cezası alan bir fail cezaevine girmeyecek ve bu nedenle gerçek anlamda caydırıcı bir yaptırıma maruz kalmayacaktır. Uygulamada yaptırımı etkisiz bırakacak bu problemin alt sınırı yüksek tutmak gibi basit bir çözümü varken bunun yapılmaması, göstermelik bir düzenlemenin amaçlandığını kanıtlamaktadır.

Ayrıca tasarıda “hayvanla cinsel ilişki” ifadesi kullanılmaktadır. İlişki kavramı iki taraflılığını ifade eden bir kavramdır. Hayvanlarla cinsel ilişki olmaz olsa olsa söz konusu fiil “cinsel saldırı” olabilir.

Suçüstü hâli olsun ya da olmasın hayvana karşı işlenen suçlarda genel soruşturma hükümleri uygulanmalı ve Savcılık resen ya da gerçek-tüzel herhangi bir kişinin ihbarı üzerine harekete geçebilmelidir. Bu şekilde bir muhakeme şartı anayasal ihbar ve şikâyet hakkına aykırılık teşkil etmekte ve teknik bir alan olan soruşturma görevinin Savcılık dışında aracı bir kuruma verilmesi temel ceza hukuku prensipleriyle bağdaşmamaktadır.

Ayrıca; hâlihazırda hayvana yönelik fiillerde idari yaptırım uygulamakla görevli kurum olmasına rağmen bu görevini doğru düzgün yerine getirmeyen Tarım ve Orman Bakanlığının ihbar-şikâyet sürecinde aracı kurum olarak da görevini layıkıyla yerine getirmeyeceği, keyfi ve kötü niyetli sonuçlar ortaya çıkacağı aşikârdır.

Hayvanları korumakla görevli kişilerin bu suçları işlemesi durumunda ceza yarı oranında artırılmasına karşın, bu artırımın hayvanların bakım ve gözetim yükümlülüğü ile görevlendirilmiş kişilerce işlenmesi halinde geçerli olması, sadece bakımevlerindeki görevlileri kapsamakta, oysaki onlara hayvanları zehirlemesi veya şehir dışına atması için emir veren belediye başkan ve yardımcılara da bir yaptırım söz konusu olmamaktadır.

Kanun teklifinde; ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpek bulundurulmayacağı ancak buralarda Bakanlıkça izin verilen ev hayvanı üretim yerlerindeki kedi ve köpeklerin satışının yapılabilmesi hükmü yer almaktadır.

Pet shoplarda hayvanların fiziken bulundurulup satılması yasaklanıyor olsa da katalogla satışa izin verilmektedir. Böylece hayvanlar buldukları kötü koşullardan kurtarıldığı iddia ediliyor. Ama bunun meselenin küçük bir kısmı olduğu unutuluyor. Katalogdan satışı bekleyen hayvanların “depolandığı” yerlerde de hayvanlar aynı çileyi belki de daha fazlasını çekecek, tek farkla ki toplum onları her gün gittiği AVM’lerde görmemiş olacak. Dolayısıyla bu hayvanların üretimi ve ticareti devam edecek, “modası geçen” her metanın sokağa atılması gibi ne yazık ki büyük kısmı sokaklara terkedilecek bu da şu anda dahi başa çıkılması olanaksız olan sokak hayvanı popülasyonunu daha da arttıracak. Oysa 10 yıl boyunca evcil hayvan üretim ve satışının durdurulması hayvan sahiplenmek isteyenlerin de sokaktan, barınaktan sahiplenmeye teşvik edilmesi gerekmektedir. Kanunda lafzi olarak hayvanın mal statüsünden çıkarıldığı iddia edilse de, kanunda ruhi olarak hayvanların “mal” olduğu buradan da görülmektedir.

Ev hayvanı satış yeri, üretim yeri ya da adı her ne olursa olsun herhangi bir yerde hayvan satışı tamamen yasaklanmalıdır. Sokak hayvanı popülasyonunun kontrol altına alınması amacının gerçekleştirilmesi için, hayvan terk etmeye getirilen yaptırıma ek olarak, hayvan satışının tamamen yasaklanması ve sokaktan yuvalandırmanın desteklenmesi gerekmektedir.

Kanun teklifinde; “tehlike arz eden hayvan” tanımı korunmakta, hangi hayvanların tehlike arz ettiğini belirleme yetkisi Bakanlığa verilmekte ve yasak fiillere “beslemek, barındırmak” ibareleri de eklenmektedir.

Hiçbir köpek “tehlikeli, yasaklı” gibi ifadelerle tanımlanmamalıdır. Köpeklerin hangilerinin tehlikeli kabul edileceğini belirleme yetkisi, çok geniş ve kötüye kullanılmaya müsait bir takdir yetkisidir. Böyle bir konuda hiçbir kurum kanunla sınırlanmamış bir yetkiye sahip olmamalıdır.

Bu konuda yapılacak düzenleme, bu hayvanları dövdüştürenlerin onlara erişimini, ticaretini, üretimini yapmalarını engellemeye odaklanmalı, herhangi bir süre sınırı olmadan korumak amacıyla evine alan iyi niyetli insanlara engel olunmamalıdır. Barındırması, beslemesi, sahiplendirilmesi yasak olan bu hayvanları belediyeler ne yapacak sorusu da yanıt beklemektedir. Aslında böylece barınaklarında tutulan yasaklı ırk kapsamındaki hayvanların öldürülmesinin önünün açılmaktadır.

Kanun teklifinde; hayvanat bahçesiyle ilgili maddeye “doğal yaşam parkı” şeklinde bir tanım eklenmektedir.

Hayvanların hayvanat bahçesi adı altındaki kurtarılması ve hayvanat bahçelerinin kapatılması esas olmalıyken, doğal yaşam parkı adı altında yeni bir esaret alanı tanımlanmaktadır. Ayrıca bahsi geçen doğal yaşam parkının hangi hayvanlar için hangi amaçla hangi kurum tarafından kurulabileceği tasarıda tariflenmemiştir. Dolayısıyla bu tarifin yapılmamış olması, keyfi ve kötü niyetli uygulamalara yol açacaktır. Hayvan hakları savunucularının 2004 tarihli yasanın 6. Maddesi konusundaki hassasiyetleri bilinmektedir. Yani yaşam alanından alınan sokak hayvanı, gerekli iyileştirmeleri, aşılama, kısırlaştırmaları yapıldıktan sonra alındığı yaşam alanına bırakılması zorunludur. İlgili maddenin muğlak taraflarının olması, acaba sokakta popülasyonu artan hayvanlar için kent dışında yeni toplama alanları mı kuruluyor? Sorusunu haklı olarak sordurmaktadır.

Kanun teklifinde; kara ve su sirklerinin yenilerinin kurulması yasaklanmış, mevcutların kapasite artırımına gitmeden faaliyetlerine devam edebilecekleri belirtilmiştir.

Kara ve su sirklerinin yenilerinin kurulmasının yasaklanması olumludur ama mevcutların da bir ticari işletme olarak varlıklarını sürdürmemesi, bu alanların hayvanlar için rehabilitasyon

merkezlerine dönüştürülmesi gerekmektedir. Çünkü bu işletmelerin varlıklarını sürdürmesi denetimsizlikten dolayı suistimale yol açacaktır. Yasaya aykırı davrananlara 25 bin TL ceza verilmesi öngörülmüştür. Milyonlarca liraya mal olan ve çok yüksek kârlar elde eden yunus parklarına bu miktarda cezayla yaptırım uygulamaya çalışmanın gerçekliği yoktur.

Kanun teklifinde “yerel yönetimlerin, gönüllü kuruluşlarla işbirliği içerisinde, sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların korunması için hayvan bakımevleri kurarak onların bakımlarını ve tedavilerini sağlar ve eğitim çalışmaları yapar. Ayrıca Yerel yönetimler, ilgili karar organının uygun görmesi halinde hayvan hastanesi kurar.”denilmektedir. Esasen genel siyasette yerelleşme değil merkezleşme politikalarını savunan, örneğin çok sayıda belediyemize kayyum atayan iktidarın belediyelere bu yetkiyi tanınması açıklanmaya muhtaçtır. Ancak asıl konu mevcut yasada hastane kurma mecburiyeti, tasarıda belediyeler isterse hastane kurar şekline indirgenmiştir. Dolayısıyla bu zamana dek mevzuata uymayan belediyeler böylece ödüllendirilmiş olmaktadır.

Yine 24. madde uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Bakanlıkça uygun görülen diğer hayvanlar koruma altına alınarak bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür denilmektedir. Ancak ülkemizde 1200 belediyenin bakımevi olmadığı bilinmektedir. Kurmaları için de bu belediyelere 4,5 yıla kadar süre verilmektedir. Yıllardan beri bu yükümlülüklerini yerine getirmeyen belediyeler bu açıdan ödüllendirilmektedir.

Tasarıda geçici kısırlaştırma ünitelerinden bahsedilmektedir. Bu üniteler tüm hayvanseverlerin ısrarla karşı çıktığı ve tam bir ölüm makinası olan katliamcı mobil kısırlaştırma yerine geçirilmektedir. Herhangi bir yasal dayanağı olmayan ve mobil kısırlaştırma ünitelerinin mirası üzerine kurulduğu anlaşılan kısırlaştırma üniteleri hayvanların katline zemin hazırlamaktadır.

Tasarıda hayvan deneyleri tamamen yasaklanmamaktadır, yetkisi olmadığı halde hayvan deneyi yapan kişilere para cezası getirilmektedir. Canlı hayvan deneyleri kesin olarak yasaklanmalıdır. Sokak hayvanlarının 2014 yılından beri deneylerde kullanılıyor olmasını engelleyici hiçbir girişim tasarıda yer bulamamıştır. Oysa yasaya mutlaka “sahipli/sahipsiz kedi-köpekler üzerinde klinik çalışmalar, bilimsel çalışmalar dahil hiçbir şart ve gerekçe ile deneysel çalışma yapılamaz.” Şeklinde bir madde konulmalıdır.

Folklorik sebeple de olsa her tür hayvan dövüşleri yasaklanmalıdır.

Hayvanın acı çekmeden kesilmesi/öldürülmesi için; ya bilincin derhal kaybına ve ölüme neden olacak veya derin bir genel anestezi uygulaması ile başlayıp, kesin ve net bir ölüme neden olacak şekilde sonuçlandırılacak bir yöntem seçilmesi esas alınmalıdır.

Tasarıda yer verilmemiş olan bir başka konu da Çevre ihtisas mahkemeleridir. Çevre ihtisas mahkemeleri bir uzmanlık mahkemesi olarak kurulmalıdır.

Kara avcılığı katilliktir ve avcılık sportif ya da turizm amaçlı her biçimiyle yasaklanmalıdır.

Faytonlar ve at yarışları kaldırılmalıdır.

Kuşların ölümüne sebep olan havai fişek kullanımı yasaklanmalıdır.

Rıdvan Turan
Mersin

Nusrettin Maçın
Şanlıurfa

MUHALEFET ŞERHİ

Hayvanları Koruma Kanunu İle Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne ilişkin muhalefet şerhimiz ektedir.

Teklifin Görüşülme Usulüne İlişkin Değerlendirme

TBMM Başkanlığına ulaşan kanun tekliflerinin konusu ve kapsamına göre esas ve tali komisyonlara havalesi TBMM İçtüzüğü'nün 23.Maddesi uyarınca gerçekleştirilmektedir. Tali komisyonlar, işin kendilerini ilgilendiren yönü veya maddeleri üzerine görüş bildiren komisyonlardır. Uygulamada iktidarın acele kanunlaştırma iradesi nedeniyle bu komisyonların devre dışı bırakıldığı, kendilerine tali olarak havale edilen teklifi görüşmeyeceklerine dair bir yazı alınarak sadece Esas komisyonlarda görüşülmek suretiyle kanunlaştırma sürecinin tamamlandığı görülmektedir. Bu durum önemli pek çok konunun ilgili ihtisas komisyonlarında görüşülmesinin önüne geçmekte, yasama faaliyetinin kalitesini son derece düşürmektedir.

TBMM İçtüzüğü'nün 26. Maddesi zorunluluk olmadıkça komisyon toplantısı için çağrının en az iki gün önceden yapılacağını, 36. Maddesi ise Komisyonlara havale edilen işlerin görüşülmesine, havale tarihinden itibaren kırksekiz saat sonra başlanabileceği düzenlemesini içermektedir. Başkanlıkça bu süreler amacına uygun kullanılmamaktadır. Sözelimi Cuma akşamüzeri Komisyona havale edilen bir teklif Komisyonca Çarşamba gündeme alınmaktadır. Özellikle madde sayısı fazla, kapsamlı tekliflerin bu kadar kısa sürede milletvekillerce sağlıklı bir inceleme yapılmasını imkansız hale getirmektedir. Bu nedenle kanun tekliflerinin milletvekillerce incelenmesi için gerekli sürenin tanınması sağlanmalıdır.

Teklifin Tümü Üzerine Değerlendirme

Devletler, gelecekteki dünya ve o dünyada yaşayan nesiller için yaşamın içinde var olan her bir canlıyı korumak sorumluluğundadır.

Dünya toplumları doğada yaşayan tüm canlılara saygı gösterilmesi, canlıların kendilerine özgü kanuni düzenlemelerle hukuk tarafından güvence altına alınması ve tüm canlıların insanlar kadar yaşam hakkına sahip olduğu fikri yolunda önemli gelişmeler katetmiştir. Evrende yaşayan her bir canlının, insan ve insan olmayan tüm varlıkların zarar görmeme hakkı olduğu fikri, başta ülkemiz için bir ideal olmalı ve bu ideal tüm evrene ulaşacak bir sürece ulaştırılmalıdır.

Tüm canlıların yaşanabilir bir dünya istenci doğal yaşamın içinde karşılaştığımız bir gerçektir. Yaşayan bütün canlıların insan kadar dünyanın içinde yer edindiği ve bu canlıların insanlığın kendine tanıdığı temel haklara paralel yaşama hakkını elde etmesi gerektiği günümüz toplumlarında ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. İnsanlığın yükselen nüfusu ve toplumların yüksek derecede kentleşme eğilimi canlıların yaşam alanlarını kısıtlamış ve tarım toplumlarından sanayi toplumlarına geçiş insanlığın diğer canlılarla iletişimini sınırlandırmıştır. İnsanlığın kendi dışındaki her canlıya ne derece ihtiyaç duyduğu ise dünyamızın son dönemde karşı karşıya kaldığı iklim kriziyle kendini ispatlamaktadır.

Toplumların iklim kriziyle karşı karşıya kaldığı son dönemde doğaya saygının, canlılara karşı duyarlılığının artırılması yönünde devletlerin üstleneceği vizyon ve misyon gelecek nesillere emanet edeceğimiz dünyamız için büyük önem taşımaktadır. İnsanlık, çevre dostu politikalar, tüm canlıların yaşam hakkını güvence eden yasalar ve doğayı korumayı vaat eden planlamalar yapmayı acil görmelidir. Bu aciliyet ise devletlerin kanunlarla tüm canlıların yaşama hakkını güvence altına alacağı bir hukuk düzeniyle kendini var edebilir.

İYİ Parti olarak nitelikli bir iklim değişikliği politika paketini hayata geçirmeyi ve doğanın alarm verdiği iklim krizine karşı Paris İklim Anlaşması'nın derhal onaylanması gerektiğini bir kez daha önemle vurgulamayı gerekli görüyoruz. Buradan hareketle yaşamın bir parçası olan hayvanlara karşı sorumluluğumuzun da önemi ortaya çıkmaktadır. Gelecekteki insanlığa emanet edeceğimiz dünya en az o nesil kadar hayvanlarında refah yaşamını sağlayacak bir dünya olmalıdır. Yaşanabilir bir dünya tüm canlılar için neslin devamlılığı anlamı taşır ve bu husus şüphesiz hayvanların yaşamın içindeki varlıklarına dair yeni politikaları çeşitlendirmiştir.

İşte ülkemiz tamda bu noktada gelişmiş ülkelerin hayvanların haklarının güvence altına alındığı yasal düzenlemelerde geç kalınmış bir tasarıyla parlamentomuz çatısı altında bir kanun teklifinin görüşmelerine başlamıştır.

Ülkemizde 24/06/2004 tarihinde kabul edilen 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu başta olmak üzere, çeşitli mevzuatlarla bugüne dek birtakım hakları korunan hayvanlara yönelik koruyucu yasal düzenlemelerin günümüz koşullarında yetersiz kaldığı bilinmektedir. Bu sebeptendir ki, toplumda oluşan beklenti ile birlikte yasal düzenlemelerin çağa uygun şekilde revize edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Kanun koyucunun görevi, sadece insanı bugünkü tehlikelerden korumak değil, gelecek nesillere de yaşanabilir bir dünya bırakmaktır. Doğanın bir bütün olarak yaşaması, ekolojik dengenin korunması, insanlar kadar bu dünyayı birlikte paylaştığımız diğer canlıların da temel hakkıdır.

Aradan geçen 17 yılda ülkemizde ve dünyada kültürel, sosyolojik ve teknolojik birçok değişim yaşanmıştır. Var olan 5199 sayılı kanun ve yeni önerilen kanun değişikliği teklifi ne yazık ki yaşanan sorunları çözmekten uzaktır. Mevcut kanun ülkemiz de oldukça ciddi boyutlara gelmiş olan hayvan hakları ihlalleri, sokaklarda yaşayan hayvanların popülasyon kontrolünün sağlanması bilincinden oldukça uzaktır.

Teklif gerekçesinde özetle, hayvanların korunması sürecinde, yerel yönetimler tarafından kurulan hayvan bakımevleri ile buralarda yapılacak rehabilitasyon işlemlerinin önemi ön plana çıktığı, bozulan ekolojik dengeye bağlı olarak sokak hayvan popülasyonunun kontrolsüz artışını regüle etmek için insancıl, bilimsel ve işlevsel yeni çözümler geliştirilmesinin zorunlu hale geldiği, mevcut Kanunda yer alan mekanizmaların geliştirilmesi ve yeni yöntemler ihdas edilmesi amacıyla, yerel yönetimlerin yanı sıra merkezi yönetim ile sivil toplum kuruluşlarını sürece dahil eden güçlü bir kurumsal yapı oluşturulduğu, özellikle toplumsal yaşamla iç içe olan hayvanların, korunmasına ve refahına yönelik olarak yürütülen barındırılma ve rehabilitasyon süreçlerinin etkin denetiminin sağlandığı, hayvanlara karşı işlenen fiillerin kabahat kapsamında çıkarılarak suç kapsamına alındığı ifade edilmiş olsa da parlamento gündemine getirilen teklifin bu hedefleri karşılamada yetersiz ve samimi olmadığı açıktır.

Hayvanların da insanlar kadar yaşama hakkına sahip oldukları gerçeğinden hareketle, hayvan haklarının güvence altına alınması, avlanma ya da eğlence amacıyla hayvanlara eziyet veren yarış, gösteri ve diğer ticari faaliyetlerin yasaklanması, düzenlenmesi ve bu konuların yasal bir çerçeveye oturtulması gerektiğine teklifte karşılaşılmamıştır.

Teklifin Maddeleri Üzerine Değerlendirme

Madde 1

Teklif ile hayvanların süs olarak değerlendirilmesine yönelik düzenleme ortadan kaldırılmakta, tüzel kişilerin sahipliğinde bulunan hayvanlar da ev hayvanı statüsüne alınmakta, hayvan bakımevlerinin asgari standartları sağlaması ve yerel yönetimlerin sorumluluklarına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Teklifte yer alan hayvan bakımevlerinin kurulması için ilgili Bakanlıktan izin alınması şartı yerinde değildir. Bu durum bürokrasi ve kırtasiyeciliği artıracaktır. Hayvan bakımevi kurulması zorlaştırılmamalı, teşvik edilip kolaylaştırılmalıdır. Ayrıca teklifte yer alan “sahipsiz hayvanlar” ibaresinin değiştirilerek “devletin korumasında olan hayvan” olarak yeniden düzenlenmesi ile sahipli-sahipsiz hayvan ayrımını ortadan kaldırılmalıdır.

Madde 2

Teklif ile sahipli olup olmamasına bakılmaksızın sokakta bulunan sahipsiz hayvanlar da dahil olmak üzere tüm hayvanlara dijital kimlik verilmesi düzenlenmektedir. Yerel yönetimlerin hayvan bakımevleri kurma yükümlülüğüne ve hayvan hastanesi kurabilmelerine ilişkin düzenlemeler mevcuttur.

Doğanın bir bütün olarak yaşaması, ekolojik dengenin korunması, insanlar kadar bu dünyayı birlikte paylaştığımız diğer canlılar için de hayati önem taşımaktadır. Hayvanlar tüm canlılar gibi kutsal olan yaşam hakkına sahip ve duyguları olan varlıklardır. Kesinlikle taşınır mal değildir. Bu hususun kanunun “İlkeler” kısmına eklenmesi gerekmektedir.

Madde 5

Teklif ile tehlikeli hayvanlara ilişkin yasaklara; sahiplenme, barındırma ve besleme hususları da eklenmektedir. Herhangi bir ırkın fiziksel gücünün istismara açık olduğunun tespiti bilimsel araştırmalar sonucu elde edilecek verilere tabi olmalıdır. Evcil hayvanlardan bir ırkın tehlikeli veya yasaklı olarak tanımlanması hayvan hakları ilkelerine uygun değildir. Ayrıca bu hayvanların mizaçlarının oluşmasındaki en büyük etken ırkları değil, yetiştirilme tarz ve şartlarıdır. Bu sebeple “tehlike arz eden hayvanlar” yerine “ruhsata tabi ırklar” olarak düzenleme yapılması daha uygun olacaktır.

Bunun yanında “hayvanlarla cinsel ilişkide bulunmak” terimi yasağı tanımlamak için yetersiz kalmaktadır. Bunun yerine “hayvanlara cinsel istismarda bulunmak” denilmesi daha uygun olacaktır. Zira Türk Ceza Kanunu’nda da bu terim yer almaktadır. “Cinsel İstismar” terimi “Cinsel İlişki” teriminden daha geniş bir kavramdır. Ancak suçun vücut bulması için fiilin cinsel dürtülerle işlenmesi gerekmektedir. Bu itibarla bir hayvanın güzel duygularla sevilmesi bu suçu oluşturamayacakken, failin hayvana cinsel dürtülerle yaklaşması bu suçu oluşturacaktır. Ayrıca madde metnindeki “Cinsel İlişki” terimi, kavram bakımından hayvanlara karşı işlenen bu fiili normalleştirir niteliktedir. Bu durum kabul edilebilir değildir.

Madde 6

Teklif ile il hayvanları koruma kurulu üyelerine eklemeler yapılmakta ve en geç 3 ayda bir toplanması hüküm altına alınmaktadır.

Hayvan haklarının etkin korunması amacıyla il hayvanları koruma kurulunca valilik bünyesinde çağrı merkezi kurulması bu suretle kurulun daha erişilebilir olması gerekmektedir. Ayrıca kurulda yer alacak toplantıda, faaliyet gösteren gönüllü kuruluşlardan en az 3 temsilci bulunması daha yerinde olacaktır. Sivil toplumun temsili açısından gönüllü kuruluşların katılımı artırılmalı ve bu husus önemsenmelidir.

Madde 8

Teklif ile madde kapsamında yer alan "ev ve süs" ibaresi çıkarılarak tüm hayvanlar için yerel yönetimlere ve Bakanlığa yönelik bağış yapılabileceği hususu hüküm altına alınmaktadır.

Maddede yer alan bakanlık bütçesine konulan ödeneğin, hakkaniyete uygun bir biçimde yerel yönetimlerin bulunduğu yerlerin nüfuslarına oranla dağıtılması gerekmektedir. Ayrıca yapılacak ayni ve nakdi bağışların amaca yönelik kullanımının denetimi sağlanmalıdır.

Madde 9

Teklif ile kamu kurum ve kuruluşlarına serbest dolaşım imkânı sağlayan doğal yaşam parkları kurabilme imkanı sağlanmaktadır.

132 Sıra Sayılı Hayvanların Haklarının Korunması İle Hayvanlara Eziyet Ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu'nda hayvanların özgürlüklerini kısıtlayan Hayvanat Bahçelerinin yenilerinin açılmaması ve nihayetinde tamamen kapatılması kararı alınmışken "doğal yaşam parkı" adı altında hayvanat bahçesi türevi yeni merkezlerin kurulması kabul edilebilir değildir.

Madde 10

İdari para cezalarının arttırılmış olması hayvanların daha iyi korunmasını temin etmek, hayvanlara karşı yapılan ihlallerle daha etkin mücadele etmek ve caydırıcılığı sağlamak açısından yeterli değildir. Belirlenmiş olan para cezaları ne önleyici ve ne de caydırıcı değildir. Bununla birlikte birçok filin sadece para cezası ile karşılık bulması hayvan hakları ya da hayvanların korunması ile ne yazık ki bağdaşmamaktadır. Ayrıca teklifte yer alan cezaların gelecek yıllarda hangi şartlarda arttırılacağına öngörmemesi ile müeyyidelerin gelecek yıllar için kadük kalmasına neden olunmaktadır. Cezalar caydırıcı olacak şekilde arttırılmalı ve bu cezaların her yıl yeniden değerlendirilme oranında güncellenmesi sağlanmalıdır.

Madde 11

Teklif ile nesli tükenme tehlikesinde olan hayvanların öldürenlere, ev hayvanı veya evcil hayvanın kasten öldürülmesine, hayvanlarla cinsel ilişkide bulunanlara, evcil hayvanlara işkenceye, hayvanları dövüştürenlere hapis cezaları öngörülmektedir. İlgili suçlarda soruşturma şartı olarak Tarım ve Orman Bakanlığı Müdürlükleri'nin yazılı başvuru şartı aranmaktadır. Sahipli hayvanlarda başvuru hakkı sahibine de verilmiştir. Soruşturma şartı olarak Bakanlık başvurusu aranması suçla karşı caydırıcılığı azaltacaktır. Cumhuriyet Savcılığının bu suçlarda re'sen soruşturma başlatması, şikayet ve başvuru şartı aranmaması gerekmektedir. Hayvanlara

karşı işlenen suçların kamu düzeninin sağlanması gereği kamu davası olarak görülmesi gerekmektedir.

Suçların yalnızca ev hayvanı veya evcil hayvana karşı işlenmesi durumunda cezalandırılması kabul edilebilir değildir. Bu durum “devletin korumasında olan hayvan” olarak tanımlanmasını önerdiğimiz “sahipsiz hayvanlara” ve “yabani hayvanlara” karşı işlenecek suçlara karşı madde hükümlerinin uygulanamamasını doğuracaktır. Madde metnine belirtilen hayvanların da dahil edilmesi gerekmektedir. Bu itibarla tüm hayvanların eşit değerde canlılar ve duyguya sahip varlıklar olduğunun kanuna dercedilmesi gerekmektedir.

Maddede düzenlenen suçların, kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle işlenmesi halinde verilecek cezanın yarı oranında artırılması gerekmektedir. Bu sayede yerel yönetimler ve ilgili diğer idarelerin hayvanlara karşı kamu gücünü kullanarak suç işlemesi artırıcı sebep sayılmalıdır.

Nesli yok olma tehlikesinde bulunan hayvanlara karşı işlenecek suçun sadece öldürmek olarak düzenlenmesi yeterli değildir. Zira bu haliyle hayvanın öldürülmeyip büyük zarar verilmesi durumunda bu hüküm uygulanamayacaktır.

Hayvanlarla cinsel ilişkide bulunma terimi suçu tanımlamak için yetersiz kalmaktadır. Bunun yerine “hayvanların cinsel istismarı” denilmesi daha uygun olacaktır. “Cinsel İstismar” terimi Türk Ceza Kanununda yer alan ve sınırları çizilmiş bir terimdir. Bu terim “Cinsel ilişki” terimine göre daha geniş bir alanı kapsamaktadır. “Cinsel İstismar” suçunun vücut bulması için fiilin cinsel dürtülerle işlenmesi gerekmektedir. Bu itibarla bir hayvanın cinsel dürtülerden arı biçimde sevilmesi bu suça vücut vermezken, hayvanın kötü niyetli kişilerce cinsel yönden istismar edilmesi suçun oluşmasına sebep olacaktır. Ayrıca madde metnindeki “Cinsel İlişki” terimi, kavram bakımından hayvanlara karşı işlenen bu fiili olağanlaştırır niteliktedir. Bu durum kabul edilebilir değildir.

Bunun yanında hayvanlara karşı işlenen suçların niteliği kanunda açıkça belirtilmemiştir. Düzenleme bu haliyle hayvanların daha iyi korunmasını temin etmek, hayvanlara karşı yapılan ihlallerle daha etkin mücadele etmek ve caydırıcılığı sağlamak açısından yeterli değildir. Verilecek cezalar arttırılarak, suçların nitelikli halleri açıkça belirtilmelidir.

Madde 12

Teklif ile nüfusu 25.000 üzerinde olan belediyelerde kurulması planlanan hayvan bakımevleri ile ilgili düzenlemeler getirilmektedir.

Teklif metninde yer alan “geçici üniteler” kavramı ile nasıl bir çalışma sistemi öngörüldüğü anlaşılamamaktadır. “Geçici üniteler” ibaresiyle kast edilen, kamuoyunda bilinen adıyla “mobil kısırlaştırma üniteleri” ise bu ünitelerin hayvan refahı ve sağlığı açısından ne kadar olumsuz sonuçlar doğurduğu net bir şekilde bilinmektedir. Ayrıca 132 Sıra Sayılı Hayvanların Haklarının Korunması İle Hayvanlara Eziyet Ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu’nda da “mobil kısırlaştırma ünitelerinin ve buna yönelik mevzuat düzenlemesinin ivedilikle ve bütünüyle kaldırılması” kararına varılmıştır. Bu sebeple “geçici üniteler” ibaresinin teklif metninden çıkartılması gerekmektedir. Şehirlerde popülasyon kontrolünü sağlamak amacıyla uygulanması önerilen tek yöntem kısırlaştırma’dır. Ancak kısırlaştırmanın

başarıya ulaşabilmesi tüm ülke çapında eş zamanlı, sağlıklı, çağdaş ve hayvan refahı gözetilerek uygulanması gerekmektedir.

Madde 13

Teklif ile kara ve su sirkleri ve yunus parkları kurulması yasaklanarak mevcut işletmeler için düzenlemeler getirilmektedir.

132 Sıra Sayılı Hayvanların Haklarının Korunması İle Hayvanlara Eziyet Ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu'nda; tüm siyasi partilerin ortak görüşü neticesinde, kara sirklerinin hiçbir çeşidinin kurulmasına ya da ülkeye girişine izin verilmemesi ve deniz memelileri gösteri ve terapi merkezlerinin faaliyetlerini sonlandırılması gerektiği kararı verilmiştir.

Buna göre mevcut sirklerdeki hayvanların türüne göre rehabilitasyon merkezlerine yerleştirilmesi gerekmektedir. Mevcut deniz memelisi tesislerine faaliyetlerini sonlandırmaları için en çok iki yıl süre verilmesi gerekmektedir. İlgili tesislerin iki yıllık sürenin sonunda Bakanlığa bağlı kurulacak enstitülere devri sağlanmalıdır.

Madde 14

Teklif ile belirli türleri beslemek, üretmek, sahiplenmek, barındırmak, sergilemek, hediye etmek, satmak, ülkeye getirmek ve reklamını yapmak fiilleri için para cezası ve hayvana el konulması cezaları düzenlenmektedir. Mevcutta bulunan hayvanlar için düzenlemeler yapılmaktadır.

Bu madde; hayvanları koruma, kollama ve güvende tutma amaçlarıyla çalışmaktadır. Teklif metninde belirli hayvan ırklarının doğuştan suçlu görülmesi yerinde değildir. Herhangi bir ırkın fiziksel gücünün kötüye kullanıma açık olduğunun tespiti ancak bilimsel araştırmalar sonucu tespit edilmelidir. Bunun yanında evcil hayvanların mizaçlarının oluşmasındaki en büyük etken ırkları değil, yetiştirilme şartlarıdır. Bilimsel çalışmalarla tespit edilen bazı hayvan türlerinin ve bu hayvanların sahiplerinin düzenli aralıklarla testlerden geçirilmesi sonucunda uygun olmaları durumunda gerekli izinlerin verilmesi gerekmektedir. Bu sayede saldırgan tavır sergileyen hayvanların ve uygun olmayan yetiştiricilerinin tespit edilmesi ve hayvanların kötüye kullanımına müsaade edilmemesi gerekmektedir.

Madde 17

Teklif ile “ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpek bulundurulamaz” hükmünün bir yıl sonra yürürlüğe girmesi öngörülmektedir. Bu düzenleme yerinde değildir. İş yerlerine tanınan bu uzun süre, hayvan refahı ve sağlığı açısından mevcut olumsuzlukları bir yıl daha devam ettirecektir. Bu sebeple tanınan sürenin en çok üç ayla sınırlandırılması gerekmektedir.

Dursun Ataş
Kayseri

Fahrettin Yokuş
Konya

TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ MUSTAFA YEL VE
İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SERAP YAŞAR İLE
113 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**HAYVANLARI KORUMA KANUNU İLE
TÜRK CEZA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ı) ve (k) bentleri aşağıdaki şekilde, (o) bendinde yer alan “Çevre” ibaresi “Tarım” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki (p) bendi eklenmiş ve (j) bendinde yer alan “ve süs” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“ı) Ev hayvanı: Gerçek veya tüzel kişiler tarafından özellikle evde, işyerlerinde ya da arazisinde özel ilgi ve refakat amacıyla muhafaza edilen, bakımı ve sorumluluğu sahiplerince üstlenilen her türlü hayvanı,”

“k) Hayvan bakımevi: Bakanlıktan izin alınmak suretiyle kurulan ve hayvanların rehabilite edileceği bir tesisi,”

“p) Rehabilitasyon: Sahipsiz hayvanların tedavi ve parazit mücadelesinin yapılmasını, aşılmasını, kısırlaştırılmasını ve dijital kimliklendirme yöntemleriyle işaretlenmesini,”

MADDE 2- 5199 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (j) bendi ve (k) bendinin ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (k) bendine aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“j) Yerel yönetimler, gönüllü kuruluşlarla işbirliği içerisinde, sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların korunması için hayvan bakımevleri kurarak onların bakımlarını ve tedavilerini sağlar ve eğitim çalışmaları yapar. Ayrıca yerel yönetimler, ilgili karar organının uygun görmesi halinde hayvan hastanesi kurar.”

“Kedi ve köpek sahipleri, hayvanlarını dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldirmakla yükümlüdürler.”

“Dijital kimliklendirme yöntemlerine ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenir.”

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ
KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**HAYVANLARI KORUMA KANUNU İLE
TÜRK CEZA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ı) ve (k) bentleri aşağıdaki şekilde, (o) bendinde yer alan “Çevre” ibaresi “Tarım” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki (p) bendi eklenmiş ve (j) bendinde yer alan “ve süs” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“ı) Ev hayvanı: Gerçek veya tüzel kişiler tarafından özellikle evde, iş yerlerinde ya da arazisinde özel ilgi ve refakat amacıyla muhafaza edilen, bakımı ve sorumluluğu sahiplerince üstlenilen her türlü hayvanı,”

“k) Hayvan bakımevi: Bakanlıktan izin alınmak suretiyle kurulan ve hayvanların rehabilite edileceği bir tesisi,”

“p) Rehabilitasyon: Sahipsiz hayvanların tedavi ve parazit mücadelesinin yapılmasını, aşılmasını, kısırlaştırılmasını ve dijital kimliklendirme yöntemleriyle işaretlenmesini,”

MADDE 2- 5199 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (j) bendi ve (k) bendinin ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (k) bendine aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“j) Yerel yönetimler, gönüllü kuruluşlarla iş birliği içerisinde, sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların korunması için hayvan bakımevleri kurarak onların bakımlarını ve tedavilerini sağlar ve eğitim çalışmaları yapar. Ayrıca yerel yönetimler, ilgili karar organının uygun görmesi halinde hayvan hastanesi kurar.”

“Kedi ve köpek sahipleri, hayvanlarını dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldirmakla yükümlüdürler.”

“Dijital kimliklendirme yöntemlerine ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenir.”

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 3- 5199 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bakımının gerektirdiği yaygın eğitim programına katılarak” ibaresi, üçüncü ve beşinci fıkralarında yer alan “ve süs” ibareleri ile beşinci fıkrasında yer alan “bilhassa ev ve bahçesi içerisinde” ibaresi madde metninden çıkarılmış, dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, altıncı ve yedinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

“Ev hayvanı ve kontrollü hayvanları bulundurma ve sahiplenme şartları, hayvan bakımı ve korunması konularında verilecek eğitim ile ilgili usul ve esaslar ile sahiplenilerek bakılan hayvanların çevreye verecekleri zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirler, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 4- 5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş, ikinci fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca” ibaresi “Bakanlıkça” şeklinde, dördüncü fıkrasında yer alan “Ev ve süs hayvanlarının üretimini ve ticaretini yapanlar, annenin ve yavrularının” ibaresi “Ev hayvanlarının üretimini ve ticaretini yapanlar, hayvanların” şeklinde, yedinci fıkrasında yer alan “Bakanlığın görüşü alınarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca” ibaresi “Bakanlıkça” şeklinde değiştirilmiştir.

“Ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpek bulundurulamaz, ancak buralarda Bakanlıkça izin verilen ev hayvanı üretim yerlerindeki kedi ve köpeklerin satışı yapılabilir.”

MADDE 5- 5199 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “acımasız ve zalimce işlem yapmak,” ibaresi ve (c) ve (d) bentlerinde yer alan “ve süs” ibareleri ile (j) bendinde yer alan “, işkence yapmak” ibaresi madde metninden çıkarılmış, (e) bendine “vücutlarına” ibaresinden sonra gelmek üzere “tedavi maksatlı olmayan” ibaresi eklenmiş, (1) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiştir.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 3- 5199 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bakımının gerektirdiği yaygın eğitim programına katılarak” ibaresi, üçüncü ve beşinci fıkralarında yer alan “ve süs” ibareleri ile beşinci fıkrasında yer alan “bilhassa ev ve bahçesi içerisinde” ibaresi madde metninden çıkarılmış, dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, altıncı ve yedinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

“Ev hayvanı ve kontrollü hayvanları bulundurma ve sahiplenme şartları, hayvan bakımı ve korunması konularında verilecek eğitim ile ilgili usul ve esaslar ile sahiplenilerek bakılan hayvanların çevreye verecekleri zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirler, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 4- 5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş, ikinci fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca” ibaresi “Bakanlıkça” şeklinde, dördüncü fıkrasında yer alan “Ev ve süs hayvanlarının üretimini ve ticaretini yapanlar, annenin ve yavrularının” ibaresi “Ev hayvanlarının üretimini ve ticaretini yapanlar, hayvanların” şeklinde, yedinci fıkrasında yer alan “Bakanlığın görüşü alınarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca” ibaresi “Bakanlıkça” şeklinde değiştirilmiştir.

“Ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpek bulundurulamaz, ancak buralarda Bakanlıkça izin verilen ev hayvanı üretim yerlerindeki kedi ve köpeklerin satışı yapılabilir.”

MADDE 5- 5199 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “acımasız ve zalimce işlem yapmak,” ibaresi ve (c) ve (d) bentlerinde yer alan “ve süs” ibareleri ile (j) bendinde yer alan “, işkence yapmak” ibaresi madde metninden çıkarılmış, (e) bendine “vücutlarına” ibaresinden sonra gelmek üzere “tedavi maksatlı olmayan” ibaresi eklenmiş, (1) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiştir.

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

“1) Bakanlıkça belirlenen tehlike arz eden hayvanları üretmek, sahiplenmek, sahiplendirmek, barındırmak, beslemek, takas etmek, sergilemek, hediye etmek ve bunların ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapmak.”

“m) Hayvanlara işkence yapmak veya acımasız ve zalimce muamelede bulunmak.

n) Ev hayvanını terk etmek.”

MADDE 6- 5199 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiş, fıkranın mevcut (i) bendinde yer alan “tacdiri ile” ibaresi “tarafından” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “il çevre ve orman” ibaresi “doğa koruma ve milli parklar il şube” şeklinde, fıkranın son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“b) Doğa Koruma ve Milli Parklar İl Şube Müdürü,

c) Tarım ve Orman İl Müdürü,”

“d) Çevre ve Şehircilik İl Müdürü,”

“1) İl baro temsilcisi veya ildeki barolardan birer temsilci,”

“Kurul en geç üç ayda bir başkanın çağrısı üzerine toplanır.”

“Gerektiğinde olağanüstü toplantılar yapılabilir.”

MADDE 7- 5199 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine “geliştirmek” ibaresinden sonra gelmek üzere “, denetlemek” ibaresi ve fıkraya (g) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş, diğer bent buna göre (i) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“h) Kanunda belirtilen faaliyet ve görevleri yerel yönetimler ve tarım ve orman il müdürlükleri ile eşgüdüm sağlayarak yaptırmak,”

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“1) Bakanlıkça belirlenen tehlike arz eden hayvanları üretmek, sahiplenmek, sahiplendirmek, barındırmak, beslemek, takas etmek, sergilemek, hediye etmek ve bunların ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapmak.”

“m) Hayvanlara işkence yapmak veya acımasız ve zalimce muamelede bulunmak.

n) Ev hayvanını terk etmek.”

MADDE 6- 5199 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiş, fıkranın mevcut (i) bendinde yer alan “tacdiri ile” ibaresi “tarafından” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “il çevre ve orman” ibaresi “doğa koruma ve milli parklar il şube” şeklinde, fıkranın son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“b) Doğa Koruma ve Milli Parklar İl Şube Müdürü,

c) Tarım ve Orman İl Müdürü,”

“d) Çevre ve Şehircilik İl Müdürü,”

“1) İl baro temsilcisi veya ildeki barolardan birer temsilci,”

“Kurul en geç üç ayda bir başkanın çağrısı üzerine toplanır.”

“Gerektiğinde olağanüstü toplantılar yapılabilir.”

MADDE 7- 5199 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine “geliştirmek” ibaresinden sonra gelmek üzere “, denetlemek” ibaresi ve fıkraya (g) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş, diğer bent buna göre (i) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“h) Kanunda belirtilen faaliyet ve görevleri yerel yönetimler ve tarım ve orman il müdürlükleri ile eşgüdüm sağlayarak yaptırmak,”

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 8- 5199 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Ev ve süs hayvanlarının” ibaresi “Hayvanların” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya “kurum ve kuruluşlara” ibaresinden sonra gelmek üzere “teşvik veya” ibaresi ve “esas ve usuller,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Hazine ve” ibaresi ile maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Birinci fıkra kapsamındaki faaliyetlerde kullanılmak üzere, gerçek ve tüzel kişilerce aynı veya nakdi bağış Bakanlığa ve yerel yönetimlere yapılabilir.”

MADDE 9- 5199 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin başlığı “Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parkları” şeklinde değiştirilmiş, maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Kamu kurum ve kuruluşları, hayvanların etolojisine ve habitatına uygun, serbest dolaşımına imkan sağlayan doğal yaşam parkları kurabilir.

Hayvanat bahçeleri ile doğal yaşam parklarının kuruluşu ile çalışma usul ve esasları Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 10- 5199 sayılı Kanunun 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 28- Bu Kanun hükümlerine aykırı davrananlara aşağıdaki idarî para cezaları verilir:

a) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (k) bendinin ikinci cümlesine aykırı davrananlara hayvan başına binikiyüz Türk Lirası idarî para cezası.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 8- 5199 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Ev ve süs hayvanlarının” ibaresi “Hayvanların” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya “kurum ve kuruluşlara” ibaresinden sonra gelmek üzere “teşvik veya” ibaresi ve “esas ve usuller,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Hazine ve” ibaresi ile maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Birinci fıkra kapsamındaki faaliyetlerde kullanılmak üzere, gerçek ve tüzel kişilerce aynı veya nakdi bağış Bakanlığa ve yerel yönetimlere yapılabilir.”

MADDE 9- 5199 sayılı Kanunun 20 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu madde hakkında 15/2/2011 tarihli ve 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanunun 48 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü uygulanmaz.”

MADDE 10- 5199 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin başlığı “Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parkları” şeklinde değiştirilmiş, maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Kamu kurum ve kuruluşları, hayvanların etolojisine ve habitatına uygun, serbest dolaşımına imkan sağlayan doğal yaşam parkları kurabilir.

Hayvanat bahçeleri ile doğal yaşam parklarının kuruluşu ile çalışma usul ve esasları Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 11- 5199 sayılı Kanunun 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 28- Bu Kanun hükümlerine aykırı davrananlara aşağıdaki idarî para cezaları verilir:

a) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (k) bendinin ikinci cümlesine aykırı davrananlara hayvan başına binikiyüz Türk Lirası idarî para cezası.

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

b) 5 inci maddenin birinci ve ikinci fıkralarında öngörülen hayvanların sahiplenilmesi ve bakımı ile ilgili yasaklara ve yükümlülüklere uymayan ve alınması gereken önlemleri almayanlara hayvan başına bin Türk Lirası; üçüncü fıkrasına aykırı davranan işletme sahiplerine beşbin Türk Lirası idarî para cezası.

c) 7 nci maddede yazılan cerrahi amaçlı müdahaleler ile ilgili hükümlere aykırı davrananlara hayvan başına bin Türk Lirası idarî para cezası.

d) Fiil suç teşkil etmediği takdirde, 8 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı, bir hayvan neslini yok edecek müdahalede bulunanlara hayvan başına otuzbeşbin Türk Lirası; ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarına uymayanlara hayvan başına dörtbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

e) 9 uncu maddede ve çıkarılacak yönetmeliklerinde belirtilen hususlara uymayanlara hayvan başına binikiyüz Türk Lirası; yetkisi olmadığı hâlde hayvan deneyi yapanlara hayvan başına dörtbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

f) 10 uncu maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesine aykırı davrananlara beşyüz Türk Lirası; birinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı davrananlara hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası; dördüncü fıkrasındaki yükümlülüklere aykırı davrananlara hayvan başına beşyüz Türk Lirası; beşinci fıkrası uyarınca çıkarılacak yönetmelik hükümlerine aykırı davrananlara beşbin Türk Lirası; altıncı fıkrasına aykırı davrananlara üçbin Türk Lirası; sekizinci fıkrasına aykırı davrananlara hayvan başına bin Türk Lirası idarî para cezası.

g) 11 inci maddenin birinci fıkrasındaki eğitim ile ilgili yasaklara aykırı davrananlara beşbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

h) 12 nci maddenin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına ikibinyüz Türk

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

b) 5 inci maddenin birinci ve ikinci fıkralarında öngörülen hayvanların sahiplenilmesi ve bakımı ile ilgili yasaklara ve yükümlülüklere uymayan ve alınması gereken önlemleri almayanlara hayvan başına bin Türk Lirası; üçüncü fıkrasına aykırı davranan işletme sahiplerine beşbin Türk Lirası idarî para cezası.

c) 7 nci maddede yazılan cerrahi amaçlı müdahaleler ile ilgili hükümlere aykırı davrananlara hayvan başına bin Türk Lirası idarî para cezası.

d) Fiil suç teşkil etmediği takdirde, 8 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı, bir hayvan neslini yok edecek müdahalede bulunanlara hayvan başına otuzbeşbin Türk Lirası; ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarına uymayanlara hayvan başına dörtbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

e) 9 uncu maddede ve çıkarılacak yönetmeliklerinde belirtilen hususlara uymayanlara hayvan başına binikiyüz Türk Lirası; yetkisi olmadığı hâlde hayvan deneyi yapanlara hayvan başına dörtbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

f) 10 uncu maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesine aykırı davrananlara beşyüz Türk Lirası; birinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı davrananlara hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası; dördüncü fıkrasındaki yükümlülüklere aykırı davrananlara hayvan başına beşyüz Türk Lirası; beşinci fıkrası uyarınca çıkarılacak yönetmelik hükümlerine aykırı davrananlara beşbin Türk Lirası; altıncı fıkrasına aykırı davrananlara üçbin Türk Lirası; sekizinci fıkrasına aykırı davrananlara hayvan başına bin Türk Lirası idarî para cezası.

g) 11 inci maddenin birinci fıkrasındaki eğitim ile ilgili yasaklara aykırı davrananlara beşbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

h) 12 nci maddenin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına ikibinyüz Türk

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

Lirası; ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına beşbinikiyüzelli Türk Lirası idarî para cezası.

ı) 13 üncü maddenin ikinci fıkrası hükmüne aykırı davrananlara hayvan başına ikibinikiyüz Türk Lirası; aykırı davranışların işletmelerce gösterilmesi hâlinde hayvan başına beşbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

j) 14 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (e), (g), (h), (ı) ve (k) bentlerine aykırı davrananlara hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası; (f) ve (1) bentlerine aykırı davrananlara hayvan başına onbirbin Türk Lirası; (d) bendine aykırı davrananlara ikibin Türk Lirası; (n) bendine aykırı davrananlara hayvan başına ikibin Türk Lirası idarî para cezası.

k) RTÜK'ün takibi sonucunda 20 nci maddeye aykırı hareket ettiği tespit edilen ulusal radyo ve televizyon kurum ve kuruluşlarına maddenin ihlal edildiği her ay için yirmibirbin Türk Lirası idarî para cezası.

1) 21 inci maddeye aykırı hareket edenlere hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

m) 22 nci maddede belirtilen yükümlülüğe ve çıkarılacak yönetmelikte belirlenen hükümlere aykırı davrananlara hayvan başına ikibinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

Maddede düzenlenen kabahatlerin veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, hayvan koruma gönüllüsü, hayvan koruma derneği üyeleri, hayvan koruma vakfı üyeleri veya hayvanlara bakmak veya onları korumakla görevlendirilen kişiler tarafından işlenmesi durumunda verilecek ceza iki kat artırılarak uygulanır.

Maddede düzenlenen kabahatlere konu olan ve 24 üncü madde uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Bakanlıkça uygun görülen diğer hayvanlar koruma altına alınarak bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür.”

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Lirası; ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına beşbinikiyüzelli Türk Lirası idarî para cezası.

ı) 13 üncü maddenin ikinci fıkrası hükmüne aykırı davrananlara hayvan başına ikibinikiyüz Türk Lirası; aykırı davranışların işletmelerce gösterilmesi hâlinde hayvan başına beşbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

j) 14 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (e), (g), (h), (ı) ve (k) bentlerine aykırı davrananlara hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası; (f) ve (1) bentlerine aykırı davrananlara hayvan başına onbirbin Türk Lirası; (d) bendine aykırı davrananlara ikibin Türk Lirası; (n) bendine aykırı davrananlara hayvan başına ikibin Türk Lirası idarî para cezası.

k) Radyo Televizyon Üst Kurumu'nun takibi sonucunda 20 nci maddeye aykırı hareket ettiği tespit edilen ulusal radyo ve televizyon kurum ve kuruluşlarına maddenin ihlal edildiği her ay için yirmibirbin Türk Lirası idarî para cezası.

1) 21 inci maddeye aykırı hareket edenlere hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

m) 22 nci maddede belirtilen yükümlülüğe ve çıkarılacak yönetmelikte belirlenen hükümlere aykırı davrananlara hayvan başına ikibinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

Maddede düzenlenen kabahatlerin veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, hayvan koruma gönüllüsü, hayvan koruma derneği üyeleri, hayvan koruma vakfı üyeleri veya hayvanlara bakmak veya onları korumakla görevlendirilen kişiler tarafından işlenmesi durumunda verilecek ceza iki kat artırılarak uygulanır.

Maddede düzenlenen kabahatlere konu olan ve 24 üncü madde uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Bakanlıkça uygun görülen diğer hayvanlar koruma altına alınarak bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür.”

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 11- 5199 sayılı Kanuna 28 inci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 28/A maddesi eklenmiştir.

“Suçlar

MADDE 28/A- Nesli yok olma tehlikesi altında olan bir hayvanı öldüren kişi bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası; bir hayvan neslini yok eden kişi beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

12 nci madde kapsamındaki hayvan kesimleri ile 13 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen hususlar dışında bir ev hayvanını veya evcil hayvanı kasten öldüren kişi altı aydan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Hayvanlarla cinsel ilişkide bulunan kişi altı aydan üç yıla kadar hapis ve yüz gündenden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

14 üncü maddenin birinci fıkrasının (m) bendinde düzenlenen yasağa aykırı davranmak suretiyle bir ev hayvanına veya evcil hayvana işkence eden veya acımasız ve zalimce muamelede bulunan kişi altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

11 inci maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi saklı kalmak üzere, hayvanları dövüştüren kişi üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Maddede düzenlenen suçların birden fazla hayvana karşı aynı anda işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Maddede düzenlenen suçların veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, hayvan koruma gönüllüsü, hayvan koruma derneği üyeleri, hayvan koruma vakfı üyeleri veya hayvanlara bakmak yahut onları korumakla görevlendirilen kişiler tarafından işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Sahibi tarafından işlenen suçlar da dahil olmak üzere bu maddede belirtilen suçların işlenmesi halinde soruşturma yapılması Tarım ve Orman Bakanlığının il veya ilçe müdürlükleri

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 12- 5199 sayılı Kanuna 28 inci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 28/A maddesi eklenmiştir.

“Suçlar

MADDE 28/A- Nesli yok olma tehlikesi altında olan bir hayvanı öldüren kişi bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası; bir hayvan neslini yok eden kişi beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

12 nci madde kapsamındaki hayvan kesimleri ile 13 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen hususlar dışında bir ev hayvanını veya evcil hayvanı kasten öldüren kişi altı aydan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Hayvanlarla cinsel ilişkide bulunan kişi altı aydan üç yıla kadar hapis ve yüz gündenden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

14 üncü maddenin birinci fıkrasının (m) bendinde düzenlenen yasağa aykırı davranmak suretiyle bir ev hayvanına veya evcil hayvana işkence eden veya acımasız ve zalimce muamelede bulunan kişi altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

11 inci maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi saklı kalmak üzere, hayvanları dövüştüren kişi üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Maddede düzenlenen suçların birden fazla hayvana karşı aynı anda işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Maddede düzenlenen suçların veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, hayvan koruma gönüllüsü, hayvan koruma derneği üyeleri, hayvan koruma vakfı üyeleri veya hayvanlara bakmak yahut onları korumakla görevlendirilen kişiler tarafından işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Sahibi tarafından işlenen suçlar da dahil olmak üzere bu maddede belirtilen suçların işlenmesi halinde soruşturma yapılması Tarım ve Orman Bakanlığının il veya ilçe müdürlükleri

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

tarafından Cumhuriyet başsavcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlıdır. Bu başvuru muhakeme şartı niteliğindedir. Suçüstü halinde ise soruşturma genel hükümlere göre yapılır. İkinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarda belirtilen suçların başka bir kişi tarafından sahipli hayvana karşı işlenmesi halinde hayvan sahibinin şikayeti üzerine de soruşturma yapılır.

Maddede düzenlenen suçlara konu olan ve 24 üncü madde uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Bakanlıkça uygun görülen diğer hayvanlar koruma altına alınarak bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür.”

MADDE 12- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Belediyelerin sorumluluğu

EK MADDE 1- Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmibeş bini aşan belediyeler, sahipsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kurar.

Birinci fıkrada belirtilen hayvanlar, ilgili belediyeler tarafından hayvan bakımevine götürülür. Hayvan bakımevi kurma zorunluluğu olmayan belediyeler ise sorumluluk alanındaki bu hayvanları en yakın hayvan bakımevine götürür. Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır.

Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır.

Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

tarafından Cumhuriyet başsavcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlıdır. Bu başvuru muhakeme şartı niteliğindedir. Suçüstü halinde ise soruşturma genel hükümlere göre yapılır. İkinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarda belirtilen suçların başka bir kişi tarafından sahipli hayvana karşı işlenmesi halinde hayvan sahibinin şikayeti üzerine de soruşturma yapılır.

Maddede düzenlenen suçlara konu olan ve 24 üncü madde uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Bakanlıkça uygun görülen diğer hayvanlar koruma altına alınarak bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür.”

MADDE 13- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Belediyelerin sorumluluğu

EK MADDE 1- Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmibeş bini aşan büyükşehir ilçe belediyeleri ile diğer belediyeler, sahipsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kurar.

Birinci fıkrada belirtilen hayvanlar, ilgili belediyeler tarafından hayvan bakımevine götürülür. Hayvan bakımevi kurma zorunluluğu olmayan belediyeler ise sorumluluk alanındaki bu hayvanları en yakın hayvan bakımevine götürür. Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır.

Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır.

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 13- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 2- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra hayvanların kullanıldığı kara ve su sirkleri ile yunus parklarının kurulması yasaktır.

Mevcut işletmeler, herhangi bir nedenle eksilen hayvan sayısını tamamlama ya da artırma, yeni şube açma gibi yollarla kapasite artırımına gidemez, üretim yapamaz, Bakanlığın izni olmadan işletme hakkını devredemez. Bu işletmelerin hayvanların etolojisine uygun olarak faaliyet göstermesini sağlayacak kriterler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Bu maddede belirtilen yasaklara aykırı davrananlara hayvan başına yirmibeşbin Türk lirası idarî para cezası verilir.”

MADDE 14- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- 14 üncü maddenin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca, tehlike arz eden hayvanların belirlenmesine ilişkin Bakanlıkça yapılacak düzenleme yürürlüğe konuluncaya kadar; Pitbull Terrier, Japanese Tosa, Dogo Argentino, Fila Brasilerio türlerini veya bunların melezlerini üreten, sahiplenen, sahiplendiren, barındıran, besleyen, takas eden, sergileyen, hediye eden ve bunların ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapana hayvan başına onbirbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu hayvanlara el konulur ve bu hayvanlar belediyeler tarafından hayvan bakımevine götürülür.

Birinci fıkra kapsamına giren hayvanları bu madde yürürlüğe girinceye kadar sahiplenmiş olanlardan, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı aylık süre içinde hayvanlarını kısırlaştırılan ve buna dair belgeyle birlikte Bakanlığa başvurarak veri tabanına kayıt ettirenler hakkında, birinci fıkrada veya 28 inci maddenin

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 14- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 2- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra hayvanların kullanıldığı kara ve su sirkleri ile yunus parklarının kurulması yasaktır.

Mevcut işletmeler, herhangi bir nedenle eksilen hayvan sayısını tamamlama ya da artırma, yeni şube açma gibi yollarla kapasite artırımına gidemez, üretim yapamaz, Bakanlığın izni olmadan işletme hakkını devredemez. Bu işletmelerin hayvanların etolojisine uygun olarak faaliyet göstermesini sağlayacak kriterler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Bu maddede belirtilen yasaklara aykırı davrananlara hayvan başına yirmibeşbin Türk lirası idarî para cezası verilir.”

MADDE 15- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- 14 üncü maddenin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca, tehlike arz eden hayvanların belirlenmesine ilişkin Bakanlıkça yapılacak düzenleme yürürlüğe konuluncaya kadar; Pitbull Terrier, Japanese Tosa, Dogo Argentino, Fila Brasilerio türlerini veya bunların melezlerini üreten, sahiplenen, sahiplendiren, barındıran, besleyen, takas eden, sergileyen, hediye eden ve bunların ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapana hayvan başına onbirbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu hayvanlara el konulur ve bu hayvanlar belediyeler tarafından hayvan bakımevine götürülür.

Birinci fıkra kapsamına giren hayvanları bu madde yürürlüğe girinceye kadar sahiplenmiş olanlardan, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı aylık süre içinde hayvanlarını kısırlaştırılan ve buna dair belgeyle birlikte Bakanlığa başvurarak veri tabanına kayıt ettirenler hakkında, birinci fıkrada veya 28 inci maddenin

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

birinci fıkrasının (j) bendinde öngörülen idari yaptırım hükümleri uygulanmaz. Kısırlaştırma işlemi için maddenin yürürlüğe girmesinden önce gebe kalmış hayvanların doğum yapması, yavruların dört aylık olması beklenir. Bu hayvanların ölümü halinde Bakanlığa bilgi verilir ve kayıttan düşürülür.

Kısırlaştırılan ve kayıt altına alınan bu hayvanlar kayıt belgesiz, ağızsız ve tasmasız olarak dolaştırılamaz, halkın yoğun olarak bulunduğu yerler ile çocuk oyun alanları ve parklarına sokulamaz. Ağızlık ve tasma zorunluluğu ile halkın yoğun olarak bulunduğu yerlere ve çocuk oyun alanları ve parklarına girme yasağı maddenin yürürlüğe girmesiyle birlikte uygulanmaya başlanır. Bu fıkra hükümlerine aykırı hareket edenlere, onbirbin Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu fıkra da belirtilen yasaklara aykırılığın tekrarı halinde, idari para cezası ile birlikte hayvanlara el konulur ve hayvan, konulabileceği bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür.

Bu madde kapsamında hayvan sahibi olanlar, hayvanlarını en yakın bakımevine bırakabilirler. Bu hayvanların sokağa terki halinde otuzbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

Yerel yönetimler tarafından kurulan hayvan bakımevleri, bu madde uyarınca teslim edilen hayvanları kabul etmek zorundadır.

Bu Kanun uyarınca çıkarılacak yönetmelikler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yürürlüğe konulur.”

MADDE 15- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4- Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yetmişbeş bini aşan belediyeler 31/12/2023, diğer belediyeler ise 31/12/2025 tarihine kadar ek 1 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen hayvan bakımevlerini kurmakla yükümlüdür.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

birinci fıkrasının (j) bendinde öngörülen idari yaptırım hükümleri uygulanmaz. Kısırlaştırma işlemi için maddenin yürürlüğe girmesinden önce gebe kalmış hayvanların doğum yapması, yavruların dört aylık olması beklenir. Bu hayvanların ölümü halinde Bakanlığa bilgi verilir ve kayıttan düşürülür.

Kısırlaştırılan ve kayıt altına alınan bu hayvanlar kayıt belgesiz, ağızsız ve tasmasız olarak dolaştırılamaz, halkın yoğun olarak bulunduğu yerler ile çocuk oyun alanları ve parklarına sokulamaz. Ağızlık ve tasma takma zorunluluğu ile halkın yoğun olarak bulunduğu yerlere ve çocuk oyun alanları ve parklarına girme yasağı maddenin yürürlüğe girmesiyle birlikte uygulanmaya başlanır. Bu fıkra hükümlerine aykırı hareket edenlere, onbirbin Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu fıkra da belirtilen yasaklara aykırılığın tekrarı halinde, idari para cezası verilir ve hayvanlara el konulur ve hayvan, konulabileceği bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür.

Bu madde kapsamında hayvan sahibi olanlar, hayvanlarını en yakın bakımevine bırakabilirler. Bu hayvanların sokağa terki halinde otuzbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

Yerel yönetimler tarafından kurulan hayvan bakımevleri, bu madde uyarınca teslim edilen hayvanları kabul etmek zorundadır.

Bu Kanun uyarınca çıkarılacak yönetmelikler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yürürlüğe konulur.”

MADDE 16- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4- Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yetmişbeş bini aşan belediyeler 31/12/2023, diğer belediyeler ise 31/12/2025 tarihine kadar ek 1 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen hayvan bakımevlerini kurmakla yükümlüdür.

(Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel ve
İstanbul Milletvekili Serap Yaşar ile
113 Milletvekilinin Teklifi)

Belediyeler bu madde yürürlüğe girdikten sonra üç yıl süreyle birinci fıkra gereğince hayvan bakımevleri kurmak ve rehabilitasyon işlemlerini gerçekleştirmek için kesinleşmiş en son bütçe gelirlerinin binde beşi oranında kaynak ayırır. Bu oran büyükşehir belediyelerinde binde üç olarak uygulanır. Bu fıkra uyarınca ayrılan ödenekler başka bir amaç için kullanılamaz.

Kedi ve köpek sahipleri, hayvanlarını en geç 31/12/2022 tarihine kadar dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldırarak zorundadır.”

MADDE 16- 5199 sayılı Kanunun;

a) 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, beşinci fıkrasında yer alan “usul ve esasları,” ibaresi “usul ve esasları ile burada çalışan personelin niteliğine ilişkin hususlar” şeklinde değiştirilmiştir.

b) 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında ve 17 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “ve süs” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

c) 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve altıncı fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca” ibaresi “Bakanlıkça” şeklinde değiştirilmiştir.

26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 151 inci maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 17- Bu Kanunun;

a) 4 üncü maddesiyle 5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına eklenen hüküm, yayımı tarihinden bir yıl sonra,

b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 18- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Belediyeler bu madde yürürlüğe girdikten sonra üç yıl süreyle birinci fıkra gereğince hayvan bakımevleri kurmak ve rehabilitasyon işlemlerini gerçekleştirmek için kesinleşmiş en son bütçe gelirlerinin binde beşi oranında kaynak ayırır. Bu oran büyükşehir belediyelerinde binde üç olarak uygulanır. Bu fıkra uyarınca ayrılan ödenekler başka bir amaç için kullanılamaz.

Kedi ve köpek sahipleri, hayvanlarını en geç 31/12/2022 tarihine kadar dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldırarak zorundadır.”

MADDE 17- 5199 sayılı Kanunun;

a) 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, beşinci fıkrasında yer alan “usul ve esasları,” ibaresi “usul ve esasları ile burada çalışan personelin niteliğine ilişkin hususlar” şeklinde değiştirilmiştir.

b) 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında ve 17 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “ve süs” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

c) 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve altıncı fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca” ibaresi “Bakanlıkça” şeklinde değiştirilmiştir.

26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 151 inci maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 18- Bu Kanunun;

a) 4 üncü maddesiyle 5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına eklenen hüküm, yayımı tarihinden bir yıl sonra,

b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 19- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.